

19.

HELOP

HRVATSKI PLANINARSKI KLUB SVETI MIHOVIL

UVODNA RIČ

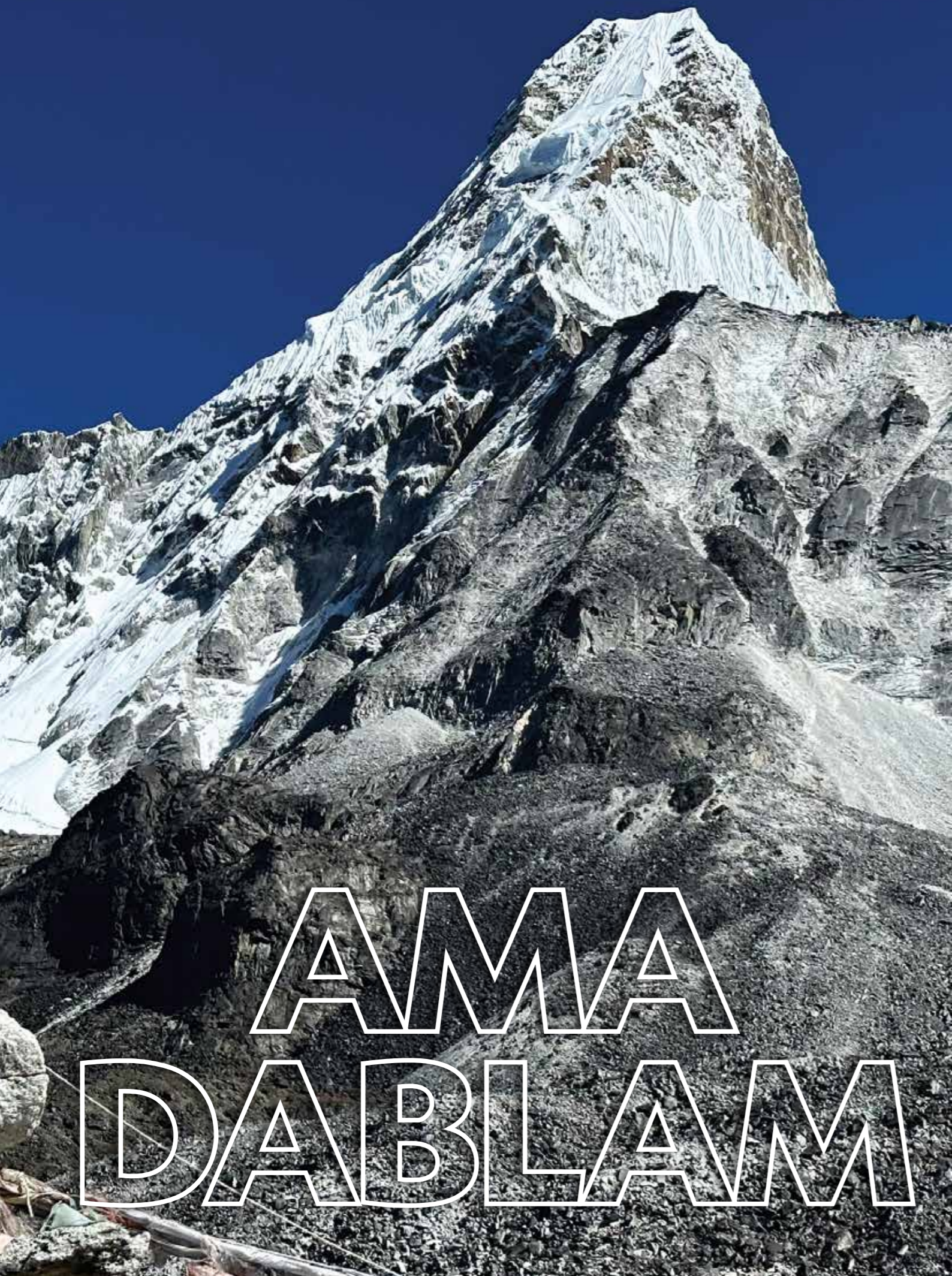

Pa ljudi moji, mi smo se pretvorili u Nepalce ove godine! Ono što se posebno ističe kod nas ove dvije tisuće dvadeset i druge godine jest to da smo u više navrata planinarili po Nepalu i penjali razne vrhove. U čak šest odvojenih grupa ukupno 20 Mihovilaca posjetilo je ovu divnu zemlju. Tema časopisa ove godine su nepalske putestvije, trekinzi i usponi, osobni dojmovi pa čak i pjesme. Godinu smo zaključili sa ukupno 295 članova i sad smo najveća sportska udruga u Šibensko - kninskoj županiji! Za jedan mali grad na metar nadmorske visine to je ogroman uspjeh i nek se zna! Nadam se da ćemo u idućoj godini probiti brojku od 300,

u što ne sumnjam jer postajemo sve prepoznatljiviji, a objavama preko društvenih mreža i na lokalnim portalima zainteresirali smo mnogo ljudi, te nam svaki tjedan nekoliko novih članova dođe u prostorije i oduševavaju se energijom, atmosferom i postignućima. Jaki smo na svim poljima, posebno u speleologiji i visokogorstvu, kao Klub smo se visoko pozicionirali s našim uspjesima u Hrvatskoj. Iskreno sam ponosna na sve nas, na doprinos u radu Kluba, u našim društvenim aktivnostima i promociji, cool usponima, predanom jamarenju, slatkom penjanju i kolektivnom uživanju u prirodi.

Luka i ja nikad manje vremena za izradu časopisa nismo imali, prošla nas je korona i virus na računalu, a i čekalo se nekoliko ljudi da napišu tekstove do kraja kako bismo zaključili ovaj broj. Znam koliko tekstova za super izlete nije napisano, a toliko „gonim“ pojedince da tipkaju da sam dosadna sama sebi. Sve u svemu, stranica ima najviše ikad i uspjeli smo staviti sve što je pristiglo. Nadam se da ćete uživati listajući devetnaesti broj Helopa, zanimljiv je i sadržajno šarolik, kao i uvijek. Živili i planine uspješno pohodili!

Antonia Viljac,
urednica

AMA DABLAM

Valjda je svakom planinaru urođeno da dok se priprema za neku dugu planiranu ekspediciju u glavi već mašta o nekim slijedećim odlascima. Ili samo ja imam problem sa tim?!?

Još tamo u jesen 2018-te dok smo skakali po spravama u teretani u toku priprema za ekspediciju Aconcagua meni je Ama odzvanjala u glavi. Onda bih se svako malo zapitao jesam li normalan budući da moram biti fokusiran na ovo gdje trenutno idem i prekinuo maštati. Naravno po povratku sa ekspedicije um i tijelo su iscrpljeni i neko vrijeme je potrebno za vratiti se u normalu ali taj plamičak stalno tinja i sve je pod kontrolom dok se jednom ne razgori i kreće ludilo. Skupljaju se informacije, planiraju se treninzi i pripremni usponi, suočavaš se u glavi sa strahom od svega što te tamo čeka, pripremaš glavu na patnju neudobnog spavanja, loše hrane, konstantne neispavanosti, nesjedanja na „fucking“ zahodsku dasku tjednima, kemijaš sa svim mogućim i nemogućim načinima za doći do love i onda.... jedno veliko NIŠTA! Dvije godine ko-

rone!
Ove godine situacija sa tim sra..em se normalizirala i već početkom godine ekipiralo se nas troje iz kluba, Antonia, Luka i ja, kontaktirali Dragana iz beogradskog EST-a i najavili mu da idemo. Jesen nije nikako dobar period za ekspedicije nas iz Dalmacije jer su kvalitetne pripreme gotovo nemoguće zbog poslova od kojih živimo i ljetne žege po kojoj se ne da ni pa-

metnije stvari raditi, a kamo li trenirati. Ali tko nam je kriv, patiti ćemo!

Što smo znali o ekspediciji prije dolaska u Nepal:

- idemo na najljepšu planinu svijeta (ovo je subjektivno zapažanje iako se neki neće složiti sa tim npr. moj prijatelj Bocko koji će reći da je to Alpa-mayo u Peruu samo zato što ga je on popeo)

- visoko je 6.812m ili možda 6.814m ili možda 6.856m ali što je to i bitno jednom kad si blizu (op.a. kaže Ministarstvo turizma Nepala da je visoka 6.814m iako i oni gađaju to metodom „pi puta oko“)
- sletanje/uzletanje iz Lukle je valjda svim ljudima koji odlaze na bilo kakve

putešestvije u Solo-Khumbu regiju Nepala (područje velikih divova Everest, Lhotsea, Makalua i ostalih) prvi put da se zapitaju „što sve ovo nama treba?“. Puno prije ove ekspedicije sam časnno obećavao da samo da mi je doživiti to sletanje u Luklu i završiti jedan od onih molitvenih valjaka kad

sletim i da mogu „obisiti gojzerice o klin“ i ne trebam ni kretati prema base camp-u Ame Dablam, da će to za mene biti dovoljno! Nisam još pronašao taj klin pa ništa od obećanja!
- svi pišu na webu da je uspon tehnički, da je potrebno dobro poznavanje korištenja tehničke opreme i rada sa užetima, da je najkritičniji dio neki yellow tower na 5.950m malo prije C2, neka vertikalna zajeda cca. 15 me-

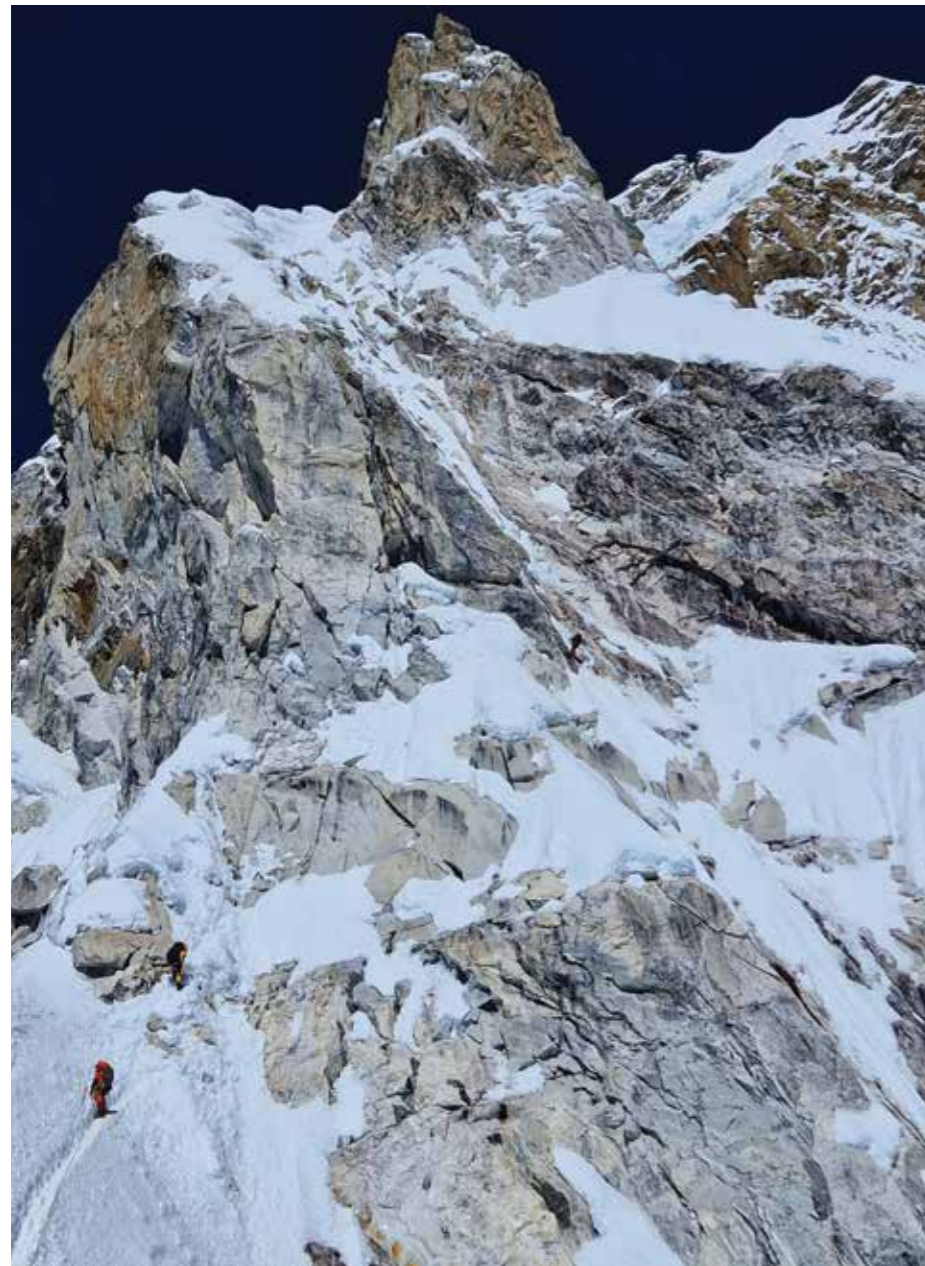

tara visoka ocjene 5a (taj dio je „piece of cake“ za bilo koga tko se na bilo kakav način bavi penjanjem stijena, jedina teškoća je nadmorska visina)
- iz iskustva smo znali da je najbitniji faktor svake ekspedicije homogenost tima koji ćemo stvoriti već u prvih par dana. Uz nas troje na aerodromu u Beogradu nam se pridružuju još dvoje kolega iz Srbije, Aco kojeg dobro poznajemo sa ekspedicije Aconagua i Ranko koji je novi svoj četvorici. U početnoj fazi ekspedicije Ranko je odustao i vratio se u Kathmandu, a nas četvoro smo stvarno postali jak tim spreman za sve izazove koji su stajali ispred nas.

Što nismo znali o ekspediciji i Nepalu općenito:

- nismo znali da će nas očarati narod Sherpa, njihova skromnost, ljudoljublju, dobrota, uslužnost, iskreni osmjeh, sreća uz spoznaju da tako malo „zapadnih“ bogatstava imaju, njihova sposobnost u planini, njihovo razumijevanje planine, njihova kultura i sve one predivne vrijednosti koje smo mi na zapadu zaboravili ili nikad nismo ni imali. Jutro nakon prvog buđenja u Kathmandu-u u predvorje hotela je ušetao glavni krivac svega ovog napisanog o narodu Sherpa, veliki-mali čovjek Furba Ondi Sherpa, naš službeni vodič angažiran od strane agencije. Sramežljivo se predsta-

vio i početak jednog četverotjednog prijateljstva je mogao početi, a završio je skoro pa suzama na oproštajnoj večeri. Je da mu je trebalo punih deset dana da nas prestane zvati "Sir" i „Boss“ i počne zvati imenima ali i ta njegova kulturološka crta je pokazivala razinu poštovanja prema gostima u njegovom „dvorištu“. Inače, taj ljudski gigant od nekih metar šezdeset je u svojoj karijeri popeo nešto malo 000 poznatih planina kao npr. Everest, K2, Makalu, Manaslu, Nanga Parbat, itd., itd...ja to ni na karti ne znam pokazati i on mene ide zvati „Sir“, došlo i je da se bacim iz aviona još na pisti u Lukli! Najrade bi samo o njemu i njegovom narodu nastavio pisati ali moram još malo o ekspediciji.

- Pojma nismo imali što nas čeka nakon kampa br.2 na 6000 mnv, svi opisi ekspedicija praktično prestaju opisivanjem tog famoznog yellow tower-a i onog spavanja u visećim šatorima C2 na krpicama snijega. Nitko nije napisao da je odmah po izlasku iz C2 grey couloir, vertikala od jedno 50 metara, kombinacija stijene, leda i snijega puno zahtjevnija od yellow tower-a i još se penje po noći. Isto tako nigdje nismo pročitali da je nakon C3 na 6200 mnv (kamp koji se rijetko koristi) snježna zaleđena 600 metarska vertikala nagiba 60+ stupnjeva na kojoj se u slučaju jakog vjetera nemaš gdje zakloniti skroz do vrha, a pogotovo ne na vrhu. Mi smo „imali sreće“ iskusiti taj uspon uz 50-tak km/h bočnog vjetera i draže bi nam bilo da nismo. Valjda svi oni koji se vrate sa Ame neovisno da li su došli do vrha ili nisu potisnu te sitne detalje računajući da ih je bolje zaboraviti.

- Nismo znali da visinski kampovi C1 i C2 smrde po ljudskim izlučevinama kao najgori TOI TOI na masovni stadijskim partijama nakon trećeg dana partijanja. Nisu ljudi krivi, nema mjesta za organizaciju smještaja i wc-a pa je sve to jedno do drugog.

Kako je to bilo i sta smo radili...

Krenuli smo iz Srime i Stankovaca u Beograd autom 13.listopada ujutro, kasno navečer smo bili na letu za Kathmandu preko Dubaija, ukupno nekih 13 sati leta. Prvi susret sa Kathmanduom je ujedno i prvi šok vezan za cestovni promet po samom gradu, ne znaš od čega ćeš prije izginuti relativno mlad, kamiona, auta ili motora, a sve je nešto u 5 cm vozilo od vozila. Jutro nakon dolaska zajedno sa Furbom, našim vodičem odlazimo po nabavu opreme koja nam nedostaje i pakiramo transportne torbe za polazak. Popodne istog dana minibusom krećemo prema Mulkotu makadamskom cestom nekih 4 sata udaljenom od Kathmandu-a, tamo svatko tko

krene mora sviću zapaliti s obzirom kakvim se cestama vozi tamo. Ujutro oko 4 krećemo za aerodrom Manthali odakle nas propelerci voze za Luklu. Kad smo sretno sletili u Luklu i kad sam odlučio da ipak još neću objesiti gojzerice o klin, nas svih šestoro prolazimo 15.10. Pasang Lhamu Gate i polako ulazimo u NP Sagarmatha u kojem ćemo provesti narednih 21 dan do povratka u Kathmandu. Slijedećih dana spavamo po lodgevima u Phakdingu, Namche Bazaru u kojem ostajemo dvije noći zbog aklimatizacije na visinu 3840 mnv i prvi pogled na Ama Dablam (ne moram ni napisati da je Antonia zaplakala, a meni se stisla knedla u grlu). Taj dan smo iskoristili i za posjet sherpa muzeju, muzeju u kojem opisuju povijest jednog naroda, njegove običaje i način života i u kojem nema ni jednog oružja i veličanja ni jednog rata. Jutro nakon odlazimo za Thengboche u sveti budistički manastir i spavamo u susjednom selu Deboche da bi sutra nastavili prema mjestu posljednjeg spavanja u čvrstom objektu, u logdeu selu Pangboche u kojem popodne radimo aklimatizaciju poviše sela na vi-

sinu 4300 mnv kako bismo lakše izdržali uspon u base camp Ama Dablam na visini 4600 mnv. U base camp stižemo 21.10. nakon 6 dana laganog napredovanja Khumbu regijom. Naredni dan krećemo na aklimatizaciju na 5000 mnv na brdo poviše base camp-a koje ćemo penjati još bar tri puta budući se nalazi na putu našeg

napredovanja prema vrhu. Ta aklimatizacija je, koliko se sjećam, bila zadnji lagani dan prije povratka sa vrha. Sutra smo krenuli na prvu rotaciju, od tog dana nas petoro budući je šesti član Ranko odustao od daljnjeg uspona, cilj nam je bio deponiranje opreme u C1 na visini 5750 mnv. Krenuli smo teških ruksaka noseći opremu koja će nam trebati u gornjim dijelovima uspona (zimске teške gojzerice, dereze, cepine, pojase, tehničku opremu i sl.) pričajući kako se ne trebamo žuriti i kako ćemo mi to sve lagano tokom dana deponirati u C1 i vratiti se sretni nazad. Ugasila nas je planina da ni sami nismo bili svjesni kako! Savladavanje tolike nadmorske visine na toj visini za nas koji živimo skoro do koljena u moru nikako nije preporučljiv bez jedne međuaklimatizacije. Od tog smo trenutka postali još ponizniji i skromniji plašeći se i pogleda prema vrhu. Slijedeći dan imali smo novi zadatak odnosno drugu rotaciju, ponovo savladavanje tih istih 1150 visinskih metara popeti do C1, odspavati u visinskom kampu 1 i ujutro krenuti u prvi penjački izazov i prvi put popeti taj famozni yellow tower te doći u C2 na 6000 mnv kako bismo se aklimatizirali za završni uspon. Na toj drugoj rotaciji pridružio nam se i drugi vodič Mingmar s koji ćemo se družiti do povratka sa završnog uspona. Ne treba ni napominjati da je i Mingmar kao i Furba, bad motherfucker u planini. Nešto lakše nego dan ranije popeli smo se u C1 vjerovatno zbog bolje aklimatiziranosti i lakših ruksaka. Ujutro smo krenuli penjati trasu prema C2 i taj dan uspona iz C1 do C2, konstantno penjanje po fiksnoj užadi i kasnije spuštanje po istoj mi je bio dan odmora u odnosu na planinarenje iz BC-a u C1. Nakon nekoliko sati mirovanja u C2 vratili smo se u kasnim večernjim satima u BC na zasluženi jednodnevni odmor. Sutra smo iskoristili dan za odmaranje, fotografiranje svega što leti i gmiže u okolici base camp-a i konstantnu brigu o vremenu koje će nas čekati na planiranom danima završnog uspona. Mogli smo birati između brzine od 40 i 80 i više kilometara na sat vjetera i minusom od 25 do 30 stupnjeva celzijusa. Nije bilo baš optimistično tih dana! Nakon dana odmora shvatili smo da je jedina dobra opcija pokušaj završnog uspona sa noći 30-31.10. što je značilo da taj dan krećemo prema C1, tamo spavamo, pokupimo svu opremu i sutra krećemo na C2. Na C2 dolazimo u rano poslijepodne, odmaramo (kunjamo) do 10 navečer i krećemo na tzv. summit push. Tako je i bilo, svih šestoro (Antonia, Luka, Aleksandar, ja, Furba i Mingmar) krećemo na uspon u 22:15 ni ne sluteći kakva nas

Hvala donatorima:
 Vjetroelektrane Trtar - Krtolin
 Amadria Park (Solaris)
 Maris ekologija i poljoprivreda
 Općina Stankovci
 BIM sport
 Doda pčelarica
 Beta blends
 HGSS Stanica Šibenik
 Testament winery
 Extreme Summit Team

duga i teška noć čeka. Vjetar nismo doživljavali u prvoj fazi uspona prema visinskom kampu 3 na 6200 m. Budući smo bili zaklonjeni stijenama koje smo penjali, a bili smo i relativno odmorni i još nezaleđeni kompletno. Kad smo se popeli na čistinu C3 i kad smo dobili prvi bočni udar vjetra od 50-tak km/h i shvatili da se nemamo kako zakloniti, mislim da bih bio uplatio sve novce koje imam na koeficijent da se nećemo popeti. A ispred nas je bilo još 600 visinskih metara. Puno stvari u takvim situacijama zatomiš u nekom kutku mozga za kojeg nemaš kasnije password, jedino se sjećam da sam satima ponavljao samo penji se, penji se, penji se (a padala mi je napalet i Majina tetovaža na ruci „hodaj“).

U jednom trenutku se svjetlost počela pojavljivati na obzoru, počelo se razdanjivati ali umjesto da zatopli vjetar je valjda još malo pojačao i nama je postajalo još hladnije. Tad smo još bili prvi tim u usponu, iza nas je dolazilo još dva tima od po pet-šest penjača. U tom ništavilu stanja jedina optimistična stvar je bila kad je naš dobri Furba u jednom trenutku viknuo „na mote“ da stisnemo još pola sata jer je vrh tu poviše nas. Bio je on stalno tu poviše nas, točno 10 sati od izlaska iz šatora večer prije buduću smo se na vrhu srušili točno u 8:15 ujutro 31.10.2022. I vrh nije bio pola sata od Furbinog uzvika, bilo je nekih sat ipo ali nam je ta informacija dala dodatnu energiju i optimizam za završni čin. Kad imaš pravog lika uz

sebe i Ama Dablam možeš popeti! E nakon tih 10 sati uspona na vrhu smo uspjeli izmahati voljenom klupskom zastavom i ostalim zastavama proporcionalno punih 10 minuta, od hlada i leda nismo mogli duže uživati, a onda smo se tričavih 8 sati spuštali iznemogli po užetu do šatora na C2. Tamo smo se srušili u vreće za spavanje i meditirali do sutra ujutro pola spavajući pola se vrteći u vrećama od umora. Ujutro smo iscrpljeni i izmoždjeni krenuli prema base camp-u proslaviti mihovilovu zastavu na vrhu Ama Dablam.

Sve dalje je postala čista uživancija, kao apsolventska ekskurzija! Tri dana smo se spuštali do Lukle spavajući u predivnim malim obiteljskim sherpa lodgevima, družeći se sa predivnim ljudima, uživajući bezbrižni u svakom pogledu na prirodu oko nas. Nakon leta iz Lukle u Kathmandu naredna tri dana uživali smo u neredu ulica Thamel, turističkog kvarta višemilijunskog Kathamdua.

Kad sumiram svoj osobni osvrt na uspon i pokušam odgovoriti na pitanje kako sam se popeo, jedan od ključnih razloga je bilo što sam svijetlo čeoone lampe stavio na najkraći snop koji mi je omogućavao da vidim samo nekoliko metara oko sebe. Da sam kojim slučajem imao jaki snop lampe i vidio zid od 600 metara ispred sebe prvi bih bio okončao muku koja nas je čekala. Nekad je u planini kao i u životu bolje da što manje vidiš i što manje znaš! Ovako i ja imam fotku sa vrha, a naš klub još jedan vrh u u svojoj sad već ozbiljnoj bazi uspona!

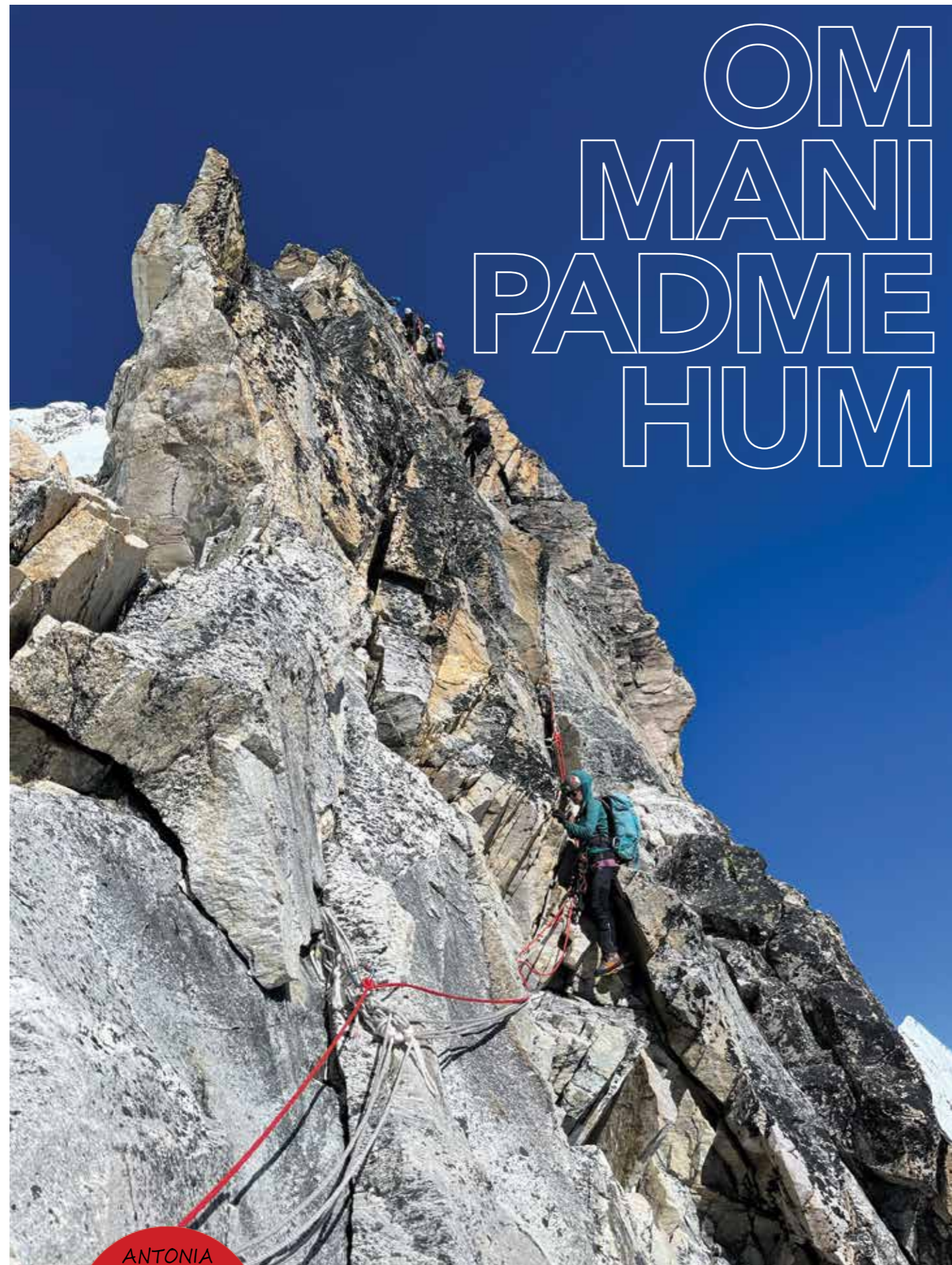

ba biti. Znali smo kakva nas planina čeka ali nas je ona i dodatno iznenadila. Svo prethodno iskustvo i fizička pripremljenost dobro je došla za savladavanje tehničkih detalja i strmina koje su nas čekale na putu do vrha. U neko trenu višesatnog napornog uspona Sherpa Furba je rekao: "Gore iznad je vrh, imate još pola sata". Šokirani skorim dolaskom stiskali smo sve do vrha i popeli Himalajsku ljepoticu. Nismo dopustili da hladnoća i težina uspona okupira lijepe emocije koje je ostavila toplina i srdačnost Nepalskog naroda tokom našeg boravka u Nepal. U ljepoti ovog puta vrh je bio nagrada, a poseban dar što smo imali priliku da upoznamo jedan prekrasan narod i sebe..."

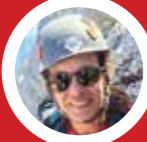

"Provoditi vrijeme u Nepal, može se uzeti kao dar. Pogledi na prekrasne planine u čijoj blizini živi narod koji još danas prkosi modernom vremenu i zna sačuvati ono ljudsko, posebno me nadahnuo i sam uspon u nijednom trenu nije došao pod sumnju. Bili smo dobar tim, povezan, zabavan, prijateljski kakav zapravo tim i tre-

OM MANI PADME HUM

ANTONIA

VILJAC

Prema Dilgo Khyentse Rinpoche: "Mantra Om Mani Pädme Hum lako je reći, a ipak prilično moćna, jer sadrži bit čitavog učenja. Kada kažete prvi slog Om koji je blagoslovljen da vam pomogne postići savršenstvo u praksi

velikodušnosti, Ma pomaže u savršenstvu praksa čiste etike, a Ni pomaže postići savršenstvo u praksi tolerancije i strpljenja Pă, četvrti slog, pomaže postići savršenstvo ustrajnosti, mi pomaže postići savršenstvo u praksi kon-

jedan veliki čovjek, iskusen penjač i vodič, kojeg kući čekaju žena i troje djece, boje se kad ode u planinu sa nepoznatima toliko puno dana, kaže mi njegova prelijepa kći u razgovoru na oproštajnoj večeri. Furbi je trebalo dugo vremena da nas ne zove „sir“ i „boss“, pa smo uspješno došli do „sister“ i „friend“. Zauvijek će mi u glavi ostati zvuk njegovog glasa kako nas ujutro u kampu dva budi i viče: „Excuse meeee, good morning, breakfaaaast!“

Iz Nepala smo se vratili nedavno, a emocije, tijelo i glava se još slažu i prilagođavanju normalnom funkcioniranju. Proveli smo tamo 29 dana, poprilično intenzivnih pa će mi trebati neko vrijeme da se posložim, posebice emocije, jer su bili najjače od kad planinarim. Ovaj uspon na Amu Dablam me malo "zarekao", isisalo je iz mene snagu, emocije Ne nazivaju bez razloga ovaj vrh himalajskim Matterhornom, a dok sam hodala prema podnožju, povremeno sam sumnjala u svoje mogućnosti i bojala sam se završnog uspona jer znam da je dugotrajan i težak. Čitala sam mnogo blogova i pogledala nebrojeno filmova o usponu na Amu, ali nitko ne spominje dio od kampa 3 do vrha. Vertikalni zid visok 600 metara, kombinacija snijega, leda i stijene te konstantan penjački uspon, dok ste blokerom ukopčani za užu radi sigurnosti. Za mene je ovo bilo najteže iskustvo u 12 godina od kad se bavim planinarstvom i alpinizmom i mogu reći da je ovo spoj svih prikupljenih znanja i vještina kojima se koristimo, od speleologije, visokogorstva i alpinizma do ekspedicijskih iskustava koje smo prolazili zadnjih nekoliko godina. Završni „summit push“ od kampa 2 trajao je 10 sati, a spuštanje skoro 9 sati. Zahtjevno je i nenormalno hladno te treba puno snage za uspješan izlazak na vrh, na kojeg sam došla doslovno puzajući. Vidjela sam Lea kako sjedi na vrhu, iskopčala se iz sprave i jedva dopuzala do njega i samo sam sjela, prazna i pogubljena. Naravno da je vrijedilo, znam što sam postigla. Svoj životni san sam ispunita - razvila sam zastavu mog planinarskog kluba na vrhu Ame Dablam!

nje i započinjanje novog dana, koji uvijek sa sobom nosi nešto teško ili zahtjevno. Iz objašnjenja značenja Om Mani Padme Hum mantrе mogu zaključiti da se ona sastoji od svega onog što je nama za ovaj put i uspon trebalo, a to su ustrajnost, strpljenje, koncentracija, tolerancija, velikodušnost i mudrost. Ama Dablam je savršena planina, iz kojeg god kuta je gledaš. Kad staneš ispod nje, pogled puca na te snježne vertikale i misliš se kako ću ja gore, kojim putem, mogu li ja to. Sanjaš nešto godinama i napokon se nađeš na

centracije, a posljednji šesti slog Hum pomaže postići savršenstvo u praksi mudrosti."

Ova mantra vrti mi se po glavi od kad sam je prvi put čula, a bilo je to kad smo došli u base camp na 4600 metara. Prvo jutro, buđenje uz ovu mantru ... Ispočetka mi ništa nije bilo jasno, odakle ta glazba dopire, no kad svitanje novog dana počne, upali se ova predivna mantra i slušali bi je oko sat vremena svako jutro, dok ležimo smrznuti u šatoru, u svojim pernatim vrećama. Savršeno za opušta-

putovanju života, živiš i penjaš svoj životni san, u društvu voljenog Lea, velikog prijatelja i penjača Luke, te našeg kolege Aleksandra. Prema planini hodali smo ponizno i skromno, ne preskačući korake u ničemu, bez brzopletosti, napetosti i tvrdoglavosti kako to zna biti na ekspedicijama. Slušali smo sve upute i savjete našeg vodiča Furbe Ongdi Sherpe, koji je sa nama proveo više od 20 dana. Volim našeg Furbu, milo mi je oko srca kad ga se sjetim, to je

Generalno gledajući cijelu ekspediciju, kao da sam bila u bajci. Ovo što smo vidjeli i doživjeli u mjesec dana je nerealno savršeno. Ne pamtim kad sam bila u društvu sretnijih i zadovoljnijih ljudi (koji imaju tako malo), sela su divna, pogledi na planinske divove oduzimaju dah, pozitivna energija je svugdje oko nas dok danima hodamo prema baznom logoru, jeli smo skromnu ali ukusnu hranu, te uživali u društvu našeg glavnog vodiča Furbe, s kojim smo se toliko zbližili, da sam se isplakala zadnji dan na rastanku.

Visoko smo penjali i ove godine!

Kronologija visokogorskih (+3000 mnv) uspona 2022.

Gledajući presjek visokogorskih uspona kluba u ovoj godini u slijepac primjeti da smo ove godine bili dosta monotoni. Poslovično, posjeti Alpama koji su postali toliko uobičajni da ih je teško i pratiti i drugo je tamo neka Himalaja i to ne jednom nego šest puta tj. šest ekipa i ukupno 21 član. Čitajući ovo netko će pomisliti, ovi ljudi ili imaju jako puno novaca ili jako vole biti tamo gore visoko. Prije će biti da je ovo drugo!

Postali smo jako ozbiljan klub u ovim hrvatskim okvirima, bližimo se tridesetj godini postojanja, a svake godine smo sve brojniji, jači, hrabriji i dopuštamo sebi sanjati visoko. Baš sam nekako ponosan na svih nas i veselim se samoj pomisli pisati i dogodine šta i di smo bili!

Za početak alpske sezone već u ožujku prvi se Vudrag rastrčao do Ankogela, austrijskog vrha u istočnom dijelu masiva Visokih Tura. Za njim je krenuo Stipica u grupi mosorovih visokogoraca na isti masiv ali drugi vrh Grossvenediger. Vrijeme ih nije poslužilo pa su zbog jakog vjetrova i magle ipak morali okrenuti i sigurno vratiti nazad u dom.

A nakon tog se zahuktava i Nepal-sko-mihovilsko ludilo! Otvara ga već u svibnju, a tko drugi nego Vudrag svojim odlaskom na Everest Base Camp trek (EBC). Kroz 20-tak dana prolazi predivnom Khumbu regijom i penje se na vrhove Gokyo Ri i Kala Patthar te prolazi Cho La Pass, sve tri točke daleko preko 5000 metara mnv. Za njim, da puno ne zaostane kreće naš par avanturista Nina i Joka, isto Nepal ali druga regija i drugi trek. Oni su se odlučili za Annapurna trek i 40 dana uživanja bez vodiča, bez agencija i samo sa svojim planom i ciljem. Osim prolaza Thorung La Pass na 5416 mnv na svojim putešestvijama oko Annapurne popeli su se još na ledeno jezero Kicho Tal (4635 mnv) te vrh Poyla poviše sela Jhong (3889 mnv).

Da ne bi klub selili u Nepal i zaboravili Alpe pobrinuli su se Antonija, Mia i Stipica koji sa mosorovom visokogorskom sekcijom penju Monte Civetta (3220 mnv) feratom via Alghesi te Marmoladu (Punta Penia) na 3342 mnv što je bio ukupno šesti klupski uspon na taj vrh. Desetak dana nakon njihova povratka dogodila se tragedija na Marmoladi kad se odlomio veliki serak i sunovratio na rutu kojom su planinari penjali prema vrhu. Poginulo je 6 planinara, mnogi su bili lakše i teže ozlijeđeni.

Kao priprema za uspon na Ama Dablam, Antonia, Luka i Leo odlaze na Grossglockner također u lipnju ali ovaj put penjati grebenski smjer Studelgrat, 500 m grebena do vrha Grossglockner-a. Spavaju u šatoru pod smjerom i iako prognoza nije bila obećavajuća, ujutro kreću ranije kako bi izbjegli popodnevo grmljavinsko

nevrijeme. Ipak je ili nevrijeme uranilo ili oni zakasnili pa je „veselje“ počelo taman kad su napravili zadnje sidrište na samom vršnom križu. Spuštanje prema skloništu uz kanonadu gromova nije bio dio plana i srećom je dobro završilo.

Vudrag je još dva puta odlazio u Alpe, prvo penjući u ljeto Mont Chaberton (3131 mnv) i Piz Boe (3152 mnv), a nakon tog u jesen još Tofana di Rozes (3225 mnv). Također, Alpe je ovog ljeta pohodio i Mate Koštan koji je u sedmodnevnoj avanturi popeo prvi i četvrti vrh Austrije, Grossglockner (3798 mnv) rutom via normale preko ledenjaka te Grossvenediger (3666 mnv) preko ledenjaka Schlatenkees. Početkom listopada kreće druga tura preseljenja šibenčana u Nepal, ovaj put krenuli ih više nego što nepalaca dolazi raditi kod nas. Prva na put je krenula klupska ekspedicija na treći

Godina	Država	Masiv	Vrh	visina vrha/ postignuta visina	br.	Učesnici	Uspon na vrh		
	Austrija	Alpe	Ankogel	3252 m	1	Joško Vudrag	Da		
	Austrija	Alpe	Grossvenediger	3666 m / 3120 m	1	Stipica Rossini	Ne		
	Nepal	Everest Base Camp Trek	Gokyo Ri #2	5357 m	1	Joško Vudrag	Da		
Cho La Pass			5420 m	Da					
Kala Patthar #2			5645 m	Da					
	Nepal	Annapurna Trek	Kicho Tal (Ice Lake)	4635 m	2	Nina Živković; Joso Gracin	Da		
Thorung La Pass			5416 m	Da					
Poyla			3889 m	Da					
	Italija	Dolomiti	Monte Civetta (ferata via Alghesi)	3220 m	3	Antonija Jadrijević; Mia Ercegović; Stipica Rossini	Da		
		Marmolada (Punta Penia) #6	3342 m	Da					
	Austrija	Alpe	Grossglockner (Studgrat) #6	3798 m		Antonija Viljac; Luka Dubravica; Leonardo Grubelić	Da		
	Francuska	Alpe	Mont Chaberton	3131 m	1	Joško Vudrag	Da		
	Italija	Dolomiti	Piz Boe #3	3152 m			Da		
2022	Austrija	Alpe	Grossglockner #7	3798 m	1	Mate Koštan	Da		
		Grossvenediger	3666 m	Da					
	Nepal	Everest Base Camp Trek	Everest BC #2	5364 m	13	Mate Protega; Anka Dujčić; Lucija Antić; Tina Krnić; Josipa Huljev; Matilda Sučić; Ana Jadrijević; Branko Tucak; Goran Šimac; Marijan Petković; Momir Karabuva; Damir Labor; Vedran Vrebac	Da		
			Kala Patthar #3	5645 m / 5600 m			1	Lucija Antić	Ne
				5645 m					6
	Nepal	Everest Base Camp Trek	Everest BC #3	5364 m	1	Antonija Bosna	Da		
			Kala Patthar #4	5645 m			Da		
	Nepal	Himalaja - Island Peak	Chukung Ri	5546 m	1	Emil Lemac	Da		
			Island Peak (Imja Tse)	6189 m			Da		
	Italija	Dolomiti	Tofana di Rozes #2	3225 m	1	Joško Vudrag	Da		
	Nepal	Himalaja - Ama Dablam	Ama Dablam	6814 m	3	Antonija Viljac; Leonardo Grubelić; Luka Dubravica	Da		

Everest Base Camp trek u povijesti kluba (nakon Ale 2017. i Vudraga na proljeće ove godine). Skupilo se 13 mihovilaca i jedan kolega iz HPD Dinara Knin te je vesela družina u 18 dana uživanja obišla veliki dio Khumbu regije i ispunila sve zadane ciljeve zaključno sa usponom u EBC (5364 mnv), a dio članova je popeo i obližnji vrh Kala Phattar (5645 mnv). Dok su oni još uživali u gastronomskim specijalitetima Nepala i Indije gosteći se rižom, pileti-
nom i povrćem uz nezaobilazni curry u ogromnim količinama istim putem i sa istim ciljem je krenula i naša Antonija Bosna kao članica međunarodne ekspedicije. Naravno i ona je popela

do EBC-a te vrha Kala Phattar što je bio četvrti klupski uspon na taj vrh. Listopad je bio i mjesec uspona na još dva himalajska vrha za naš klub. Prvo je Emil kao član međunarodne ek-

spedicije popeo vrh Imja Tse (Island Peak) visine 6189 mnv koji se nalazi pod južnom padinom Lhotsea. Desetak dana nakon njega, zadnjeg dana listopada Antonia, Luka i Leo zajedno sa kolegom Aleksandrom iz Srbije te dvoje nepalskih vodiča nakon 15 dana pristupanja i aklimatizacija penju veličanstvenu Ama Dablam (6814 mnv). Tim usponom je zaključena mihovilska visokogorska godina, a što nas čeka u idućoj samo nebo zna!

VISOKOGORSKA ŠKOLA HPD MOSOR

U ovoj godini imala sam čast pohadati 5. Visokogorsku školu u organizaciji HPD-a "Mosor" pod vodstvom našeg Vinčija i Rajka. U šest mjeseci šetalo se po Čvrnsnici, spavalo u vučjoj jami, tražilo "nestale" u lavini, šetalo po Prenju, vježbalo izvlačenje iz ledenjačkih pukotina, smrzavalo po Julijskim Alpama, bacalo s cepinom u svim smjerovima, radilo sidrišta, preživljavalo po Austriji, plesalo po Sarajevu, prelazilo viseće mostove po Romaniji, uživalo i iscrpilo u Dolomitima, hodalo u navezi, nosilo grede po Mosoru, "čvorologiralo" po Marjanu, penjalo po Monte Rossi i Gran Paradisu, ponekad skoro i plakalo a najviše se smijalo, ilo i pilo i guštalo. Kako bi Vinči reka: "Ponovilo se!"

BESANA NOĆ U VUČJOJ JAMI - ČVRNSNICA, VELJAČA 2022.

Ovo je jedna od onih tura, tura koje jedva čekaš da dođu i jedva čekaš da prođu, tura koje te potpuno isprazne a istovremeno još više napune, jedna od onih tura u kojima se mučiš a uživaš, koje te ostave bez teksta a možeš o njima danima pričati, na kojima se više puta pitaš šta ti to treba i više puta

zaključiš da treba...

Kakav početak visokogorske škole, iz topline svog doma direktno, ni više ni manje, nego u vučju jamu.

Dan je započeo laganim korakom kroz makadam prekriven snigom, nastavio se kroz šumu uz lagane uspone i nispone. Već s prvim koracima vrčina kola tijelom koje isparava. Moj drugi posjet Čvrnsnici. Tu i tamo podižem pogled, ali ne prepoznajem je u ovom zimskom ruhu, iako ne sumnjam da ćemo se upoznati vrlo dobro kroz ova dva dana.

U nekom trenutku navlačimo dereze, stvar koju sam dosad imala samo u ruksaku a ne na nogama, ali dobro je, ide, korak po korak, minuta po minuta. U nekom trenutku shvaćamo da je došla ura kad trebamo početi kopati svoj bivač. Radimo ga na mjestu gdje smo se u tom trenutku zatekli. Lopata u ruci, dilimo se u parove, odabiremo lokacije i ajmo. U teoriji otprilike znamo kako izgleda vučja jama ali praksa je drugo. Nailazimo na led, neki i na klekovinu šta dodatno otežava situaciju. Lagano se bliži mrak a jama još ne sliči na ništa. U glavi mi misli: "nema veze, ne mora biti školski, kopat ćemo dok god triba samo da napravimo rupu, uđemo i preživimo. Nakon 4 sata kopanja, par savjeta i pomoći kolege, imamo svoju jamicu. Nije idealna al je naša.

Nisan ni znala da toliko malen i jednostavan prostor može prouzročiti toliko problema. Ne možemo se uspraviti al nema veze, sve šta triba obavljamo u ležećem položaju, svaka

radnja traje i traje da nebi šta srušile. Noć je pred nama, apsolutno nam se ne žuri. Onog trenutka kad san ušla u vruću nisan znala ko će me iz nje izvući više. Tijelo se ugrijalo ali unatoč mojim naredbama da se nema razloga tresti, ono se i dalje treslo. Problemima tu nije kraj. Noge ne mogu ispružiti jer ako ispružim dodiruju led i hlade se, klizim bočno jer imamo blagi pad ležaja, pomicanjem glave kapom udaram u zidove i snig mi pada u vrat, okrećem se s jednog boka na drugi svakih par minuta, pipam vruću koja je izvana već dosta vlažna ali, onako skromno, samo želim da mi ne dođe na wc i da zaspen makar na tren, ali ne. Minuta po minuta otkucava a vrijeme provodim pokušavajući pronaći rješenje za svaki od tih problema. Ugledavši prve zrake svitla osjećam olakšanje do trenutka kada ih vidim di ih nebi trebala vidit. Prodiru kroz cijeli strop koji lagano topi i spustija se toliko da skoro nikakve radnje više nije moguće obaviti. Izletile smo odma vani i uslijedilo je sušenje smrznute robe na plameniku, spremanje smrznute opreme u 100 faza i čekanje da izviri sunce.

Zanimljivo li je samo bilo slušati kako su ostali proveli noć. Mogli bi danima pričati. Još zanimljivije kako smo svi došli do istog zaključka da je to jedno jedinstveno iskustvo ali da nismo sigurni da bi ga ponovili.

Nastavljamo do Hajdučkih vrata i dok led krcka pod nogama uživamo u suncu koje nas je nagradilo i prekrasnom pogledu oko nas. Uživancija se

Onog trenutka kad san ušla u vruću nisan znala ko će me iz nje izvući više. Tijelo se ugrijalo ali unatoč mojim naredbama da se nema razloga tresti, ono se i dalje treslo. Problemima tu nije kraj

prekida tu i tamo po strmini koja zahtjeva maksimalnu koncentraciju. Hajdučka vrata me opet obaraju lipotom no brzo ih napuštamo jer nas čeka vježba samozaustavljanja cepinom. Bacamo se po snigu, upijamo znanje no što smo bliže autu korak je teži i na pameti je samo vruća juha, topli krevet i nabijanje ruksaka nogom.

Kako li nas samo planina svaki put iznova podsjeti koliko stvari uzimamo zdravo za gotovo. Da, to je jedna od takvih tura.

DOLOMITI LIPANJ, 2022.

Kad bi me neko pita šta je za mene bajka, iz prve bi ispalila "Dolomiti". Još uvijek ne znam jel to sve bila izmišljena priča ili stvarnost. Planinski lanac u Italiji, nazvan po francuskom geologu Déodat Gratet de Dolomieu koji je prvi opisao sastav planine, osim svoje ljepote krije i priču. Dolomiti, kao prva crta bojišnice između talijanske i austro-ugarske vojske tokom Prvog svjetskog rata, bogati su brojnim osiguranim putevima (feratama), bunkerima, tunelima, rovovima. Svašta se tu u povijesti izdogađalo, no oni danas pričaju sasvim drugu priču. Vojnike po planini zaminili su skijaši, biciklisti, planinari, alpinisti, bajkeri, kamperi, i staro i mlado, sve kako bi guštali jer Dolomiti su po mjeri čovjeka.

Stižemo polako u kamp, podižemo šatore, naš dom idućih 7 dana, i lagano na spavanje ni ne znajući šta nas čeka.

MONTE CIVETTA - 3220 m

Buđenje u 5h, uzbuđenje na vrhuncu, lagana vožnja do početne točke i oko 8 i 30 nalazimo se podno Civette koja poput ostalih vrhova izaziva divljenje. „Ma šta je to za nas“ promrmljali smo. Sunce sija, ptice cvrkuću, jedan sasvim drugačiji krajolik oko nas. Laganim korakom do doma Rifugio Coldai ne

sluteći da će nam to biti dom tu noć. Doduše, spominjali smo to ali samo u zafrkanciji, čisto ako se popije koja čašica više. Nakon rakijice od jagode i nevjerojatanog pogleda nastavljamo. Dok smo podno ogromne stijene, di počinje ferata, ručavali, pogled nam biži prema nekim momcima koji su penjali. Vidile su se samo dvije tri točkice koje se kreću i činilo nam se poprilično brzo. Naravno da uz „via normale“ iliti „facile“ mi odabiremo „via nenormale“. Ukopčani smo kre-

nili penjat veselo. Netko tamo je napisao da treba tri sata do vrha. Nama je trebalo duplo duže. Ni sami nismo skužili ko je tu lud. Atraktivna ferata, većim dijelom vertikala, sama po sebi i nije tehnički zahtjevana. Uživali smo, stvarno jesmo. Veselju na vrhu nije bilo kraja. Pogled spektakularan. Na samom vrhu smo u 18h i bilo je jasno da nećemo stići do auta ali ćemo pokušati do doma sa početka priče, ako i to. Neki momci na vrhu tvrde da smo za dva sata doli, šta zvuči savrše-

no. Krenusmo mi put doli. Nakupljeni umor, strmina, neugodan i konstantan sipar, nenošenje štapova rezultirali su beskonačnim spuštanjem. Prolazili su sati i sati, korak sve teži, sve sporiji, noge više ne slušaju, svaka želi na svoju stranu ali idu. Ne znam ni sama ko je s njima upravlja ali one su gazile. Kad više nisu mogle uskočila je guzica pa se tako dobar dio puta priša na guzni pogon, čemu svjedoči moj novi pojas na kojemu više ne piše „Petzl“. Planina se lagano mijenja, sunce zalazi i pada mrak. Malo brži dio grupe gubi se s vidika, vade se čeone lampe i nastavlja dalje. Zamisljali smo kako je prvi dio grupe već naručio jelo i piće i čekaju nas, pa čak u jednom trenutku vidimo čeone lampe i zaključujemo da idu po nas s hranom no to su ipak bili neki šatorasi. Zanimljivo da u nijednom trenutku nije bilo panike, možda zato što nismo ni imali snage za to, znali smo da moramo doći do doma makar četveronoške, a možda i zato jer je u zraku bija neki mir i toplina. Čas se čula zafrkancija čas beštimanje.

U nijednom trenutku nije bilo panike, možda zato što nismo ni imali snage za to, znali smo da moramo doći do doma makar četveronoške, a možda i zato jer je u zraku bija neki mir i toplina. Čas se čula zafrkancija čas beštimanje

koji ulazimo oko 00:30. Dio ekipe već hrče a dio nas čeka. Ulazimo tiho kako nas domar, koji nas je jedva i primija, nebi izbacija. Gutam one ostatke hrane i bacamo se u krevet u robi, šporki, miomirisni, znojni ali ponosni i sretni šta je sve dobro prošlo. Imali su domaćini šta prati. Da smo samo još korak naprid morali, bacila bi se na pod do jutra pa šta bude. Cilin puten bila san ponizna i zahvalna na lipom vrimenu koje nas je pratilo jer ne mogu ni zamislit suprotno. Bilo je jasno da idući dan odmaramo kako bi se vratili na tvorničke postavke. Točamo noge u obližnjem jezeru nakon čega nas čeka 1:30h spuštanja do auta. Hod

nam na momente izgleda ko u 90-godišnjaka, a bome na kraju se i padalo po ravnome, nosom ravno u pod, bez apsolutno ikakvih obrambenih refleksa. A tek nam je prvi dan.

Inače hodan po planinama ne obazirući se na statistiku, brojke i ostalo, samo uživam i za to me nije puno brige, no za mene nešto najteže šta sam ispenjala dosad, a i spustila, itekako zaslužuje brojke:

- Visina - 3220 mnv
- Pristup ferati oko 4h, uspon feratom 6 h, spuštanje do doma 6 h + spuštanje do auta 1:30 h
- Duljina - 30km
- Visinska razlika uspona - preko 3000m

Vraćanje na tvorničke postavke kod mene nije se još dogodilo jer je Civetta uzrokovala bolove u jednom dijelu tijela i evo dan danas traju, a traje i naše sjećanje jer nam nije prestala biti tema.

Civetta Civetta, ci vediamo, možda za 20 godina...

MARMOLADA, PUNTA PENIA - 3342m

Još uvijek satrani od Civette penjemo najviši vrh Dolomita. Ovaj put uzimamo štapove a i stazica je drugačija pa, unatoč nakupljenom umoru, sve nam je lakše za 50 % sigurno. Krajolik oduzima dah, čas po stinama, čas po siparu, čas po snigu, čas gori čas doli. Nakon 4h pristupa navlačimo opremu i ukapčamo se. Feratom se penjemo oko 3h a atraktivnost ne triban ni spominjati. Čutim malo visinske bolesti ali skroz zanemarivo. Dok koračamo do vrha minja se vrima i od oblaka ne vi-

dimo ništa, svejedno guštamo, navlačimo dereze jer spust ide preko ledenjaka. Nije mi svejedno ali volim onaj osjećaj kad se bacim u vatru pa pokušavam iskoprcat iz nje. Nakon strmog dijela podno vrha ih skidamo i opet se ukapčamo na feratu nakon koje slijedi naveza. Naše prvo hodanje u navezi. Na Prenju jesmo nešto kratko vježbali ali sad je to zapravo. Ledenjak i pukotine isprid nas. Na prvi pogled ne čini se tako zahtjevno, i nije, nekom iskustvijem. Prolazim to poprilično pod stresom, šta zbog naveze jer ne znam u njoj hodati, šta zbog pukotina koje kad vidim protrenem. Nisu to neke impozantne pukotine ali ne znam dal da ugazim u nju ili je zaobidem ili preskočim, oću li propast, oće li me izvuć. Kolega isprid mene prolazi sve bez problema i „navigira“ mi a ja stalno vičen „čekaj čekaj, stani stani“, a kolega iza viče „sporije, sporije“. Ledenjak sam zamisljala kao čisti led no nekakva bljuzga poviše leda rezultirala je stalnim proklizavanjem na guzicu, mokrim gozama a i koleginim zabijanjem dereze u vlastitu potkoljnicu. Valjda pod utjecajem leda, adrenalina i čiste sreće kolega nije ni osjetio da je lijevom derezom napravija popriličnu rupu u desnoj potkoljenici. Bez kapi krvi stiga je do dna, kao i svi mi. Dva tjedna iza našeg uspona, nažalost ogromna komad ledenjaka se odlomija i poginulo je šest osoba a desetak je ranjeno. Čitajući to osta-

jem šokirana kako smo za dlaku to izbjegli. Priroda nam je opet pokazala di nam je misto, koliko god se mi pravili pametniji.

MONTE PATERNO - 2744m

Naš četvrti dan proveli smo na ovoj prekrasnoj ferati koju skoro cijelim putem prati pogled na Tre Cime di Lavaredo. Tri impozantna vrha, koja se penju alpinistički, izdvojena su od ostatka i „nosom paraju oblake“. Ne mogu ni zamislit kako ih je popet ali nama je bilo dovoljno i ovo. Ferata je dovoljno lagana i za amatere, što me čini jako sretnom jer u tom spektaklu može uživati skoro svatko. I ovaj dan je nešto moralo obilježiti. Dolaskom u dom sa početka staze vrima se prominilo, navukli su se tmurni oblaci i počela je kiša, dio nas se odlučija otić jer smo imali još hodat do auta ali nije nam bilo drago kisnit pa smo čekali pravi trenutak. Čekajući je počela i tuča. Uvatili smo neki trenutak i brzim korakom dalje. Ne znam jesam li ikad bila ustrašenija. Prvi susret sa gromovima, kojih se inače bojim, u planini. Dotrčali smo do neke kapelice jer je bilo nemoguće nastaviti po toj tuči koja je udarala nemilo. Stane na trenutak i čim zakoračimo krene. Odlučimo opet trčat i kolega uvati sprint i nestane s vidika. Nas nekoliko opet nazad u kapelicu. Mislila sam da ćemo ga pronaći kod auta izdubljene glave. Smognem hrabrosti i ja kre-

nem u sprint. Trčeći mi se vratilo goroko sjećanje na šest minuta trčanja na tjelesnom. Dišući na škrge molila sam gromove da me ne pogode, pričala i tepala im. A valjda su se smilovali s obzirom da sam izgledala kao slučaj za promatranje, šta će od mene.

MONTE LAGAZOI - 2835m

Moram priznat da nisam razmišljala koliko će Dolomiti biti zahtjevni. Iako sam svjesna da u životu sve šta je lipo dolazi težim putem, ovaj put jednostavno nisam o tome razmišljala. Možda i bolje. Umor se nakupija pa smo nas nekoliko odlučili, kao pravi planinari popeti planinu žičarom. U nijednom trenutku nisam požalila. Na tren sam pomislila se spustit pješke ali kako sam došla tako i pošla. Dok je ostatak ekipe penjao neku laganu feratu na drugom kraju Dolomita, mi smo skupa sa Britankama 90+ godina šetuckali po vrhu, ispijali kavicu i razvalili se po klupicama. Ono šta čini Dolomite posebnima, osim njihove lipote, je dostupnost svima na različite načine. Možeš feratom, lakšom ili težom, možeš planinarskom stazom, žičarom.

Ostatak vremena u Dolomitima nas je počastila kiša pa smo neke uspone odgodili, prodirali po gradu, ili, pili, obišli planinarske dućane i veselo se vratili doma.

U iščekivanju završnog ispita 5. Visokogorske škole HPD-a „Mosor“...

MANGART

TOMA - OD MALE PLANINARSKE ŠKOLE DO MANGARTA

Još na početku ljeta dogovorili smo se Toma i ja da ćemo prije nove školske godine otići koji dan planinariti u Alpe. Prije nekoliko godina upisao sam Tomu u malu planinarsku školu u organizaciji našeg kluba, HPK Sveti Mihovil iz Šibenika. Ideja je bila da, tada devetogodšnjak nauči nešto o planini, da se druži s vršnjacima u prirodi, a ne ispred ekrana, i da možda stekne dozu ljubavi prema takvim aktivnostima. Škola je bila odlično organizirana i on se toliko dobro proveo, da me odmah pitao može li ponoviti i dogodine. Nažalost dogodine nas je zadesila nesretna pandemija, pa više nije bilo ništa od male planinarske škole. Uspirkos svemu od planine nismo odustali. Tako smo zadnjih nekoliko godina organizirali više izleta u planinu. Nekad su izleti bili lakši, a nekad malo teži, ali uvijek je na kraju sve završilo sa osjećajem zadovoljstva i radosti. Bilo je tu spuštanja i pentranja na stazi Mali Princ među

vrtačama Crnopca, bilo je i sanjkanja zimi na Poštaku kod "Marsovca". Penjali smo se i do Sinjala, najvišeg vrha lijepe naše, kad ga je 50 m od vrha uhvatila kriza i nije želio dalje, a kasnije kad se popeo nije stao zahvaljivati se jer smo bili gore. Pa smo se pentrali po ferrati na Čikoli. A jedno od ljepših iskustava je bio zimski uspon do Schlosserovog doma na Risnjaku. Tu je naša Anka iz kluba bila vriedan motivator cijelim putem. Bilo je još toga, ali neću dalje nabrajati, nego idemo u Alpe. Plan je bio da provedemo nekoliko dana u Julijskim Alpama, ali zbog loše vremenske prognoze morali smo krenuti malo kasnije u planinu. Tako da smo otkazali noćenje u Pogачnikovom domu na kriških podih i čim se popravila prognoza uputili smo se prema Vršiču, gdje smo prenočili u Tičarjevom domu. Taj dan, nakon što smo se smjestili, otišli smo do vrha Slemenova špica na 1911m. To je bila lagana šetnja, ali jako lijepa, a sa vrha se pru-

žaju vidici na Veliku i Malu Mojstrovku, Planicu i dolinu Tamar, kao i na Jalovec i još neke vrhove u blizini. Veći prvi dan je ispunio očekivanja, a sutra ujutro smo promijenili planove. Trebali smo ferratom na Malu Mojstrovku taj dan, a sutra na Mangart, ali pošto su za sutra najavljeni oblaci odlučili smo odmah krenuti prema Mangartu. Uz par zaustavljanja u bajkovitoj dolini Soče došli smo do planinske kuće Log pod Mangartom oko 11h, smjestili se i oko 12h krenuli prema vrhu. Dan je bio lijep bez vjetera i sa puno sunca, jedino je na sami vrh Mangarta zasjeo jedan oblak. Toma je poželio ući u oblak još dok smo se vozili kroz dolinu. Na kraju mu se želja ispunila. Penjali smo talijanskom stranom ili normalnim putem. Postoji

opcija slovenskog puta koji je ferrata. Ostavili smo tu opciju za neki drugi put kad budemo malo zreliji. Talijanski put nije težak, ima nešto sajli i klinova koji su pomoć za pentranje među stjenama i staza je izložena na par mjesta, ali na tim mjestima prolaz je dovoljno širok i za one koji se malo boje visine. Prilikom penjanja pogledi na sve strane su fantastični, a malo prije samog vrha ušli smo u oblak. To nas nije omelo da na vrhu ostanemo 1h 30min. Dok smo boravili na vrhu u jednom trenutku oblak se otvorio pa smo uspjeli napraviti koju sliku sa Belopeškim jezerima u pozadini. I tako smo čača i sin popeli prelijepi Mangart visok 2679 metara. Spustili smo se do doma, prespavali i krenuli nazad kroz Italiju, s druge strane pla-

nine. Tamo je palo kupanje u jezeru Lago del Predil, svratili smo do Belopeških jezera ili u originalu Lago di Fusine i opet svratili do jezera Jasna na idiličnu kavu i sok i lagano doma. Nakon ove avanture Toma me pitao gdje ćemo dogodine? Možda iznad 3000 metara? Vidjeti ćemo, bitno da je želja tu, a onda se sve lako organizira. Sada mogu reći da je vrijedila mala planinarska škola i svaki izlet na kojem smo bili, jer su ostala sjećanja koja te potiču da ponoviš. A na kraju smisao i bit svega je, otići, vidjeti, uživati, ponekad malo patiti, pobijediti samoga sebe, biti u dobrom društvu i poželjeti da se ponovi. A od onoga što je bilo ostaju urezane lijepe uspomene, kao što je urezana Ajdovska deklina u stijenu Prisojnika.

EBC TREK

MOJA PRVA HIMALAYA

25.04.-13.05.2022.

JOŠKO

VUDRAG

Nakon „ludog“ ljeta 2021. po Alpama i uspješno popetih nekoliko značajnijih vrhova iznad 4.000 mnv uključivo Mont Blanc 4.810 mnv, rodila mi se ideja kako bi bilo super da krenem na trekking u područje Himalaje.

I tako surfajući nekoliko dana po netu pronadajem dobru ponudu u jednoj slovenskoj agenciji (da ih sad ne reklamiram), kontaktiram ih za detalje i vrlo brzo donesem konačnu odluku – krećemo!

E sad, trebalo je dosta toga saznati, što od ljudi iz agencije što od nekih kolega koji su to već odradili, uglavnom vrlo brzo se to sve posložilo vezano za pripremu, opremu i naravno priručnu medicinu.

Kroz zimu i rano proljeće ove godine (2022.) odradivao sam pripreme u Alpama koliko se moglo i jedva dočekao dan pokreta za Ljubljanu.

25.04. ŠIBENIK - LJUBLJANA - ISTANBUL

U jutarnjim satima sam krenuo autom iz Šibenika prema Ljubljani, ostavio auto kod mog prijatelja Leopolda koji me odbacio do „letališća“.

Nije bilo gužve, brzo sam odradio check-in, pa smo oko 19:45 poletjeli za Istanbul u polupraznom avionu. Na aerodromu i kasnije u avionu sam upoznao ostatak ekipe, osim našeg mladog vodiča Anžea, koji je već bio u Nepal. Ukupno s njim (Anže), bilo nas je 8 u ekipi: njegovi roditelji Metoda i Igor koji su mojih godina, dok je ostatak bio puno mlađi od nas troje, Tanja T., Klara i njen dečko Matej, te Tanja K.

26.04. ISTANBUL - KATHMANDU

Nakon par sati leta iz Ljubljane sletjeli smo na ogroman aerodrom u Istanbulu, potom čekali ranojutarnji let za Kathmandu. Poletjeli smo oko 2:00 po lokalnom vremenu. Avion je bio prilično popunjen, let je bio ugodan te smo nakon cca 7 sati sretno sletjeli na aerodrom u Kathmandu negdje oko 13:00 po lokalnom vremenu. Odmah smo na aerodromu obavili formalnosti oko viza i ostale dokumentacije, pokupili transportne torbe, te se na izlazu našli s Anžoom i vozačima minibusa kojim smo se kroz gužvu i „kontrolirani kaos“ probijali do hotela u centru grada. Hotel se nalazi uz samu tzv „zapadnjačku četvrt“, tako da nam je sve potrebno bilo nadohvat ruke, od živopisnih trgovina do restorana s različitim ponudom. Nakon što smo se uredno smjestili u dvokrevetne sobe, moj cimer čitavo vrijeme treka je bio Anže, malo smo

odmorili. Predvečer smo se „dotjerali“ i krenuli u večernji izlazak.

Međutim, naš prvi i najvažniji zadatak nam je bio promijeniti eure i dolare za „masu“ rupija. To smo obavili dosta elegantno zahvaljujući iskustvu našeg Anžea, a dobili smo i povoljniji tečaj, pa smo „punih“ džepova slobodno mogli krenuti na prvu nepalsku večeru. Kasnije smo obavili još neki sitniji shopping, tj. dopunu opreme itd.

Prije spavanja smo još imali zadatak odvojiti i ostaviti u hotelu do povratka s treka sve ono što nam tamo neće trebati, zatim pripremiti ruksake i transportne torbe prema „strogim“ težinskim uputama za mali avion koji nas treba „prebaciti“ do Lukle.

27.04. KATHMANDU (1.400M) - LUKLA (2.440M) - MONJO (2.835M)

Noć smo proveli kako tko, ustajanje je bilo oko 4:00, brzo smo se spremili i ukrcavali zajedno s opremom u dva minibusa koji su nas transportirali od hotela do zgrade aerodroma. Tamo smo čekali otvaranje terminala za lokalni promet oko 5:00. Putem smo „pokupili“ našeg lokalnog vodiča (sherp)u Krishnu.

Ubrzo se iskazao svojim poznanstvima i sposobnostima na kontroli za let prema Lukli. Sve smo prošli jako brzo i bez „detaljne težinske provjere“ prtljage.

Namche Bazaar

Lukla - aerodrom

Thamseruku

Cho Las Pass

Nakon kratkotrajnog čekanja ubrzo smo se pokrcali u bus koji nas je dovezao do malog aviona na pisti. Zajedno s nama u avion su se ukrcali grupa rusa i engleski par. Začudo poletjeli smo točno na vrijeme u 6:00, vrijeme je bilo idealno tako da je bio umanjn strah od slijetanja na „najopasniji“ aerodrom na svijetu.

Let je trajao točno 25 minuta i prošao bez problema kao i samo slijetanje. Brzo smo napustili avion pokupili opremu, upoznali se s trojicom naših „portera“ - nosača koji će nam biti pratnja čitavo vrijeme sve do povratka u Luklu.

Obavili smo brzi doručak u obližnjem hotelu/lodgeu uz samu pistu, predali transportne torbe nosačima jer smo prethodno u njih pokrcali sve što nismo trebali u ruksaku koji ćemo sami nositi do prvog mjesta - Monjo. Krenuli smo kroz ulice Lukle oko 8:15 do Pasang Lhamu Gate - memorijalnog ulaza u Sagarmatha National Park, a koji je posvećen prvoj ženi iz Nepala koja je 1993. popela Mt Everest. Ubrzo smo došli pred prvu kontrolnu točku na kojoj su Anže i Krishna dali na uvid sve potrebne dozvole i propusnice za našu grupu, te nastavili

hodanje gore-dolje po stazi mimoilazeći trekere koji su bili u suprotnom smjeru, zatim nosače i mule nakrcane svakakvim teretima, svega onoga što je potrebno u selima uzbrdo.

Do našeg prvog lodgea u selu Monjo stigli smo oko 15:00, a nakon zauzimanja dvokrevetnih soba i ostavljanja opreme, odmah smo krenuli na dodatnu aklimatizaciju prije večere.

U svim lodgevima smo spavali u dvokrevetnim sobama, negdje su bile jako male, ali uvijek čiste i uredne, dovoljno za prespavati i da stane oprema. Kreveti su bili za čudo prilično udobni, ali je spavanje gotovo „obavezno“ u vreći, pa onda još i prekrivači preko na većim visinama.

28.04. MONJO (2.835M) - NAMCHE BAZAR (3.440M)

Noć je prošla više-manje bez problema, istina kod nekih su se počeli javljati problemi s disanjem, ali ništa alarmantno. Prije doručka smo opet predali transportne torbe porterima i tu rutinu smo ponavljali gotovo svako jutro osim kad smo u istom lodgeu spavali dvije noći (Namche i Lobuche).

Nakon odličnog doručka, oko 8:00 smo nastavili s uspinjanjem do najvećeg i najvažnijeg naselja u tom dijelu Himalaje - Namche Bazar. Negdje na polovici ture dolazi se na viseći most - Hillary bridge, posvećen Sir Edmund Hillaryju kao prvom penjaču na Mt. Everest, zajedno sa sherpom Tenzing Norgayom. Nakon kraćeg uspona iznad mosta je moguć prvi pogled na sam Everest, naravno ako je vedro vrijeme, mi smo bili te sreće.

U Namche smo se popeli oko 11:30 te se smjestili u hotel u samom centru, koji vodi bliski rodjak našeg Krishne. Malo smo se odmorili i krenuli u obilazak naselja do ručka, a nakon ručka na dodatnu aklimatizaciju iznad Namchea ali u smjeru heliodroma. Na večeri smo se malo i zabavili te krenuli na počinak.

U Namche smo se popeli oko 11:30 te se smjestili u hotel u samom centru, koji vodi bliski rodjak našeg Krishne. Malo smo se odmorili i krenuli u obilazak naselja do ručka, a nakon ručka na dodatnu aklimatizaciju iznad Namchea ali u smjeru heliodroma. Na večeri smo se malo i zabavili te krenuli na počinak.

29.04. NAMCHE BAZAR (3.440M) - EVEREST VIEW HOTEL (3.880M) - KHUMJUNG (3.780M) - KHUNDE (3.840M) - NAMCHE BAZAR (3.440M)

Treći dan trekinga je uobičajeno predviđen za prvu pravu aklimatizaciju jer se penjemo blizu granice od 4.000 mnv. Porteri danas imaju dan odmora. Svanulo je sunčano jutro, pa smo nakon doručka, a prema ustaljenom rasporedu oko 8:00 krenuli u

HELOP 19.

kratki obilazak tržnice jer je tad bio tržni dan u tjednu. Uskoro smo krenuli uzbrdo preko stotina skala prema Sherpa Culture Museum ispred kojeg se nalazi kip posvećen Tenzing Nor-gayu. Odvojili smo nešto vremena za obilazak i fotografiranje, te krenuli dalje uzbrdo prema Everest view hotelu. Na putu do hotela, na uzvisini koja je na nekih 3.800 mnv pred nama se otvorio najspektakularniji pogled - Nuptse, Everest, Lhotse i Ama Dablam u prvom planu.

Obuzeo me neopisiv osjećaj ushita, sreće, nevjerice i čega sve još ne!? Eto, doživio sam susret uživo s tim divovima, da mi je netko to rekao prije samo godinu-dvije savjetovao bi mu posjet Vrapču!!!

Stvarno smo imali sreće s prognozom, bio je to prekrasan sunčan dan, koji se ipak na povratku u Namche poslijepodne pretvorio u kišni.

Nakon kratkog odmora i ispijanja „lemon tea“ s ili bez „gingera“ na terasi hotela, nastavili smo spuštajući se prvo prema Khumjungu, u kojem smo posjetili čuveni samostan Gomba, te uz pomoć našeg Krishne saznali puno o budizmu u tim krajevima. Hodanje smo nastavili preko Khunde i zatvorili kružnu turu povratkom u Namche oko 14:30. U hotelu smo prije večere imali i prvo tuširanje nakon odlaska iz Kathmandua, a bilo je i kraćeg shoppinga - minijaturne molitvene zastavice kojima smo neki od nas „ukrasili“ ruksake.

Ja sam još u Kathmanduu kupio malu zastavu Nepala koju sam također vezao na ruksak, što je cijelim putem nailazilo na odobravanje kako lokalaca tako i ostalih treкера.

30.04. NAMCHE BAZAR (3.440M) – MONG LA (3.970M)

Opet smo po običaju krenuli dalje oko 8:00 nakon doručka i predaje transportnih porterima. Ovaj dan je poseban po tome što smo ubrzo nakon odlaska iz Namchea, stigli na križanje putova/staza, naime mi smo prema programu skrenuli s tzv. „himalajskog autoputa“ u smjeru Gokya i tirkiznih jezera, o čemu će kasnije biti više riječi.

Današnji cilj nam je selo Mong La na gotovo 4.000 mnv. Putem smo zagazili u prekrasnu „šumu“ rododendrona, oblačno vrijeme nam je ometalo poglede na vrhove pa smo se više posvetili ljepotama uz samu stazu, pazeći na susrete s mnogobrojnim jakovima i govedima koje lokalci koriste za transport, ali također i u druge svrhe. Već smo otkrili da njihov izmet kad se osuši služi kao pogonsko gorivo u pećima za grijanje unutar blagovaonica lodgeva. Naravno da upotrebljavaju i krzno ili vunu od jakova za izradu prekrivača i sl.

Gokyo Ri

U Namcheu sam se opskrbio čokoladicama za malene Nepalce koje smo putem sretali. Veliki osmjeh i „thank you“ su meni i ostatku ekipe bili dovoljna nagrada za njihovo iskreno zadovoljstvo!!!

Nakon uspona za nešto manje od 4 sata stigli smo do slijedećeg lodgea. Uslijedio je uobičajen raspored, odmor, ručak, pa dodatna aklimatizacija uzbrdo poviše sela i naravno večera. Nakon svake večere smo imali „briefing“ našeg Anžea o sutrašnjoj turi, te pripremu opreme. Tu večer i noć su se ipak počeli javljati prvi simptomi „visinske“ kod dijela ekipe pa se posezalo za medicinom kako bi se olakšalo disanje i odagnale glavobolje ili slične smetnje.

01.05. MONG LA (3.970M) – DOLE (4.200M)

Za ranoranoce ovog prvomajskog jutra (nešto prije 6:00) stigla je nagrada u fantastičnom pogledu prema istoku, naime sunce se uzdizalo točno iza vrha Ama Dablama!!! Na doručku smo donijeli odluku da će Anže malo sačekati s Matejom i Klarom pa krenuti za nama ako s njima bude sve ok. Mi ostali smo krenuli prema Doleu, pogađate već, oko 8:00 predvođeni Krishnom.

U ovom dijelu smo nailazili na mnogobrojne potoke i slapove koji su se s velikih visina obrušavali niz stijene. Nakon nekog vremena se ponovo jako naoblačilo, prijetio nam je pljusk, ali srećom u Dole smo stigli oko 11:00 nekih pola sata prije kiše. Nekako s početkom kiše stigli su i ostali. Kako to biva s vremenom u visokim planinama, kiša je ubrzo prestala pa smo odlučili popeti se iznad naselja na obližnje brdo do ručka.

A nakon ručka je uslijedila „prava“ aklimatizacija za taj dan na skoro 4.500 mnv. Spuštajući se s tog obližnjeg vrha još jednom smo nagrađeni nestvarnim pogledima prema jugu. Kroz oblake su nam se ukazivali snježni vrhovi planine Thamserku koja nam je čitavim putem nakon skretanja s uobičajene EBC rute, čuvala leđa.

Uslijedila je večera, sjedenje uz peć zajedno s ostalim trekerima kojih je ipak puno manje na ovoj ruti. Problemi s „visinskom“ su kod njih dvoje pod kontrolom zahvaljujući medicini. Ostali se držimo dosta dobro.

02.05. DOLE (4.200M) – MACHERMO (4.470M)

Svanulo je još jedno sunčano i prohladno jutro, Matej i Klara su dobro, pa nakon doručka nastavljamo svi u kompletu prema Machermu.

Hodamo laganim tempom jer smo praktično već treći dan iznad 4.000 mnv,

preko mnogobrojnih vrhova i zaravni, gledajući oko nas snježne vrhove iznad 5.500 mnv, naravno kad nam to dopuste oblaci koji se ponovo skupljaju i putuju u svim smjerovima. Putem sve manje susrećemo druge trekere i nosače s jakovima ili bez njih. Nakon cca 4 sata hoda u velikoj udolini ukazuje nam se naselje Machermo u koje se moramo spustiti. Smještamo se u udoban lodge, s prostranom blagovaonicom. Nakon ručka je uslijedila dodatna aklimatizacija na vrh iznad Macherma, ali smo se zbog sve jačeg vjetera i moguće nevere, popeli „samo“ do 4.650 mnv. Bili smo brzi i pobjegli smo opet ispred kiše, večerali i popričali s drugim trekerima koji su pristigli poslijepodne u lodge, pa na spavanje.

Tu večer su se počeli javljati simptomi „visinske“ i kod Igora, pa je i on krenuo s medicinom.

03.05. MACHERMO (4.470M) – GOKYO (4.790M)

Po noći je napadalo nešto snijega pa smo imali idilično jutro, sunce je obasjavalo obližnje vrhove ali sada sa snijegom. Prekrasno, fotografirali smo kao ljudi. Svakodnevna rutina se nastavila i tog jutra, doručak i pokret oko 8:00 prema najljepšem dijelu ove kružne trek ture - Gokyo lakes!!!

Nakon prvog uspona iznad Macherma po prvi put nam se ukazuje predivan pogled na planinu Cho Oyu, koji sa svojih 8.201 mnv dominira cijelom panoramom ispred nas.

Ponovo me preplavio osjećaj sreće i uzbuđenja, pitam se da li sanjam ili sam stvarno usred ove ljepote?! A još nismo došli do tirkiznih jezera niti se popeli iznad 5.000 mnv.

Sherpa Museum

Nastavili smo s hodanjem uz rijeku Dudh Koshi do prvog u nizu od tri velika jezera (inače ih ima 19), a uz najveće jezero je podignuto naselje Gokyo.

Naselje i jezera su dobili ime po vrhu Gokyo Ri. Kako smo imali sunčan dan obilazak jezera je bio fantastičan doživljaj, nismo se žurili jer smo ionako stalno imali jako dobar tempo, radili smo pauze, fotografirali i naprosto uživali u nestvarnom krajoliku. Okolni snježni vrhovi su se zrcalili u vodi jezera. Nakon skoro 5 sati hodanja stigli smo do našeg lodgea.

Uslijedio je odmor, ručak i odlazak na zadnju dodatnu aklimatizaciju, ovaj put do 5.000 mnv uzvodno uz rijeku, zapravo bez uspona na neki vrh.

Na povratku je još nas troje uz već zahvaćene, počelo osjećati glavobolje i slično. Mislim da su Metoda i Tanja K. već na večeri krenule s medicinom, ja sam se još „borio“. Ali usred noći sam se probudio i sve teže hvatao zrak, nije više imalo smisla odgađati, popio sam i ja polovicu „čudotvorne“ tablete i nekako u polusjedećem položaju odpavao do jutra.

04.05. GOKYO (4.790M) – GOKYO RI (5.357M) –

GOKYO – DRAGNAG (4.700M)

Srećom ujutro nisam osjećao nikakve dodatne tegobe, ostali su se također pripremili za uspon na naš

prvi pettisućnjak. Ovaj put krećemo dosta rano, po mraku točno u 4:30, naravno bez doručka. Krenuli smo dosta dobro, Krishna je bio više nego zadovoljan tempom, a kako i ne bi kad smo na vrh izišli u 6:30, znači za dva sata, a uobičajeno je vrijeme uspona 2:30-3:00 sata. Još jednom smo imali sreću s vremenom, doživjeli smo svanuće na jednom od najljepših mjesta u Himalayi. Neopisiv doživljaj, to treba osobno doživjeti, fotografije i videa prenose samo mali djelić „bajke“.

Svi smo se popeli bez ikakvih problema i uživali u prekrasnom pogledu na jezera i okolne vrhove doslovno 360 stupnjeva uokrug. Sreći nije bilo kraja, a probijena je i ta granica od 5.000 mnv, štoviše za čitavih 357 metara. Na spustu smo se malo razdvojili, pa smo mi gladniji požurili do lodgea na doručak. Oko 10:00 smo se svi okupili i krenuli prema slijedećem selu Dragnak. Put nas je vodio preko ostataka gotovo nestalog ledenjaka Ngozumpa, vrlo zanimljivo iskustvo prelaza tim dijelom, zbog mnoštva malih jezera, podzemne rijeke i potoka, morena i gomile kamenih gromada.

Za nekih dva sata hodanja smo stigli do lodgea. Malo smo se odmorili do ručka, a nakon ručka smo imali

ponovo tuširanje, pa opet večera i druženje s domaćinima. Nas šestero, svi osim Anžea i Tanje T. te naravno Krishne, nastavili smo s medicinom jer nas je sutra čekao najzahtjevniji dio čitavog treka, Cho La pass. Na večernjem briefingu smo se dogovorili da sutradan idemo sve do Lobuche, što je najduža tura u našem programu.

05.05. DRAGNAG (4.700M) – CHO LA PASS (5.420M) – DJONGHLA (4.830M) – LOBUCHÉ (4.910M)

Opet smo imali rano buđenje u 4:00, preuzeli smo „lunch“ pakete od ljubaznih domaćina, te prema planu krenuli oko 4:30 prema prijevoju.

Ovo je bilo prvo jako hladno jutro, negdje oko -10 celzijevaca, pa smo se jako dobro i toplo obukli. Kako je prvi dio zapravo jako strmi uspon na visoravan točno ispod prijevoja, brzo smo napravili pauzu za skidanje viška odjeće i spremanje u ruksak. Dolaskom pod samu stijenu prijevoja je već i svanulo, tako da smo mogli jako dobro vidjeti što nas čeka, jer je to bio još jedan prekrasan sunčan dan. Kako je taj dio stijene veći dio dana u hladu sva je prekrivena snijegom ali dobrim dijelom i ledom, pa su domaćini pametno i odgovorno postavili sajle za pomoć u vidu „gelen-

Gokyo Lakes

dera". Ulaskom u stijenu odlučili smo da nam nisu potrebne dereze koje smo imali sa sobom, tako da smo se svi sretno popeli na Cho La pass oko 8:00, napravili pauzu, fotografirali se i pripremili za spust na sunčanoj strani, ali punoj snijega.

Većina su ipak preventivno stavili trekerske dereze, Krishna, Anže i ja nismo jer smo zaključili da imamo dovoljno gripa u dobrim gozjericama.

To nam je bilo prvo hodanje po snijegu na ovom treku, ali je potrajalo samo do pred slijedeće selo Djonghla, gdje smo zastali na ručak.

Nakon ručka smo nastavili u istom ritmu prema spoju na „autoput“ koji dolazi iz smjera Pherichea i nastavlja prema Lobucheu. U tom dijelu smo jako dobro mogli vidjeti još dva šesttisućnjaka, s desne strane Cholatse, a s lijeve Lobuche Peak i njegov base camp. A pred nama iz oblaka je izvirivao Ama Dablam. Negdje iznad sela Dughla smo zaokrenuli u smjeru sjevera i ubrzo se spojili s glavnom transverzalom na kojoj je bilo mnoštvo prometa, trekera u oba smjera, nosača i jakova. Moram priznati da smo taj dio zapravo već bili umorni i jedba čekali ugledati Lobuche, u koji smo stigli oko 15:00.

Raspored isti, odmor, ručak ali ovo popodne ponovo odmor jer nema više aklimatizacije. Na večeri smo saznali da se Igoru stanje pogoršava, pa je uskočila američka liječnica koja se zatekla tu na predavanju, također i naša Tanja T. (dr. farmacije) s tera-

pijom. Kasnije smo razradili plan za sutrašnju turu do Kalapathara, a Matej je odlučio odustati i sačekati nas u Lobucheu.

06.05. LOBUCHÉ (4.910M) – GORAKSHEP (5.140M) – KALAPATHAR (5.550M) - LOBUCHÉ

Još jednom smo imali ustajanje u 4:00, pokret u 4:30 bez doručka, pod čeonim lampama. Nažalost ovo jutro je bilo maglovito, tako da nismo puno vidjeli hodajući do Gorak Shepa, u koji smo pristigli točno u 6:30 na zasluženi doručak. Lodge je bio prilično pun trekera, pa smo se zadržali neplanirano dugo. Za nekih sat vremena smo krenuli u uspon na Kalapathar, putem smo sretali mnoštvo trekera u oba smjera. Igor je još uvijek uspevao hodati s ruksakom na leđima ali je bilko vidljivo da jako teško diše, kašlje itd.

Mi ostali nismo imali problema što zahvaljujući medicini, što očito dobroj aklimatizaciji, jer sam ja zadnju polovicu popio jučer prije večere.

Na vrh smo izašli oko 9:30, za cca 2 sata uspona, ali na žalost pod jako oblačnim i maglovitim vremenom, tako da smo samo na trenutke vidjeli vrh planine Pumori (7.145 m) pred nama, odnosno Nuptsea (7.873 m) istočno od nas. Ovaj put su nam se Everest i Lhotse sakrili. U dolini smo vidjeli Everest base camp, ali smo još na vrhu odlučili da ne idemo do njega, nego da se spustimo istim putem do lodgea u Gorak Shepu i nakon okrijepe nastavimo u Lobuche, jer je

Igoru bilo sve lošije. Anže je preuzeo njegov ruksak na spustu i sve do Lobuche, u koji smo stigli oko 13:30 baš u najbolje vrijeme za ručak.

Malo smo se odmorili, neki prošetali okolo, čudili se velikom šatoru „kuhinji“ koji su podigli nosači za veliku grupu južnokorejaca jer su oni imali svoju prehranu?! Uglavnom naš put prema gore je završio i sutra ujutro krećemo nizbrdo.

07.05. LOBUCHÉ (4.910M) – THOKLA PASS (4.830M) – PHERICHE (4.240M) – DEBOCHE (3.820M)

Osvanulo je poluoblačno jutro, ali smo se vratili u ritam kasnijeg ustajanja, doručak u 7:00, pokret nešto prije 8:00, tako da smo bili dobro odmoreni za put koji smo za danas odredili. Anže je i dalje nosio Igorov ruksak, jer se on nije baš osjećao dovoljno jak. Putem do Thokla passa smo obišli mnoštvo nadgrobnih spomenika u čast poginulim alpinistima na vrhove Himalaje.

Imali smo dosta dobar tempo tako da smo u uz pauzu u Pericheu brzo stigli u Deboche u novi lodge, spustivši se za više od 1.000 mnv. Tu smo imali još jedno tuširanje, dosta dobre obroke i ljubazne domaćine.

08.05. DEBOCHE (3.820M) – TENGOBOCHE (3.867M) – NAMCHE BAZAR (3.440M)

Opet nam je svanulo oblačno jutro, pa smo uobičajeno nakon doručka krenuli nešto prije 8:00 dalje nizbrdo do Namchea. Putem smo zastali posjetiti budistički hram u Tengbocheu. Tu smo na trenutke mogli vidjeti suprotnu stranu naše poznate planine – Thamskerku. Dosta brzo smo napredovali, uz kratkotrajne pauze i stigli u Nmache oko 13:30 u naš poznati hotel. Obavili smo ručak, odmor, tuširanje i izlazak u Namche. Ovaj put smo odabrali druženje u Irish pubu na najvišoj nadmorskoj visini na svijetu, uživajući u Everest pivu, odličnoj glazbi i ljubaznosti domaćina. Neki su još nešto sitno i shoppingirali prije večere na kojoj je bilo mnoštvo trekera, vrlo glasni poljaci i još nekih. Ali ajde svi smo sretni, prošli smo dosta toga i vidjeli za nekoliko života.

09.05. NAMCHE BAZAR (3.440M) – LUKLA (2.840M)

Ustali smo i doručkovali nešto ranije jer smo sebi stavili u zadatak dobru turu, sve do Lukle. I dalje nam je bilo oblačno vrijeme ali srećom bez kiše, tako da smo dosta dobro napredovali, sad već po jako dobro poznatom putu, usput smo sretali mnoštvo trekera na usponu, uglavnom amerikanaca i indijaca.

U Luklu smo stigli nešto prije 15:00,

Everest pred nama

upravo na predizborni skup. Da, slijedeći vikend su imali izbore, nisam više siguran da li lokalne ili parlamentarne!?

Smjestili smo se u onaj isti hotel u kojem smo doručkovali kad smo doletjeli iz Kathmandua prije 13 dana. Nakon odmora, dio ekipe je otišao do super caffea u mjestu, s vrlo dobrim kolačima. Uobičajeno je da ta večera u Lukli je zapravo oproštajna večera od nosača (portera) koji su vrijedno nosili našu opremu proteklih dana.

Jako smo se srdačno proveli s njima i dodatno ih nagradili napojnicama. U blagovaonici su još bili grupa mladih amerikanke, neki južnokorejci i mislim grupa australaca, nakon večere smo napravili „štimmung“, plesalo na sve i svašta, naravno potpomoognuti Everest i Gurkha pivama. Super provod za svih!

10.05. LUKLA (2.840M) – KATHMANDU (1.400M)

Na žalost oblaci i magla su se i ovo jutro nadvili nad Luklom, tako da smo nakon doručka čekali u blagovaonici odluku da li danas letimo u Kathmandu.

Zapravo smo shvatili da na pisti nema aviona i da oni tek trebaju doletjeti s novim trekerima, pa nas ti isti vratiti u Kathmandu. E tu se vidjelo tko je od cjelokupne ekipe mamuran od sinoćnje veselice!!!

Negdje oko 8:00 slijeću prvi avioni i veselo silazimo u zgradu na kontrolu. Brzo smo se provukli zahvaljujući našem Krishni, pa smo nešto prije 9:00

Monkey Te ... Katmahandu

konačno poletjeli. Za pola sata smo sletjeli u prevrući Kathmandu, kupili opremu i s minibusom se odvezli opet u naš hotel u centru. Smjestili smo se opet u iste sobe, malo odmorili i dogovarali za današnji plan obroka i obilazaka velegrada. Igor je otišao do bolnice za strance provjeriti što je s njim. Moje poslijepodne je bilo shoppingiranje, pa nazad u hotel gdje smo se svi zajedno dogovorili da idemo pješke do Monkey templea. Također smo imali i zajedničku večeru u obližnjoj pizzeriji „Ice and Fire“ gdje smo se srdačno pozdravili s Krishnom uz obaveznu napojnicu. Btw. ja sam još treći dan posudio moje laganije gozjerice, najveći dio treka sam prešao u niskim „raptoricanma“, pa sam mu ih na kraju i poklonio što ga je jako obradovalo!

11.05. – 12.05. KATHMANDU

Slijedeća dva dana smo obilazili znamenitosti grada što zajedno, što u manjim grupama, ali uvijek na zajedničkim večerama koje su bile naprosto fantastične i s nama našalost nepojmljivo povoljnim cijenama. Naravno našlo se vremena i za završni Shopping jer mi se nije dalo ponovo mijenjati rupije u eure, što su neki radili. U jednom trenutku sam morao stati i provjeriti imam li dovoljno mjesta u transportnoj torbi za sve to.

Zadnja večer je bila slavljenička jer smo Anžeu priredili iznenađenje, budući su nam njegovi roditelji otkrili da mu je rođendan. A isto tako smo se i međusobno pozdravljali jer smo ujutro Igor, Metoda, Anže i ja putovali u

Doviđenja Himalaya

Europu, ostali su imali drugačije povratne karte pa su ostali još jedan dan u Kathmanduu

13.05. KATHMANDU – ISTANBUL – LJUBLJANA – ZAGREB

Nas četvero smo opet imali kratku noć, možda sat-dva spavanja, ipak smo „feštali“, ustajanje i spremanje oko 3:00, nešto prije 4:00 pokret na aerodrom. Zajedno s mnoštvom turista i domaćih smo čekali ispred da se negdje oko 5:00 otvore vrata terminala. Malo gužve i kaosa, ali se sve na vrijeme obavilo.

Onda smo na opet čekali na „gateu“ skoro sat vremena. Konačno smo se ukrcali oko 8:00 i ubrzo poletjeli prema Istanbulu. Veći dio smo prespavali, malo gledali filmove i nakon 7 sati leta sletjeli u Istanbul. Dok smo čekali vezani let za Ljubljanu, uspjeli smo nešto na brzinu i ručati.

U Ljubljanu smo sletjeli nešto prije 20:00 sati i doživjeli prvi i jedini „hladan tuš“ na ovoj uzbudljivoj turi, s nama nisu stigle naše transportne torbe!

Ništa, prijavili smo smo na pultu što se dogodilo, oni su svoje dobili već sutradan s istim letom kojim je doletio ostatak ekipe, a moja je preko Münchena i Splita došla za 3 dana sa kompletnim sadržajem.

Ja sam pokupio auto kod mog prijatelja i odvezao se do Zagreba gdje sam prespavao u stanu mog studenta.

Sutradan sam rano ustao, doručkovao i krenuo prema Šibeniku, da nakon 21 dan vidim obitelj i Floyd (koji je to emotivan susret bio)!!!

Prije tridesetak godina često sam putovao vlakom između Zagreba i Šibenika Ličkom prugom, uživajući gledati kroz prozor ličke krajolike. Posebno interesantan dio bio mi je kad se vlak iz smjera Zagreba uspinjao uz Malu Kapelu. Tamo iza Plaškog pruga obilazi jednu veliku udolinu, travnatu za vrijeme ljeta, a koja je veliko jezero za vrijeme kiša. To je Blačansko jezero ili jezero Begovac - Blata. Nastaje zahvaljujući jednoj speleološkoj pojavi - estavelama. To su jame koje za vrijeme dugotrajnih kiša postaju izvori iz kojih jezero raste, a za vrijeme suša pretvaraju se u ponore u kojima jezero nestaje. Nešto dalje iza željezničke stanice Lička Jesenica pruga je usječena u veliku strminu, a vlak zbog opasnog terena uspori. U jednom trenutku nekoliko stotina metara duboko ispod pruge pojavi se jezerce - izvor iz kojeg istječe rječica, čije ime tad nisam znao. Prizor je bio prekrasan i zaželio sam jednog dana doći pješke do samog tog mjesta. Onda su došla ratna zbivanja, taj kraj je bio nedostupan, a kasnije sam iz Zagreba putovao autom ili autobusom, puno brže nego vlakom, pa je spomenuti izvor pao u zaborav. Međutim prije nekoliko godina na internetu sam našao lijepi opis mjesta Saborsko i podatak da je u njegovoj okolini uređena i označena planinarska staza pod nazivom „Izvor voda“, koja obilazi dva veća i nekoliko malih izvora. Čitajući opis staze shvatio sam da se onaj moj lijepi izvor nalazi upravo na njoj. Odmah sam odlučio da ću prvom prilikom obići tu stazu. A prilika je bila kad sam prošle zime autom išao iz Zagreba u Šibenik. Ne volim se voziti po novom autoputu, stara Lička magistrala mi je puno draža, a uz malo dodatno zaobilaznje stiže se do mjesta Saborsko. Naime iz Karlovca, umjesto prema Slunju, treba krenuti prema Josipdolu, pa kroz Plaški do Saborskog. Od Saborskog cesta produžava i spaja se na Ličku magistralu kod mosta na Korani prije Plitvičkih jezera.

Vozim se pokraj Blačanskog jezera, nema ga - suho je, zatim kroz selo Ličku Jesenicu i stižem u Saborsko. O Saborskom je vrijedno nešto više reći. To je malo mjesto smješteno u trav-

PO STAZI 'IZVOR VODA' POKRAJ SABORSKOG

natoj dolini rastegnuto uz cestu, pa je jedno od najduljih mjesta u Hrvatskoj. S više strana je okruženo brdima na kojima su stoljetne šume, a s njih se

spuštaju planinski potoci. U povijesti Saborsko se prvi put spominje pred 500 godina u Modruškom urbaru, pod imenom Zaborsko. U Domovin-

skom ratu doživjelo je tešku sudbinu. Već 1991. godine u velikosrpskoj agresiji ubijena su 52 mještana, ostali su pobjegli spašavajući živote, a mjesto je potpuno uništeno. O tome u centru mjesta svjedoči uređeno spomen područje žrtvama Domovinskog rata sa „Slomljenom golubicom“, u sklopu kojeg je i mjesto masovne grobnice za 25 mještana. Danas je Saborsko potpuno obnovljeno, s puno lijepih kuća s turističkim apartmanima za iznajmljivanje.

U centru se nalazi i nova župna crkva sv. Ivana Nepomuka, koja je i polazna točka staze „Izvor voda“ na 611 mnn. Staza je kružna, duljine 12,9 km. Ovdje ostavljam auto i krećem po stazi

označenoj kvadratnim plavo-bijelim markacijama. Uskoro prolazim pokraj kapelice Rođenja blažene djevice Marije iz XVIII. st., spomenika kulture nulte kategorije koja je bila razrušena u Domovinskom ratu, a obnovljena je i ponovno posvećena 2014. godine.

PUTOKAZI NA STAZI „IZVOR VODA“ - KAPELICA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE IZ XVIII. ST.

Lijep je sunčan zimski dan, a snijega ima u velikim krpama i nanosima. Hodam po njemu po blagoj uzbrdici. Staza prati križni put koji je započeo od spomen područja domovinskog rata pa vodi do Križevca na vrhu Alan 748 mnn. Ovdje se nalazi drvena ka-

pelica, nadstrešnica-kurija i klupe, a pruža se lijepi pogled na Saborsko i njegovu okolinu. Nedaleko na zapadu je Mala Kapela, na čijem obronku uočavam željezničku prugu i stanicu Lička Jesenica. S ove najviše točke staze preko zasniženih livada spuštam se prema Kapeli. Uskoro se ulazi u šumu u kojoj je u jednoj jaruzi prvi izvor Kuk. Voda istječe u debelom mlazu niz drveni žlijeb u drveno korito. Staza se dalje spušta do bučnog i moćnog Velikog vrela Jesenice (Jesenicu Saborčani zovu i Zelenka). Voda se probija između mahovinom obraslih stijena i buči.

POGLED NA SABORSKO SA ALANA-KRIŽEVCA - VELIKO VRELO JESENICE - ZELENKI

Staza dalje nastavlja niz Jesenicu prema Malom vrelu. Međutim zimski dan je kratak, pa ocjenjujem da bi me na putu uhvatio mrak. Zato prekidam kružni obilazak, malo se vraćam natrag do poprečne staze koja najkraćim putem vodi do polazišta. Ova staza je u prvom dijelu dosta zarasla sve do vodocrpilišta na izvoru Čevrkalo. Sam izvor se ne vidi jer je kaptiran. Otkud mu ovo neobično ime shvatio sam kad sam zastao pokraj prelijevnog kanala vodocrpilišta. Iz njega dopire kлокotanje vode, koje podsjeća na čavrljanje. Dolaskom do početne točke završio je ovaj zimski posjet stazi, sa zaključkom da idućom prilikom moram obići i ostatak.

Iduća prilika bila je tek na jesen ove godine, kad sam na putu za Zagreb iza Plitvica skrenuo za Saborsko. Opet ostavljam auto pokraj crkve sv. Ivana Nepomuka i prolazim stazom pokraj

Čevrkala. Ovaj put nema čavrljanja – nema dovoljno vode. Dalje stižem do Velikog vrela Jesenice. Ljeto i jesen su bili suhi i manje je vode, ali vrelo još uvijek djeluje impresivno. Nastavljam dalje niz Jesenicu. Voda negdje teče s malim brzacima, a negdje je mirna, zelena i obrasla ševarom. Staza se zatim odvaja od rijeke lijevo prema Malom vrelu i blago penje iznad njega. Najprije se stiže pod jednu veliku stijenu. Na njoj se uz dosta ma-

šte mogu vidjeti obrisi muškog lica koje podsjeća na Lice Isusovo slično onomu na Torinskom platnu. Zato je stijena i nazvana Lice Isusovo. Ispod stijene je mala špiljica, u kojoj se za kiša napuni jezerce. Nešto niže nalazi se zgrada vodocrpilišta, koje crpi vrlo čistu i nepresušnu vodu iz obližnjeg "Malog (ili Kebinog) vrela" i opskrbljuje sva obližnja mjesta. Do Malog vrela se probijam kroz gustiš od vrba i drugih stabala i izbijam na be-

tonsku branu, koja ograđuje jezerce s izvorom. Slijedi jedino razočaranje na ovoj stazi, inače ispunjenoj lijepim detaljima. Naime ono jezerce – izvor koje sam davno gledao iz vlaka obraslo je sa svih strana gustim raslinjem, a vrbe se šire i u samo jezero. Preljevi na brani su nisko otvoreni pa nema puno vode. Tako mi to vrelo više nije izgledalo posebno atraktivno, a zbog izrasle visoke šume vjerojatno se više i ne vidi iz vlaka.

JESENICA U MIRNOM TOKU - MALO (KEBINO) VRELO JESENICE

Kad se vode Malog vrela pridruže Jesenici koja teče iz Velikog vrela, ona se kompletira, iako prima vodu i iz niza malih izvora. Sad je dobro reći nešto više o cijeloj rijeci. Jesenica je vrlo čista i pitka na cijelom svom toku i spada u prvu kategoriju o čistoći voda. Zato obiluje potočnom pastrvom. Ona je krška ponornica, a duljina njenog toka od Velikog vrela do mjesta poniranja je oko 6,5 kilometara. Donji dio riječice (oko 1 km) ljeti presuši. Tok završava poniranjem kod zaseoka Potpolje na 467 mnm. Nakon 12-13 kilometara podzemnog toka, rječica izvire kod sela Slušnica nedaleko Slunja. Odatle nastavlja tok pod imenom Slunjčica te u Rastokama utječe u Koranu.

Staza se od Malog vrela jednim dijelom vraća natrag i prelazi preko mosta na Jesenici. To je najniža točka staze 475 mnm. U blizini je lovačka kuća LD Kuna-Saborsko s vanjskim roštiljima i nadstrešnicom s mjestima za sjedenje, što je zgodno iskoristiti za odmor. Nakon toga staza napušta rijeku, ulazi u šumu, te se lagano uspinje kroz udolinu. Uz put je nekoliko malih nepresušnih izvora s pitkom vodom: Vejnovac, Mandino vrilce i Vrilce. Negdje u pola uspona je mjesto pogodno za odmor i sjedenje koje se naziva Počivalo. Kako je ovaj dio staze nekad služio mještanima-pješacima za odlazak na vlak u Ličku Jesenicu, ljudi su tu zastajali da bi otpočinuli, otuda ime Počivalo. Blizu kraja uspona na samom izlasku iz šume stoji još jedno spomen obilježje gdje su u ratu 1991. godine poginula četvorica mještana, trojica mlađih od 30 godina. Staza nastavlja po seoskim cestama do polazne točke.

MOST NA JESENICI U SELU LIČKA JESENICA

Sjedam u auto i nastavljam prema Zagrebu. Prolazim kroz selo Lička Jesenica preko lijepog kamenog mosta na Jesenici iz 1810. godine i tu se opraštam od nje. Ona će malo dalje u ponor, pa će izaći kao prelijepa Slunjčica također s lijepom stazom, ali to je već druga, možda iduća priča.

NOĆ PUNOG MJESECA

bivakiranje na Sinjalu 10. i 11. 09. 2022. u organizaciji SPV Šibenik

Krećemo iz Mirkovića u predvečernjim satima. Na uspon nas ide osmero, dok će nas nekoliko planinara čekati na skloništu „Zlatko Prgin“ HPK „Sv. Mihovil“. Dok se polako penjemo "jogurt stazom" (za one koji ne znaju, ova staza se zove "jogurt staza" jer je u početku dijelom bila markirana plastičnim čašicama od jogurta po stablima), oblaci koji su bili nad Dinarom polako se razilaze. Nakon oko sat hoda, fotkamo prekrasni zalazak

sunca. Na usponu naš vridni Robert pila debla koja su pala na stazu, pa je ovom prilikom i staza dodatno očišćena. Nakon odmora i večere u skloništu HPK "Sv. Mihovil", evo nas na vrhu. Na bivakiranje na vrhu se ipak odlučilo samo nas troje, dok će ostali prenočiti na skloništu i doći na vrh u zoru. Noć je prekrasna, vedra, uz malo povremene izmaglice i bez daška vjetera - idealna za bivakiranje. Naravno da smo prilično vremena proveli na foto-sessionu, zadržavši prekrasnim doživljajem noći na vrhu planine. Sva sreća Siniša ima novi I-phone sa savršenom kamerom koja može fotkati i po mraku, a da fotke izgledaju super osvijetljene. Ako malo bolje pogledate fotke, vidjećete zvijezde na nebu, a oko nas je u trenutku snimanja bio potpun mrak osvijetljen samo sjajem punog mjeseca. U zoru nas, nakon par uri slatkog sna,

budi ekipa koja je spavala na skloništu i došla do nas pred izlazak sunca. Uživamo u predivnoj zori na vrhu planine i vatrometu boja. Kako uočavamo da nam se iz daljine približava kiša, snimamo još nekoliko fotki i pripremamo se za silazak. Za kraj nas je, nakon divne i idealno mirne i vedre noći, Sinjal počastio i prekrasnom dugom. Pa, zadržavši i zahvalni na takvom doživljaju planine, prije oluje krećemo natrag prema skloništu "Z. Prgin". Na skloništu smo se spustili taman prije proloma oblaka, a nakon prestanka kiše, nastavilo se sa radovima na skloništu na kojem se uvijek nešto radi i uređuje. Tu su nas tokom jutra posjetili i planinari iz Slavonije kojima je ovo bio prvi uspon na Sinjal, bravo momci. Nakon ručka na skloništu, silazimo po divnom sunčanom vremenu natrag u Mirkoviće.

PRUŽI MI RUKU 2022 - PROMINA

Za one koji to ne znaju, Feručo Lazarić je slijepi planinar iz Istre koji je u pratnji Sergia Ostovića prehodao Via Adriaticu. Svojom pozitivnom energijom i vedrim duhom potiče nas ostale na razmišljanje o tome koliko trebamo biti sretni i zahvalni zbog onog što imamo, umjesto da patimo za onim što nemamo. Moj slučaj susret s Feručom i Sergiom (iako ja sve manje vjerujem u slučajnost) na Poštaku krajem travnja pokrenuo je jednu lipu priču i nova prijateljstva. Družili smo se ovo proljeće u Alatima i na Promini, i pri rastanku dogovorili da se obave-

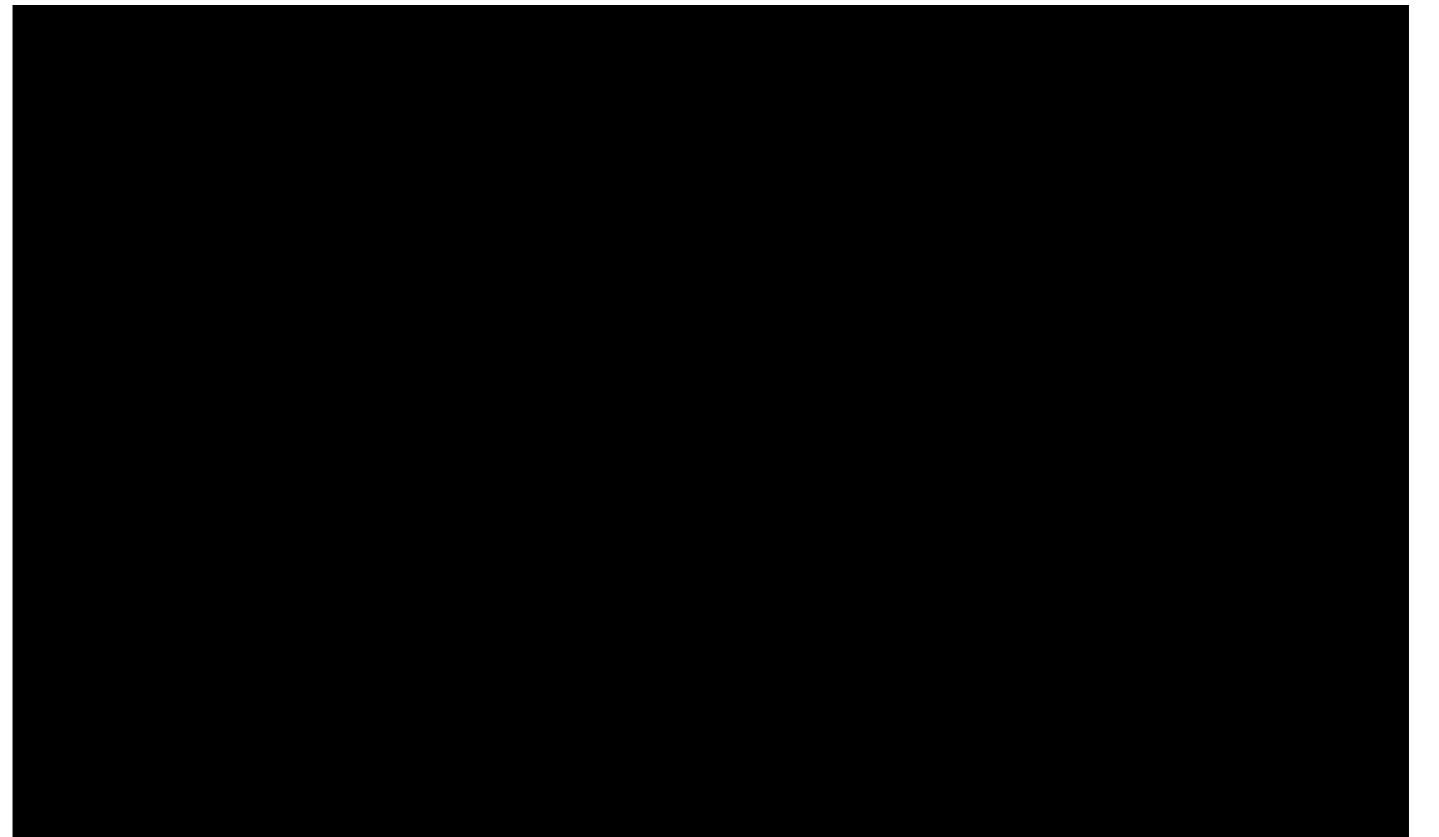
zno vidimo opet, čim bude moguće. I naravno da jesmo. :-)

Sve je krenulo mjesec dana prije, pozivom u kojem mi Feručo ukratko objašnjava sve o idućem skupu planinara s invaliditetom 'Pruži mi ruku 2022' koji će biti na Promini u rujnu (uz domaćine iz PD Promina), i pita me želim li biti vodič u planinarskom dijelu. Pristajem odmah, i veselim se našem ponovnom susretu. Svemir je odlučio postaviti nam i dodatan izazov, pa je prognoza za našu subotu bila 'pljusak s grmljavinom'. Iako većina planinarskih udruga odustaje od svih izleta te subote, kod nas odustajanje nije dolazilo u obzir. Nalazimo se u Drnišu ispred Tomija, točno u podne, baš u onom momentu kad je pljusak odlučio pokazati svu svoju jačinu. Vrijeme nam se malo smiluje na pola puta prema domu, pa se iskrcavamo iz auta i penjemo od Malog točka do planinarskog doma. Uspon do vrha ostavljamo za nedjelju ujutro, a dan provodimo u druženju, odličnom ručku, dodjeli nagrada, šetnji do vidikovca, kvizu, plesu, pje-

smi i upoznavanju. U nedjelju ujutro penjemo se na vrh Promine, a nakon marende u domu spuštamo se do NP Krka - u šetnju na Skradinski buk. Tu se pozdravljamo, u nedjelju popodne, uz zagrljaje i prijedloge za naše sljedeće druženje.

Kad žena s cerebralnom paralizom popne vrh Promine samo malo sporije od nas ostalih, kad čovjek koji je slijep od rođenja i samouk na harmonici 3-4 sata bez prestanka svira i pjeva sve što mi poželimo, kad Feručo zasebno pohvali svakog od nas koji tu sudjelujemo i vidiš na njemu da je sretan, a u domu uz Šimin čobanac i Dariju kao domaćicu se osjećamo više nego dobrodošlo - dođe ti da zaplačeš od sreće okružen s toliko dobrote i snage. A navela sam samo djelić. Hvala Feručo i Kristina na organizaciji skupa, domaćini iz PD Promina na gostoprimstvu, NP Krka na slobodnom ulazu na Skradinski buk, i čitavoj ekipi na druženju i pozitivnoj energiji. Zahvalna sam i sretna što sam s vama provela jedan baš lipi vikend. Radujem se idućem.

NOĆNI USPON NA VOŠAC

Lito, vruće za popizdit, ne da mi se ništa a u biti oću nešto. Zove Šimac. Noćni uspon na Vošac. Di je to? Biokovo. Ok, baš me briga, noć je pametnija od jutra. Ovakvog. Na 40 stupnjeva.

- Ma ni meni se baš nešto ne ide ali ima neki Festival bespravne gradnje u Vruljama pa svira Severina pa to nam je usput pa popit ćemo pivu.

Ok opet, samo da se maknen iz ovog šibenskog litnjeg sranja pa makar uskuva, samo na drugom mjestu.

I eto nas 2 na vrućem asfaltu. 9 ujutro. Znači vrime je za pivu. I je ali pijanac pijancu to ne govori na glas. Nego djeluje unutarnjom energijom i nada se da će u jednom trenutku pomisliti isto i bez teksta stat na pumpu.

Ali eto, vrućina čini svoje i mozak slabo funkcionira. Pa smo tako već blizu Primoštena.

- E ode je Dulibić, mogli bi svratit do njega.

- Normalno. Svaki normalan čovik po ovoj žegi ima koju pivu.

Na putu do kupanja (ja sam iza)

I ima je. Čak i nekoliko. Mogli smo se i nabrzinu izopijati ali nismo. Ozbiljni smo. Čeka nas dug put. Do Vrulja. Bar 2 ure. Izdržat ćemo.

Vrulje! Zašto se ovaj komadić planete zove ikako kad nema ništa osim hrpe apartmana, bez reda i poretka a čak nema ni putić do mora. Ali boli nas kurac, popit ćemo pivu i pogledat Severinu.

Normalno da nije bilo Severine ali nije normalno da nije bilo pive. Stvarno

nije! "Ljudi" organiziraju koncert usrid ničega na 50 stupnjeva i nema pive. Ok, može kola. Fanta? Voda? Nema ali imamo prigodne majice za 200 kuna. A nije ni ta Makarska daleko. Izdržat ćemo opet. I bolje šta se nismo previše zadržali, ovako imamo više vremena za popit nešto (ajde, možemo i pojest prije uspona).

- Jel misliš ti da je pametno satrat 5 piva i po kile mesa prije uspona?

- Nije.

- Dobro, samo pitam.

Uspon ko uspon, samo se penješ. Razlika je šta na noćnom usponu ne vidiš ništa i to dobro dođe za motivaciju. Korak po korak, sat po sat (želim reć svemu dođe kraj) i evo nas na vrhu. Kaže vodič po ure i idemo nazad. A ja i Šimac, kao iskusni planinari, znamo da je najgori silazak i zato tu osjetljivu stvar ostavljamo za ujutro. Naime, domar ima 500 piva a i mrtav je pijan pa niti ne zna da pijemo njegovu rakiju.

Ko zna kako smo zaspali ali znam da se budim sa 2 deke na sebi. Spektakl, neku dodatnu robu na sebi nisan ćutija 3 miseca. Nakon marende (gin) i ručka (gin sa tonikom), po najvećem zvizdanu se spuštamo u civilizaciju.

Više nam je pun kurac niskokaloričnih obroka pa kupujemo 10 piva da dođemo sebi. Put do Šibenika je dug pa se stajemo okupat na Cetini (postoji slika). Popili smo još par piva usput ali neću reć koliko jer ovo čitaju i djeca.

OD IDEJE DO PRVOG PLANINARSKOG IZLETA

(ILI ŠTO SVE TREBATE ZNATI PRIJE POČETKA PLANINARENJA)

Od prvog ideje o planinarenju do prvog pravog planinarsko izleta može proći puno vremena i ima najčešće puno nedoumica i pitanja. U idealnom scenariju si se upisao/la u klub kad je počela planinarska škola pa ćeš sve što trebaš znati naučiti u školi. Međutim škole se održavaju jednom godišnje i broj sudionika je ograničen pa često novi članovi kluba školi pristupe tek kasnije. Super je i ako imaš prijatelja, kolegu, školskog druga koji je već aktivni član planinarskog kluba i on/ona će ti biti mentor odnosno pojasniti sve što te zanima i pripremiti te za planinarske izlete. Ali najčešće nemaš nikoga takvog pa imaš stotinu pitanja na koja ćemo probati dati odgovor u daljnjem tekstu.

Učlaniti se možeš i online, sve su informacije o učlanjenju dostupne na našoj internet stranici. Ipak fizički trebaš preuzet svoju planinarsku iskaznicu i to možeš četvrtkom prije/poslije sastanka. Moguće da ne poznaš nikog i malo ti je neugodno banuti na vrata. U tom slučaju ćeš to i reći nekome, bilo našem predsjedniku/dopredsjedniku ili nekom drugom na koga naletiš u inicijalnom kontaktu pa će ti on/ona olakšati proces. Sastanci su četvrtkom, na njima se razgovara o usponima koji su se održali vikend prije i planovima ako ih ima za vikend poslije. Postoji plan društvenih izleta (objavljen na web stranici kluba) ali je isti podložan promjenama pa trebaš pratiti društvene mreže kluba ili dolaziti na sastanke. Također članovi se i međusobno dogovaraju i odlaze na izlete u manjim grupama, pa ćeš tako i ti nekad u budućnosti kad se „infiltriraš“. Ako si početnik jako je bitno da

prilikom prijave vodiču (broj mobitela je uvijek na najavi) to mu i naglasiš kako bi te mogao upozoriti na neke detalje koje moraš znati i da bi on/ona dobio od tebe informacije koje su bitne da ustanovi dali je izlet uopće pogodan za tebe. Ako je izlet kondicijski ili tehnički zahtjevan a ti nisi u dobroj kondiciji ili nemaš iskustva na takvim terenima možeš dovesti grupu u problem jer neće moći odraditi plan u raspoloživom vremenu i time dovesti u pitanje sigurnost sebe i ostalih

članova.

Na izlete krećemo najčešće s parkirga pokraj bazena u Crnici (van sezone) ili sa Šubićevca (u ljetnoj sezoni zbog parkinga). Rasporedimo se u naše automobile tako da nas je što više u autu radi manjeg troška ili se vozimo s klupskim kombijem. U oba slučaja vozači određuju iznos troška puta ovisno o potrošnji automobila/kombija. Ovisno o planu odnosno trajanju izleta, prije dolaska na početnu točku možda ćemo stati u kafić na

kavu, a gotovo je sigurno da ćemo u povratku s izleta stati na pivu (ili što već tko voli).

Prije nego se krene hodati bitno je da vodiču daš do znanja eventualne zdravstvene probleme koje imaš (šećerna bolest, problemi sa srcem, zglobovima i slično). Za vrijeme trajanja izleta vodiči određuju kada se rade pauze. Općenito možemo pauze podijeliti na 3 tipa:

- vrlo kratka pauza prilikom koje ne sjedamo i ne skidamo ruksak već samo smirimo disanje

- kratka pauza (najčešće svakih sat vremena) prilikom koje ćemo sjesti i odmoriti, možda pojesti neku energetsku pločicu ili nešto slično sa svrhom da nam podigne razinu energije

- duža pauza prilikom koje ćemo pojesti nešto konkretnije i opustiti se. Nemoj se ustručavati dati do znanja vodičima ako trebaš više vrlo kratkih pauza prilikom hodanja da „prodišeš“. Također nemoj krenuti hodati ako nešto nisi pojeo/la to jutro jer se lako može dogoditi da ti padne razina šećera i uspon ti bude iznimno težak ili u najgorem slučaju ne budeš u stanju hodati.

Bitno je napomenuti da se nikada ne smiješ odvajati od grupe bez da daš do znanja vodičima. Može se dogoditi da prođe dosta vremena dok grupa ne shvati da nisi s njima, a u planinama često nema signala za mobitel pa to može dovesti do velikog problema. Ako slučajno prilikom hodanja u koloni moraš stati obaviti fiziološke potrebe, pravilo je da ostaviš ruksak na stazi. Tako će zadnji vodič (kojeg inače zovemo „metla“) znati da te mora pričekati.

Kada dođemo do cilja (bilo da je to vrh ili neka prirodna znamenitost) najčešće radimo veliku pauzu (ako nije

prehladno ili previše vjetrovito). Ako imaš na sebi pamučnu majicu/potkošulju one su tada već kompletno mokre pa je bitno da imaš u ruksaku suhu zamjenu jer u protivnom te najčešće naknadno uhvati prehlada. Ako su sintetičke (a danas najčešće njih nosimo) situacija je nešto bolja, ali ako se previše znojíš trebat će ti zamjena i za nju.

Ne smijemo zaboraviti naglasiti koliko je potrebno da imaš dovoljnu količinu vode u ruksaku. Nema života bez vode, a u planini se naše potrebe za vodom značajno povećavaju. U planinu ne bi trebali NIKAD ići s manje od 2 litre vode a u toplim periodima godine ili na dužim turama 3-4 litre. Uvijek imaj više vode nego što misliš da ti treba! Zapamti da sokovi i gazirana pića ne spadaju u ovu kategoriju i ne ulaze u ove prosječne mjere. Ako ideš u planinu u zimskom dijelu godine dobro je ponijeti termosicu s toplim čajem da se ugriješ.

Što se tiče hrane koju nosimo sa sobom, postoje neke preporuke koje se baziraju na znanstvenim istraživanjima i kažu da nam je kod težih fizičkih aktivnosti (kao što je planinarenje) potrebna veća količina ugljikohidrata (jer se energija brže iskorištava) od masti (sporije ih organizam pretvara u energiju). Bjelančevine su nam bitne za izgradnju mišića ali nam ne daju energiju koja nam je u tom trenutku toliko potrebna. Prema tim saznanjima planiramo i naše obroke ne samo kroz dan nego i večer prije izleta. Također preporuka je da najveći obrok ne bude doručak, kao što je to u normalnim okolnostima već da to bude ili nakon izleta ili nakon uspona na vrh. Razlog tomu je što se nakon velikog obroka sve funkcije tijela usmjeravaju na probavu hrane pa će nam daljnja

fizička aktivnost neko vrijeme poslije obroka biti otežana.

Najčešće pitanje koji potencijalni budući planinari imaju jest što nam zapravo treba od opreme u samom početku. Zbog velikog utjecaja marketinških medija postoje velike predrasude da nam za planinu treba puno opreme i da će nam za to trebati puno novaca, što pojedince može odvratiti od ideje da krenu planinariti. Ne smijemo zaboraviti da su naši preci hodali po istim planinama kojima mi hodamo u opancima i da su se svi najveći vrhovi svijeta popeli s nevjerojatno lošom opremom koju danas gledamo u planinarskim muzejima. Mi naravno nismo više toliko spretni i sposobni za „preživjeti u prirodi“ kako što su oni bili tada, i sigurnost nam je značajno bitnija nego što je bila njima, ali to ne znači da nam treba hrpa stvari i da za njih moramo izdvojiti veliko bogatstvo. Za početak nam treba odgovarajuća obuća i nekakav ruksak (možeš ga i posuditi od ukućana/rodbine/susjeda) a za sve ostalo ćeš se nekako snaći kroz kraće ili duže vrijeme.

Navest ćemo redom neke bitne stavke opreme da ti olakša pripremu:

1. OBUĆA

Preporuka je da se u planinu nose gozgerice koje imaju dobru neklizajuću podlogu (materijali kao što su Vibram ili slični brendovi). Gozgerice su i visočije od naše svakodnevnice obuće pa bolje fiksiraju zglob (mnogi su ljudi skloni ozljedama zgloba pri hodanju na neravnom terenu) a to nam pomaže i da noge/čarape ostanu suhe. Kod niskih cipela prilikom hodanja u mokroj travi prekrivenoj rosom ili hodanju kroz zaostale snježne hrpe u proljeće sigurno ćemo smočiti čarape.

Planinarske gozgerice su najčešće ili djelomično ili potpuno vodonepropusne. Gore-tex je najpoznatiji potpuno vodonepropusni (paropropusni) materijal kojeg koriste najpoznatiji proizvođači planinarskih cipela (ali i drugih dijelova odjeće), međutim postoje i drugi brendovi istih ili nižih cijena koji su potpuno vodonepropusni. Treba obratiti pozornost na vodonepropusnost jer postoji na tržištu modeli planinarskih cipela koji nisu vodonepropusni i dovoljno je gaziti neko vrijeme kroz mokru travu da promočje (to je često kod jeftinijih niskih modela planinarskih cipela koje danas nalazimo u sportskim trgovinama). Da sumiramo, prilikom kupnje pazimo na dva bitna faktora a to su podloga koja mora biti neklizajuća i materijal gornjeg dijela cipele koji mora biti vodonepropusan (djelomično ili potpuno, ovisno o tome da

kakve uvjete će nam služiti naša planinarska cipela). Obuća je definitivno najbitniji komad opreme. Pripazi kad kupuješ da uzmeš barem pola broja ili cijeli broj veće jer u protivnom će ti biti neudobne (prilikom silaska je to najbitnije), a imaj na umu i da ćeš zimi obući debele čarape pa će trebati više prostora u cipeli. Naravno da nećeš birati za početak neke jako skupe cipele, o tome ćeš možda razmišljati kad budeš imao/la već neku kilometražu iza sebe i dobro znao/la što ti odgovara odnosno u kojem smjeru planinarenja ćeš ići u budućnosti.

2. RUKSAK

Drugi najbitniji dio opreme, poglavito kad pričamo o dužim izletima ili višednevnim turama. Podjednako je bitno znati ga dobro pozicionirati, pa se posavjetujte s vodičem ili nekim od planinara na licu mjesta prije izleta. Također možete na internetu pronaći neke savjete od samih proizvođača ruksaka. Prvi planinarski ruksak kojeg

ćeš si nabaviti će svakako biti ruksak namijenjen jednodnevnim izletima i to je najčešće 30-40L. Isto kao i za obuću, za početak ne treba kupovati neke pretjerano skupe ruksake ali kad budete išli u kupovinu dobro imati na umu da bi ruksak trebao imati u sebi (ili ćeš kupiti odvojeno) nepromočno pokrivalo (kabanicu) kojom se pokrije u slučaju kiše a dobro bi bilo i da ima sa strane mrežicu za bocu s vodom (nepraktično je ako je moraš vaditi svaki put iz ruksaka).

3. KABANICA JEDNOKRATNA

Planine privlače kišne oblake pa nas ponekad iznenade s kišom stoga je bitno imati jednokratnu kabanicu za takav slučaj. Ako je kiša dugotrajna, lagana i nije praćena vjetrom zgodno je imati i mali kišobran s obzirom na to da se ispod kabanice jako znojimo dok hodamo. Ako ti se planinarenje sviđa i odlučiš se baviti s tim na duže staze, priuštiti ćeš si neku kvalitetniju vjetrovku koja je

vodoodbojna a ujedno i paropropusna (para iz tijela izlazi vani pa se ne znojimo kao ispod kabanice) i ona će postati najbitniji dio opreme za zaštitu od kiše. Materijal koji tako funkcionira u žargonu najčešće zovemo imenom poznatog brenda Gore-tex mada danas ima puno drugih brendova koji imaju istu funkciju a neke jeftinije varijante pronaći ćeš i u sportskim trgovinama tipa Decathlon. Svakako ćeš se prije kupnje konzultirati za više detalja s nekim od iskusnih članova kluba, kad do toga dođe.

4. KAPA I RUKAVICE

Kapa i rukavice uvijek i baš uvijek moraju biti u torbi. Čak i ako ideš u planinu usred ljeta. Preko glave se gubi najviše topline iz tijela a hladnoću najprije osjetimo na rukama. U slučaju neke nezgode u planini često smo primorani ostati i u noćne sate kada temperatura naglo pada. Nekada nam se plan puta poremeti, budemo sporiji nego što smo planirali pa nas uhvati noć. Također u planinama je vjetrovitije i hladnije kako se dižemo na veću nadmorsku visinu. Kapa i rukavice će nam tako nekad zatrebati na Velebitu i u sred ljeta, stoga ih uvijek imaj u ruksaku s tim da u zimskom periodu godine trebaš imati obavezno i deblje rukavice (tipa skijaških).

5. TOPLA JAKNA

Čut ćete često od iskusnih planinara da nose u ruksaku „perje“. To se odnosi na pernatu jaknu koja je lagana i može se komprimirati tako da zauzima mali volumen. Nju nosimo također i ljeti jer će nas ugrijati u slučaju neke „nevolje“. Naravno nećeš odmah prije prvog izleta ići kupiti takvu pernatu jaknu ako je već nemaš ti ili netko od ukućana) ali ćeš svakako u ruksaku ponijeti neku jaknu koja nije predebelo/preteška ali će te ugrijati. Bitno

je razlikovati zimsku (volumenom veliku i tešku) pernatu jaknu koju nosimo po gradu od ove prethodno navedene za planinarenje koja je relativno tanja/ laganija i kao takva služi kao međusloj između majice i vjetrovke. U planinarenju se oblačimo slojevito što znači da imamo više različitih slojeva koji će nas bolje ugrijati i pomoći da se lakše prilagođavamo promjenama temperature tijekom izleta. Nekakav idealni sustav slojevitosti bi bio ovaj: majica (kratka ili duga ili oboje) – flis – perje – vjetrovka. Za početak ćeš pronaći najslabiju kombinaciju u svom ili „obližnjem“ ormaru koja će poslužiti svrsi a prije nego kreneš u eventualnu kupovinu obavezno se posavjetuj sa nekim od iskusnih planinara koje ćeš susresti na izletima. Što se tiče hlača, one bi trebale biti koliko toliko rastezljive, samim tim i udobne, po mogućnosti od nekakvog brzosušecog materijala. Ako misliš da su pretanke za temperature koje se očekuju u planini možeš ispod obući nekakve podhlače/tajice ili slično. Ako su hlače deblje imaj obavezno neku tanju alternativu u ruksaku jer ti može biti prevruće što će dovesti do pretjeranog znojenja i opasnosti od toplotnog udara.

6. ŠTAPOVI

Štapovi nam olakšavaju hodanje pri strmom terenu a u dubokom snijegu bez njih gotovo se ne možemo kretati. Možda ćeš ih koristiti tijekom planinarenja u budućnosti (ako imaš problema s koljenima veća je vjerojatnost da hoćeš) a možda uopće nećeš. Dobar dio planinara ih ni ne vole i koriste samo u snježnim uvjetima. Stoga nije baš bitno da ih kupiš odmah za prvi izlet, o tome ćeš razmišljati nakon par izleta.

7. SVJETILJKA (NAJBOLJE ČEONA)

Svjetiljka je jedan od najbitnijih dijelova opreme koje planinar ima u ruksaku. Izleti se često oduže iz svakojakih razloga pa nas može uhvatiti mrak, a često se to događa u zimskim mjesecima kad je dan iznimno kratak. Stoga je bitno da imamo nekakvu svjetiljku uvijek u ruksaku. Idealno je da je čeona (nosi se na glavi) ali „za prvu ruku“ može poslužiti i ručna. Možda još bitnije od same svjetiljke je imati i rezervne baterije. Čeonu svjetiljku zovemo u planinarskom žargonu „tikica“ prema imenu najpoznatijeg brenda na tržištu.

8. GAMAŠE

Jedan bitan ali često zaboravljen detalj. Gamaše pokrivaju donji dio noge ispod koljena i prelaze preko cipele pa tako sprečavaju da nam kiša upada u obuću. One nam trebaju ako je na dan izleta očekivana kiša, ako je kiša

padala noć/dan prije ili ako će biti izražena jutarnja rosa pa će trava ujutro kad krenemo biti mokra. Također moguće je da u rano proljeće u planini još bude zaostalog snijega pa nam se smoči naša obuća dok gazimo po mekanom snijegu. Stoga je gamaše uvijek dobro imati u ruksaku. U zimskom planinarenju odnosno u hodanju na mekanom snijegu one su obavezna oprema i bez njih ili neke improvizacije (za slučaj potrebe) hodanje u dubokom snijegu nije preporučljivo jer će nam noge nakon kratkog vremena biti mokre a to u hladnim uvjetima može biti pogubno.

S vodičima ili iskusnim planinarima se možeš (a možemo reći i moraš) posavjetovati prije kupovine svih gore navedenih kao i ostalih dijelova opreme koje bi bilo poželjno imati u ruksaku, kao što je npr. set prve pomoći, oprema za noćenje u prirodi i slično. Planinarsku iskaznicu imaj uvijek kod sebe jer s njom ostvaruješ popust prilikom ulaska u Nacionalne parkove i prilikom noćenja u planinarskim domovima. Također s njom možeš ostvariti i popust u nekim trgovinama opremom s kojima naš klub ili Hrvatski planinarski savez ima sklopljen ugo-

vor. Vodiči koji vode naše klupske izlete djeluju volonterski i neće vas tražiti naknade za vođenje. Rade to iz ljubavi prema planini i želji da istu prenesu na tebe. Hrvatski planinarski savez kao krovna udruga svih planinarskih klubova propisala je mogućnost da se vodičima isplati trošak vođenja pa možda ako se nekad u budućnosti pridružiš nekom drugom planinarskom klubu bude se tražilo od tebe plaćanje nekog simboličnog iznosa (tipa 20kn). Najčešće je to slučaj kod velikih klubova s velikim brojem sudionika pa je i sama organizacija puno zahtjevnija. Djelovanje svih planinarskih udruga od samog početka razvoja planinarenja bazira se na volonterskom radu. To se odnosi na osobe koje obnašaju određene dužnosti u planinarskim klubovima, vodiče izleta, markaciste koji čiste i održavaju planinarske staze, planinare koji grade planinarska skloništa a u konačnici i spašavatelje. Stoga se očekuje od tebe kad pristupiš planinarskoj zajednici da poštuješ trud svih prethodno navedenih i svojim ponašanjem u klubu, planinarskoj stazi ili planinarskoj kući pridonosiš njihovom očuvanju i unapređenju.

Priča o jednom cepinu - TRI PUTA NA KAMEŠNICU

Mi planinari smo svjedoci da planine pišu neke od najljepših uspomena u našim životima. Priče toliko lijepe i nevjerojatne da bi ih valjalo zapisati.

Priča prva. Ovo je jedna od njih. Jedne burovnite subote krenilo je nas troje na Kamešnicu. Plan je bija iz Korita kreniti pa priko skloništa Bunarić izaći na hrbat Kamešnice te priko vrha Kamešnica, nastaviti dalje do Konja. Čim smo izašli iz auta osjetimo kako nas bura triska. Spremamo se i krećemo u borbu s refulima. Refuli su postali iznimno jaki na čistini prije šume u kojoj se nalazi Bunarić. Spas od vitra nalazimo u šumi ali tamo nas je dočeka snig. U početku mekan i gnjecav ali kako se uspinjemo prema skloništu, postaje sve tvrdi a pred samim skloništem je pravo pravcato klizalište. U skloništu radimo pauzu od nekih pola sata, grijemo se čajem i čekamo da nas sustigne ekipa koju smo prošli na putu do skloništa. Kad su stigli, puštamo im naša mesta i nastavljamo dalje. Sporo se uspinjemo uz strmu i klizavu kosinu koja nas je izvela na sjevernu stranu Kamešnice. A tamo likarija za oči. Sve bilo i poleđeno. Nismo za ništa vukljali cepine i dereze. Navlačimo zimsku opremu i penjemo strmu padinu, onako kako nam pada napamet. Sve je ravno i poleđeno. Napredujemo jako sporo jer nas bura drži nisko, izbija nam zrak iz pluća, muti vid. Nakon nekih sat vremena izlazimo na hrbat a tamo nas bura lipi za pod. Ne možemo dalje sa derezama jer sniga nema pa skidamo opremu i tražimo zavitar. Imamo još nekih 20min do vrha Kamešnica ali se držimo južne strane i zavitra. Čim naiđemo na otvoreni prostor, bura nas baca na pod. Pod vrhom Kamešnice naišli smo na ekipu iz Trilja. Nakon ugodne čakule, pokušavamo izaći na vrh i opaliti koju sliku. Pada odluka da odustajemo od Konja jer smo izgubili dosta vremena a Konj je poleđen. Doduše s nama je kolega koji prvi put koristi zimsku opremu koja mu se nije baš svidjela i odlučujemo da ćemo marendati u za-

vitru i kreniti odma nizbrdo, napamet pa se uključiti na stazu koja će nas vratiti u Korita. Nakon ukusne marendi i dobre kapljice, dižemo guzice i klapamo nizbrdo. Došli smo oko 15h do auta i spremamo stvari u portapak. I onda šok. Jednom od nas, nazovimo ga Ive, nedostaje cepin. Nema ga nigdi. A ima ga je na vrhu, ima ga je kad smo marendavali. I od onda ga nema. A ništa, neko će se usričiti ako naleti na njega. Priča druga. Ne može se Ive oprostiti od tog cepina. Emotivno su vezani. Kad su se prvi put vidili u dućanu, dogodila se ljubav. I odlučio Ive kreniti istom stazom, samo obrnutim smjerom i pronaći taj Cepin. Ovaj put je pojačan sa bratom i ćaćom. Opet trojica na Kamešnici. I penju se oni tako, kad šta. Došli do mesta di smo marendali, a cepina nema. Neko ga je skupija, nema šta drugo. A nije za zamiriti. Ko nađe njegovo. A ništa, krenili oni prema Bunariću, tamo će marendati i usput se upisati u knjigu. Posli marendi krenili su dalje nizbrdo do auta, za-

mišljeni i pomalo tužni. Cepina nema. Priča treća. Sidi Ive kući na balkonu, pije kavu i čita novine. U prizemlju zvoni telefon, čuje babu kako se javlja na telefon. Ivee tebe zovu, kažu da su neki planinari. Ivin dide je ujedno Ivi i imenjaka. I kaže dide, ma nije to za mene, to je za Ivana. I javlja se Ivan, a glas s druge strane telefonske žice ga pita dali je on možda izgubija cepin na Kamešnici? Ma kako je to moguće, kako ga je čovik naša. Ispostavilo se da se radi o planinarima koji su na dan kad je bila potraga za cepinom, našli cepin, ponili ga sa sobom i u popodnevnim satima se spustili u Bunarić prinočiti. Tamo su vidili da je taj dan bila neka ekipa iz Rogoznice zaključili oni da cepin mora biti njihov. Putem telefonskog imenika pronašli su Ivinog didu jer imaju isto ime i prezime. Poručili su Ivi da ga cepin čeka u skloništu. I ništa, mora Ive i treći put u četiri dana na Kamešnicu. Ovaj put sa djevojkom. Bila je to priča o jednom cepinu, cepinu koji je bija izgubljen ali je nađen.

Zva me je Velebit, Vaganski vrh, u jutro tik prije svitanja. Zva je da se susretne onako solo..jedan na jedan prekriven snigom, šiban vijavicama nošenih udarima bure..izazovno..avanturistički, a zvala je i Promina ovih dana, onako uvijek lipa razdragana.

Na kraju, treba samo kreniti i krenili smo, ali na Biokovo, na Kimet, premda sam reka da mi ga ne spominju neko vreme.

Ka i sve...prolazimo, dolazimo i odlazimo. Vraćamo se planinama, pomičemo svoje granice, ponekad svjesno, ponekad nesvjesno. Sagledavamo stvari u miru i tišini, životne tokove iz druge više, perspektive...pobjede i poraze.

Kako je u planini tako je i u životu, teško se uspinje, a lako pada i posklizne. Uspjeh i neuspjeh ponekad su daleko svega par koraka.

Divimo se lipoti nepoznatog, a u isti

BIOKOVO Srida sela - Kimet 1536nm

mah strepimo, iz koraka u korak, kao divokoza nagoni bira uporište, a da nikad do kraja ne prebacujemo težište.

Biokovo ima puno vrhova. Kimet je samo jedan od njih, po ničemu se ne ističe, ali ipak poštovanja vrijedan, stopljen u bezbroju vrhova, doživljaja, nikad istih. Neki vrhovi su manje, a neki više poznati, a hvaliti se da smo ih puno ispenjali je kao da se hvalimo da imamo puno prijatelja. Nije bit ispenjati sve vrhove ili imati puno prijatelja, bit je da onih par osjećamo i doživljavamo. Vrhovi su kao prijatelji

šta savjetuju, opominju, oni su veličine, ljudi.

Na neke vrhove nikad nećemo stići. Na one neke druge se nikad nećemo vratiti, a one šta sa nama su, čuvajmo! Kažu da teška vremena donosi snažne ljude a laka vremena, slabe. Nemam odgovor kojem vremenu pripadamo i valjda ćemo ga jednog dana naći, a di ako ne na planini, kad snjegovi okopne..

Društveni izlet u Cerovačke špilje i Adrenalinski park Likos na kajaking

Tako je protekao jedan potpuno opušten mozaični izlet netipičan za Mihovilce, s radnim naslovom: "I mi znamo laganini..."

Tako je protekao jedan potpuno opušten mozaični izlet netipičan za Mihovilce, s radnim naslovom: "I mi znamo laganini..."

Cerovačke špilje nalaze se četiri kilometra jugozapadno od Gračaca, na sjeveroistočnoj padini velebitskog brda Crnopac, u južnom dijelu Parka prirode Velebit. Meta su mnogobrojnih turista, pa, eto, i nas. Neki dolaze prvi put, a neki da vide što je novo napravljeno. Nakon otkrića 1913. godine istraženo je kanala u duljini preko cca 8200 m, dok je za turistički posjet uređeno cca 700 m u Gornjoj i 700 m u Donjoj špilji. Zbog svoje vrijednosti 1961. godine zaštićena je kao geomorfološki spomenik prirode.

Špilje su otkrivene prilikom trasiranja i izgradnje željezničke pruge Zagreb - Split. Otkrio ih je i pokrenuo prvu zaštitu nad njima inž. Nikola Turkalj, jedan od projektanata i graditelja ličke pruge. Nazvane su po najbližoj željezničkoj postaji - Cerovcu. Gornja špilja nalazi se iznad željezničke pruge, na nadmorskoj visini od 671 m, dok se Donja špilja nalazi ispod pruge na nadmorskoj visini od 624 m.

U ranim jutarnjim satima mala četa, ali odabrana, nas desetak Mihovilaca, kreće sa Šubićevca u pravcu Gračaca starom cestom, opterećeni lošom vremenskom prognozom, pa cijelim putem mantramo, prizivajući kakve-takve vremenske uvjete koji nam

možda za špilje i neće trebati, ali za kajakarenje itekako.

Za otprilike 1 sat stižemo u Obrovac na obaveznu kavu, gdje dobivamo od naše Mare podsjetnik da se dobro obučemo jer u špiljama je poprilično hladno. Prosječna temperatura u špiljama je između 7 i 11 stupnjeva i ljeti i zimi: flis, jakna, duge hlače, tenisice. I malo vode, jer obilazak traje oko 3 sata.

Dok jedni izvode desant na dućan, drugi zauzimaju mjesto u kafiću. Ispijamo kave i jedemo, dogovaramo se i ubrzo krećemo.

Brzo stižemo pred Centar izvrsnosti Cerovačke špilje, sa velikim, uređenim parkingom. Primjećujem da prilaz oko Centra nije betoniran, već je nasut u tankom sloju neki super fini šljunak.

Kupujemo karte, neki i suvenire i okupljamo se prije uspona do ulaza u prvu špilju. Krećemo se kroz šumu, penjemo rustikalnim stepeništem i ubrzo stižemo pred ulaz u Donju špilju. Dok čekamo vodiča, hladni zrak koji dolazi iz tame, obećava brzo osveženje.

Eto i našeg vodiča sa uvodnim informacijama i uputama o pravilima

ponašanja u špiljama. Ulazimo i okupljamo se oko prve ostakljene oznake u podu. Tu su ispisani razni podaci o špilji.

Ulazimo u svijet polumraka i tišine i prekrasnih oblika koje je voda stvarala tisućama godina.

Dok hodam betoniranom stazom kroz blago osvijetljen čarobni svijet vila, zmajeva, čarobnjaka, špiljskih medveda, lavova i vukova, osjećam se pomalo kao Doroti iz Čarobnjaka iz Oza.

Stalaktiti, stalagmiti i stalagnati, stijene u obliku davno izumrlog velikog špiljskog lava i medvjeda ili kamene zavjese, čudnovati bazenčići, čipkasti stupovi i kamene stepenice uokvirene bogato ukrašenim zidovima koji svjetlucaju dragim kamenjem, kameni sarkofag, neobični kameni čovječuljci sjaje kao male svjetiljke, obasjani tek škrtim umjetnim svjetlom.

Zastaje mi dah od pogleda na špiljske dvorane, zvane katedrale, koje se otkrivaju nakon uskih prolaza, gdje moram sagnuti glavu da bih prošla. Stijene su obojene raznim bojama, od crne, plave, crvenkaste, i dragulji, koji svjetlucaju.

Zaostajem za grupom, koja mramori tamo negdje ispred. Ravnodušni mir polumraka i tišine šapuće o nekim davnim vremenima kada su ovdje vladali veliki medvjedi.

Pa, kako su se kretali u ovom mraku? Ostavljali su ulaštene mirisne tragove na stijenama, da bi se mogli orijentirati bez svjetla.

Sad ovdje žive samo mali kukci koji nikad ne vide svjetlo dana i šišmiši. Nakon izlaska iz Donje špilje skidamo sa sebe toplu odjeću i nastavljamo strmim stepeništem do Gornje špilje. Na ulazu je još hladnije, ledeni zrak hladi pregrijana tijela. Ulazimo. Pono-vo betonska staza, kažu, sigurnija za

kretanje po špilji, dok drugi misle da je prije bilo ljepše, prirodnije i da je ovim zahvatom špilja devastirana.

Ovaj put nailazimo na drugačije okruženje, stijene bez ukrasa i boja, bez dragulja koji svjetlucaju. Ali ne zadržimo: opet katedrale, kićeni stupovi, raskošne zavjese, neobični oblici koji podsjećaju na namještaj nekog čudnog dvorca. Razlog ovoj razlici su vjerovatno tektonski poremećaji u povijesti zemlje, koji svjedoče o krhkosti špiljskog svijeta.

Zato je prva uputa o ponašanju glasila: ne dirati ništa, fotografirati bez jakog blica. Ali prvi istraživači su ipak ostavljali tragove svog prolaska.

Naišli smo na gotovo sto godina staru poruku jednog mladog istraživača špilja, bravarskog naučnika Viktora Ferka, kraj kamenih stepenica, upućujući nas na jedan od izlaza iz špilje.

Izlazimo. Ipak je ljepše na suncu, među zelenim drvećem. Opet skidamo suvišnu odjeću i brzamo niz stepenice. Jer čeka nas vodeni raj, kajakarenje na rječici Novčići.

UVOD 2

Adrenalinski park Likos je novootvoreni adrenalinski park u srcu Like. Smješten je svega 500 m od centra glavnog ličkog grada, a istodobno sakriven od urbane sredine. Prostire se na 30000 m² i kroz njega protječe rijeka Novčica...

Rijeka Novčica izvire na istočnom dijelu Velebita, a na oko 5 km istočno od

Gospića ulijeva se u rijeku Liku. Duga je 29 km i duboka od 1 do 5 metara, a njena temperatura je u prosjeku 3-4 stupnja Celzija veća od okoline.

Ovog ljeta je vodostaj jako nizak. Stižemo na parkiralište, čitaj ledinu, gdje se presvlačimo u prigodnu odjeću, pa krećemo prema rijeci. Na obali nas čekaju kajaci i ljubazno osoblje i nakon kratkog pogleda lijevo, pa desno, nasavodičica Marica brzo odlučuje: idemo uzvodno! Preko drvene splavi i kašeta za kruh, uz isprike domaćina "nizak je vodostaj", ulazimo po dvoje u kajake i vodena rapsodija počinje!

Krećemo, dok nam povjetarac pirka u lice, a pogled na mirnu, zelenilom obrubljenu rječicu okupanu suncem, stvara osjećaj blaženstva. Veslamo sredinom rijeke ispitujući svoje mogućnosti, neki od nas kao pravi profesionalci, dok se drugi pomalo muče s održavanjem pravca, a sve uz smijeh i dobro raspoloženje.

Povremeno zastranjujemo uz obalu uplićući se među lopoče s prekrasnim žutim cvjetovima i dozvoljavamo da nas obuzme mir vodenog okruženja: lagano pljuskanje vode, udarci vesala, obale obrubljene zelenim raslinjem i drvećem, čije lišće treperi na povjetarcu, glasanje poneke vodene ptice ili žabe, specifičan miris tla, i sunce iznad svega.

Nakon sat vremena veslanja počinjemo nailaziti na sve više prepreka: polegla grane i srušeno drveće, stijene i kamenje nasred rijeke preko kojeg stružemo dnom kajaka i konačno prušuma lopoča, zbog kojih se odlučujemo vratiti nazad.

Krećemo nizvodno puno brže, dok nam vjetric puše sve jače u leđa. Teže je držati pravac, krivi zaveslaj i zahvaća nas reful i okreće u pogrešnom pravcu.

Nadmudrivanje sa rijekom i vjetricom završilo je s ponekim žuljem na rukama nas neiskusnijih, dok su "veterani" puno bolje prošli.

Dok čekamo izlazak iz kajaka, slušamo vrisku i ciku djece koja se spuštaju niz zip line iznad naših glava. Izlazimo na obalu i pozdravljamo se s osobljem i dok se presvlačimo kod automobila pada dogovor da pivu kod "Tomislava" u Gospiću pretvorimo u ranu večeru.

Tako je protekao jedan potpuno opušten mozaični izlet netipičan za Mihovilce, s radnim naslovom: "I mi znamo laganini..."

Nakon dužeg izbivanja iz najdražeg mi kluba HPK Sveti Mihovil Šibenik, u srijedu upadam u dogovor za Dinarsku ferratu. Ide se u četvrtak ujutro, nemam vremena za razmišljanje ni nećkanje. Osam nas je, pardon nas 7 "vodiča" i Antonia kao klijent, svima nam je ista misao u glavi: nadamo se da nije zahtjevna.

Stiže i taj famozni četvrtak, malo kasnije krećemo svjesni da ćemo se spuštati Dinarom po mraku, al nema veze, znamo broj HGSSa (jer ne daj bože da nas lovci traže). Parkiramo se nedaleko od skloništa Bili Cvitak i laganim korakom krećemo do početne točke ferrate. To je dio puta koji nas je najviše umorio, a tek slijedi spektakl. Za dobar dan odmah dolazi prvi prevjes što znači ideš ili odustaješ. Nema kod Dinare labavo. Kao pravi vodiči, pustili smo Antoniu da ide prva i doživi sve ljepote, kako kažu, najteže ferrate u Hrvata. Izmjenjivali su se tu svakakvi osjećaji, a svi smo znali jedno: kad kreneš nema povratka, a ni odustajanja. Svi za jednog, jedan za sve. Prvi dio ferrate "Devet tornjeva" do skloništa Dinaridi je teži dio, vertikalna do vertikale pa malo prevjesa pa "mostić". Koliko god to zvučalo simpatično, nije ni blizu. Odmor kod skloništa smo iskoristili za okrjepu i razradu daljnjeg plana. Drugi dio ferrate "Vje-

Dan kada smo Antoniu odveli na ferratu

tar s Dinare" bi kao trebao biti lakši. Čak ima jedan dio, amfiteatar, gdje hodaš ravno (napokon), al nitko nije spomenuo da je hod po rubu. S jedne strane stijena kojoj nema kraja, a s druge provalija kojoj je kraj u Dubrovniku. Bez obzira na to, priroda koja te prati cijelim putem ne može se opisati riječima, naslikati ni sa svim bojama

svijeta ni dočarati fotografijom najprofesionalnijih fotoaparata. 5 i po sati nakon dolazimo do skloništa Drago Grubač, koji mi nikad nije bio draži. Na licima se vidi sreća, ponos, zadovoljstvo, lagani umor, ma sve emocije svijeta. Svatko je na toj ferrati ostavio nešto negativno, a zauzvrat dobio pozitivne za tri života. Povratak do kombija je bio toliko dobar da smo zaboravili na ferratu. Kako kažu: što se dogodi na planini, ostaje na planini.

Na kraju svega, naša klijentica je rekla da joj je najbolji dio puta bilo pivo u Vrlici.
"Vodiči": Iva Kundić, Mate Matić, Filip Medić, Grgo Franin, Krste Kursar, Robert Dasović i Rita Vuković
Najbolja klijentica ikad: Antonia Viljac

LENIK, MALI DIV!

U subotu 9. siječnja 2022. na rođendanskoj pješakoj turi, šestoj po redu, skupilo se čak 127 ljubitelja prirode. Satima se protezala dugačka kolona iz koje su dopirali smih, radost i veselje. I staro i mlado je provelo dan na zubatom suncu i divilo se pogledu kako na more, tako i na naše najviše vrhove u zaleđu. U ime organizatora Podružnice Rogoznice i našeg matičnog kluba HPK

Sv. Mihovil želimo se zahvaliti svima koji su se odazvali i sudjelovali u ovom jedinstvenom događaju u našem malom mjestu. Posebno hvala i svim roditeljima koji su povelili svoje mališane koji su ravnopravno, rame uz rame s odraslima koračali našim kršem. Hvala svima i nadamo se da se vidimo dogodine u još većem broju!
Podružnica Rogoznica

ALPINISTIČKA ŠKOLA

2022/2023 - 1. dio

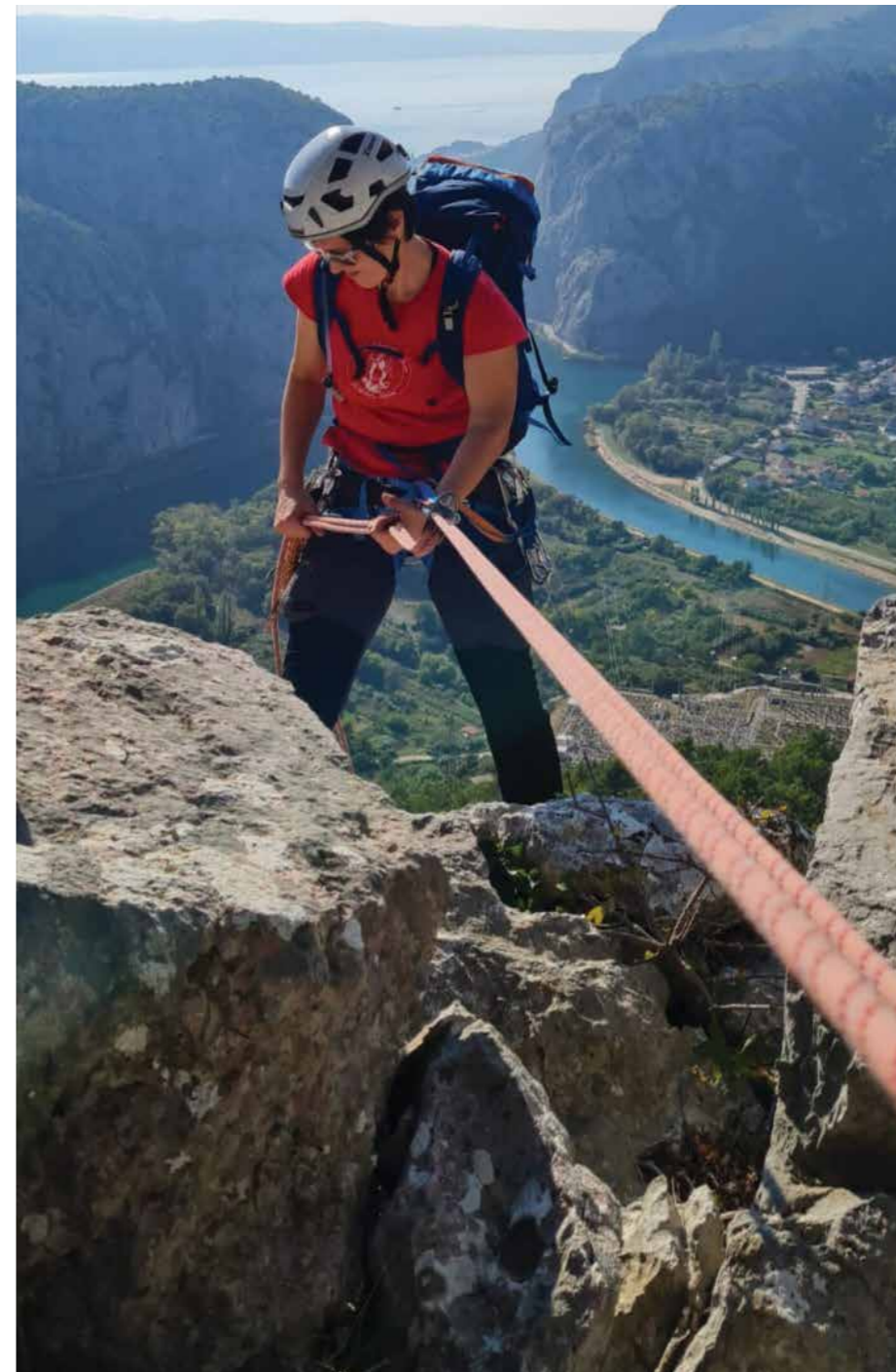
Ljetna alpinistička škola HPD Mosor službeno je počela 29.9.2022., ali za mene je počela puno ranije odnosno godinu dana ranije kad sam se prvi put prijavila. Nemam za istaknuti neki filmski trenutak kad sam zaključila da želim ići u ljetnu alpinističku školu, došla je ideja još koju godinu ranije kao neki logični slijed događaja. Sportsko penjanje mi je bilo zanimljivo ali nešto mi je nedostajalo da penjački dan bude savršeno ispunjen, pa su se time alpinističke tehnike nametnule same od sebe kao nešto što bi podiglo priču na željenu razinu.

Alpinizam je dosta širi pojam od onog što prosječni planinar podrazumijeva. Uključuje brojne discipline ali možemo reći da se kreće od samog penjanja u stijeni. Međutim, za razliku od sportskog penjanja kao užeg pojma gdje penjemo smjerove u koje je netko već postavio točke osiguranja, u alpinizmu se penju smjerovi koje nitko nije unaprijed opremio spitovima. Da uzmemo jedan prosti primjer, pogledaš neku veliku stijenu/strmu planinu (npr. strme biokovske stijene), odabereš kuda ćeš popeti i kreneš penjati na način da tamo gdje je strmo i opasno postavljaš neka svoja međuosiguranja koja će ublažiti eventualni pad prilikom penjanja. Tvoj partner u navezi dok se penje prema tebi kupi opremu koju si ti ranije ostavio/la u stijeni. Naravno proces uključuje puno istraživanja i planiranja prije nego kreneš u uspon a logički i jako puno opreme te nosi puno veći rizik ozljede od penjanja na uređenom sportskom penjalistu (zbog odrona kamenja). U prošlosti nisu postojali sportski penjački smjerovi već je svaki oblik penjanja od samog početka bio alpinizam. Ne tako davno krenulo se opremiti smjerove i nastalo je sportsko penjanje kao uži pojam. S obzirom na to da se u nekim stranim jezicima država iz okruženja riječ alpinist koristi za svakog planinara i/ili visoko-

gorca koji penje visoke planine bez obzira na to što pri tom najčešće ne koristi ili ne pozna tipične alpinističke tehnike, tako se i kod nas ista riječ koristi u široke svrhe prema u našoj planinarskoj terminologiji ima sasvim specifično značenje. Alpinistom se tako podrazumijeva osoba koja poznaje ljetne alpinističke tehnike (penjanje u suhoj stijeni), zimske tehnike, ledno penjanje, turno skijanje i druge vještine potrebne u zimskim uvjetima. Drugim riječima označava osobu koja posjeduje sva potrebna znanja za najkompliciranije samostalne uspone (bez vodiča i unaprijed postavljene opreme). Prvi korak u tom pravcu je ljetna alpinistička škola (penjanje u

suhoj stijeni) koju u ovom dijelu hrvatske održava jedino HPD Mosor iz Splita. Završenim tečajem ljetnih tehnika stječe se naziv mlađi pripravnik alpinizma. Tečajevi zimskih tehnika koji su sljedeći korak u školovanju prema zvanju alpinista održavaju se jedino na sjeveru Hrvatske i to najčešće u susjednim alpskim državama. 2021. godine odlučila sam prijaviti se na tečaj koji traje 2 mjeseca i uključuje dvodnevne izlete vikendom i predavanje jednom tjedno u Splitu. Raspored je to koji je iznimno naporan i za ljude s minimalno životnih obaveza a kamoli za nekog kao što sam ja. Znam da nema drugog načina pa uz podršku supruga prijavlju-

jem se na tečaj, psihički pripremljena da će to vjerojatno biti najnapornijih 2 mjeseca u mom životu. Očekivala sam veliki broj prijavljenih i male šanse da će me primiti na tečaj, pa je plan bio da ću se prijavljivati svake godine dok tamo nekom ne dosadi i smiluje se. Naime zbog većeg interesa za pohađanje tečaja negoli što je raspoloživo asistenata u HPD Mosor, svake godine se radi selekcija prijavljenih kandidata. To ne znači da treba pokazati neke specijalne vještine već se prijemni sastoji od ispunjavanja upitnika i ležernog razgovora/druženja o interesima i iskustvu u prethodnom planinarskom djelovanju. Na moje iznenađenje prijavljenih odnosno prisutnih tada 2021. na dan „prijemnog“ bilo je samo 8 a primalo se 6 polaznika. Statistika je bila na mojoj strani pa

sam se puno previše ponadala da će me primiti. 2 dana poslije razgovora kad su javili odluku koga primaju, velika nada se pretvorila u jedno od najvećih tuga koje pamtim u životu. Nisam ni bila svjesna koliko sam to zapravo htjela do tada. Da izliječim tugu odlučila sam tada da ću, kad već ne mogu u praksi, učiti teoriju. Nabavila sam neke materijale, surfala po stranim You-tube videima i proučavala tematiku na kauču sljedećih tjedana dok je generacija 2021. bila u stijeni. Naravno da se iz teorije ne može puno naučiti u alpinizmu a kamoli zapamtiti, ali bar sam s njom tada izliječila tu neizmjernu tugu. Godinu dana kasnije ponovno se prijavljujem na tečaj, međutim mijenja se koncept odnosno trajanje škole na način da se prvi dio škole planira odraditi u dese-

Statistika je bila na mojoj strani pa sam se puno previše ponadala da će me primiti. 2 dana poslije razgovora kad su javili odluku koga primaju, velika nada se pretvorila u jedno od najvećih tuga koje pamtim u životu

tom mjesecu 2022. i bazira na penjanje sportskih višedružinskih smjerova. Sljedećih par mjeseci izleti će se održavati samo jednom mjesečno i tek onda u trećem mjesecu 2023. godine ponovno će se svaki vikend raditi tzv. „klasika“ (korištenje alpinističke opreme). Za mene je to izvanredna vijest jer se takav koncept manje intenzivan i lakši za pohađanje nekom s puno privatnih i poslovnih obaveza. Sad sam i zahvalna što me nisu primili godinu prije, čini mi se kao da se svemir sada posložio meni u korist. Dok čekam dan prijemnog razgovora ponovno se rađa prevelika nada i želja te shvaćam da me tolika količina iščekivanja/emocija previše psihički iscrpljuje, ne može moje srce podnijeti toliku količinu stresa i odlučujem čvrsto da je ovo zadnji put da se prijavljujem na školu, nisam u stanju prolaziti sve iznova i dogodine. Ako me sada opet ne prime, vući ću za rukav sve ljude koje znam i ne znam i moliti da me nauče ono što sama ne mogu iz raspoloživog materijala.

Nekoliko dana prije samog prijemnog život se okreće naglavačke. Dotada donekle posloženu svakodnevnicu narušava teška bolest bliskog člana obitelji pa se svakodnevne obaveze utrostručuju i kompliciraju na svim poljima na kojima se može život zakomplicirati. Jedino što mi olakšava priču je činjenica da će se tečaj ove godine trajati 6 mjeseci, u protivnom sad bi morala povući prijavu.

Na prijemnom razgovoru je nekoliko članova odsjeka, već poznata, simpatična lica od godine prije. Ugodno smo porazgovarali, ali statistika ove godine nije na mojoj strani. Puno je prijavljenih članova Mosora koji imaju prednost nad nama ostalim iz drugih klubova. Alpinistički odsjek logično

traži kandidate koji će biti aktivni u odsjeku i budućim školama. Ja sam član drugog kluba iz druge županije pa nisam idealni kandidat. Ne treba mi to nitko ni reći, vjerojatno bi razmišljala točno tako da sam s druge strane stola. Kriteriji izbora su subjektivni i nisu nigdje napisani, i očigledno je da su drugačiji nego što bi čovjek na prvu pomislio. Ako ste završili penjačku školu, neće se baš oduševiti s vama, dapače draže im je da niste. Sportsko penjanje podrazumijeva drugačiji (i uži) koncept razmišljanja pa će voditelji biti sretniji ako ih dopadnu ljudi koje će učiti svemu od samog početka. Neće vam vjerojatno biti prednost ni neki veliki angažman u nekim drugim aspektima planinarskog djelovanja jer logični zaključak je da ćete imati manje vremena angažirati se u alpinizmu odnosno što je najbitnije od svega, u školovanju drugih generacija u sljedećim godinama. Logika je koja se nameće sama od sebe, a znam da je tako i u drugim alpinističkim klubovima/odsjecima. Otvoreno i ugodno smo porazgovarali na temu ali ove godine za razliku od prošle, izlazim na vrata 100% uvjeren da me neće primiti. Nikakve mi nade nisu ostavili da će biti drugačije. S obzirom na stotinu trenutnih životnih komplikacija negdje u kutu mozga leži misao da je možda tako i trebalo biti, da možda ipak trebam naći neki drugačiji put za učenje kad se jedan dan život vrati u normalu. Potiskujem sve u neki zabačeni kutak u mozgu da mi bude lakše nastaviti dalje međutim par dana nakon razgovora dolazi e-mailom lista primljenih s mojim imenom. Na trenutak se osjećam kao da sam u nekoj drugoj dimenziji. Toliko sam bila uvjeren da me neće primiti da mi je trebalo nekoliko dana da moj mozak tu informaciju posloži na mjesto i u tom tada stresnom okruženju dozvoli sebi veseliti se ispunjenoj jednoj od najvećih želja u životu. Prvo uvodno predavanje je četvrtak 29.9. u sjedištu HPD Mosor u Splitu. S obzirom na udaljenost to podrazumijeva dugačak put i povratak u kasne noćne sati u Stankovce. Ujedno je to za mene vjerojatno i jedan od najtežih trenutaka na tečaju jer se moram suočiti s najvećom poteškoćom koju ignoriram cijelo vrijeme, sa samim autoputom. Imali smo neki „ekscen“ ja i autoput ranije odnosno da bismo precizni već je prošlo 2 godine. Izbjegavamo se otada, pogotovo kad smo u 4 oka i kad je noć. Isto kao što sam strah od visine davno riješila izlaganjem visini, znam da je sad vrijeme za suočavanje i s autoputom. Nije bilo lako, srce u petama je bilo na trenutke, ali ponovno smo „udobro“ i družimo se rado. Znam zvuči blesavo, ali

Nikako mi se ne sviđa ova igra koja izaziva vidno veselje kod naših voditelja. Mi se mučimo svi i rezultati su poražavajući

situacija je bila puno ozbiljnija nego što se čini čitajući ove retke. Na prvom predavanju po očekivanju pričalo se o osnovama alpinizma nakon čega smo radili čvorove. Osnove alpinizma poznam još od one moje teorije godinu ranije, čvorovi mi isto nisu strani, ali tzv. higijena čvorova je skroz novi koncept u mom životu. Sljedeći vikend imamo prvi izlet na penjalistu u kanjon Čikole. Upoznavamo se pomalo s „pravilima igre“. Asistenata ima više nego nas polaznika pa je voditelj Josip Marin sretan jer se čini da neće imati puno problema u organizaciji izleta. Krećemo s čvorovima, i tako ćemo valjda svaki put. Nemam nekih znatnih poteškoća s tim, osim što upletena osmica koju sam bogzna koliko puta već svezala nikako ne izgleda kako bi trebala biti. Čudim joj se kao da se pri put vidimo. Prvi terenski dan se može najlakše objasniti tako da zamisliš da se sva materija jednog penjačkog tečaja održi u jednom danu. Da podsjetim, penjački tečajevi traju 5-6 vikenda. Stoga ako poznaš tematiku bude ti ugodno kao npr. meni, a ako ne poznaš onda ti vjerojatno bude totalni kaos u glavi. Dan završava s vježbom privezivanja

na alki na 2 školska načina. Ima da ti se u glavi zavrti nebrojeno puta ako sve to prvi put slušaš. Puno sam sretna što već poznam osnove penjanja pa sam samim tim i generalno opuštena, ako izuzmemo činjenicu da se prvi put moram priviknuti na Reverso koji NIJE samoblokirajuća sprava za osiguranje. To podrazumijeva u mom rječniku da možeš ubiti čovika ako ne znaš s njim raditi (ili će tebe netko ubiti) pa možemo reći da u tom aspektu definitivno izlazim iz svoje zone komfora koja se zvala Mammut Smart. Nije ni voditelj škole čini mi se oduševljen s mojim prethodnim iskustvom s nekim drugim tipom sprave za osiguranje, ali me tješi pričama o nekima koji su isto došli s nekakvim penjačkim iskustvom i navodno „bili puno gori“ u osiguravanju. Nakon uspješnog prvog izleta i iskazane velike volje i motivacije prijašnjih polaznika za asistiranje, voditelj i njegova družina zaključuju da će usrećiti još 2 prijavljena kandidata i primiti ih na tečaj. Sljedeći četvrtak predavanje se održava u dvorani u Solinu na Majdanu, u prostorijama splitskog HGSS-a. Nakon predavanja radimo vježbe privezivanja na improviziranim sidrištima u dvorani. Ponovno puno asistenata, svi voljni nešto reći, pokazati i naučiti nas polaznike. Kruže naokolo od jednog do drugog dok se mi mučimo na improviziranim sidrištima, svaki na svoj način interpretirajući neki detalj koji primijete na našim izvedbama. I ponavljaju se dosta često ali tko bi im to zamjerio kad su tako brižni i voljni naučiti nas svemu što je njih netko učio ranijih godina. Sljedeći vikend 8. i 9.10.2022. sudjelujemo na alpinističkom kampu „Glavno da se klajmba“ u Brelima. Subotu ujutro nakon vježbe čvorova (jer bez njih nema ni nas) dan provodimo u pokaznoj vježbi prusiciranja (uspinjavanja) po konopu i vježbi apsajla niz stijenu. Zanimljivo i ugodno sve zajedno, a još lipše je biti pod Biokovskim stijenama, nismo se ja i Biokovo dugo vidjeli. Nakon vježbe družimo se ispred mjesnog doma u Brelima gdje se u večernjim satima okuplja veći broj alpinista i penjača iz svih krajeva Hrvatske. Svi su došli da bi se malo podružili i poslušali predavanje Paola Pezzolata, u penjačkim krugovima slavnog Talijana koji je izbušio stotine penjačkih smjerova u Hrvatskoj od Biokova do Velebita. Nevjerojatno je koliko vremena a i novca je ovaj samozatajni mali čovjek posvetio tim brojnim uređenim smjerovima na koje danas dolaze penjači iz cijelog svijeta. Međutim, Paolo je ipak puno veći radnik a ne govornik kao što su se svi nadali, pa umjesto očekivanog govora dobili smo samo podužu Po-

wer-point prezentaciju tj. „izložbu“ fotografija s Biokova, Tulovih greda, Dabarskih kukova. Naš voditelj i njegova družina imaju u teoriji dobar plan da njihovi školarci zadnji idu na spavanje. S obzirom da su većina polaznika žene i to očigledno ne partijanerice, kupimo se i mi polaznice i jedina prisutna ženska instruktorica na spavanje oko 11-12 dok muškarci ostaju po tradiciji zadnji (navodno) dok se svi nisu razišli negdje u sitne noćne sate. Mi u međuvremenu spavamo dubokim snom pa smo svjež i odmorni u 8 ujutro na obaveznoj jutarnjoj kavi. Danas odlazimo na simpatično penjaliste u Brelima gdje ćemo penjati smjerove s 2 dužine. Asistenti se penju i raspoređuju na sidrišta gdje će nama davati instrukcije što moramo raditi. Namučili su i ispržili na suncu oni koji su bili gori u stijeni satima dok smo se mi izmjenjivali puževim koracima s jednog sidrišta na drugo pa nazad apsajl u dvije dužine. Nisam bila nešto zadovoljna svojim penjačkim sposobnostima a nije ni da mi je baš sve na

prvu sjelo s prebacivanjem konopa s jednog sidrišta na drugo prilikom apsajla. Nije da je bilo strašno loše, niti je to bilo strašno teško, kužim ja otprilike logiku i kako stvari trebaju ići, ali trebat će vremena dok to posložim u glavi i uspijem samostalno izvesti. Nije samo da trebaš odraditi neki korak ispravno, nego treba paziti pritom kako je okrenut karabiner, s koje strane provući užu, što gdje ukopčati u pojas i milijun sličnih sitnih detalja koje ne možeš naučiti iz papirologije a sad treba o svima njima razmišljati. Generalno se ne uznemirujem značajno oko toga da mi neke stvari na prvu ne idu kako sam zamislila jer sam svjesna da ipak treba malo vremena. S druge strane toliko mi je komplicirana svakodnevnica ovih dana da mi se sve skupa što radimo na tečaju čini povremeno kao dječja igra u usporedbi sa svim svakodnevnim problemima koje trebam posložiti da bi stigla uopće doći na izlet ili predavanje. Znam da će se s vremenom sistemski koje ćemo učiti zakomplicirati, ali hajdemo igno-

Trebala bi reći malo o divnim ljudima koji vode školu i asistira ju na izletima, ali ostaviti ću to za drugi put. Kad malo pogledam unatrag, ovo je 4-ta stranica teksta, a zapravo nismo još zabili ni jedan klin

rirati problem dok do njega ne dođe. Još jedno predavanje u četvrtak na Majdanu, improvizirana vježba komunikacije u stijeni i vikend iza smo u Omišu na Ilincu. Započinjemo čvorovima ali ovaj put uz štopericu, pa tako dobivamo pišljivih 10-15 sekundi ovisno o težini čvora. Nikako mi se ne sviđa ova igra koja izaziva vidno veselje kod naših voditelja. Mi se mučimo svi i rezultati su poražavajući. Dobar dio čvorova ne uspijevam napraviti u zadanom vremenu. Poražavajući podatak za mene ako uzmem u obzir koliko puta sam te čvorove radila po raznim tečajevima planinarskim, vodičkim, školama itd. Trudim se ne uznemiriti previše oko toga, složit ću ja to u glavi pa će sljedeći put biti bolje. Nakon čvorova ulazimo u smjer s više dužina, vodi nas dodijeljeni asistent. Ja penjem s Hrvojem Č. Sivu Dijagonalu (5c ocjena), smjer koji je probušio prethodno spomenuti Paolo Pezzolato. Hrvoje je oličenje smirenosti, s njim bi išla penjati i Eiger da triba. Asistenti nam vode sve dužine, a mi samo moramo pokazati im da smo naučili redoslijed komunikacije prilikom uspona, što je iznimno bitno. Komunikacija je standardizirana kod penjanja više dužina i točno se zna koju riječ treba reći u kojem trenutku i što ona znači za partnera/icu. Greške mogu biti kobne. Nemam problema s komunikacijom ali imam malo problema s trećom dužinom gdje je ploča puna nekih sitnih hvatišta koja za moje stanje uma trenutno nisu bile neko veselje. Nije to bio veliki problem ispenjati dok kolega osigurava sa sidrišta iznad, ali sam bila ljuta sama na sebe jer sam tijekom penjanja razmišljala o tome da vjerojatno ne bi mogla taj dan prva popeti taj detalj. Nije isto biti u sportskom smjeru od 20-ak metara ili na 70m visine.

Raspored je to koji je iznimno naporan i za ljude s minimalno životnih obaveza a kamoli za nekog kao što sam ja. Prijavljujem se na tečaj, psihički pripremljena da će to vjerojatno biti najnapornijih 2 mjeseca u mom životu

Ista je težina detalja, ali glava radi drugačije. Treba biti češće u stijeni, a ja nisam više od godinu dana stigla na penjaliste pa mi nije samopouzdanje na nekom dobrom nivou. Nakon spusta radimo još vježbu apsajla pa se svi radosni i ispunjeni nakon svladanih izazova rastajemo do sljedećeg puta. Predavanje četvrtkom ovaj tjedan uključuje i moje kratko predavanje o jednom alpinistu po izboru. Svatko mora prezentirati jednog poznatog ili nepoznatog alpinista. Ja pričam o Borislavu Aleraju tzv. Akcu, jednom divnom starijem alpinistu koji je neiscrpna motivacija svima oko sebe cijeli život. Nakon predavanja radimo vježbu izrade sidrišta na 2 točke i osiguranja partnera sa sidrišta, što će nam trebati za nadolazeći vikend. Negdje u izradi izgubim se totalno i nemam pojma kako treba izgledati Reverso u auto-block poziciji na sidrištu. Trenutak totalnog blackout-a me poprilično isfrustrirao (najviše od početka škole) ali sam sad i poprilično sigurna da neću više nikad zaboraviti kako treba izgledati odnosno što gdje ukopčati. Plan da se vježbaju čvorovi do sljedećeg izleta (pa makar na wc-u kao neki ostali) nije mi upalio jer je tjedan kao i inače bio prekrčan stresom i problemima. Nalazimo se ponovno na istoj imponzantnoj stijeni iznad Zakučca. Počinjemo s čvorovima, ali ovaj put svi smo puno bolji nego prvi put kad smo bili šokirani s tetom štopericom. Bez obzira što nisam vježbala uspijevam sve odraditi pa stavljam check i za štopericu. Nakon toga idemo ponovno u stijenu s tim da ćemo ovaj put i mi polaznici voditi neke dužine i postavljati sidrišta. U smjer Novi Fosili 5b idem s Antom S. On vodi prvu i treću dužinu a ja ostale dvije. Postav-

ljam prvo sidrište i osiguranje sa sidrišta. Komunikacija i svi detalji su bez greške, a i ja se puno bolje toj visini u snosim s izloženosti na stijeni nego na prvom izletu u sportski višedružinac. Penjemo još jedan lagani višedružinac (4b) s tim da ja vodim sve dužine pa sad već s relativnom lakoćom savladavam pripremu sidrišta. Kako je smjer stvarno lagan moram priznati i da prvi put baš guštam u stijeni, u visini i u svemu što me okružuje i otkako sam izišla iz njega razmišljam samo kako ću opet negdje ići penjati. Nakon zaslužene pive rastajemo se do drugog viđenja s tim da će to sljedećih par mjeseci biti samo jednom

mjesečno na stijeni i jednom na predavanju, sve tamo do ožujka kada ćemo nastaviti intenzivno raditi svaki vikend penjanje klasičnih smjerova (neopremljenih). Veseli me što ćemo sada malo usporiti da napokon odahnem i posložim svakodnevne obaveze ali s velikim nestrpljenjem iščekujem da krenemo u klasične neopremljene smjerove i počnemo se igrati klinovima i ostalom alpinističkom opremom. p.s. da, trebala bi reći malo o divnim ljudima koji vode školu i asistiraju na izletima, ali ostaviti ću to za drugi put. Kad malo pogledam unatrag, ovo je 4-ta stranica teksta, a zapravo nismo još zabili ni jedan klin :)

Dani sjećanja i zahvalnosti

Bili cvitak, jedan spomen, jednoj vječnoj ljubavi

Za svoj narod i za tebe morao sam umrijeti....

Dana 18.11. i Sjećanja na Vukovar, dan iza prošla sam autom Pelješki most (šarena duga) i pišem ove retke sjećanja na 12. Tradicionalni pohod Puta Oluje, a moj peti u organizaciji PU Dinarida. 150 kilometara od Voštana do Knina, preko Kamešnice i Parka Prirode Dinara. Sedmodnevnom pješačenju sa braniteljima, pripadnicima HV-a, planinarima i djecom. Pohod koji ima edukativni karakter i treba da se pamti i ponavlja. A cilj dolazak na kninsku tvrđavu, simbol pobjede u Domovinskom

ratu. Etape puta izazovu emociju, molitvu, brižnost, zahvalnost, sreću, radost i ljubav.

Ljubav prema planini, domovini, slobodi i miru. Koračajući u koloni jedan iza drugoga gdje viore zastave, simboli slobode, domoljublja, osjećam zahvalnost i odajem počast palim braniteljima. Obećajem da ću i dalje hodati planinama i Put Oluje širiti, što veći krug malih ljudi da spoznaju i veličaju Lijepu našu zemlju Hrvatsku. Blagoslovljena i ponosna što sam bila sudionica iznesenog i postavljelog križa na Lišanjski vrh u znak sjećanja na Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti. Pisala Anka Partizanka 20.11.2022.

VELIKA I MALA KLEKOVAČA

22.10.2022.

Na stazi ima puno oštih silaza i uspona sa stijena po 30-40 m, ima i iznenađujuće uskih prolaza npr. kroz ljusku u strani kuka u koju vam se nikad samima ne bi palo napamet uvlačiti

Nakon kave u Drvaru nalazimo se sa našim vodičem Đeni i vozačima kombija lokalnog planinarskog društva „13 runolista“, koji nas dovoze do okuke kod planinarskog doma njihovog kluba, odakle se račvaju staza za Malu Klekovaču i bijeli put za Veliku Klekovaču.

Od okuke kod planinarskog doma „13 runolista“ do kud su nas doveli kombiji, idemo prvo bijelim putem na Veliku Klekovaču, nakon što popnemo Veliku, ići ćemo nemarkiranom stazom grebenom do Male.

Pri vrhu bijelog puta na Veliku Klekovaču, otvara nam se pogled na cijeli stjenoviti greben koji se proteže od Velike prema Maloj Klekovači. Taj greben na prvi pogled podsjeća malo na Crnopac.

Na Velikoj Klekovači nalazi se razru-

šeni vojni objekt iz prošlih vremena, nekada je na nju zbog vojnog značaja bio zabranjen pristup. Bijelim putem do vrha nam je trebalo oko 1 sat laganе šetnje.

Kako prilično puše hladan vjetar, fotkamo na brzinu par fotki i radimo malu pauzu u zavjetrini u ruševini.

Sa Velike Klekovače krećemo kroz klekovinu stazom na greben.

Kako nema markacije, treba točno znati di krenuti u klekovinu da se pronade staza, koja je ugažena i na travnatom dijelu dobro se vidi iako nije markirana. Staza se kreće stalno gore-dole sa zemljanih dijelova na kamene kukove i dijelove hrbata. Na kamenitim dijelovima staza nije vidljiva i treba točno znati di popeti stijenu i di se na drugu stranu spustiti da se opet nađe staza.

Ekipi koja misli da bi ovo išla po gps-u to ne preporučam, jer on ipak nije dovoljno precizan tj. dovoljno je skrenuti par metara vamo ili tamo i imati problema naći di treba proći dalje.

Jako je puno mjesta di se sa zemljanih dijelova popne stijena i zatim ide te neko vrijeme po hrbatu, sa kojeg ćete se teško snaći di sa njega treba dalje sići, da opet tamo negdje iza nađete stazu, ako vas ne vodi neko ko to točno zna.

Na stazi ima puno oštih silaza i uspona sa stijena po 30-40 m, ima i iznenađujuće uskih prolaza npr. kroz ljusku u strani kuka u koju vam se nikad samima ne bi palo napamet uvlačiti. Tako da neki dijelovi di prolazimo između i preko stijena ne izgledaju uopće na prvu kao logična putanja, pa zbilja treba dobro znati teren.

Usput prolazimo i kraj skrivenih udolina između visokih stijena u kojima se ljeti odmaraju medvjedi

Sad je ipak već pro hladno, pa nema mede, ali su zato nama udoline dobra zaklonica za pauzu.

Između kukova na hrbatu su i prekrasne visoravni i stijene na koje nailazimo usput - šetnja po njima prava je uživancija.

Izloženi dijelovi grebena su zbilja atraktivni - na nekim stijenama vam se čini da tu nema di dalje, ali ipak uvijek ima neki strmi prolaz (za koji nikad ne biste sami pretpostavili da se baš tu treba skotrljati doli). Kad vam se čini da ste već blizu Maloj Klekovači, ipak ima još nekoliko kukova između koje treba prići, i to ne okolo nego ravno popeti i spustiti priko njih.

I tako, po kukovima gor, pa po kukovima dol, do Male Klekovače su nam trebala 2 sata.

Dok se ekipa fotkala, prošetala sam po vrhu Male Klekovače koja je kuk za sebe i jedva sam mogla vjerovati di smo se na nju popeli - gledano odozgo to je dobrim dijelom bila okomica od 30-tak m, ali je tlo sva sreća isprepletano korijenjem jelove šume, pa imate dobre oprimke i dobro drži nogu. Svakako, gledajući odozgo, teško da bi ikom ko točno ne zna di

će uopće palo na pamet tu se npr. ići spuštati. Nakon silaska sa Male Klekovače, bacamo se na zasluženi ručak i siestu u divnoj šumi.

Od Male Klekovače natrag do bijelog puta kod doma vodi lagana markirana i dobro ugažena staza preko travnatih visoravni i kroz šumu uz rub stijena. Usput prolazimo kod poznate stijene mamuta.

A na kraju idemo još i do doma „13 runolista“ na čaj i pivo. Dom je prostran i prekrasan, pokraj njega je i poseb-

na sjenica sa otvorenim i zatvorenim prostorom za druženje. Domaćini koji su nas dovezli kombijima, cili dan su čekajući nas proveli u radu kraj doma. Hvala domaćinima na gostoprimstvu, sigurno ćemo doći opet na prekrasnu Klekovaču.

Posebno od srca veliko hvala našoj Đeni, koja je doputovala dan uoči svog rođendana da nas provede po prekrasnoj Klekovači i provede dan s nama - Đeni bilo nam je prekrasno, sad si naša, volimo te i vidimo se idući put kod nas.

KAKO SAM OSTVARILA SVOJ SAN I POPELA OČNJAK (2185 m)

Prvi put kada sam se susrela s Očnjakom bilo je 2021. godine, na mom i muževom prvom višednevnom putu na Prokletije s našim kolegama planinarima iz kluba. Naravno, ekipa koja je penjala bila je dosta iskusnija od nas, no dok sam ih gledala kako pripremaju uspon na tu veličanstvenu zubinu usred neopisivo lijepe prirode, u meni se probudila nekolicina osjećaja. U tom trenutku sam im se svim srcem htjela pridružiti, no tadašnji strah od visine me „prizemljio“ te sam se samo mogla diviti njihovom pothvatu. Ipak taj dan u meni se rodila ogromna želja te sam si zacrtala da ću idući put kada budem ponovo došla u Grebaju pokušati popeti Očnjak, usprkos strahu i nesigurnosti. To me dovodi do srpnja ove godine kada naš klub Sv. Mihovil tradicionalno posjećuje planinski vijenac Prokletije.

Budim se oko 6 ipo i kroz šuškanje našeg i susjednog šatora naše Sanje i Anke, čujem mog muža kako me pita jesam li sigurna da želim popeti Očnjak taj dan.

Rečenica sa puno upitnika koja je uslijedila me i danas nasmije: „Boga ti Danka, čuvaj se! Jel' ti znaš da mi imamo dicu? A ko će meni kuvat?“

„Eeej čuvat ću se! Naravno da znam da imamo dicu, bez brige kuvat ću ja tebi i dalje!“

E sad, teško je objasniti što mi je sve prolazilo kroz glavu dok smo se na sedmero penjalo, predvođeni našom Tonjom (Antoniom Viljac). Bila je to neka čudna mješavina straha, uzbuđenja, fokusa i opreza jer ipak, ovo je dosta zahtjevan uspon za novake poput mene. Naravno, činjenica da je tlo bilo dosta mokro i sklisko nije previše pomogla, no ipak smo došli do zadnje livade pred vrh. E ovdje

Onog trenutka kada sam stala na sami vrh Očnjaka, ispunila me neka topla emocija, mješavina između ponosa i sreće i apsolutnog ispunjenja jer smo uspjeli. Jer sam uspjela. Ostvarila sam si želju i ispunila cilj

je situacija već zeznuta. Kako je uspon dosta strm, svaki korak mora biti promišljen, no kad spojite, blatnjavo, sklisko tlo i travu, veliku strminu sa već laganim umorom nas sedmero planinara, naša Tonja je zaključila: trebat će nam uže i neko stabilno uporište. U našem slučaju to je bilo jedno stablo, i vjerujte mi, Tonja i to stablo nas je „dovelo“ do ispod samog vrha, nakon čega smo se mogli prikopčati na sajlu koja vodi do vrha. Onog trenutka kada sam stala na sami vrh Očnjaka, ispunila me neka topla emocija, mješavina između ponosa i sreće i apsolutnog ispunjenja jer smo uspjeli. Jer sam uspjela. Ostvarila sam si želju i ispunila cilj. Možda je teško za povjerovati, ali od puste sreće i ispunjenja, oči su mi zasuzile i jedino što sam mogla okrenuti se i pogledom popratila Tonju, Anku, Sanju, Antoniju, Marina i Antu prepustiti se emocijama i diviti se prizoru koji se ukazao ispred

Boga ti Danka, čuvaj se! Jel' ti znaš da mi imamo dicu? A ko će meni kuvat?

nas. Vjerujem da nikad neću zaboraviti taj osjećaj. Nakon što smo se iz divili predivnom pogledu slijedilo je fotografiranje i priprema za povratak.

Za mene je silazak bio puno teži nego penjanje jer stvarno traži da budeš fokusiran na svaki korak koji napraviš. Moj anđeo čuvar na tom putu bila je naša Anka koja je hodala uz mene i pazila na svaki moj korak te davala mi upute kako da hodam niz tu strminu. I tako smo se sretno i bez većih poteškoća spustili na sigurniji dio puta koji vodi u Grebaju gdje smo bili stacionirani. Stigavši u kamp čestitali smo jedni drugima i naravno nazdra-

vili, sreći nije bilo kraja.

I eto ga ljudi, to je moja priča kako sam, nakon godinu dana želje, straha, ustrajnosti, a prvenstveno ljubavi pre-

ma planinama koju sam otkrila, ostvarila svoj san i napokon znam kakav je pogled s Očnjaka.... Ali to nije sve... Znam da ću ići dalje...

DOLOMITI MOJI

Buđenje i prizor jutarnje planine je rezultiralo najdražom slikom sa Dolomita...sami slijedovi planina prožeti laganom izmaglicom sa nekim divnim optimizmom su najavljivali još jedan divan i predivan dan.

Inače ne volim metre i sate uspona, ali Civetta to itekako zaslužuje, a i svi mi koji smo ovu genijalnost izveli.

30 km, 3100 mnv smo popeli u jednom danu, a za to nam je trebalo 14.5 sati!!!...šta reći nego veliko hvala predivnom društvu vođenom Vincijem i Rajkom koji su moj prvi susret sa Dolomitima učinili tako velikim i divnim... zaljubljenost priko ušiju se desila, obuzela mi je cilo moje biće, hipnotizirala ionako već nestašni um.

Idućih dana smo popeli Punta Peniu (Marmoladu 3.343 m), najviši vrh Dolomita, hodali u navezi ledenjakom, popeli Innerkofler, Nuvolau, divili se

Zamantana lipotom krajolika, gibam se lagano za svojim društvom. Na svim križanjima piše facile (lagano) u jednom smjeru, a za drugi smjer ne piše ništa... jasno ka dan, mi idemo di ne piše ništa, to je naš put

panorama Tre Cime di Lavaredo, ali moj apsolutni favorit je Civetta...kad promislim na Dolomite, samo nju imam na pameti, kad promislim šta je najteže šta sam u ovoj godini napravila, ona iskoči, kad poželim nešto ponovo popeti, eto mi je opet...spoznala sam sebe, spoznala i druge, doživjela je na sebi svojstven način, iznenadila me i oborila, zadovoljila sva moja planinarska očekivanja...istovremeno me prolazi i beskrajna nježnost i luda odvažnost kad je dozovem u misli... nezizmerno sam joj zahvalna.

vrh Civette 3220 mnv.

Kako to i inače biva, lakše se uspeti nego sići...poprilično načeti umorom, do doma dolazimo u 22:45.

Naš prvotni plan je bija vratiti se nazad u Cortinu, ali kako nas je vrime prigazilo, ostajemo u domu Coldai i uživamo spavajući na krevetu.

Gledam plan visokogorske sekcije PD Mosor za 2022i divim se genijalnoj maštovitosti njenog kreatora. Samo istinski zaljubljenik u planinu i ljude može ovakvu lipotu osmisлити i biti u stanju i provesti je u djelo.

Zaljubljenno gledam i želim apsolutno sve! Bas čudno za mene, rekla bi moja sestra... Prva rekacija je da sve idem i gotovo... želim to, želim vise od ičega, ali onda onaj realni dio ipak nadvlada i ja počinjem realno sagledavati šta je izvedivo... prva i jedina kočnica je moj posao. Triba sve ukomponirati po nekim prihvatljivim datumima...vidim da nikako ne mogu prvi tjedan svakog miseca, a nekoliko izleta je baš tada...I onda oko zapne za Dolomite.

Ne znam ja o njima baš ništa...načula sam da su lipi, ali ko kome više viruje da je nešto baš lipo kad mi je sve lipo i prilipo. Međutim, ostalo je nešto u glavi, tamo negdi iza, u podsvijesti, da je to ono nešto šta se mora viditi...i tako zabilježim nekoliko izleta u svoj kalendar i među njima te neke Dolomite.

Kako sam ja osoba koja apsolutno nikad ne čita i ne gleda o mistu di

idem prije polaska (to samo ako me vodi neko kome u potpunosti virujem!), tako nisam ni o Dolomitima. Iščekujem svoj dojam planine...volim se usuditi spoznati nešto novo i dozvoliti joj da me iznenadi.

U autu Vinći, Rajko, Stipica i ja...dan savršen, miran i sunčan, čutim da obećava ovaj izlet, donosi nešto posebno. Stipicu od količine prtljage ne vidim, ali ga Bogu hvala čujem, ka i obično. Naš cilj je Cortina D'Ampezzo, Italija, di stižemo u rano večernjim satima, smještamo se u kampu i brzo na počinak. Naš sutrašnji cilj je pravi pravcati planinarski zalogaj, ferata Civetta.

Krećemo od doma Palafaversa oko 1500 mnv, do kojeg nam je trebalo oko sat I po vožnje te stižemo u dom Rifugio Coldai, 2132 mnv, za oko dva sata uz pregršt stanki divljenja lipoti koja seže na sve strane i kojoj nema kraja. Šta se više dižemo to su prostranstva sve veća i lipša...na mo-

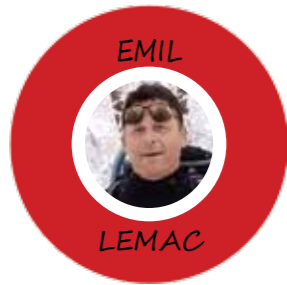
mente mi se čini da ih ni moja najluđa planinarska mašta ne bi osmislila niti bolje niti lipše...Planinarski kić je to, ako taj izraz uopće i postoji, slijedovi planina i nazubljenih vrhova, nepregledna prostranstva kojima se ne nazire kraja...ja u raju pomislih...

Zamantana lipotom krajolika, gibam se lagano za svojim društvom. Na svim križanjima piše facile (lagano) u jednom smjeru, a za drugi smjer ne piše ništa... jasno ka dan, mi idemo di ne piše ništa, to je naš put.

Malo nakon podne ulazimo u feratu i oduševljavamo se di prolazi, kako je napravljena, kome je palo na pamet uopće je tu postaviti...rečeno je da ferata traje oko 3 sata, međutim mi smo na vrh došli u 18:00, svi smo se složili da jedini način da je tako brzo prodješ, je da se ne ukapčaš svaki put, međutim to za nas nije bila opcija...polagano, sigurno, sa pauzama smo mi nju ispenjali i sritni došli na

EKSPEDICIJA

ISLAND KRAPANJ (1.7m) - ISLAND PEAK (6189m)

Sa visinom od 6189 m Imja Tse (Island Peak) je zasigurno među alpinistima najpopularniji

himalajski šestisućnjak. Sam uspon, kao i za većinu himalajskih vrhova započinje u Lukli (2850m). Do Lukle za koju kažu da spada u kategoriju najopasnijih aerodroma na svijetu, stigli smo sa malog aerodroma Ramechhap. Let na koji smo zbog lošeg vremena čekali dva dana, bio je sve samo ne ugodan. Tijekom našeg polusatnog leta od Ramechapa do Lukle vremenske prilike se toliko pogoršale da je opet prekinut zračni promet za Luklu. Srećom naša dvanaestočlana ekipa je na okupu i iz Lukle krećemo u nešto niži Pakding (2610). Ulaskom u nacionalni park Sagarmatha započinje jedna druga dimenzija naše ekspedicije. Odavde pa nadalje sa naše desne strane cijelo vrijeme nas prati Ama Dablam, ogromni snježni div na kojega se planiraju popeti naši mihovilci slijedećih tjedana. Gledajući ga ovako izgleda zbilja impozantno i neosvojivo.

Slijedećeg dana po kiši i vjetru stižemo u Namche Bazar, zadnji grad na našem putu do Island Peaka. Namche je smješten unutar područja Kumbu na 3440m i predstavlja trgovačko i administrativno središte regije. Većina Sherpa koje se bave turizmom dolaze upravo iz Namchea. Naša dvanaestočlana grupa alpinista, osim nas četvero iz Hrvatske, troje iz Srbije, troje iz BiH i dvoje državljanina Švedske, večer provodi u obilasku gradića i lokalnih trgovina planinarskom opremom popunjavajući opremu i ostale potrepštine, jer je ovo zadnje mjesto gdje to možemo obaviti. Penjući se uskim i strmim uličicama počinjemo

Pola godine provodim na otoku Krapnju koji je između ostalog poznat i po tome što je najniži naseljeni otok, sa najvišom nadmorskom visinom od svega 1.7m, te je kao takav idealan za pripreme za jednu alpinističku ekspediciju

osjećati prve simptome razrijeđenog zraka i nedostatka kisika. Poslije teško prospavane noći penjemo se na prvi aklimatizacijski uspon na nekih 3900m i vraćamo nazad u Namche na

još jedno noćenje. Prvi aklimatizacijski uspon je za mene bio izuzetno naporan jer sam jedini u grupi koji zadnjih pet mjeseci nisam doslovno mrdnuo sa nadmorske visine. Zbog prirode posla kojim se bavim, pola godine provodim na otoku Krapnju koji je između ostalog poznat i po tome što je najniži naseljeni otok, sa najvišom nadmorskom visinom od svega 1.7m, te je kao takav i nije baš idealan za pripreme za jednu alpinističku ekspediciju. Ostali iz grupe su ozbiljno shvatili ekspediciju i zadnjih dva mjeseca su se pripremali po bosanskim, slovenskim, austrijskim i švicarskim planinama. Plan mi je bio da se mjesec dana prije samog odlaska u Nepal na ekspediciju počnem ozbiljnije pripremati, ali me je produžena turistička sezona, a kasnije i dva kišna vikenda omela u mojim planovima. Osim toga izgleda da sam se i previše oslanjao na tjelesnu pripremljenost i kondiciju koja nije stečena planinarenjem. Sve u svemu, za nas koji se bavimo i živimo od turizma ovo nije pravi termin za ovako ozbiljan uspon, no šta je tu je, idemo dalje. Da mojim nevoljama tu nije kraj uvjerili

Lhotse (8516 m) - dominira područjem

smo se nas većina već slijedećih dana kada su nas doslovno sorile probavne tegobe. Unatoč probioticima i aktivnom ugljenu, koje smo redovito uzimali, problemi sa probavom nisu prestajali. Za slijedeća tri dana preko Tangbochea, Pangbochea i Dingbochea stižemo u posljednje mjesto sa čvrstim objektom, u Chukhung na 4730m. Putem su me naravno sustigle i nove nevolje jer zbog sve veće nadmorske visine i hladnog zraka prisiljen sam više na disanje na usta nego na nos, pa mi je od hladnog zraka stradalo grlo. Probao sam disanje preko bafa, ali nije išlo, trebala mi je puno veća količina zraka. Drugog dana boravka u Chukhungu planiramo jutarnji aklimatizacijski uspon na 5550m visok Chukhung Ri. Osvanulo

je snježno kasnije i kišno jutro, pa vodiči odustaju od planirane aklimatizacije. Vani ledena kiša a mi gluvarimo po lodgu, čekamo da prestane kiša pa da krenemo, ali ništa od toga. Poslije ručka kratki odmor i vodiči ipak odlučuju, penjemo se na aklimatizaciju. Ako je ona prva aklimatizacija od prije četiri dana bila užas, ova je bila puta tri, s tim da sa putem zbog probavnih problema morao tri puta na Wc u prirodi. No kao i sve u mom lijepom životu ova avantura se sretno završila i sa prvim mrakom smo se svi sretni spustili u Chukhung. Još jedna noć u nizu za koje ne znaš jesi li ili nisi spavao. Samo intenzivni snovi kojih se jasno sjećaš su potvrda da je sna ipak bilo. Sam put od točke do točke se toliko brzo odvija, tako da i nemamo baš

vremena za neko uživanje u prekrasnim pogledima na planinske vrhove i ostale prirodne ljepote kojih u ovom području zaista ne nedostaje. Slijedeći dan je rezerviran za odlazak do tri i pol sata hoda udaljenog baznog logora za uspon na naš krajnji cilj, Island Peak ili Imja Tse, kako ga naziva lokalno stanovništvo. Po dolasku u bazni logor raspoređujemo se po dvoje po prostranim šatorima i odmah poslije vježbe na obližnjoj padini djelomično prekrivenoj snijegom. Navlačimo pojaseve i opremamo se spravama za uspon i silazak. Par puta gore, dolje na užetu od pedesetak metara, tek toliko da oni koji se do sada nisu susreli sa takvom opremom znaju što ih čeka na završnom usponu za dva dana. Međutim na moje, a i na iznenađenje

Užasno je naporno i svakih tri, četiri koraka radim pauzu, jer jednostavno nemam zraka. Po sto puta se pitam, ma jeli ovo meni trebalo u životu, i još ću sad nadomak vrhu klonuti i morati odustati

i svih ostalih iz grupe, naš glavni vodič nas obavještava da nema onog po planu dogovorenog dana odmora, već da tu noć, dakle noćas na uru poslije ponoći krećemo na završni uspon. Objašnjenje? imamo idealne vremenske uvjete za uspon. A to šta smo svi iscrpljeni i premoreni i neispavani, a i šta slijedećih dva dana isto tako imamo idealne vremenske uvjete, to nema veze. Poslije ručka pokušavamo nešto odspavati ili barem malo odmoriti tijelo, jer smo već na rubu izdržljivosti. Točno u ponoć ustajanje i pripreme za polazak. Imamo sat vremena za nešto pojesti, pripremiti termosice sa čajem i vodom i točno u jedan sat pokret. Noć vedra bez daška vjetrova, zvijezda na nebu puta tri nego kod nas. Polako krećemo po ravni uz jezero i nakon sat i pol se počinjemo najprije lagano, a zatim i sve strmije uspinjati. Hladno je, ali ne opet toliko. Uspon je sve strmiji, zrak sve rijediji, teško se diše. Sa nama su tri lokalna vodiča, jedan na čelu, drugi u sredini i treći na kraju kolone. Nakon četverosatnog uspona polako se počinje svitati. Pojavljuju se obrisi okolnih vrhova, neki visoki i preko 8000m. Veličanstveni prizori u kojima nemamo nažalost vremena uživati. Moj sat obješen osprjeda na ruksak da ne prenosi temperaturu tijela pokazuje -16. Nadmorska nešto ispod 6000. Osjećaj kao da sam na 80m dubine u

ronjenju. Na jednom podestu iza jedne povećane stijene opremamo se pojasevima, derezama i prelazimo u dvije grupe u navez. Sad smo već debelo na ledenjaku. Vremena ni prilike za neko uživanje u ljepotama divovskih planina nema o nekom slikavanju da i ne govorim. Prva grupa je već dobro ispred nas, jer kasnimo zbog zakašnjelih dereza koje nam je nosio vodič

na začelju. Prva grupa je već stotinjak metara ispred nas, kopčaju se na fiksirano užje i napreduju prema vrhu. U međuvremenu se odnekud pojavljuju skupine alpinista. Ne mogu točno razabrati ni tko ni otkud, jer nisam baš sto posto svoj. Napokon sam se domogao užeta, kopčam se blokerom i polako krećem ka vrhu. Užasno je naporno i svakih tri, četiri koraka radim pauzu jer jednostavno nemam zraka. Po sto puta se pitam, ma jeli ovo meni trebalo u životu i još ću sad nadomak vrhu klonuti i morati odustati. Poslije jedne duže pauze maksimalno se skoncentriram i čvrsto odlučujem, sad ili nikad. Neki iz ostalih skupina odustaju i moramo čekati da ih njihovi vodiči prebace na silazno užje što nam dodatno oduzima snagu i vrijeme. Neki iz naše prve skupine se već spuštaju sa vrha, sve sretni i zadovoljni i to mi pomalo dodatno daje snagu. Sad sam već pod samim vrhom, svega metar niže, ali na vrhu koji izgledom podsjeća na zaledeno jaje kojem je odrezan vrh jednostavno nema mjesta dok se netko ne spusti. Prste na nogama ne osjećam, kao ni zadnja dva na rukama. Hvatam priliku za uspon čim se oslobodi neko mjesto na vrhu na kojem ima mjesta za svega 5,6 alpinista sa opremom. Konačno sam na vrhu, nas 4 iz skupine, par fotki, par minuta na vrhu i lagano prebacivanje na reverso za sila-

Ovo nije pravi termin za ovako ozbiljan uspon, no šta je tu je, idemo dalje. Unatoč probiotici-ma i aktivnom ugljenu, koje smo redovito uzimali, problemi sa probavom nisu prestajali

zak. Put kojim smo gore prošli, a koji se činio kao beskonačnost u absajlu prelazimo za 20-tak minuta. Dolaskom na čvrsto tlo oslobađamo se užeta i nalazimo sa ostalima iz grupe i sa njima dijelimo radost i veselje, jer smo se svi uspjeli popeti na vrh od polaska do konačnog uspona u prosjeku nam je trebalo 8h, što je i bio plan. Poslije kraćeg odmora opet u navez i oprezno ledenjakom nazad do mjesta gdje skidamo pojaseve i dereze, cepine na ruksak i štapove u ruke. Sad konačno imamo vremena za malo uživanja u himalajskim vrhovima i fotkanje. Jedna grupa se požurila prema baznom logoru, a nas par smo se ipak odlučili za varijantu, sporije ali sigurnije. Dolaskom u bazni logor, opet promjena plana, ne noćimo u baznom logoru već ćemo odmah nastaviti put za Chukhung. Jedan od razloga je i taj što se jedan naš kolega jako loše osjeća i trebalo ga je pod hitno spustiti na sigurno, gdje ga je slijedeći dan helikopter preuzeo i transportirao u bolnicu u Katmandu. U bolnici u Katmanduu je zbrinut i medicinski obrađen i doveden u stanje da je van životne opasnosti, ali kasnije mu je dodatnim pretragama ustanovljeno da je i Covid pozitivan. Jesu li i neki od nas ostalih isto bili Covid pozitivni to nikada nećemo doznati, moje mišljenje je da nas je bilo barem pola. Uglavnom dva dana poslije svi smo se osjećali puno bolje, kao i naš kolega u bolnici. Slijedeća tri dana istim putem kojim smo i došli vraćamo se u Luklu odakle letimo nazad za Ramachep, samo ovog puta po lijepom i sunčanom vremenu. Još dva dana provodimo u turističkom obilasku Katmandua i slijedećeg dana na avion i povratak u stvarnost. Nakon povratka doma, cijela ekspedicija mi se činila kao boravak na nekoj drugoj planeti, kojeg bi svakako valjalo ponoviti.

Noćno opremanje pred završni uspon

NADAHNUĆE NEPALA

Listopad 2022.

Pohod EBC u Nepal, trekking putovanje života. Pustolovina i doživljaj koji ću pamtiti, šerpsko - tibetansku kulturu, drevne samostane, stupe i molitvene kotače (pokreću se dodiranjem ruke, zvuk) i čine da se osjećam duhovno blagoslovljeno. Dok hodam nizbrdicom, kamenim skalinama, višecim mostovima, fascinantnim pješničkim stazama, terasama, livadama, pašnjacima, šumama i po divljini NP Sagarmatha, ukazuju se planinski vrhovi, a panoramski pogledi očaravaju me i nadahnjuju. Ljudi Nepala, žene i djeca, vodiči, nosači, goniči stoke, jednostavni, mali, snažni i moćni uvijek nasmiješeni, vedri, plijene moju pažnju uz pjevni pozdrav NAMASTE, noseći teret na leđima (imaju usku tanku traku oko glave i konopi u lijevoj i desnoj ruci upravljaju sa teretom). Koračaju bosu (šlape, japanke, patike, gumene trumbe) sa mobitelom (glazba u ušima) ili pjesmom i gaze kroz blato balega drevnim putevima Himalaje. Žene radišne (pranje odjeće, djece u kainima, češljanje, uljepšavanje, sušenje kose i rasprostiranje odjeće po zidovima, oblikovanje balege tj govanca u pogačice i dr).

Djeca su me raznježila, onako sva ista, tamnoputa, okrugle nasmiješene gla-

vice, zaigrana i znatiželjna. Kad nas ugledaju, smješkaj i dva prsta (peace), uz dijeljenje čokolade, lizalice, crtančice i olovčice, vragolani mali udovoljavaju našim foto namještanjima i potiču moju inspiraciju i osvrt pet desetljeća unatrag, odrastanja mog djetinjstva i za pisanje ovog teksta, o svom mjestu i vremenu odrastanja. Studeni 2022.

Svako jutro u pola šest putujem s tri čovječuljka, pakuje me, sedam otraga i ugodno se zavalim u sjedište auta. Nekad nešto promrljam, uglavnom šutimo. Rano je! Vozimo se Šibenik autoput, izlaz Skrađin, pa Bratiškovci, Ičevo, Kistanje, Čučevo, prema kanjonu Krke, utvrda Trošenj,

preko puta je Nečven (viseći most u budućnosti). Arheološko kopanje, lašun, motika, sići i drugo.

Već u Bratiškovcima uz kružni tok i putokaz Ičevo, čovječuljci glasno ponavljaju:

- 1.čovječuljak ponavlja: Ičevo, Čučevo, Nepal (Ičevo je moje selo)
- 2.čovječuljak ponavlja: Rupe, Rupe, ne Ičevo.
- 3.čovječuljak ushiće: Crnopac, Crnopac (na vrhu Brinčuše, planinarska staza Malog Princa)

Ičevo je moje selo, mjesto rođenja (kraj ognjišta), netočan datum upisan, tili me bacit, bila sam treća kćer i često mi govorili „ispala ciganu iz kara“? Ičevo, Rupe i sva druga

okolica danas se nalaze u NP Krka. Nepoznata Krka, tu su utvrde Uzdah kula iznad visovačkog jezera, otok Visovac, utvrda Rog (Rogovo, među gredama), Roški slap, Manastir Krka (sveti Arhandeo) i sva druga okolica koju su gradili hrvatski velikani (danas povijest tog kraja u kojem su mjesta koja treba vidjeti i koja nadahnjuju). Dok prolazim ovim krajem, misli mi lutaju, vrludaju, sjećanja naviru na djetinjstvo, odrastanje na selu, bezbrižno trčkanje seoskim krajolicima, poljima i pašnjacima. Pa lutanja za nepoznatim autima, ljudima, naprimjer maškare u vrijeme poklada, pa pentranje po stablima, skrivanje i bijeg (izbjeci batine), taraši (trešanja i drugog sezonskog voća). Neposluhe, nestašluke, znatiželja, naprimjer jednom nakon zalijeivanja kukumara, lokacija Prevište iznad izvora Jankovca, ispod Crnog vrila, ušli u autobus (prvi

put vidjela) i bio parkiran, a vozio ga Čičiban. Jedva izišli van, sva sreća da nismo petljale oko ključa ili mijenjača, završile bi ispod musta u potok. Pa brananje po uzoranoj i posijanoj njivi (oranice) gdje nas vuču konji, a orač sijač goni, a mi djeca uz ciku i viku polijegali ka srdele na branu od pruća, u oblaku prašine, sretni i zadovoljni. Druženje sa seoskom djecom, čuvanje stada ovčica, nestašluci (izazvala sam šumski požar i kući plačući), zabrana pašu u šumi, KAŽI ČIJA SI ili skinit ću te golu, prijetio šumar lugar, a ja od straha kažem od Vlade Lovčova sam (baba platila trošarinu).

Školske obaveze, pješaćenje do škole (tri kilometra amo tamo), pa jedan ukor razrednika, mater morala doći u školu opravdati (sjedila u sredini u klupi s dva dječaka) a oni prdili smrdili, a ja borbena tukla se. Zatim bolno sjećanje na Pipi dugu čarapu, predstava

u šibenskom kazalištu, nisam išla jer nemam cipele, obe sestre išle (noću sanjala, kupili meni cipele) ja sretna ujutro, java bez njih, bio je to san.

Bajka Mali Princ (čitala kad sam bila već odrasla), priča o malom dječaku koji putuje s planeta na planet kako bi upoznao i shvatio sebe i svoju ružu. Poslije svega

Iznimno i duboko dirnuta lokacijom, krajolicima i ljudima na kojima sam boravila u Nepal, vjerno sam dočarala i ispričala svoje djetinjstvo. Možda vi kad pročitate moje nadahnuće, smatrati ćete me djetetom, ali Nepal iz kojeg sam došla ostavit će i vas u miru i nadahnute. NAMASTE.

Pjesma Nadahnuće, Dino Dvornik Znaš li?

Da si moje nadahnuće samo ti Znaš li? (znaš li) Znaš li?

Sve je svemir otkad sreli smo se mi. Otkad sreli smo se mi.

Naše otkrivanje 'Shambhale'

Što je "Shambhala"? To je tajanstvena rajska zemlja stvorena baš za tebe, savršeno mjesto na svijetu, mjesto potpunog spokojstva, mjesto potpunog mira i predivne božanske energije.... Svakog čovjeka na svijetu čeka njegova Shambhala, ali mora je otkriti sam. Svoju "Shambhalu" pronašli smo u masivu himalajske planine smrti. Izblijedjeli snop raznobojnih molitvenih zastavica čvrsto zapetljanih u granama posljednjeg stabla lepršao je u golemom amfiteatru sjeverne strane Annapurne. Blagi himalajski povjetarac što se spuštao s nedohvatnih vrhova svijeta niz tok planinske riječice Sabje Khola raznosio je drevne molitve i svete tibetanske riječi prema dolini rijeke Marsyangdi.

LOGORSKA VATRA NA TRI TISUĆE I OSAMSTO PEDESET METARA VISINE

Pokušavajući na samotnom mjestu u predvečernjem zatišju zapaliti logorsku vatru, u naša osjetila ušla je naj-

čišća energija zemlje, vode i zraka. Zemlja je bila najsvetija, voda najčišća, a zrak prožet božanskim mirom i tajnim moćima planine što se s tri strane obrušavala s neba prema zemlji, prema mjestu na kojem smo sjedili ispred našeg skromnog šatora. Dok su se Božje riječi i blagoslovi namjereni svim ljudima, nošeni blagim dahom planinskog vjetra raznosili na svih osam strana svijeta, na visini od gotovo četiri tisuće metara, uz huk kristalnog himalajskog potoka, pored šatora je zapucketala i rasplamsala se uvijek fascinantna vatra, te nam u trenu ugrijala ruke, tijela i obraze, zavukla nam se u oči i zagrijala nam

srca. Jeli smo naš skromni obrok. Nas dvoje i jedna konzerva tunjevine sa zrcima kus-kusa i malo baškota. Uživao sam u svakom zrnu, u svakoj mrvi. Svaki zalogaj žvakao bih polako i beskonačno dugo, uživajući u svakom atomu okusa. Tek kad bi se hrana u mojim ustima potpuno rastopila, ja bih je progutao, pa uzeo novo zrno i nove mrvice. Bilo je to pravo blagovanje i poštivanje hrane koju sam jeo. Razmišljao sam o tome kako bi ljudi bez obzira o kakvom je jelu riječ i bez bez obzira gdje se nalaze, trebali hranu koju imaju, uvijek jesti sa što-vanjem i zahvalnošću. Mnogi od nas čine to tako da u sebe što brže ubace

U logoru u našoj Shambhali

nepotrebne količine svega, a nakon toga naglo ustanu od stola, pa užurbano krenu dalje. Nakon nekog vremena započnu se žaliti na probavu, gubitak energije, na masne naslage, visoki tlak, šećer..., a svoje dragocjeno vrijeme počnu trošiti po čekaonicama liječničkih ambulanta, a novac po znojnim i smrdljivim teretanama... Na tom pustom mjestu između dviju Annapurni nismo imali mnogo toga, ali dobili smo mnogo više nego što smo mislili da možemo ikada dobiti... Bili smo darovani nevjerojatnim pogledom na snježne vrhove Himalaja što su se u nepojmljivim visinama spajali s nepomičnim plavetnilom tirkizno-plavog neba, a iza naših leđa, nadohvat ruke, pjenio se snažni himalajski potok ukrašavajući svojim hukom potpunu svetost prostora na kojem smo se nalazili. Pili smo najbolju vodu na svijetu. Svaki gutalj te vode predstavljao je oporavak za naša tijela i nadahnuće za naš duh.

Na savršenom mjestu, bili smo na naj-savršeniji način darovani najvažnijim elementima života, zemljom, vodom, vatrom i zrakom. Prema budističkom tumačenju života i svijeta, postoji i peti osnovni element, a to je prostor. Bili smo začarani nevjerojatnim prostorom kroz koji kao da se širila najsvetija tibetanska mantra "Om mani padme hum". Osjećali smo potpunu slobodu. Bili smo gospodari svoga

Visoko iznad nas izdigli su se skliski grebeni, ledeno-snježni kuloari i žlijebovi, a bezbrojne strehe, seraci i ogromni ledeno-snježni blokovi boje šlaga, prijeteci su se nadvili nad pustim amfiteatrom. Kamene piramide, litice i kukovi poprimali su figure i glave himalajskih božanstava i demona. Teško nam je bilo povjerovati gdje se nalazimo. Stajali smo potpuno sami skriveni u srcu Himalaja, u pustoši sjeverne strane Annapurne. Kako smo došli na takvo mjesto? Privukli smo ga svojim mislima i željama. Bili smo tu jednom davno u svojim dalekim

tu nije znao gdje smo. Pred zalazak sunca, zbog aklimatizacije, prešli smo preko zapjenjenog potoka i popeli se još stotinjak metara u visinu. Kralježnicom golog brda nastavili smo se kretati dalje u dubinu fantastičnog prostora. Negdje u daljini ispred nas, mogli smo vidjeti slapove što su se obrušavali niz gole obronke planine. Hrptom spojenih uzvišenja pružala se je uska utabana staza prema centru amfiteatra, a onda je naglo skretala lijevo, penjući se negdje gore prema prostranom ledenjaku podno najvišeg dijela Annapurne IV. Nije nam

Hinduske djevojke u hramu Pashupatinathu

Pogled na Annapurnu II

vremena, gospodari svojeg hranjenja, svojeg spavanja, odmaranja i kretanja.. Tri i pol kilometra iznad naših glava, obasjani kasnim popodnevnim suncem, uzdizali su se najviši vrhovi Annapurne III (7555m) i Annapurne IV (7525m). Bili su tu neposredno iznad nas, ali našim nogama i rukama nedohvatni. Zato smo ih mogli hvatati pogledom bez ikakvog posrednika.

maštanjima. Skrenuvši s glavne rute iz doline Marsyangdi, pratili smo tok brze planinske rijeke Sabje Khola što je stizala iz imponantnog himalajskog masiva. S teškim rucksacima na leđima hodali smo dugo uz riječno korito. Makli smo se van uhodanih ruta, skrenuli s uobičajnih staza i puteva, pa došli do mjesta gdje su vladari pustoš i tišina i nitko na ovom svijetu

bilo jasno tko je utabao stazu, tko je tu prolazio i zbog čega, a onda smo shvatili. Tom stazom su prolazile ekspedicije kojima je bio cilj s te strane popeti se na vrh. Negdje gore na ledenjaku, vjerojatno je postojalo idealno mjesto za podizanje baznog logora iz kojeg se može dobro nadzirati cijela sjeverna strana Annapurne IV.

ISTANBULSKE MAČKE ISPRAZNIH ŽIVOTA

Sve naše odluke, pa tako i odluke o putovanju krenu iz naših glava, a mnoga putovanja na istok krenu iz Istanbula, grada orijentalnih bajki, Velikog Bazzara, Plave džamije i slavne Aje Sofije, u kojem se iz ozbiljnosti i ukočenosti zapada na najblaži način uđe u egzotiku istoka. Beskrajno opružen objema obalama bosporskog tjesnaca jedini je to višemilijunski grad na našoj planeti što se smjestio na dva kontinenta. Postoji u svijetu još nekoliko gradova što leže na dva kontinenta, kao što je poznata egipatska luka Suez, te većini ljudi gotovo nepoznati gradovi, ruski Magnitogorsk na Uralu i kazahanski grad Atyrau na rijeci Ural, ali svi oni su neusporedivo manji od Istanbula. Kažu da Istanbul trenutno broji šesnaest milijuna stanovnika, ali kod tih velikih gradova to se nikada točno ne

Nina s malim Hindusima na Durbar trgu u Kathmanduu

zna. Petsto tisuća ili pokoji milijun ljudi više-manje, sasvim je svejedno. Nakon što smo se dogovorili za cijenu vožnje, nošalantno odbacivši opušak nasred ulice, nesvjesno nam tom gestom pokazavši da se više ne nalazimo u kulturnoj Europi, već u Turskoj, zemlji duha i spontanosti, zemlji dobrog kebaba i širokogrudnih brkatih ljudi, simpatični taksista, do sada najbolji od svih u zemljama kroz koje smo putovali, naučio nas je da se na turskome jeziku prtljaga kaže "bagaje". Zanimljivo. Tako se ponegdje kaže i kod nas. Vožnja od zračne luke do grada trajala je dugo, gotovo kao da se vozimo od Zadra do Šibenika. Razgovorljivi taksista nam je dao informaciju kako ustvari grad broji više od dvadeset miliona stanovnika, od čega su samo šest miliona Turci, a ostalo su druge nacionalnosti, među kojima su najbrojniji Saudijski. Uglavnom, Istanbul i prostorom i stanovništvom raste sve brže i to je kao i svugdje, nezaustavljivo. Većina ljudi u velike gradove dolazi u potrazi za boljim životom. Malo je onih koji zbog boljeg života bježe iz njih, a to je ipak jedina prava formula za ispunjeniji i sretniji život. U ljudskoj naravi je da krenu tamo gdje i svi drugi. Rijetki su oni koji se ne obziru na druge, nego idu svojim pravcem.

Noćno slijetanje u Istanbul je fascinantno. Svjetlima grada u dubini doslovno nema kraja... Možeš ih promatrati jako dugo, a onda slobodno 10-tak minuta odspavati, pa se probuditi i nastaviti gledati kako ispod tebe još uvijek promiču milijarde svjetala razdijeljenih tamom bosporskog tjesnaca.

Da sam kojim slučajem rođen kao mačka i da mogu birati mjesto na koje bih živio, to sigurno ne bi bio Istanbul. U tom gradu mačke imaju poseban

Hindusi u Pashupatinathu

status i tretman, i to sve mačke, i kućne i ulične. Istanbulske mačke od građana dobivaju sve što im treba, i hranu i zaklon i svu drugu brigu.... Svi ih maze, ostavljaju im hranu na bezbrojnim mjestima po gradu, a po parkovima, šumarcima i među zgradama mogu se primjetiti mnoge male kućice napravljene baš za njih, da se imaju gdje odmarati i izležavati, a ako je potrebno i skloniti od kiše i nevremena, ali istanbulske mačke imaju isprazane živote. Više se jadne ničemu ne raduju i to im se vidi u očima, u tupim pogledima i lijenim nezainteresiranim pokretima... Slično je i s izrazito bogatim ljudima koji sebi bez ikakvog problema mogu priuštiti sve što požele. Jako brzo se prestanu radovati svemu oko sebe, prestanu se radovati životu u izvedbama kakve se nude nama običnim ljudima. Nema više velikih želja, očekivanja, borbi, maštanja, strepnji, ostvarenja... Sve je tu, sve je pristupačno i ostvarivo i kao takvo postaje sve dosadnije i besmislenije. Da bi se ponovno probudili osjećaji

Molitvene zastavice na himalajskom vjetru

životne radosti, traže se poroci, ludosti, dekadencije... Jedan nepalski prosjak sa ulice Kathmandua osjeti životnu radost i ispunjenje, pet puta na dan, deset puta na dan, možda i sto puta na dan, svaki puta kad mu netko udijeli nekoliko rupija ili daruje komad hrane, a on mu uzvrat osmijehom i zahvalnošću. Jedan bogataš, neovisno odakle je, sumnjam da može više osjetiti išta od iskrene životne radosti, a pokloniti nekome osmijeh pun zahvalnosti, to mu je vjerojatno postao nepoznati pojam. Turci su otvoreni i srdačni ljudi. Prihvatili su od zapada neke dobre kulturne navike, a opet su zadržali dosta svojih tradicionalnih vrijednosti. Stanovnici Istanbula žive neusporedivo opuštenije i usporenije od većine građana drugih velikih europskih gradova. Hrana im je prilično ukusna i dobra, a neke od mana su im to što neumjereno vole kič i što u kolače kao i mnogi drugi stanovnici bliskog istoka, za naš ukus, stavljaju previše šećera. Prespavali smo u hotelu na čijem ulazu je pisalo "Grand Palace". U gradu smo sjeli ispred restorancića u kojem konobar, osim turskog, nije znao ni riječi bilo kojeg drugog jezika, ali smo se kao i uvijek sporazumjeli bez problema. Ja sam naručio pomfrit, a Nina kebab. Dobio sam najbrže spremljeni pomfrit ikada u životu, ali zato potpuno hladan, tvrd i bezukusan. Srećom na stolu je bilo kečapa i soli, pa sam mu malo napravio okus. Ninin kebab je bio od janjetine, ali znajući koliko ona "obožava" tu vrstu mesa nisam joj to htio reći sve dok ga nije pojela do kraja. Uglavnom rekla je da joj je kebab bio odličan. Zbog toga što smo bili dobri i ozbiljni gosti, kuća nas je počastila s dva istanbulska čaja, a mi smo nakon toga otišli u potragu za pivom. Pronašli smo je u jednom malom dućanu u obližnjoj ulici. Dvije limenke došle su nas 25kn. Bile su skuplje nego kod

Podno najvišeg vrha Annapurne III - 7555 m

nas. Pili smo ih iz najolnske vrećice u nekom malom parku promatrajući kako pametne vrane krađu lijenim istanbuskim mačkama ispraznih života hranu i proučavajući čudno odjevenu ženu koju smo nazvali hipi-ninja. Na sebi je nosila burku, na nogama imala čizmice s resama, na rukama rukavice s krznom, a nosila je torbicu od brušene kože, također ukrašenu resicama. Malo dalje na travi, jedna četveročlana obitelj imala je piknik u prirodi. Sjedili su u parku na šarenom prekrivaču, jeli nekakvu hranu, družili se i veselili. Nina je rekla da joj je Istanbul nekakva mješavina Zagreba i Ammana.

DALEKO PUTOVANJE

Nakon pune dvije godine od našeg zadnjeg putovanja, konačnim ukidanjem strogih zabrana, kontrola i svega ostaloga što nas je kočilo da otpujemo negdje kao normalni ljudi, poželjili smo ponovno krenuti na daleki put. Trebala su nam samo tri dana da napravimo ono što je najvažnije. Prvi dan smo napokon odlučili krenuti negdje, drugi dan smo se dogovorili na koju stranu svijeta odlazimo, a treći dan smo već imali avionske karte za naše novo daleko putovanje.

Bljesak izlazećeg sunca o glatki aluminijski oklop avionskog motora razbudio nas je iz jutarnjeg drijemeža iznad indijske nizine, negdje iznad New Delhija. Ispod nas su bili oblaci,

a mi smo letjeli u pravcu svjetlosti i tirkiznog neba u nedokučivim daljinama. Obrušivši se kroz oblake prema dolje, odjednom smo ugledali uzvišenja doline, rijeke i naselja, a uskoro zgrade, ulice, kvartove i neprikladni smog Kathmandua... Ispod nas u "Dolini Nepala", četiri milijuna ljudi je upravo dočekivalo buđenje novog dana u podnožju Himalaja. Nepalske vize napravili smo u zračnoj luci pred sam ulaz u živost te male himalajske države i svijet hinduizma i budizma. Za trideset dana platiti smo pedeset dolara po glavi. Za preostalih deset dana koliko ćemo nakon toga još provesti u Nepal, platiti ćemo naknadno.

Svako naše putovanje počinje s teškim ruksakom na leđima, dovoljno gotovine u džepu i prvim korakom u dobro namazanim gozama, te nekim mojim nepredvidivim zastojima u trenutku najveće žurbe. Izlaskom na magistralu, ispred mene se iz nitkuda, odjednom stvorio takozvani "smetač". S druge strane prolazila je neprekinuta kolona vozila, a "smetač" je namjerno vozio 40 km/h, uživajući u tome što će zbog njega kasniti još i više i biti još nervozniji... Nina me je čekala, a u Plodinama je radila samo jedna blagajna i navukla na sebe svih dvadesetak kupaca koji su se taj tren našli unutra. Ispred mene u redu stajao je stariji gospodin s bocom vina u ruci... Kad je došao na red za plaća-

nje, krenuo je problem. Cijena koja je stajala istaknuta pored boce na polici nije odgovarala stvarnoj cijeni vina. Razlika je bila u nekih 5-6 kuna. Cura s blagajne nekoliko puta se dizala, provjeravala, odlazila do police sama, pa skupa s njim, objašnjavala mu da je krivo gledao, da to nije cijena za to vino, već za drugo, ali sve je bilo uzaludno... Gospodin nije htio dodati još tih 5-6 kuna razlike, ali ujedno se nije želio ni odvojiti od svoje boce, galameći da ga se namjerno želi prevariti i da je sve ovo što se radi ljudima obična pljačka i prava sramota. Dok se red na blagajni sve više povećavao i ljudi postajali sve nervozniji, pa počeli sve glasnije grintati kako i oni negdje žure, a taj k..ten im je zbog pišljivih 5-6 kuna, sve zakočio, vjerojatno je cura na blagajni razmišljala o tome kako je stasalo vrijeme da pronađe novo radno mjesto. Kako se u životu sve riješi, tako se riješilo i to. Moju nepovoljnu situaciju u Plodinama riješio je Mošo. U tijeku žestoke prepirke i negodovanja otvorila se još jedna blagajna. Tamo je stajao Mošo i to među prvima u redu. Vidjevši da sam u neprilici, a znajući da taj dan putujemo, velikodušno mi je prepustio svoje mjesto, a sam se premjestio na začelje kolone. Hvala mu beskrajno. Pokušavajući da što brže stignem do Šubičevca, misleći proći preko Barone, skrenuo sam u Istarsku ulicu, a tamo je promet zauzimalo vozilo hitne pomoći. Pomislio

Jak na Kicho Tal jezeru - 4635 m

sam: - pa zar je netko morao dobiti infarkt u Istarskoj ulici baš sada kad ja žurim u Nepal. Naglom reakcijom, te brzom i virtuoznom vožnjom unatrag uspio sam se elegantno izvući iz ulice prije nego li sam se našao u situaciji da budem potpuno zatvoren. Nakon cestovnog "smetača", zastoja na blagajni u Plodinama i blokiranje Istarske ulice, napokon se sve smirilo, a Nina i ja smo prošavši kroz tunel Sv.Rok nastavili voziti prema daljinama ispred sebe...Dok su pored nas promicale šume, sela, gradovi i dvorci..., Arsen nas je otpraćivao na naše daleko putovanje pjesmom „Vraćam se“.

- „Ona duga putovanja, dani rasuti u snijegu; zar je srcu sve to trebalo da shvati. Ovo mi more više znači. Ti će mi ljudi više dati...“

- „Oni gradovi daleki još se dalji danas čine. Niti zvijezde nisu bile tako sjajne. Šume su pute svoje skrile, a dvorci čuvali su tajne i od nas...“

Za samo tri sata vožnje stigli smo u Veliku Goricu okupanu toplinom popodnevnog sunca, a tamo nas je dočekala Suza. S njom je bila i Vedrana. Suza nam je pripremila ručak kakvom ni bogovi ne bi mogli odoljeti. Ipak, odlazili smo na daleko putovanje u neki nepoznati svijet, a kako će nam biti tamo, što ćemo jesti i da li ćemo tamo uopće imati što normalno za jesti, to samo dragi Bog zna. Zato

je bilo najpametnije da se dobro nabacamo pa dok traje, traje... Na stolu ispred nas stajao je ručak svih ručkova. Bilo je tu svega. Juha, lešo meso, pečena prasetina, janjetina, razne salate, vino, kolači... Suza se junački potrudila da dok sjedimo za njenim stolom da nam ničeg ne nedostaje. Čak je ispred mene izvadila i dvije janjeće glave, da ih malo oglođem prije puta, ali sam joj rekao da je bolje da mi ih spremi u zamrzivač, pa ću ih oglođati kad se vratimo iz Nepala.

Kathmandu, nepalska prijestolnica podno krova svijeta, grad s tisuće

hindističkih hramova, starih drvenih palača i budističkih stupa i gompa, stajao je ispred nas. Vrijeme je bilo sparno, mirno, poluoblačno... Negdje sam čuo da ima milijun stanovnika, negdje pročitao da ima milijun i petsto tisuća, a oduvijek sam u sebi nosio nekakvu svoju osobnu sliku Kathmandua, pa mislio kako to i nije baš neki veliki grad. U jednom putopisu pročitao sam zanimljiv podatak o broju njegovih stanovnika. Pisalo je: - Kathmandu ima od jedan do pet milijuna stanovnika... Prava istina je da su tu u "Dolini Nepala" na vratima Himalaje,

Na pješaćenju kroz dolinu rijeke Marsyangdi

na visini od 1400 m, u prošlosti postojala tri kraljevstva, Kathmandu, Patan i Baktapur. Nekada bi među njima vladalo savezništvo i mir, a nekada bi bili u međusobnom suparništvu i ratnim odnosima. Jedan ozbiljniji Nepalac s kojim smo pričali u katmanduanskoj četvrti Thamelu, a kojem smo mogli vjerovati, objasnio nam je da sam Kathmandu ima oko dva milijuna ljudi, a ako mu se pridruže i stanovnici okolnog Patana i Baktapura, onda se može reći da ima između četiri i če-

tiri i pol milijuna... Tokom godina, ta tri kraljevstva spojila su se u jedno i može se smatrati da je to sada sve jedan grad. Kathmandu je ogroman. I po površini i po broju stanovnika četiri puta je veći od Zagreba. To je grad u kojem su se susreli Indija i Tibet, grad u kojem su se isprepleli hinduizam i budizam. Nepal je zemlja stisnuta između dviju najmnogoljudnijih zemalja svijeta, Kine i Indije. Koliko ima Kineza? Možda milijardu i osamsto milijuna, možda već i blizu dvije mili-

jarde. Koliko ima Indijaca? Vjerojatno isto toliko. Nije ni važno... Koliko ima Nepalaca? Tridesetak milijuna... Nepal je zemlja drugačija od bilo koje druge zemlje na svijetu. Počevši od nepalske službene zastave koja jedina na svijetu nije kvadratna, već se sastoji od dva povezana crvena trokuta, koji simboliziraju vrhove Himalaja, pa preko toga gdje se smjestio i ljudi koji žive u njemu tamo. U granicama Nepala se od četrnaest najvećih vrhova svijeta, osamstisućnjaka, nalazi njih čak osam. U Nepalju postoje sve vrste klima osim mediteranske i oceanske. Tamo se u nekoliko dana pješaćenja može proći kroz svaku godišnja doba i dobro osjetiti svako od njih. U četrdeset dana provedenih u Nepalju, dva puta smo prošli kroz ljeto, kupali se u himalajskim slapovima, bili iscrpljivani tropskim vrućinama i udarani pustinjanskim vjetrovima, dva puta smo prošli kroz proljeće, osjetili zimu, probijali se kroz snijeg i mećavu, ali doživjeli i mosunske kiše... Sve je ovisilo o tome na kojoj visini smo se nalazili i kojim područjem smo prolazili.

U "FAMILY PEACE HOUSE"

Uspjeli smo se sa zlatnim-buda taksistom po imenu Albi dogovoriti da nas za šesto rupija (oko pet dolara) u svojem minijaturnom Maruti-Suzukiju odbaci od aerodroma do najpoznatije kathmanduanske četvrti Thamel. U rano jutro Kathmandu se još budio. Sve se lagano budilo i otvaralo, i ljudi i rikše i svete krave i skuteri i bezbrojni mali dućani..., samo su se katmanduanski ulični psi nakon cijelonoćne laveži pripremali za odmor i spavanje. Na ulicama još nije bilo previše ljudi. Zrak je bio težak i sparan, a majice na nama poluvlažne. S teškim rucksacima na leđima po uskim ulicama Thamela tražili smo naš hotelčić, naš guest-house u koji ćemo se smjestiti, ali nitko nije znao gdje se točno nalazi. Trebao nam je odmor. U uskoj uličici ušli smo u jedan kafić. Zvao se "Artmandu". Bio je drveni i ugodan, ali nestalo je struje u čitavom kvartu, pa nismo mogli popiti kavu, već smo naručili Coca-Colu, najbolje piće protiv proljeva ako putuješ siromašnim zemljama trećeg svijeta. Još pamtim riječi jedne svjetske putnice koja je prije petnaestak godina skupa sa nama išla na Kilimanjaro. Rekla nam je tada: - Kad sam u zemljama Afrike, Azije ili Latinske Amerike, svaki dan popijem po jednu malu bocu Coca-Cole i nikada nemam problema s probavom i proljevom. Coca-Cola je toliki otrov da u organizmu ubije sve druge otrove, odnosno sve bakterije od kojih možemo dobiti proljev ili neke druge tegobe. Nismo se mogli spojiti ni na Wi-Fi, ali zato je u kafiću i u čitavoj ulici u ko-

Na putu prema Shambhali

joj se nalazio, vladao poseban mir. Žarulja je stajala obješena na neakvom konopu, plafon je bio ukrašen novinskim papirom, a boce od Coca-Cole su bile onakve kakve su kod nas bile 70-tih i 80-tih godina, uske i od debelog stakla. Na jednoj je pisalo Coca-Cola, a na drugoj nije pisalo ništa. Okus Cole bio je dosta razblažen, vjerojatno da nas ranim jutrom ne ugrize za prazan želudac. Zaključili smo da ih sigurno prije serviranja gostima, za svaki slučaj malo razblaže vodom. Nije nam promaklo kako konobar nježno otvara čepove da ih slučajno ne iskrivi ili ošteti, jer nisu za jednokratnu upotrebu. Uskoro pronalazimo naš guest-house što se nalazio samo par uličica dalje. Jedan od dvojice zaposlenika kuće došao je po nas pravo u kafić i odveo nas tamo... „Family Peace House“ bila je kuća u koju smo s vratili i nakon povratka s Himalaje. U istoj sobi, u istom krevetu, kupatilu, na istom balkoniću..., proveli smo ukupno, dvanaest dana u Nepalu. „Kuća obiteljskog mira“ za nas se nalazila na idealnoj poziciji u gradu. Na rubnom dijelu Thamelu u jednoj uskoj i mirnoj uličici zaklonjenoj blagim uzvišenjem od vreve i buke najživljeg dijela Kathmandua... Tu smo imali potpuni mir, a bili smo samo stotinjak metara ili minut hoda udaljeni od tisuće živosti, zvukova, boja i mirisa grada. Drugi recepcioner s kojim smo se brzo sprijateljili zvao se Sheru (Seru). Nije nam bilo teško zapamtiti njego-

vo ime. Sheru je imao 37 godina, nije znao ni čitati, ni pisati, a u guest-houusu je vodio sve najvažnije poslove. Ujedno je bio i recepcioner i kuhar i konobar i uvijek mu je sve štimalo. Poznavao je brojeve i odlično se služio njima, ali i s engleskim jezikom. Sheru je imao tužnu životnu priču, pa nije uspio završiti ni par godina osnovne škole da nauči čitati i pisati. Oženjen i ima tri kćeri, ali mu obitelj živi negdje daleko na zapadu zemlje. Do njih bi se trebao voziti 24 sata autobusom, pa zato radije svaki dan u hotelu radi dvadesetčetverosatno radno vrijeme i ne odlazi nigdje iz tog dijela grada. Dok je Sheru Ninu posluživao kavom, za susjednim stolom uživala je u čaju još jedna gošća hotela. Starija zapadnjakinja, možda nekakva bivša hipi djevojka s početka 70-tih, što se tu u Thamelu došla prisjetiti sretnih trenutaka svoje romantične mladosti iz vremena dok su u Kathmanduu vladale mnoge slobode. U zadnjem dvorištu našeg hotela, kao podsjetnik na ta, za mnoge ondašnje zapadnjake mnogo ljepša i veselija vremena, rasla je kao ukrasni grm stabljika marihuane. Što sam više promatrao gospođu za susjednim stolom, postajala mi je sve poznatija, pa sam na trenutak pomislio da je možda to Bernadette McDonald, poznata kanadska književnica kod nas poznata po knjigama „Tomaž Humar“ i „Alpski ratnici“, ali ipak nije to bila nikakva Bernadett, već samo jedna dobrostojeća starija britanska

turistkinja koja je odlučila svoje slobodne umirovljeničke dane ispuniti egzotikom Nepala, a ne ih potrošiti na svom kišovitom i depresivnom otoku. Mada najčešće nisam ljubitelj velikih gužvi, u Kathmandu sam na neobjašnjiv način uživao u svakom trenutku provedenom u neshvatljivoj vrevi i masi ljudi, vozila, motora, rikši, svetih krava i svega ostalog što stoji, hoda i gmiže po tamošnjim ulicama, trgovima i prolazima. U svakoj ulici Thamelu, a i u čitavom Kathmandu vlada toliko neopisiva gužva, da mnogim strancima koji dođu tamo, to može grančiti s potpunim kaosom i ludilom, ali u tome i je najveća draž Kathmandua. To je grad u kojem se isprepleću život i smrt kao rijetko gdje. To je grad kojeg zavoliš odmah ili ga ne zavoliš nikada. Tko voli red, urednost i čistoću, za njega nije Kathmandu. Za njega je najbolje da ne izlazi iz okvira uređenih zapadnih država. Nek tamo obilazi, spomenike, muzeje, katedrale, fine restorane, zabavne i prirodne parkove, po koju pivnicu i to je to. Kathmandu je grad pun „konče“, grad za one koji žele osjetiti život u najskretnijem obliku, pa koliko god on ponekad surovo izgledao.

Prije odlaska prema Himalaji trebali smo u gradu mnogo toga obaviti. U „Nepal Tourism Board“ izvadili smo i platili dozvole za slobodno kretanje kroz Himalaju. Morali smo ispuniti tri formulara, imati po tri slike, u jednom uredu platiti 30 dolara za oboje, a u

Sjeverna stijena Annapurne II - 7937 m

Stanovnica sela Jhong - Gornji Mustang

drugom 40. Bilo je dobro što su ljudi koji su radili u tim uredima bili ljubazni i veseli... Nakon dobivanja tih zadnjih dokumenata koji će nam trebati, krenuli smo u kupovinu opreme koju nemamo, a biti će nam neophodna na putu, pernate vreće za spavanje, odgovarajuće karimate, planinarske štapove, kišobrane, tablete za dezinfekciju vode, zemljovide i karte područja kojim ćemo se kretati, tople čarape, po mogućnosti od jakove vune, koherić, nekakvo aluminijsko posuđe... Nina je za 50 dolara pronašla pernatu vreću, kopiju North Face za -10, pošto je u Kathmandu sve na čemu piše North Face kopija te poznate svjetske marke. Ja sam također kupio North Face vreću. Bila je čak za -30, a došla me je samo 46 dolara, ali bila je korištena. Mnogi članovi himalajskih ekspedicija, kad se spuste s planine u Kathmandu, znaju prodati opremu koja im više neće trebati. Datum je bio 09. svibnja 2022.god. Goran nam je poslao poruku. Pisalo

je - *Internet kaže da od Kathmandua do Martinske ima 7852km i da treba hodati 1599 sati, odnosno samo 66 i po dana, uz uvjet da se ne staje. Ako sada krenete pješke natrag, kući ste 15.07.2022.. Ali ako hodate 10 sati dnevno..., onda ste ode 18. listopada 2022, oko 11 i po jutro... Nema veze...ja ću skuvati paštašutu.*

Kad smo se vratili kući znao sam prijateljima opisati kako otprilike izgleda život Thamelu i Kathmandua. Opisa bi im to ovako: - Zamislite jednu usku ulicu sličnu našoj kalelargi, samo jedno tri-četiri puta dužu od nje. Zamislite da je ta ulica puna malih dućana krcatih svime i svačim, da kroz nju u istom trenutku prolazi na tisuće ljudi i stotine prodavača svega onog što se može, ali i ne može zamisliti, što se može, ali i ne može prodati, zamislite da tom ulicom u isto to vrijeme prolazi stotine rikši i na tisuću motora i skuter i da svi u isto vrijeme trube, a ljudi galame i dozivaju, i da se u isto vrijeme po njoj šeta i nekoliko desetina svetih

krava, a po pločniku opruženo spava na stotine pasa i leži na stotine prosjaka i beskućnika. Sad zamislite da se takva ulica križa sa stotinu drugih istih takvih ulica i da je na svakom malom trgu na kojem se spajaju zelena pijaca na kojoj vlada još i veća gužva i galama. To je približni opis Thamelu i centra Kathmandua.

Od neobjašnjivog kaosa u prometu, još neobjašnjivije su nam bile kathmanduanske ulične elektro-instalacije. Žice i kablovi su izgledali kao stotine zapetljanih parangala, skupljenih u nerazpjetljive snopove, pa zakačenih za ulične stupove, preko kojih su se da nered bude još i veći, prebacivali i prelazili nestašni gradski majmuni. Uvečer nas je Sheru dočekao s nekakvim nepalskim tradicionalnim narodnim jelom koje nam je obećao pripremiti. Bio je presretan kad je vidio da smo se napokon vratili iz grada i jako ponosan na svoje kulinarsko umijeće. Jelo se zvalo „daal bhat“, a sastojalo se od kuhane riže prelivene juhom od leće. Uz to nam je još servirao nekakve ljute kukumare, čudni jogurt i nekakvo zelje začinjeno vodom. Kad smo mu rekli da idemo prvo oprati ruke, upitao nas je - da li mi to jedemo rukama kad moramo oprati ruke prije jela. „Daal bath“ mi je bio toliko „zanimljiv“ da ga u idućih četrdesetak dana provedenih u Nepalu više nikada nisam poželio staviti u svoja usta i nisam. Dio daal batha je uspio te večeri stići do mog želuca samo zahvaljujući odličnoj „Gorka“ pivi koju smo nabavili u obližnjem dućanu. Večernju idilu tog mirnog kvarta remetio je samo obavezni noćni lavež katmanduanskih psa i grupa mladi Nepalci koji su u kući u neposrednom susjedstvu glasno smijali i pričali. Uz Pink Floyd i svoju nepalsku glazbu, druženje malo obogatili i dimom marihuane i hašiša.

SHIVINO SVETIŠTE I HRAM ŽIVUĆE BOŽICE KUMARI

Ušli smo na Durbar trg, najstariji dio Kathmandua. Na njemu se nalazi kraljevska palača, a uokolo je splet ulica i drugih manjih trgova uokvirenih, hinduističkim hramovima, svetištima, samostanima i prastarim zgradama sagrađenim od drva ili crvene cigle, a starima po nekoliko stoljeća. Stranci da bi prošetali Durbarom moraju platiti ulaznicu od tisuću rupija po osobi (oko osam dolara).

U travnju 2015., Nepal je pogodio razoran potres magnitude 7,8 stupnjeva po Richteru. Naročito je katastrofalno prošao glavni grad Kathmandu gdje je naseljenost jedna od najgušćih na svijetu, a zgrade stare i oronule. Uz tisuće poginulih i još više povrijeđenih ljudi, u potresu su stradale i mnoge stare palače i hramovi od neprocije-

Nad dolinom rijeke Marsyangdi

njive kulturne vrijednosti. Podrhtavanje je pokrenulo i mnoge lavine na himalajskim vrhovima pa je smrtno stradao i veći broj alpinista i planinara koji su se tog dana našli na usponima. Hodali smo kroz Durbar diveći se ljudskom umijeću gradnje, tisućama detalja i tisućama drvenih rezbarija. Mada su se na nekim zgradama i hramovima još uvijek mogle primjetiti posljedice velikog potresa, Nepalci su većinu toga obnovili, pa tako i hram Kasthamandap, za koji se pretpostavlja da je najstariji u dolini.

- "Grad je dobio ime po hramu Kasthamandapa, hram od drveta. Riječ „kasth“ znači drvo, a „mandu“ hram. Današnji hram Kasthamandapa star je između tristo i petsto godina. Podignut je na mjestu gdje se nalazio stari hram i njegova je vjerna kopija. Kad obnavljaju hramove, Nepalci ih ne mijenjaju, već uvijek grade iste, jer im vrijeme ne smije nauditi. To je prostrana građevina na četiri masivna stupa, otvorena sa krovom u tri sloja. Kad je kiša, polovina prosjaka, trgovaca i svetih životinja sa trga tu nalaze zaklon; noću tu spavaju oni o čijem smještaju brinu bogovi. Hram pripada nata joginima, koji u uhu nose veliku zlatnu naušnicu i hatha jogom nalaze apsolutni mir; tijelo im postaje nematerijalno i besmrtno i sjedinjuje se s univerzom. Ako je Dolina Kathmandu srce Nepala, ovdje je njegovo lice. Nigdje na manjem prostoru nije stalo više snova i čudesa"

Nepalske žene na stazi prema Ghorepaniju

S.Pešić - Katmandu 1990.

Ispred Shivinog hrama izgledalo je kao u predvorju pakla. Ljudi su palili svijeeće, zrak je mirisao na dim, paljevinu, na sumpor, na pseću i ljudsku pišalinu, a po obližnjem hramu je skakao veliki crni jarac... Uokolo po pločniku, pod nogama, u prljavštini, ležali su psi i ljudi za koje se nije moglo odrediti da li su živi ili su meditirajući nestali u nekoj drugoj dimenziji, pa su tamo u susretu sa bogom Shivom.

Hindusi imaju bezbroj božanstava, ali najvažnija su im Brahma, Vishnu i Shiva. Brahma je onaj koji stvara i kreira svijet, Vishnu ga održava i zaštićuje tu kreaciju, a Shiva ga razara. Kad društvo postigne toliko tehnološki napredak da dođe do točke neodrživosti i postane opasno za čovjekov identitet, u toj mrtvoj točki Shiva ga s*ebe seksualnom energijom i razori. I nakon tog potpunog rasula životni krug krene iz početka.

U jednom davnom intervjuu iz 1983. godine, nekadašnji poznati hrvatski pustolov, putopisac i redatelj nevjerojatnih dokumentaraca iz Indije i drugih krajeva svijeta, Željko Malnar, rekao je: - Postaje opasno jasno da svijet koji je tehnološki napredan može napredovati jedino ukoliko ima svijet kao što je treći svijet. Međutim treći svijet se polagano osvješčuje, ja mislim da tu leži budućnost. Pogledajte Nizozemsku, pogledajte Ameriku, oni nemaju izvor sirovina, više ništa ne pomažu kompjuteri, niti tvornice aluminija, ako nema boksita. Nemojte to sada uzeti kao boksit-aluminij, uzmite kao izvor sirovina. Oni su upotrijebili 100% svojih mogućnosti, treći svijet tek četvrtinu. Ostat će zapadni svijet potpuno prazan. Izmislić rat. Ovaj svijet ide totalno u propast. To je sto posto, jer su izmislili rat. Europa ne ratuje i ne znam još tko. Ali kad-tad morat će izmisliti jedno potpuno uništenje, da bi se svijet ponovo rađao, a to je bio Noa, potop, bilo je malo iskustva u Hirošimi, a sad kad dođe,

Nina ispred hotela Bob Marley u Muktinathu - Mustang

on mora biti totalan.

Ušli smo u palaču živuće božice Kumari Devi. Ulaz u hram čuvaju dva velika šarena lava, ali ulaz je slobodan. Uz vanjski zid hrama u neposrednoj blizini lavova stalno sjede druželjubi-

Lama u budističkom samostanu u Kagbeniju - Mustang

vi tipovi koji došljacima kao što smo mi obavezno pokušavaju uvaliti malo marihuane ili hašiša. Kumari predstavlja inkarnaciju božice Takledžu ili Durgu, zaštitnice vladarske kuće, božice ratnice. Ona je manifestacija božanske ženske energije, a bira se među jako malim djevojčicama iz određene kaste. Biraju je hindu-svećenici ulazeći u kuće u kojima žive djevojčica stare između jedne i tri godine. Na sebe stavljaju maske čudovišta, demona

i igraju praćeni paklenom glazbom. Djevojčica koja ih se ne uplaši i pride im, božica je Taledžu, jer se samo ona ne boji demona i takve glazbe. Odbranu djevojčicu odvođe u hram na Durbar trgu i ona postaje nova živuća božica Kumaru Devi, a biti će božica sve do svoje prve menstruacije. Nakon toga svećenici kreću u potragu za novom božicom, a staru vraćaju roditeljima. Njen daljni život bude prilično tužan i pust. Nitko se ne želi oženiti s nekadašnjom božicom. Ljudi je se boje, a mnogi je i mrze. Nitko ne želi s njom kontaktirati, niti je dodirnuti, pa često ni njeni vlastiti roditelji. Neke bivše božice Kumaru polude, a mnoge jako rano umru. Za nas je to bila jako tužna priča o djevojčicama koje ni krive ni dužne nikada ne uspije doživjeti i osjetiti najnormalnije ljudske radosti i potrebe.

U hramu božice Kumaru stalno ulaze i izležavaju se kathmanduanski psi. Unutra se možeš slobodno i popišati ako ti dođe, ostaviti svoje smeće, unutra možeš sve, samo ne smiješ slikati malu božicu ako se slučajno pojavi na svom prozoru. To je najstrože zabranjeno.

FREAK STREET I SRETNO VRIJEME HIPIJA

U legendarnoj "Freak Street" ulici u neposrednoj blizini Durbar trga ušli smo u kavanu i slastičarnicu zvanu "Snowman Cafe". Freak Street je poznata hipi destinacija iz 60-tih i 70-tih godina prošlog stoljeća. Za tadašnje mlade ljude iz zemalja zapadne Europe i Amerike, Nepal je predstavljao zemlju iz snova i najljepšu priču o ideji slobodnog življenja. Postojali su i takozvani putevi i rute hipija (hippie trail) s kojima se dolazilo do Nepala, a u Kathmanduu se tada brzo počeo razvijati i hipi turizam. Postojali su i šareni autobusi s velikim zvučnicama s kojim su se veseli mladi putnici iz

zapadne Europe do Kathmandua vozili preko balkanskih zemalja, Turske, Afganistana i Pakistana. Karta za takva putovanja tada su bile jako jeftine. Putovalo se za samo 70-80 dolara, a putovanje je trajalo i po nekoliko tjedana. U Kathmandu bi putnike dočekala ugodna klima, ljudi vedrih lica i bezbroj malih shopova u Freak Streetu u kojima bi sasvim legalno mogli kupovati proizvode od kanabisa. Čak je nepalska vlada tada bila vlasnik takvih shopova. Ljudi su se međusobno družili, pušili hašiš, marihuanu, slušali glazbu, čitali knjige, bavili se umjetnošću, upijali hinduističke i budističke filozofije, te proučavali životne mudrosti istoka, a mogli su normalno živjeti sa samo par dolara dnevno. Tadašnji Kathmandu je za mnoge bio stvarni raj na zemlji i predstavljao je pravu nirvanu i otkriće Shambhale. U to zlatno vrijeme rock glazbe, Kathmandu su posjećivali Jimi Hendrix, Janis Joplin, George Harrison, Joni Mitchell, a Bob Marley je u potrazi za svojom Shambhalom stigao čak i do Mustanga. Njemu u čast u mjestu Muktinath na granici Donjeg i Gornjeg Mustanga danas postoji veliki drveni hotel koji se zove njegovim imenom i u kojem se bez prestanka vrte njegove pjesme. Britanski kantautor Cat Stevens je za uspomenu na ta vremena napisao pjesmu "Kathmandu", a to je napravio i američki glazbenik Bob Seger napravivši kompoziciju "I think I'm going to Kathmandu".

Ali, kako svaku ljepotu i slobodu življenja uvijek treba zbog nečega uništiti, tako su se trebale uništiti sve tadašnje ljepote i slobode življena u Kathmandu. Sredinom 70-tih godina nepalska vlada je pod pritiskom Amerike kojoj je vjerojatno počela smetati tolika sloboda mladih ljudi sa zapada u nekoj drugoj zemlji, donijela zakone kojima je zabranila legalnu proizvodnju i trgovinu hašišom i marihuanom, te čak donijela i zakone o odjevanju i ponašanju mladih zapadnjaka u Nepal. Velika Amerika se vjerojatno uplašila da bi jedna rizična masa mladih, slobodnih i neopterećenih ljudi možda mogla ugroziti temelje čitavog kapitalističkog sustava.

U kultnom Freak Streetu postoji još par lokala iz tih sretnih hipi vremena koji su interijerom ostali potpuno isti kao i onda. U "Snowmana Cafeu" od davnih 60-tih, još uvijek je sve isto. Tamo još uvijek radi i stari Ram koji je ujedno i konobar i vlasnik lokala. Doznali smo da se njegova žena svako jutro digne u pet sati ujutro da bi ispekla najbolje i najukusnije kolače u cijeloj dolini Kathmandua. I zbilja su u Snowmana najbolji kolači na svijetu, a takvi su i prirodni sokovi koje nam je stari Ram iscijedio, a cijene su mu

Na stazi iznad sela Jharkota - Mustang

bagatelne. Sjedili smo vani na niskom zidiću družeći se sa dugokosim Indijcem, koji je na trgu držao dućana sa srebrnim nakitom. Pričali smo s njim o mnogim stvarima, a najviše o malom napuštenom selu Taklini u blizini Šibenika, za koje većina stanovnika Šibenika nikada nije čula. Kroz priču se naš simpatični Indijac potpuno sljubio s Taklinima i rekao nam da su Taklini za njega jedno - Very, very good place!

Uz miris hašiša, mirisnih štapića i stotine egzotičnih začina, uz tisuće glasova, sirena, pogleda, molitvi, mantri, cjenkanja i toplih ljudskih osmjeha, naučili smo hodati po kathamduanskim ulicama bez straha da nas pogodi kakav motor, skuter ili rikša. Brzo smo naučili kathamduanska nepisana prometna pravila. Nabavili smo gotovo svu opremu koja nam je nedostajala za put, svu osim nekoliko sitnica. Promijenili smo dolare u nepalske rupije (svatko po 97 tisuća i 280 rupija - 800 dolara) i sjeli na ručak u jedan pristojni restorančić u Thamelu. Jelo je bilo neusporedivo sa Sheruovim groznim daal-bathom, a piva je bila Everest od 6,5 dcl.

NA KRUGU OKO ANNAPURNE

Bez obzira što nas je Sheru pokušavao zadržati u Kathmandu govoreći nam da zbog lokalnih izbora nećemo uspjeti naći prevoz do Besisahara, ipak smo se uputili na put prema Himalaji. Potraga za pravim busom i ukrcaj u njega bila je posebna priča.

Osam sati smo se gužvali s domaćim ljudima u prekrcanom lokalnom autobusu. Do mjesta Besisahar udaljenom oko 180 km od Kathmandua, vozili smo se kroz dolinu rijeke Trishuli nizvodno, a zatim dolinom rijeke Marsyangdi uzvodno. Promatrao sam brzice boje tekućeg pepela, viseće mostove, ribiče što sa oblikih sivih stijena lovili ribu neobičnim sakovima, momka koji na obali priprema lomaču i četvorku što su nosili mrtvo ljudsko tijelo prema njemu. Na putu smo napravili dvije pauze kod nepalskog "Macole". Bilo je jako sparno i organizam nam je stalno tražio tekućinu. Pili smo Coca-Colu i sumnjivu vodu za koju su nam lokalni momci rekli da je odlična i vrlo, vrlo pitka, ali kad smo

se je napili počeli su se prilično glasno smijati. Ne znam da li je to imalo veze s mojim blagim večernjim proljevom, ali odlučili smo da vodu više ne pijemo sve dok ne dođemo na tri tisuće metara visine. Pišanje smo obavili ispod obližnjih stabala banana, samo smo trebali proći kroz oveću hrpu smeća i malu samoniklu plantažu marihuane, te malo pripaziti da u zelenilu možda ne dežura kakva nepalska kobra. U Besisharu smo kupili kišobrane, a na kraju sela, dva jogija su nam poželjela sreću na putu, a jedan momak na ulici, u prolazu mi je u dlan prosuo nekoliko mineralnih kamenčića rekavši da će nas oni na putu čuvati od zlih sila i demona.

Priča o dvadeset i šest dana pješa-

Budistički samostan u selu Jhongu - Gornji Mustang

čenja oko Annapurne i pronalaženja naše Shambhale, bila bi preduga i potrošila bi previše strana, pa sam odlučio da je ispričam u kraćim crtama. Krenuli smo dolinom rijeke Marsyangdi iz mjesta Besisahar na visine od 820 m, a nakon dvadeset šest dana pješačenja, s preko dvadeset kilograma na leđima i nakon prijede-nih 250 kilometara, stigli smo na svoj cilj, mjesto Nayapul zapadno od grada Pokhara. S dolaskom u Nayapul bili smo mnogo lakši nego što smo bili na polasku iz Besisahara. Ja sam izgubio preko petnaest kilograma, a Nina sedam-osam. Na tom putu smo jeli samo povrće i to samo domaće koje lokalni seljaci uzgoje u vrtlima oko svojih kuća i na okolnim njivama. Ljudi su toliko siromašni da proizvode najkvalitetniju hranu na svijetu. Nemaju novca da biljke tretiraju bilo

moja koljena, naročito lijevo koje bi mi, ako ga previše opteretim, znalo nateći i postati bolno, a bio sam svjestan da ću s dvadeset tri-četiri kila na leđima neprestano hodati gotovo četiri tjedna. Prvo dva tjedna uzbrdo, pa onda dva tjedna nizbrdo, a prelaziti ćemo i velike visine. Srećom sve od čega smo strepili nije nam se dogodilo. Thorungo sedlo prešli smo sami po snijegu, mećavi i jako slaboj vidljivosti, ali osim otežalog disanja i umora, nismo imali nikakvih drugih problema. Jedne godine na Thorungo prelazu nastradala je cijela grupa zapadnjaka koji su ga također odlučili proći sami bez vodiča. Izgubili su se u mećavi i smrznuli. Mi se nismo bojali toga, jer smo sa sobom nosili dobar šator, debele karimate i odlične vreće za spavanje. U bilo kakvoj nepogodi mogli smo šator razapeti bilo gdje i

malo hrane, a ta je hrana, ako izuzmem jedan steak od jake u Manangu, bila samo veganska i potpuno ekološki proizvedena. Organizam je morao funkcionirati i imati gorivo za energiju kojom će se kretati, a trošili smo je svakim danom jako mnogo. Organizam je prvo potrošio sav višak masnoće u tijelu, a nakon toga je krenuo trošiti iz samog sebe ono što ne valja. Taj jednostavni način samoizlječenja naziva se autofagija i na Himalaji sam se uvjerio da zbilja djeluje.

Na putu oko Annapurne prošli smo kroz stotine živopisnih himalajskih sela, prešli preko stotine visećih mostova, zavrtili na tisuće molitvenih mlinova, tisuću puta izgovorili čarobnu riječ "Namaste" te poklonili i dobili tisuće iskrenih osmjeha. Prošli smo kroz sva četiri godišnja doba, kupali se u slapovima himalajskih rijeka, pro-

Na Thorung La Passu - 5416 m

kakvom kemijom, a hrane ih samo prirodnim gnojivom od krava, bivola i koza. Vode, sunca, plodne zemlje i čistog zraka imaju napretek.

Nina je strepila od našeg prelaske Thorungo La Passa na visini od 5416m, sedla što razdvaja Manang i dolinu rijeke Marsyangdi od pokrajine Mustang i kanjona rijeke Kali Gandaki, a ja sam strepio od dvije stvari. Prva je bila skori dolazak monsunskih kiša, jer smo na putovanje krenuli dosta kasno i ostajemo relativno dugo, a monsunski polako kreću već početkom lipnja. Nije problem bio u tome što ćemo biti mokri, već što je teren takav da sa snažnim monsunskim pljuskovima krenu nagle bujice, potopi, poplave, odroni i klizišta. Mnogi putevi, staze, mostovi, pa čak sela i kuće znaju tada potpuno nestati. Druga stvar od koje sam strepio bila

ostati u njemu sve dok se vrijeme ne popravi. Bili smo odlično aklimatizirani, a imali smo i hrane dovoljno da preživimo nekoliko dana.

Kad su početkom lipnja krenuli monsunski pljuskovi, imali smo sreće da nas u ni jednom trenutku nisu smočili. Kiše su najčešće padale navečer i po noći, kad bi mi već bili na sigurnome, a dani su nam prolazili bez padalina. Moje koljeno je već drugi dan hodanja počelo naticati, treći dan još više, četvrti još i više, a onda se otekli na naglo počela smanjivati i povlačiti, pa je za par dan potpuno nestala. Do kraja putovanja više nisam imao nikakvih problema s koljenima, a nemam ih ni sada, mada je od tada prošlo već više od pola godine. Organizam je sam sebe izljujeo. Na toj turi neusporedivo smo više energije trošili nego li smo je ubacivali u sebe. Jeli smo jako

lazili kroz fantastične kanjone i prašume, na granici Gornjeg i Donjeg Mustanga lutali pustinjskim predjelima, prešli Thorungo La prelaz na visini od 5416m po snijegu i mećavi, kampirali u divljini, ušli tajno u selo Jhong u Gornjem Mustangu, prolazili opasnim terenima, upoznali stare iznemogle nosače i bijelosvjetske skitnice, himalajskog lualicu starog Britanca Paula i mladu Francuskinju Paulinu koja živi na nekoj maloj otočnoj zemlji negdje u južnom Pacifiku ispod Australije, molili se skupa sa sedamdeset i dvoje lama u budističkom hramu u mjestu Kagbeniju na vratima Gornjeg Mustanga, sjedili sa hinduskim hodočanicima uz korito rijeke Kali Gandaki, prošli bezbrojne kilometre puta i nakon svega vratili se živi i čitavi u Kathmandu.

Iz mjesta Besisahar pješačili smo s

Budistički cuko na 3670 m

Budistička gomba na 4635 m

mladim Francuzom Hugom iz Liona. U selo Bhulbhule ušli smo u mrak. Na ulasku u selo dočekala nas pitka tekuća voda i seoske žene i djeca što su se kupali i prali u toj vodi, a mi smo bili potpuno dehidrirani. Pronašli smo prenoćište, dobili večeru. Naručio sam juhu od povrća i pečeni krumpir, Hugo onaj grozni daal-bhat, a Nina tradicionalno kinesko jelo zvano chow-mein, koje i nije tako loše. Zidovi naše sobice su bili izljepljeni plakatima Bob Marleya, a Hugova soba je bila ukrašena velikim slikama na kojima su se mogli prepoznati Švicarski Zermatt... Iz sela "Bhulbhule" ugledali smo svoj prvi snježni himalajski vrh, "Himalchull" visok 7893m, osamnaesti najviši vrh na svijetu, a tu smo doživjeli i prvi napad pijavica, ali i rastali se od Huga. Hugo je nosio tri puta manje opreme od nas, a bio je ograničen s vremenom. Morao je žuriti i više ga nikad nismo vidjeli. Na izlasku iz sela se obrušavao veliki slap koji je vjerojatno najljepši iza monsunskih kiša. Sreli smo čovjeka koji nam je rekao da je jedno vrijeme radio u Kataru kao ko-

nobar i da je tamo dobro zarađivao, ali da mu je bilo prevruće, pa se vratio u svoju prelijepu dolinu, u selu otvorio guest-house i sad živi puno bolje i ljepše nego u bogatom Kataru. Pouka - najbolji je posao u svome selu. Pričao nam je o Putinu i o Amerikancima za koje smatra da im je u interesu da se u svijetu uvijek negdje ratuje, jer im to donosi zaradu. Nepalci su druželjubivi i znatiželjni ljudi. Obavezno bi nas nakon "Namaste" pozdrava upitali odakle smo i zamjenili s Rusima, ali Luka Modrić bi uvijek sve brzo riješio. Na većini račvanja, naišli bi na takozvanu "živu markaciju". To bi većinom bio neki starac kojem dani u dolini sporo prolaze. Usmjerio bi nas na pravi put i iskoristio susret da bar malo popriča s nama. U selu "Ngadi" stali smo ispred malog obiteljskog dućana na piće. Vlasnik nam je ispričao kako je cesta kroz dolinu prošla prije jedanaest godina, pa od tada većina trekera i turista ide s džipovima prema Manangu i tu uopće više ne staju. Svi žele što brže proći tu rutu i kad se vrate kući, reći da su

bili u Himalaji, ali to nije to. To nema veze s pravim doživljajem Himalaje. Himalaju treba upoznavati polako i dugo, spajati se s njom na način koji je nespojiv s žurbom i trčanjem. Ispred male kuće uz cestu, susreli smo mladog vodiča koji vodi trekking ture prema Everestu. Ispričao nam je gdje se sve penjao i kako na toj strani prema Everestu svakodnevno prolaze velike kolone ljudi, dok ovdje nema nikog. U prva četiri dana pješčenja susreli smo samo troje "blijedolikih". Tako smo iz zabave nazvali zapadnjake. Kako smo hodajući dolinom Marsyangdi sve dublje ulazili u Himalaju i dobivali na nadmorskoj visini, tako su sela i kuće postajala sve urednija. Sve manje je bilo hindusa, a sve više budista. Ispred većine kuća uredne žene u pletenicama, u čučecem stilu prebirale su i čistile grahorice i mahunarke... ili su prale i brisale aluminijsko posuđe što se čisto i ispolirano bljeskalo na himalajskom suncu. Te budističke žene su me jako podsjećale na moju mater. I ona je isti tako najviše voljela sve raditi ili čučeci ili sjedeći na zemlji, a i nosila je duge crne pletenice.

U selu u kojem je viseći most ukrašen lepršavim molitvenim zastavicama spajao huk snažne rijeke s obalama spokojnih ljudi, na malom trgu, vesele nasmijane žene su prale robu i sebe, a muškarci su na leđima donosili drva iz šume. Viseći most je ujedno predstavljao i najbolje mjesto za sušenje robe. Na drugoj strani susreli smo mladog lamu. Do sela "Bahundanda" vodile su kamene stepenice kojima nije bilo kraja. Pronašao sam velike žuto-bijele cvijetove teško opisivog mirisa, najljepšeg kojeg sam do tada osjetio u životu. Bio je to pravi miris Himalaja. Svugdje uz put se nalaze budističke gompe s molitvenim zastavicama. Momci su se spuštavali niz stepenice noseći na leđima velika brimena drva na tradicionalni način, s trakom preko čela. Sva drva su se uredno slagala ispred kuća ili uz put, čak i kore od grana. Gledajući budiste s njihovim molitvenim kronicama oko vrata, njihove gompe uz puteve, uspoređujući ih s našim kapelicama, gledajući njihovo sklapanje ruku na pozdravu ili molitvi. Sve mi je to bilo nekako poznato i blisko. Svi smo mi ustvari isti ljudi.

Kamene stepenice, kamene ulice, kućice od kamena i drva, čiste i uvijek uredno počešljane žene i mlade ljepotice kojima život prolazi u masivu Himalaje, seoska djeca puna igre i života, stari ljudi, mršavi, izborani i pomalo pogrbljeni, ali s toplinom u srcu i pogledu... Himalajska sela su kao naša sela prije pedeset godina. Živa su, puna ljudi, domaćih životinja

i dječje cike, ali doći će turist gladni izvornog ugodaja i preostale egzotike. Iz godine u godinu dolazit će ih sve više, a duh himalajskih ljudi, sve više će nestajati, gubiti se u zaradi i profitu i nestajati u modernim građevinama sagrađenih i prilagođenih prihvatnu razmaženih zapadnjaka. Penjući se s dvadeset i tri kilograma na leđima strmim stepenicama bez kraja, kroz teški i sparni zrak, s potpuno mokrom majicom od znoja i maštanjem o hladnom piću, izlazim teško dišući na mali kameni trg u sredini jednog himalajskog sela. Sve je u debelom hladu, i ljudi koji sjede uokolo i pričaju i pločnik i zidovi kuća...Tu je i mali dućan, sve je idealno za pravi odmor od žege i napornog hodanja... Taman kad sam odlučio skinuti ruksak

Granica između Gornjeg i Donjeg Mustanga, kanjon rijeke Jhong Khola

Sretna osoba na 3670 m. U pozadini je Annapurna II

s umornih leđa, kad ono trebalo se još nastaviti penjati gore. S tog predivnog trga, ukrala nas je žena koja se Nine dohvatila čim je nogom stupila na njega. Piće smo morali popiti u njezinom "Mounting View Hotelu", a ne na tom predivnom trgiću. Izgurali smo još nekako i tih zadnjih pedesetak stepenica, pa izašli gore, kad ono baba u hladu na betonu čisti kurkumu. Pomislih - Aj odlično, sisti ćemo tu u hlad pokraj babe - ali gazda je odredio drugačije. Namjenio nam je mjesto s druge strane kuće, ispod nadstrešnice napravljene baš za uživanje gostiju, s predivnim pogledom na dolinu prema sjeveru. E, sve je tu u redu, pogled itd., ali mi smo željeli sjediti baš pokraj babe, pa kažemo gazdi da nam je tamo gdje nas je odredio smjestiti vruće, a onda nas on odveo na neku uređenu terasicu s druge strane kuće, jer kao tu ima malo povjetarca, a također je i predivan pogled na dolinu rijeke Marsyangdi. Nikako nije mogao shvatiti da mi želimo sjediti baš na betonu pokraj babe i

gotovo. Na kraju smo pobijedili. Platit ćemo piće i duplo više, samo da sjedimo pokraj babe, a ne na tim mjestima uređenim za prihvat "blijedolikih". Nećemo stol i terasicu za turiste! Oćemo babu! Želimo se družiti i pričati s babom. Baba ima 81. godinu i gotovo sve svoje zube, lagano sijecka kurkumu i stavlja je sušiti. Nakon pića i druženja u Mounting View Hotelu, nakon babe i njene kurkume, spustili smo se natrag u kanjon, u zelenilo i prašumu. Kupanje pod himalajskim slapovima nas je osvježilo i obnovilo, ali su nas napale pijavice. U selu "Ghermu Phant" su se obrušavala dva velika vodopada iz ničega. Osjećali smo se kao da smo u Andama, u Peruu... Slična vegetacija, slične kuće, slični ljudi..., samo što su nas ovdje napadale pijavice. Stali smo u "Jagatu" uživajući u mirisu prašume i prašine. U koritu divlje rijeke Marsyangdi boje tekućeg pepela pronašli smo vruće izvore. Smrdili su na sumpor i pokvarena jaja i bili neizdrživo vrući. Uхватила nas je kišica, pa

je onda došla duga i sve se smirilo. Spavali smo u selu Chamje. Smješteno u uskoj klisuri, djelovalo je sumorno i mračno. Veliki slap se obrušavao i lomio u nekoliko predivnih skokova. Prošli smo kroz selo "Tal" gdje nam se pridružio crni pas kojemu smo dali ime Slaviša. Selo Tal je jako stradalo u zadnjoj velikoj poplavi. Tada se utopilo sedam-osam stanovnika tog sela. Katastrofalne poplave znaju nastati kada se sa masiva Annapurne odloži veliki komad ledenjaka i zasvrši u dolini. Ponovno su nas napale pijavice. Ništa ne boli, ali krvi ima puno... Prošli smo kroz nevjerojatne klisure. Bilo nas je strah i pogledati prema gore i vidjeti što se sve nadvilo nad našim glavama. Cesta kojom smo gazili izgledala je preopasno. Na nekim mjestima doslovno je bila uklesana u stijenu, a u dubini ispod nje hučala je divlja rijeka Marsyangdi. Dio ceste je nestao pod vodom, pod slapovima. Sve se urušavalo, nestajalo... Prolazili smo pokraj malih trošnih kućica i malih stada koza, od kojih je jedna napala našeg Slavišu, a on je sve junački trpio samo da bude s nama. Na jednom mjestu slap je pao pravo na cestu. Došli smo do sela Karte, priličnog opasnog mjesta za življenje. Kuće su bile s obje strane rijeke, a spaja ih viseći most. Od potrebe ili snage rijeke nedostajao je dio sela s druge strane kanjona. Pred ulazak u "Dharapani" ugledali smo veliki klanac niz koji je stizala druga rijeka što se ulijevala u Marsyangdi. Bila je smaragdne boje, čista i bistra. Iznad svega na visini od preko 150m nad nje, staja je rastegnut viseći most. Prizor je izgledao nevjerovatan. Sa Slavišom smo ušli u selo "Dharapani". Iz njega smo kroz uski mračni klanac ugledali svoj prvi osamtisućnjak, "Manaslu"-8156m, "Planinu duha", osmi najviši vrh svijeta. Tim klancem su 1983. godine zadnji puta prošli Nejc Zaplotnik

Pogled iz sela Ghyaru na Annapurnu II

i Ivan Bućan i nisu se više nikada vratili od tamo. Na Manaslu ih je poklopila velika lavina. Na toj ekspediciji je sudjelovao i Stipe Božić. U Dharapaniu je Nina našla dobro prenoćište za nas. Zvalo se "Hotel Manaslu", a držala ga je jedna jako uredna i tiha žena, a imali smo i toplu vodu. Cestom su prolazili samo kamioni, terenci, neuništive Mahindre i obavezni motori. Pred ulaz u jedno selo ugledao sam čovjeka koji je sjedio ispred svoje trošne daščare. Radio je četrdesetak godina kao nosač za ekspedicije na Manaslu i Annapurnu. Mogao je čitav dan na leđima nositi veliku težinu na velikoj visini. Sada više ne može ništa. Sada sjedi ispred svoje daščare i uživa u pjevu himalajskih ptica i huku divlje rijeke Marsyangdi. S dolaskom u Timangu, Slaviša nas je napustio. Nanjušio je neko slavlje povodom uspješnih lo-

kaknih izbora, a gdje se slavi, tu su obavezno i nekakvi domjenci i hrana, pa se radije pridružio veseloj masi ljudi, nego nastavio pješati s nama u nepoznato. U području "Kota" i "Chame" ušli smo u crnogoričnu šumu, a iz sela "Dihkur Pokari" na 3060m visine, prvi puta smo ugledali snježne padine Annapurne II. Iz "Uper Pisanga", a naročito iz sela "Ghjaru" na 3670m visine, otvorio nam se fantastičan pogled na sam vrh Annapurne II 7937m. Ninu su tu počeli hvatati prvi simptomi visinske bolesti, glavobolja, trnci po tijelu, slabost... Popila je dva češnja luka i odmah se počela osjećati bolje. Kuća u kojoj smo spavali bila je velika i čitava drvena. Izgledala je pomalo srednjovjekovno, a bila je ukrašena svastikama (kukastim križevima), hinduističkim i budističkim simbolom sreće, ljubavi, blagostanja i

univerzalne harmonije, koje su nacisti na žalost pretvorili u simbol zla. Prošli smo kroz selo "Ngawal", prespavali u selima "Munchi" i "Braki", vidjeli zgradu škole za planinarske vodiče blizu mjesta "Humde", popeli se do "Kicho Tal" jezera na visini od 4635m i tamo prvi puta susreli jakove. Na usponu prema Kicho Talu puknuo nam je nevjerojatan pogled na Annapurnu III 7555m i Annapurnu IV 7525m. Jednu večer sam se popeo do Millarepine špilje u sjevernoj padini Annapurne III na visini od 4000m. Nina me je ostala čekati u Braki, a ja sam po mraku uspio pronaći viseći most preko rijeke Marsyangdi i vratiti se natrag u selo.

Jetsun Millarepa, tibetanski pustinjač, pjesnik, svetac i filozof, živio je u 11. i 12. stoljeću. Proveo je četrdeset godina sam, meditirajući u himalajskim špiljama oko Everesta i Annapurne, hraneći se samo koprivom i planinskim biljem koje je raslo u blizini i pijuci vodu iz hladnih planinskih potoka. Četrdeset godina se nije ni brijao ni šišao, a od studeni se štitio samo starom vunenom vrećom. Nije jasno kako je u takvim uvjetima preživljavao surove himalajske zime. Pretpostavlja se da je bio u takvom stanju duha i svijesti, da je vremenske prilike doživljavao sasvim drugačije od ovog kako ih mi danas doživljavamo.

U Braki smo upoznali starog Britanca Paula koji već sedam godina luta Himalajom i koji nam je otkrio neke tajne planine. U Manangu smo ostali dva dana, prošli kroz "Yak Kharka", prespavali u Ledaru na 4200m. Tu smo susreli kopače koji na visinama od 4000m i više traže jednu biljku

koja se zove "gumpa". Ta biljka ima afrodizijačka svojstva, organizmu vraća snagu i jako je ljekovita. Zbog tih svojstava vlada velika potražnja za njom i dosta je skupa. Pred prelazak Thorungo prijevoja u "Thorung High Campu" na visini 4900m Ninu su ponovno uhvatili simptomi visinske bolesti. Imala je mučninu, glavobolju i gubitak apetita. Popeli smo se stotinjak metara u visinu i onda se vratili nazad u High Camp. Tegobe su joj se odmah povukle. Prešli smo Thorungo po snijegu i mećavi, lagano, oprezno, korak po korak. Nina je išla brže, ja sporije. Brojao sam svaki svoj korak. Dvadeset koraka pa desetak sekundi odmora, pa smanjio na deset koraka pa odmor, pa na pet. Nina bi sjela iza nekakvog zida i čekala me. Svaki puta bi zaspala. Probudio bi je pa bi nastavili dalje. Rekla je da bi bez mene bila na rubu "bijeće smrti". Spustili smo se s druge strane u polupusti zaselak Charabu na 4230m i tamo kod ljudi popili vrući čaj što nas je potpuno oporavio. Spustili smo se u Donji Mustang, prespavali u mjestu "Muktinath" u legendarnom drvenom hotelu "Bob Marley" u kojem nismo mogli razlučiti tko su gosti, a tko osoblje hotela. Dok je hotelom odzvanjala "Buffalo Soldier" i gosti i zaposlenici hotela, izgledali su podjednako napušeni. Paul nam je objasnio kako ćemo ući u selo "Jhong" u Gornjem Mustangu. Za ulaz u pokrajinu Gornji Mustang treba imati posebnu dozvolu koja dođe 700 dolara po osobi. Na takav način nepalska država je u tom dijelu Nepala uspjela sačuvati tibetansku kulturu,

dok su je u samom Tibetu kineske vlasti potpuno uništile i devastirale. U Jhongi smo ostali dva dana i ponovno se tamo susreli s Paulom. Posjetili smo budistički samostan na uzvišenju iznad sela i popeli se na vrh "Poyla" 3889m sa sjeverne strane sela odakle se otvorio pogled prema pustojoj golj visoravni iza kojih se nalazio Tibet. Iz Jhonga smo ugledali "Bijelu planinu", "Dhaulagiri" - 8167m, sedmu najvišu planinu svijeta, a mogli smo vidjeti "Ganggapurnu" 7454m, "Tilicho Peak" 7134m i "Niligiri" (North) 7061m.

"Vrhovi Himalaja lebde nad krajolikom u posve nerealnoj pojavnosti i zaista oduzimaju dah, Visina im je iznad poimanja, a bjelina i nepomičnost naspram plavog neba izgledaju kao potvrda mogućnosti drugog, rajskog svijeta. Cijela duga kompozicija što plovi nad oblacima i nad cijelim svijetom čudesna je izmišljotina prirode."
Karmen Bašić "Krajolici, ljudi, predanosti" - (Iz Indije i Nepala 70-tih)

Nakon lutanja golom pustoši između Gornjeg i Donjeg Mustanga spustili smo se u mjesto Kagbeni, ušli u budistički samostan, prisustvovali molitvi mladih lama i sjedili s hinduskim hodočanicima uz obalu rijeke Kali Gandaki... Odatle smo njenim kanjonom, kažu najdubljim na svijetu i najvjetrovitijim mjestom u Aziji, nastavili nizvodno. Na putu smo skrenuli u selo Lupra poznatom po ostacima drevne animističke Bon religije, starije od budizma i pustinjačkim špiljama Bon šamana. Tamo smo upoznali Paulinu.

Ulazili smo s njom u špilje Bon pustinjača. Pod orkanskim udarima vjetrova i nemogućoj prašini s predivnim pogledima na najveće vrhove Niligirija, prošli smo kroz mjesto "Jomsom" i došli u prelijepo kameno selo "Marpaha" koje nas je izgledom podsjetilo na pravo "dalmatinsko mjesto". U kanjonu Khali Gandaki prošli smo kroz bezbrojna sela i mjesta u kojima smo doživjeli nesvakidašnje susrete i iskustva. Dok smo se spuštali niz vjetroviti kanjon, čuli smo vijest da je negdje u blizini nestao avion što je letio od Pokhara do Jomsoma. Avion je ubrzo pronađen. Zbog nečeg je udario u podnožje Dhaulagirija. Svi putnici i članovi posade su poginuli. Sesnaest Nepalaca, četvero indijskih hodočasnika i dvoje njemačkih turista, svi su bili mrtvi. U sumrak, pri ulasku u selo Kopchepani začuli smo strašnu tutnjavu i detonacije, tako da su svi seljani izletjeli iz svojih kuća. Na drugoj strani kanjona na visini od možda tisuću metara iznad korita rijeke odvojio se od stijene kameni blok od možda stotinu tona i počeo se uz zastrašujuću buku obrušavati prema dolje. Na putu mu je stajalo nekoliko malih sirotinjskih kućica i cesta za Muktinath i Kagbeni po kojoj je upravo prolazilo nekoliko vozila. Mali autobus i nekoliko terenača. Srećom šta je na tom rušilačkom pohodu prema dolje blok udario u nešto tvrđe, pa se raspao na više manjih komada koji su zapeli u gustoj prašumskoj vegetaciji taman nekoliko stotina metara iznad potleušica. Neplanirano smo ostali prespavati u selu Kopchepaniju kod obitelji koja

Na putu prema Nayapuli u kanjonu rijeke Bhurungdi Khola

Logorska vatra na 3850 m visine

Ulazak u selo Jhong u Gornjem Mustangu

je držala mali hotel koji se zvao "Hotel Annapurna". Naručili smo večeru. Nina paštu s povrćem, ja juhu od povrća, te krumpir s jajima i uz sve to još i dvije pive. Ukućani su nam prvo rekli da se ne ljutimo, ali da na žalost nemaju jaja, a izgleda da nemaju ni krumpira. Moja juha od povrća je bila samo s kapulom i češnjakom, a Ninina pašta samo s kapulom. Uz to su imali samo jednu pivu, a drugu su morali posuditi kod susjeda. U prostoriji u kojoj smo jeli bila su na prozoru razbijena stakla pa smo imali promaju, a ujedno i romantičnu večer uz voštanicu, jer su domaćini jedinu žarulju koju su imali prebacili u sobu u kojoj ćemo prespavati. Soba je imala krov od valovitog lima i zemljani pod po kojem se kretao ogromni dlakavi pauk kojeg sam zbog Nininog mirnog sna morao snažno udariti kroksicom. U nekom trenutku noći Nina je skriknula. Sa plafona joj je točno na vrat pao nekakvi veliki zeleni crv. Onda je krenuo žestoki mosunski pljusak što je cijelu noć udarao po limu, a ja sam razmišljao što ako se i na ovoj našoj strani kanjona gore u visini odvali neki veliki kameni blok. Krov nam je bio od lima, a iznad nas je stajala vertikala što je nestajala u oblacima. Prošavši kroz još mnoga sela, spustili smo se do mjesta "Totopani" na 1190m, nakon kojeg su nam opet slijedila dva dana teškog uspona prema selu "Ghorepaniju" na 2860m. Sa uzvišenja "Poon Hilla", s visine 3193m, u praskozorje novog dana

napokon smo ugledali i vrh Annapurne I - 8091m, i sveti djevičanski vrh "Machhapuchare" (Riblji rep) 6997m na koji se zabranjeno penjati. Lijevo od svega raširio se moćni bijeli masiv Dhaulagirija, a uz sve te fantastične himalajske vrhove pred nama se uzdigla i "Annapurna South" 7219m, kao da nam je željela reći da je i ona tu. S tog predivnog mjesta spuštavali smo se dva dana prašumskim kanjonom rijeke Bhurundgi Kholi do Nayapule gdje je završilo naš krug oko Annapurne.

Da se odmorimo od svega, dva dana smo ostali u drugom najvećem nepalskom gradu Pokhari, ali to nije bio grad za nas. Pokara je grad predodređen turizmu i u njemu nema one "konče" i stvarnog Nepala kakav se može osjetiti u Kathmandu.

Naš povratak u Kathmandu izgledao je prilično konfuzno i dramatično. Od Pokhara do Kathmandua ima oko 200km, a vožnja nam je trajala oko 10 sati. Kad autobus napokon uđe u Kathmandu, onda se treba još voziti sat i pol do autobusnog kolodvora, odnosno do mjesta predviđeno za iskrcavanje koje je ustvari jedna ogromna neravna zemljana površina puna blata i lokvi, ukvirena kućama, brdima nabacanog smeća i najsiriomajšnim slojem ljudi koji skupa s djecom doslovno žive na zemlji u lokvama pokriveni samo prljavim ceradama, s jedne strane i ceste široke dvadesetak metara na kojoj vlada potpuni

prometni kaos, s druge strane.

"U isto vrijeme pristize još pedesetak drugih autobusa spremnih za iskrcavanje. Sve je mokro od mosunskog pljuska koji je taman stao. Na tisuće ljudi se gura, galami, dovikuje... Bezbroj je automobila, motora, autobusa i kamiona oslikanih sa stotinama boja i nijansi. Motori se ne gase, sirene ne prestaju trubiti... U tom metežu i gužvi, neki tip mi uporno želi prodati hašiš, a mlada prosjakinja i njezina djeca vuku me za vlažnu i smrdljivu majicu dok nabacivam mokri i blatnjavi ruksak od dvadesetak kilograma na jedno rame, a na na drugo mali ruksak i fotoaparati. Dok u jednoj ruci držim nekakvu kesu, s drugom provjeravam da li su mi putovnica i novci tamo gdje trebaju biti. Istovremeno u tom potpunom neredu pogledom tražim Ninu, a i ona mene, da se ne razdvojimo i pogubimo. Od mase ljudi, meteža i ludila ne možemo doći jedno do drugoga. Nju također razvlače. Neka djeca joj se penju po tijelu i vuku je za ruke, a momak u blatnjavoj jaketi pokušava joj ukrast cigaretu iz usta, jer nema ni za to. Dok se pokušavam probiti do nje netko me poteže za ruksak. Mali momčić viče da je gladan i da mu dam nešto za jelo, jer će umrijeti od gladi, a ruke su mi zauzete i ne mogu ništa napraviti. Želim samo da se izvučemo iz tog ludila"

Ne sjećam se kako smo se uspjeli probiti iz tog potpunog košmara i preći na drugu stranu ceste široke

deset prometnih traka. Tu nitko ne staje i svi trube najžešće što mogu, a pješački prelaz je davno nestao pod naslagama zemlje i blata. Uspjeli smo preći cestu pridruživši se jednoj grupi Nepalaca. Svi smo se čvrsto stisnuli u veću hrpu da nas vozači bolje uoče i ne pregaze i nekako smo se uspjeli dohvatiti sigurnog teritorija. Osjećao sam se kao da smo se izvukli iz nekakvog žestokog američkog trilera, u kojem tko preživi, preživi...

S povratkom u Kathmandu postali smo obični turisti, a naša Shambhala je ostala daleko iza nas. Svakodnevno smo po Kathmandu obilazili kulturne spomenike, hramove, palače, svetišta i druge zanimljive lokacije i naravno mnoge restorane, a ponajviše smo se motali po uzavrelim ulicama Thamel. Toliko smo vremena provodili po ulicama Thamel, da se više nismo osjećali kao stranci, već kao domaći ljudi, a mnogi Nepalci su nam se počeli i javljati u prolazu. Upornih prodavača hašiša i dosadnih vozača rikši riješavao sam se jednostavno im pričajući samo na hrvatski. Samo bi mi se simpatično nasmiješili i odustali od svojeg nauma da na meni nešto zarade. Najčešće smo na ručak ili večeru odlazili u Little Buddhę i Bon Appetita, a jednom smo ručali i u kulturnom Rum Doodleu. Jednog dana smo na ulicama Thamel susreli i Paulinu koja nam je ispričala da se iz Pokhara u Kathmandu morala vratiti avionom jer

cesta između ta dva najveća nepalska grada više nije postojala. Odnijele su je monsunske kiše i odroni. Sa Paolinom smo jednu večer proveli u "Sishe"-baru na glazbi uživo. Mladi nepalski band je s odličnom pjevačicom izvodio poznate rock hitove.

Posjetili smo hramove i palače u kraljevskim gradovima Patanu i Baktapuru, popeli se na uzvišenje do hrama majmuna "Swayambhunath" (Svajambu) odakle puca najljepši pogled na Kathmandu, posjetili veliku Buddinu stupu i najveće Shivino svetište u Nepal - "Pashupatinath" na istoku grada. U Pashupatinathu se na lomačama spaljuju mrtvi, a njihov pepeo se baca u svetu rijeku Bagmati koja se negdje daleko u indijskoj nizini spaja sa najsvetijom rijekom hindusa, Ganges. Ostali smo dugo u dimu i mirisima Pashupatinatha gledajući spaljivanje ljudi, a onda smo se vratili u Thamel i otišli u Freak Street kod starog Rama na najbolje kolače u dolini.

POVRATAK

U rano jutro, po mraku uz monsunki pljusak, oprostili smo se s "Kućom obiteljskog mira", sa Sheruom, Thamelom, Kathmanduom i Nepalom. Kad se avion digao iznad oblaka, za nagradu smo dobili još jedan poklon za kraj. Negdje prema sjeveru ugledali smo skupinu bijelih himalajskih vrhova što su se na jutarnjem suncu izdigli visoko prema nebu. Promatrali smo

smo vrh svijeta, Everest, a oko njega smo mogli prepoznati Lhotse i Cho Oyu, a malo lijevo i Makalu. Onda je naišao Manaslu, pa masiv Annapurne. Prvo smo primjetili prepoznatljivi "rep" Machhapucharea, a onda Annapurnu I, pa Annapurnu II, Annapurnu III, Annapurnu IV, South Annapurnu, Ganggapurnu, Nilligiri i zadnje, bijeli masiv Dhaulagirija... Ubrzo, iza nas je nestalo sve.

Prošavši kroz suncem i zelenilom nabujalu Liku, projurili smo kroz tunel Sv.Rok i ugledali stari poznati prizor, bljesak zlatne svjetlosti o modru površinu mora. Nakon četrdeset i tri dana putovanja, vraćali smo se kući praćeni Arsenovim stihovima.

*- Možda bi smo dalje, da se ne vratimo nikad,
ali dobro su nas čuvali ti lanci.
- Za toplu obalu djetinjstva
bili smo vezani ko čamci,
život sav.*

Kad smo se vratili s putovanja, prijatelji su me znali upitati kako se sada nakon što smo se vratili s Himalaja osjećamo kući. Najčešće bi im odgovorio: - Sasvim obično, kao da nismo nigdje ni bili, a sve to što smo prošli, kao da smo samo sanjali.

Kao da smo samo sanjali da smo tamo negdje daleko na sjevernoj strani Annapurne otkrili i doživjeli svoju Shambhalu.

Na Poon Hillu. U pozadini Annapurna I (8091 m), South Annapurna (7219 m) i sveti vrh Machhapuchhare (6997 m)

BOSNA I ZAŠTO JE LUDO VOLIM

Možda zbog njenih divnih ćevapa, koji mirišu sa svakog ugla, možda zbog kave koja nigdje nije tako dobra, možda zbog njenih zelenih planina, predivnih jezera, kanjona, bijelih vrhova ili možda ipak zbog ljudi, koji nisu nigdje kao u Bosni. Stameni ko stijena, smiješni do bola, ljudi s velikim LJ. Najluđa scena u Bosni je kada smo nakon tri dana Čvrsnice s našim klupskim kolegama, Joka i ja odlučili da ćemo ići dalje kroz Bosnu, vrijeme nas je spriječilo u lutanju planinama, ali iskustvo iz hostela Kameņa ćuprija u Konjicu pamtiti ću uvijek. Šetali smo uličicama grada, pratili navigaciju i nikako da nađemo na hostel. Došli smo kraj kuće i vidjeli žive ljude, taman u procesu pečenja rakije, pa smo ih priuitali gdje je hostel. „Pa evo ga, dođite vamo!“ Tako je večer počela, a završila je da su Joka i Sabo, vlasnik hostela, zagrljeni pričali o tko zna čemu. Znam da je Joka pričao bosanski, a Sabo mu je govorio da govori kao da je iz Bihaća, a Joka je rekao da

bit će da je to jer je tamo ratovao, no nije s muslimanima. Dok je to govorio na sebi je imao ratnu jaknu Armija BiH kojom ga je Sabo ogrnuo. Sabo nas je počastio i hranom, grozda mu govori sve jezike, čak i finski, a atmosferu te večeri teško je prenijeti na papir. No upravo je to Bosna i ono što u Bosni volim. Ljudi, koji ti otvaraju vrata svog doma, svoje srce i koji su smješniji od

Seinfelda i Mučki skupa.

IZLET ZVAN DERNEK

U mjesecu siječnju prošle godine nas tridesetak se zaputilo u Hadžiće, točnije na Igman u planinarski dom PD Brezovača iz Hadžića. Još za dana planinara na Martinskoj upoznali smo nekolicinu ekipe iz njihovog društva, a Emira sam pratila po društvenim mrežama, jer uvijek radi zanimljive filmove o njihovim putešestvijama. Uvijek je zvao da dođemo i eto na kraju stigla banda da vidi snijega. Onog pravog snijega, čim izađeš iz doma zakoračiš do koljena u bijelo. Mi smo htjeli planirati gdje ćemo, koje ture, da skidamo tragove i slično, a Emir nas je umirivao, da se ne brigamo ništa, da ćemo se sve dogovoriti. Volim tu opuštenost, kao da mene pitaš. U dom smo stigli navečer, a Pikara nas je dočekao s ćevapima na opću radost. Dom im je tako sladak i topao. Jedino su Anka i Antonia odlučile da će spavati vani u šatoru. Vole cure da isprobavaju zimsku opremu na ekstremnim uvjetima. Sutradan smo se već podijelili u nekoliko timova. Trojica otišla pratiti pjesmu Zabranjenog pušenja pa krenuše pješke do Hadžića da uhvate voz, njih nekoliko je otišlo na obližnje skijalište, Luca i Bene su pretpostavljam haračile po Sarajevu taj dan, a mi ostali skupa s Emirom koji nas je vodio otiđošmo put vrha Bjelašnice. Čim smo se makli od preizgrađenih hotela, kuća za

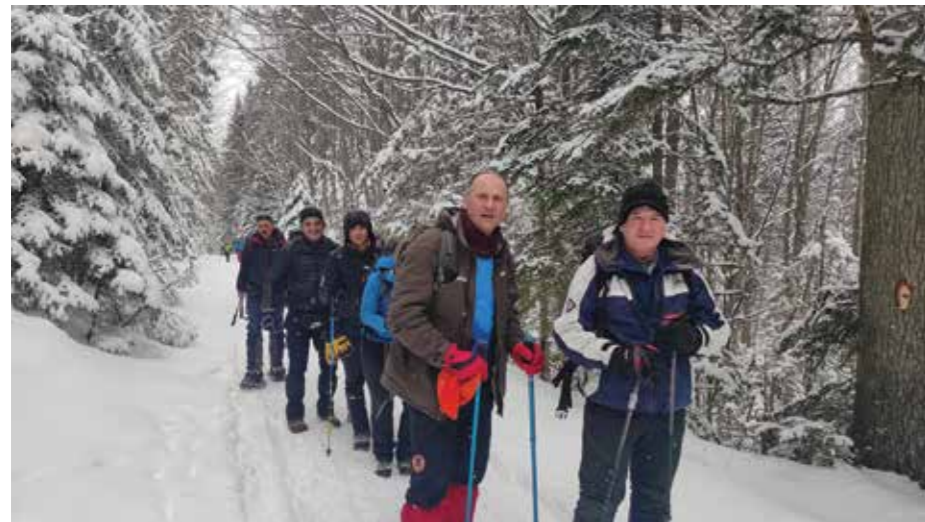
odmor, skijališta i inih popratnih ljudskih tvorevina, a ispred nas je do u nedogled sve bilo bijelo, e tada mi je duša zaiskrila. Kako nas je bilo puno, smijeha nije nedostajalo, a isprva je i vrijeme bilo sasvim pristojno. Stajali smo da se slikajemo, da uživamo u bijeloj opravi planine, idiličnim pogledima primajući informacije gdje je što, jer su neki od nas tamo bili prvi put. No već na putu za vrh podigao se vjetar, a spustila magla. Ne znam do kojeg minusića je došla temperatura, ali su je moji prsti dobro osjetili. Emir

je predložio da se vratimo, a mi smo svi, bez pogovora prihvatili. Planina nas je još jednom podsjetila da je ona ta koja odlučuje da li će nam dozvoliti da dotaknemo njen vrh. Spuštanje je nekima trajalo, jer lakše je uzbrdo po snijegu, a nizbrdo te strah da li ćeš otklizati i onda se otkotrljati do kućice na livadi. Ipak smo mi djeca mora i krša, ma koliko hodali i po visokim planinama i ledu. Činjenica da se nismo popeli baš jako visoko, nije nas omela da se zabavljamo nakon tolog obroka u domu. No nismo bili

ni svjesni da nas prava zabava tek sutra očekuje. Sutra ujutro smo s PD Brezovača, kroz šume jele i prašumu (da uvijek zamišljamo prašumu kao Tarzanov dom, a ne kao šumu jele, no prašuma je zapravo svaka šuma u kojoj čovjek ne djeluje, već samo priroda) ponovno došli do skijališta na Bjelašnici. Šetnja je trajala nekih dva sata, nije bila naporna, često samo ravni put, a čak nam ni snijeg nije davao muke. I onda je krenula zabava na otvorenom. Koncert Zabranjenog pušenja u 14 sati, dok snijeg pada, a ekipa skija, naši domaćini na kuhalo kuhaju vino, svi skaču i pjevaju. Toliko se otkačila nisam jako, jako dugo. Luca i ja smo u jednom trenu skužile da je Blagi teška legendica, vodičani su mu nestali u jednom trenu, a on je sam plesao i pjevao i dobro se zabavljao. Ja sam popila nekoliko rakijica što je dovelo do hulkovske snage da sam imala potrebu gristi stol, no kako stola nije bilo samo sam uspela neke žene (mislim Danku) na ramena, jer gdje ću s tolikom energijom. Koncert je trajao dobrih dva sata, nismo stali skakati, snijeg je padao, a sreća i zajedništvo se vijorilo sa svih lica. Povratak u dom pješke nam je dobro došao da malo rastrijeznimo glave i da se pripremimo za novu rundu zabave. Svima osim Nati i Beni koje su se navodno izgubile pa ih je policija dovela do doma. Večer je bila rezervirana za ples u domu uz ex yu hitove, a zatim i odlazak u pub u Hadžićima na muziku sličnog podrijetla. Čak je i moj Joka izašao vani. Povukao ga dernek. Da biram najboljeg plesača, mislila bi se između lijepe Jelene, Emira, našeg Blagog i Amira. Nedjelja je bila rezervirana za odlazak na kafu u Sarajevo i dirić po gradu. Mislim da smo svi pomislili kako bi se bilo lijepo vratiti. Domaćini su nam bili zakon, samo što ih još uvijek očekujemo da nam dođu da se provedemo skupa na ovim našim brdima i planinama.

ZLET SKORO WELLNES

Dugi vikend u svibnju, Luca i ja pune entuzijazma zovemo uokolo i svi nas otkantaju, no to nas ne spriječava da se spakiramo i odlučimo put Mostara. Znamo da je uokolo puno turističkih ferata i cilj nam je da ih nekoliko prođemo, da dobro jedemo i to je to od planova. U capturu svira Marina Perazić, EKV, Jura, Haustor i žuti jorgovan?, mi pjevušimo i s dobrim raspoloženjem ulazimo u Blagaj, normalno piti kavu prije svega. Očarane ljepotom prirode, ali i ljudskim radom, jer nekoć su ljudi znali kako uklopiti svoju arhitekturu u prirodu bez da je naruđe, uživale smo ispijajući kavu i jedva smo se pomakle iz kafane prema prvoj ferati.

Prva ferata na koju smo išle nalazi se desno od izvora Bune, u kanjonu Vulinog potoka. Da dođeš do nje moraš proći pored kampa gdje se skupljaju penjači koji vjerojatno održavaju i feratu i smjerove u stijeni. Isprva je kanjon visok i čak ima nešto vode u potoku. Osobno svjedočim jer sam u jednom trenu, prije nego što smo se ukopčale tresla na guzicu u vodu i posve smočila nogu. Luca uopće nije skužila da sam pala jer je susrela ekipu ispred nas za koje se dogodilo eto da ih poznamo, mlađa ekipa iz Hadžića, Đunejd, Amir i ajme meni loša sam s imenima, neće mi zamjeriti. Ferata tehnički nije toliko zahtjevna, nema prevjesa, ja bih rekla da ima samo jedan dio na kojem mogu zapeti osobe koje se boje visine, ali uz podršku s obje strane, da im netko kaže gdje ruku, gdje nogu staviti može se proći bez problema. Prolazi kanjonom koji se mijenja. Od visokih

stijena, do livada koje su strme, pa do vertikalnog zida, nakon kojeg izlaziš na livadu. S lijeve strane su ostaci neke kule i utvrde, a staza te vodi do preslatkog skloništa pored penjali-

šta. Sklonište je napravljeno na način da su sav materijal morali dovesti na svojim leđima. Izgledom podsjeća na Ždrilo, ispred njega je livada, a sa svake strane visoke stijene na kojima su smjerovi za penjače. Pitam se samo koliko ih penjača posjećuje jer treba došetati ovamo s opremom. Mjesto smo iskoristili za odmor, marendu i zabavu prije nego što smo krenuli dalje. Staza te dalje vodi prema starom gradu Blagaju. Ogromnoj i prekrasnoj srednjovjekovnoj utvrdi s pogledom na cijelu dolinu. Uvijek su me fascinirale srednjovjekovne utvrde, način na koji su ljudi birali strateški važne lokacije gdje mogu kontrolirati područje,

imati zaklon, ali imati i pristup vodi i hrani. Uz nas utvrdu je opsjelo i nekoliko instagramuša koje su imale duplu odjeću za slikavanje, nama izazivaju

podsmjeh, a zapravo bi se one mogle nama rugati jer još nismo shvatili kako budućnost izgleda i što se prodaje. Kako je bilo još dovoljno svjetla, odlučili smo proći i sljedeću feratu u Mostaru, mislim da se baš tako i zove, ferata Mostar, koja je poznata po visećem mostu. Do nje se dolazi jednostavno, samo od doma Fortica desno, no mi smo izabrali krivi put, kroz jedno naselje iznad mostarske kotline i pravac uzbrdo. Strmina je bila gadna, ništa nije bilo označeno, dečki su imali neku ideju da se tuda da proći, no čak smo se u jednom trenu i podijelili

da svaka ekipa gleda kuda je lakše. Glad je donijela prevagu kod mene i Luce i mi odlučimo da nećemo dalje na feratu, već da ćemo ići u dom, u kojem smo ionako rezervirale smještaj. Rastali smo se uz dogovor da se vidimo u domu. Dom u kojem smo bile smještene je pravi bombončić i popularno izletišta za mostarce. Nalazi se na vrhu brda s istočne strane Mostara i ispred se pruža pogled na cijeli grad i tok Neretve. U dijelu u kojem se nalazi restoran čitava je strana u staklenoj stijenci, pa ne moraš biti na terasi da imaš pogled od milion

dolara. Božanstveno. Brzo nam se pridružila i ekipa iz Hadžića, pa smo zajedno otišli do grada na piće, a i da oni nešto pojedju. Đunejd je postio za ramazanski post, pa smo naučile da cijeli dan, dok ne zađe sunce ne smije ništa jesti. Post čine kako bi se iskupili za sve loše što su činili što mi ne zvuči kao loša nagodba. Napraviš puno gluposti u životu, onda ne jedeš i sve ti biva oprošteno. Za feratu su rekli da je bezveze, a na visećem mostu ih je gotovo otpuhao vjetar, tako da smo nas dvije donijele dobru odluku. Kako je u okolici Mostara u posljednjih nekoliko godina jača scena avaturističkog turizma, saznale smo da ima ferata Podružje (Ilirski put), Miline peć, Fortica Mostar i Opine. Mislile smo da ćemo u nedjelju proći barem još jednu, no vrijeme nas je potpuno iznenadilo. Nakon slatkog sna u domu, u kojem nam je društvo činio jedino volonter u domu (inače nijemac, mladi kolega socijalni radnik), probudile smo se i doručkovale s prekrasnim pogledom na cijeli grad. No vjetar nas je omeo u našim planovima. Izašavši na terasu bura nas je skoro odnijela, udari su bili tako jaki, da je domar morao držati vrata od auta da uđemo u njega, a Luci je vjetar ukrao naočale i sunovratio ih tko zna gdje. Jednoglasno smo zaključile da stvarno nema smisla da se izlažemo vjetru na feratama, da je bolje da budemo prave turistkinje (bez onog avan) i otišle smo lijepo u Počitelj na kavu, pobrale sve šparoge po gradu i napravili turu po srednjovjekovnom mjestu kojeg svi rado gledaju dok prolaze pored njega cestom. Uistinu se ima što za vidjeti, svaka je kuća povijesni spomenik, a i nije izložen vjetru pa smo mogle šetati koliko želimo. Kao prave turistkinje posjetile smo još ušće Bune u Neretvu koje je svojevrsni fenomen jer se Buna u kraju svog toka u Neretvu ulijeva nizom slapova. Vjerujem da su na svijetu rijetki ovakvi susreti dviju rijeka. Posjetile smo i Kravice, ogromne slapove na rijeci Trebižat i jedan od nacionalnih parkova u BiH, koji isto uvijek zaobilazimo jer nemamo vremena. Kako je bio svibanj, slapovi su bili prepuni vode, veličanstveni i bučni i mnogo veći nego što sam zamišljala. Zaklonjeni su od bure, te je bilo nekoliko hrabrih kupaca, no mi smo se samo šetkale i slikavale. Za kraj smo još priuštile sebi odličan obrok u Posušju za sitne pare i sretne se vratile kući pokušavajući putem otkriti jednu misteriju (znati će oni koje smo zvali u pokušaju odgonetanja zagonetke). Budući da ni jedna od nas nije vodič, no očito da znamo uživati, zapratite nas za više savjeta ili nam se javite da nam se pridružite.

RAFTING NA UNI

LUKA

BOŠNJAK

Planinar - osoba koja penje planine, brda, brdašca i ostale uzvisine i voli kamenje, blato, snig, kišu, vrućinu, hladnoću i slične lijepe stvari ali u HPK Sv. Mihovil se pojam 'planinar' širi na ljubitelj svega živog pa tako planinari idu na rafting na Uni.

Hell yeah!! U sekundi se prijavilo nas tridesetak i priča počinje...

Klasika, Šubićevac u 6 (da bi se kasnije mogli guzit uru vrmena u nekoj zabiti ali kenjan bezveze), pelinkovac (samo guc), pribrojavanje i paljba.

Bio je lijep sunčan dan (stvarno), stali smo u Kistanjama na kavu/pivu/sendvič (ali bar smo nahranili 3 gladna pasa) i eto Bosna. Tj. Bihać.

Spektakl, prekrasno (vidi slike jer one govore više nego šta ja mogu istipkat). Bum bum, okupljanje, skupljanje ... ima nas ... (osim nas)... prilično. I nema tu ja ću ovo ono, ušli smo u mašineriju. Nema veze šta je gora od

Alan Forda.

- Ajde, uzmi papuče, odijelo, ajde!

- Pa osim šta nema mog broja, za ovim sranjem se ni Cigici ne bi okrenili na Bikarcu.

- Aj, ne kenjaj previše.

I ne kenjan. A nisu ni ostali. Mi smo ode došli uživati i ništa nam to neće poremetit.

Logično, idemo busom do točke od koje će nas pustiti niz rijeku da se vratimo do točke na kojoj smo sada.

Bus - Mihovilci, tihi i pristojni, 3-4 starija bračna para koji samo čekaju da polude, pijani i simpatici (bar zasad) Zagorci i ženska ekipa spremna na sve. Ura vožnje, ura pripreme i evo nas u čamcima. Nas 20. 20 čamaca. Po osam.

Jebemu mater, ovo će trajati godinama. A šta ću kad se nikad ne raspitujem za ništa nego puštam da me život vodi kao rijeka. A evo me na rijeci i negdi će me odnit.

Prvi slap - pljas. Pa čekaj da ostalih 19 napravi pljas. I tako par puta.

Da ne bi ispalo da kenjam, priroda je spektakularna, rijeka još više i čekajući i gledajući tu pustu silu prirode sjetim se riječi mog omiljenog filozofa Joke (Helop 13., str. 117): 'Nije ti za umrit u ovakvoj lipoti osim ako nemaš premalo godina'.

I bacim se naglavačke (imam kacigu) u vir. Rijeka me sažvače i ispljune. Osjećaj je odličan (ne preporučam). U 3 sekunde san bija 100 metara dalje. Moj mini pokušaj samoubojstva nije urodio plodom.

Ekipa na čamcu kuži da me nema ali vrlo brzo smo se ugledali pa i dovikivali.

- Šta je bilo?

- Ništa, skliza, svi znate da san smotan.

- Ajd dobro, glavno da si živ!

I jesan, zasad. Kakve san sriće umrit ću sa 90 u krevetu umisto sa 45 na ovako lipom mistu.

Nema veze, plovimo dalje. Ali ne baš puno dalje. Zastoj. Pijani Zagorci su postali još pijaniji i probušili su neprobušiv brod a najuporniji plivaju za pivama. Stojimo na mistu. Satima. Nije mi dobro. Čini mi se da imam hipotermiju ali nisam siguran jer je imam prvi put. Tresen se ko kurac pred zadatak. Srića naš klub ima raznolike članove a među njima i doktoricu Matildu koja mrtvo ladno (i njena sestra također) skače u ovu prilično hladnu rijeku. A ako to radi doktorka onda ću i ja.

'Ono šta te ne ubije te osakati' stara je narodna ali nije me osakatio, ojačalo me. Hladna voda kaže mozgu bajbaj a onda ni nebo nije granica. Oćemo napast Afganistan? Rusiju? Aj bar Srbiju. Sve mi je svejedno.

I baš u trenutku vrhunске ekstaze vraćaju se skiperi sa pijanim Zagorcima. I idemo dalje. Veslamo. Veslamo. Više nema spusta, znači sve je ravnica. Veslamo. Veslamo.....

A doveslat ćemo negdi nekad, u pičku materinu. Popit ću ja uskoro pivu.....

A šta je ironija! Pive ima ali je 0,25 (ekolozi kažu šteta stakla) i ne mogu je pit. 'Pa uzmi tri' - kažu mudraci. Mudraci mudruju, pijanci piju...

Donekle je Mate pokuša popraviti dojam stankom u Kistanjama di smo satali 2 greze zidarske ali gorak okus se teško spere.

Gledajući kako turno skijaši uživaju spuštajući se netaknutim planinskim padinama počeo sam razmišljati da se okušam u toj „disciplini“ budući sam već dugogodišnji solidan alpski skijaš. Početkom prosinca 2021. sam uspio nagovoriti mog prijatelja i visokogorskog mentora Acu Brborovića da organiziramo dvodnevni tečaj turnog skijanja zajedno s još dvoje kolega.

Brzo smo se organizirali, iznajmili opremu u Ljubljani i krenuli put Zelenice.

Kako je Aco već iskusan i dosta dobar instruktor turnog skijanja, a mi smo već iskusniji skijaši, to je sve išlo dosta dobro i ubrzano.

Osnove tehnike penjanja sam vrlo brzo usvojio, a za spust je trebalo kombinirati već stečeno znanje skijanja po pistama s uvjetima mekog i neugaženog snijega. Ukratko, to je bila ljubav na prvi pogled, pa sam se odmah po povratku dao u nabavku vlastite opreme. Plan je bio polovicu sedmodnevnog ski odmora s obitelji, a koji je uslijedio odmah iza Božića 2021., provesti u usavršavanju turnog skijanja.

Kako sam već imao opremu za bike/ski joring za Floyda (moj najbolji prijatelj za one koji ga ne poznaju), sve je bilo spremno da krenemo zajedno u nove pustolovine!!!

1. SCHLADMING

Za prvu zajedničku turu odabrao sam zanimljivu stazu u blizini Schladminga gdje smo bili stacionirani taj tjedan. Krenuli smo s parkinga na početku kabinske žičare Galsterberg na 1.150 mnnv. Za prvu turu nisam nam zadavao cilj nego do kuda dodjemo. Krenuli smo dosta dobro uz sam rub skijaške staze, slijedeći grupu turno skijaša. Ubrzo nas je njihov trag vodio izvan staze kroz šumu, tako da smo se vrlo brzo našli u „pravim“ turnoskijskim uvjetima.

Naravno da smo svima bili zanimljiva pojava i da su svi bili oduševljeni kako Floyd gazi ispred mene striktno po njihovoj „špuri“ (tragu skija).

Odmah moram priznati kako sam osjetio da mi je uspon puno olakšan njegovom većom ili manjom pomoći.

SKIJAŠKE PUSTOLOVINE S FLOYDOM

Vrlo brzo je razumio naredbu „vuci“ tako da smo se uskladili i jako dobro napredovali kroz šumu, pa na otvorene padine, opet u šumu i tako sve do blizu gornje stanice kabinske žičare. Tu smo napravili pauzu i vidjevši da Floyd obožava novu zanimaciju, nisam osjećao niakakav umor i pala je odluka da idemo na obližnji vrh za ostalim skijašima. A taj vrh je Pleschnitzinken na 2.112 mnnv, do kojeg se uspinje preko potpuno otvorene visoravni na kojoj smo naravno osjetili alpsku klimu. Sunce nam se sakrilo iza oblaka, sjeverni vjetar je bio sve jači, ali zahvaljujući mojim visokogorskim turama i adekvatnoj odjeći koju sam ponio u turno ruksaku (manji su od običnih planinarskih i imaju sa svake strane čvrste trake za skije, bez vanjskih džepova i sl.), nije bilo nikakvih problema. Kao što je uobičajeno u Austriji na većini vrhova iznad 2.000 m i na ovom se nalazi veliki križ. Ubrzo smo stigli do vrha i susreli se

s nekoliko skijaša koji su nam čestitali (posebno Floyd) na uspješnom usponu, te nam pokazali rutu za spust. E tu sam se malo zamislio jer je to zapravo bila strma padina pod dubokim snijegom prošarana s mnoštvo tragova skija.

Nakon kratke pauze i okrijepe, unatoč vjetru, pripremio sam skije, vezove i pancericu u mod za spust. Krenuli smo na način da je Floyd i dalje bio u „navezu“ samnom preko elastične gurtne, ali sam brzo uvidio da to nije pametna ideja, jer je on zapravo upadao u taj duboki snijeg, pa sam ga odvezao da se probija skačući iza mene.

Sretno i spretno smo izveli taj naš prvi turno spust i nastavili nešto blažim dijelom prema šumi.

Još uvijek smo bili dosta blizu skijaške staze, pa sam donio odluku da bi ipak bilo pametnije da se spustimo po rubu staze u „navezu“, ne ometajući ostale skijaše koji su ipak brži od nas.

E tu smo tek postali „atrakcija“ pogotovo za djecu, većina se zaustavljala, pozdravljala nas i željeli su se fotografirati s Floydom. Uz mnogobrojne pauze, jer je Floyd ipak bio umoran od trčanja uz ili iza mene, spustili smo se do parkinga bez ikakvih problema – naša prva ski avantura je uspjela!!!

U nastavku tjedna je ritam bio da je Floyd svaki drugi dan imao odmor u apartmanu (ja sam se tada pridruživao obitelji na alpskom skijanju), tako da smo na tom putovanju još imali dva slična uspona od donjih stanica kabinskih žičara do gornjih ili još dalje. Tako smo popeli Hauser Kaibling 2.015 m i obližnji Hochwurzen 1.849 m, oba nešto kraća nego tura prvog dana.

2. KUPRES

Ubrzo smo slijedeći vikend (siječanj 2022.) krenuli na sličnu turu na obližnji Kupres. Penjali smo se dijelom izvan staze, a dijelom ipak po rubu sve do gornjeg restorana Tikvice. Sad smo već bili iskusniji i uigraniji pa smo dosta lako odradili uspon.

Napravili smo malu pauzu i par fotografija. Uslijedilo je skidanje „koža“ sa skija (one pomažu kod uspona jer se nalijepe na donju stranu), opet zaokretanje veza, te prilagodba pancericu iz moda „walk“ u mod „ski“, te dodatnog pritezanja. Naravno u spust smo krenuli u navezu, a kako je ipak na Kupresu većina „skijaša“ početnika tu smo neke čak i prestizali. Uglavnom jako brzo smo se spustili do dna staze. Bilo je to još jedno dragocjeno iskustvo, iako je bila velika gužva.

3. VAL GARDENA

U ožujku 2022. je uslijedila nova pustolovina u sklopu produženog vikenda s dijelom obitelji. Ovaj put smo dva dana imali uspona i jedan dan odmora (za Floyda)! Prvi dan smo imali novo iskustvo, naime Floyd je imao prvu vožnju kabinskom žičarom (uz obaveznu brnjicu) jer nije bilo dovoljno snijega da krenemo odatle. Naravno, bio je malo uplašen ali brzo se navikao na novo „vozilo“. Nakon izlaska iz žičare, pozdravili smo se s ostatkom i dogovorili vrijeme susreta za povratak na istom mjestu. Nas dvojica smo krenuli uzbrdo uz stazu i ubrzo se našli na dobro označenom putu samo za turne skijaše.

Bilo ih je dosta, neki su se penjali brže od nas, a bome ovaj put smo i mi neke prestizali, uz obavezno njihovo oduševljenje, jer smo očito vrlo rijetka pojava u ovakvoj kombinaciji!!! Put nas je vodio po potpuno otvorenoj visoravni, uz kombinaciju uspona i kratkih spustova (novo iskustvo za mene, spust na kožama) sve do vrha Monte Bullaccia (ipak smo u Italiji, pa

navodim naziv na talijanskom jeziku) 2.177 m.

Već sam naglasio da je sve dobro označeno, a imam i dobru navigaciju na kojoj su sve te staze ucrtane, tako da smo ovaj put napravili odličnu kružnu turu, najvećim dijelom izvan uobičajenih ski staza tako da smo uživali daleko od gužve.

Druga tura je bila također nešto novo, penjali smo se od parkinga u mjestu Santa Cristina, kroz šumu opet koristeći „špuru“ od drugih turera, u smjeru čuvene stijene Sasslungo. Uspon smo završili kad smo došli do baite gdje smo se sreli s ostatkom i napravili pauzu. Da se ne bi preforsirali, odluka je pala da se vratimo u dolinu po rubu ski staze.

Time je završilo naše turiranje za zimu 2021/22.

4. KAPRUN

Nestrpljivo smo čekali novu skijašku sezonu 2022/23, pa smo je dočekali sredinom studenog 2022. Na povratku iz Frankfurta smo zastali u Kaprunu.

Sutradan ujutro nas je dočekalo fantastično sunčano, ali pro hladno vrijeme na prepunom parkingu kabinske žičare za ledenjak Kitzsteinhorn. Ovaj put je i Floyd morao kupiti kartu (ok samo 5 eura) jer smo se vozili do gornje međustanice (do Alpincentra). Nakon izlaska iz žičare spustili smo se kratko preko ski staze do ulaza u „špuru“. Start nam je bio na cca 2.400 mnnv i moram priznati da mi je odatle vrh Maurerkogel 2.995 mnnv izgledao jako daleko i nedohvatljivo, jer ipak nam je to prva ovosezonska tura.

Međutim opet smo hrabro krenuli uzbrdo u „navezu“, uz manje pauze, ubrzo smo stigli do dijela podno vrha. Na navigaciji sam vidio da nam je do vrha ostalo nekih cca 200 m strmog uspona, koji se pred sam kraj pretvorio u penjanje po ledu. E to je već novo iskustvo, hvala Bogu rubovi skija su bili dovoljno naoštreni, a i moj najvjerniji prijatelj je malo pomogao da smo uspjeli doći do jedne police dvadesetak metara pod vrhom. Vidio sam da tu staju i ostali tureri te rade prebaci-

vanje opreme u „ski“ mod. Mi smo također napravili ali prije spusta smo se još popeli do vrha, nije mi baš bilo jednostavno u pancericama bez de- reza, ali sam u niima uspio izraditi „stopinke“! Pogled s vrha je bio fantastičan i u svim smjerovima, tako da smo tu nas dvojica malo uživali prije polaska nizbrdo. Samo kraći dio na djelomično zaleđenoj plohi smo bili u „navazu“ jer sam tako odlučio da zajedno skijamo nizbrdo ili „letimo“ u provaliju. Naravno, to smo odradili oprezno i bez problema, pa sam ostatak spusta do spoja na ski stazu pustio Floyd da slobodno trčara zamnom. Spust preko ski staze do restorana u sklopu Alpin centra je opet bio „atrakcija“ za skijaše koji su nas sustizali i fotografirali. Povratak u dolinu je bio kabinskom žičarom u kojoj smo se vozili s djecom iz jednog austrijskog ski kluba, a koja su se sretno igrala s

Floydom.

5. PLAN de CORONES

Drugu ovosezonsku turneju smo odradili zadnjeg vikenda u studenom 2022.

u sklopu dvodnevno otvorenja sezone na čuvenom skijalištu u Južnom Tiro- lu - Plan de Coronas/Kronplatz. Prvi dan je Floyd imao odmor, a ja sam skijajući razgledavao gdje bismo sutradan mogli odraditi turiranje. Sreo sam nekoliko domaćih turera koji su mi objasnili odakle možemo startati budući da još uvijek nije bilo dovoljno prirodnog snijega i nemoguć je spust u dolinu.

Malo smo se automobilom popeli od mjesta Valdaora do Sorafurcia odakle smo krenuli u uspon. Start je bio na cca 1.400 mnv, pa smo malo uz staze, pa preko šumskih putova i nekih neo- tvorenih ski staza stigli do pod vrh. Tu

smo morali malo presjecati ski staze i „bježati“ na neotvorene djelove jer kad je sve u pogonu čitava „kapa“ je spoj mnoštva staza. Sam vrh je ozna- čen ogromnim zvonom i nalazi se na 2.275 mnv.

Ukratko za nešto manje od dva sata smo popeli skoro 900 m visinske razli- ke, što mi potvrđuje da smo se prilično dobro uhodali. Putem smo narav- no uživali u pogledima, u pauzama fotografirali i sunčali se.

Na samom vrhu su nas zastavili „naši“ skijaši i zamolili za fotografiranje. Bili su jako iznenađeni da nismo stranci, pa su se dosta informirali o ovoj našoj „zabavi“, uglavnom diveći se Floydovim postignućima.

Htio ili ne, moram priznati da je on „glavna faca“ ovog našeg dvojca i dok budem siguran da uživa i da mu ovo nije opterećenje, nastavit ćemo s našim turnim pustolovinama!!!

6. PLANKA TREK

S ražnjanske rive, priko centra mesta se penjemo i spuštamo prema pre- krasnoj uvali Borovici. Nikad se neće- mo umoriti gledajući reakcije onih koji prvi puta vide njezinu ljepotu.

Prije šest godina na valu entuzijazma i pozitivne energije biokovske vučice i mihovilke Julije Dobronić, pokrenuta je lipa priča koja je danas prepoznata kao događaj s kojim se službeno obi- lježava početak turističke sezone. Pre- poznali su ga planinarska zajednica kao i inozemni gosti koji pohode našu obalu. Dobre ideje i vibracije male grupe planinara iz Primoštena i Rogoznice okupljenih u podružnici HPK Sveti Mi- hovil iz Šibenika, prepoznala je i Turi- stička zajednica Rogoznica a potporu je pružila i Općina Rogoznica. Kada tome pridodamo Hrvatsku gorsku služ- bu spašavanja i ekipu iz stanice Šibe- nik, dobili smo dream team.

Već tradicionalno prve subote u lipnju, oblačimo na noge gojzerice a u ruksak trpamo kupaće i šugamane. Tako je bilo i 04.06. Okupila se internacional- na ekipa od 55 sudionika, svih dobnih skupina i krenula u veselo skakutanje rogozničkim škrapama. Okupili smo se oko 9h na rogozničkoj rivi, odakle nas je vesela ekipa iz Taxi boat Ražanj-Ro- goznica i caffe bar Cvita brodovima prebacila u Ražanj. S ražnjanske rive, priko centra mesta se penjemo i spu- štamo prema prekrasnoj uvali Borovici. Nikad se neće umoriti gledajući re- akcije onih koji prvi puta vide njezinu ljepotu.

Kako bi olakšali put strmim stijenama, postavljen je gelender koji olakšava izlaz iz ovog prekrasnog zaljeva. Potom nakon sat skakutanja po škrapama, sti- žemo do punte Planka. Hlad tražimo u

sjeni crkvice svetog Ivana Trogirskog koja je podignuta u čast tom trogir- skom biskupu koji je u oluji spasio mornare, brod i samog kralja Koloma- na. Iznimno vruć dan smo hladili kupa- njem i plivanjem do obližnjeg svjetioni- ka. Nastavljamo dalje put prema uvali Stivančica pa prema rtu Fauc. Putem kada vrućina postane nepodnošljiva, spas tražimo u kristalno čistom moru. Dužu pauzu radimo u uvali Litnja koja je omiljeno kupalište rogoznjana. Posli- je dugog kupanja i sunčanja, nastavlja- mo put prema najvišem vrhu ove ture, uvali Movar. Čuvar Jadrana podignut od strane Napoleonove vojske, iako u derutnom stanju, sa svojih zidina pruža pogled daleko od Biokova do Velebita, Dinare do talijanske obale.

Nakon dvanaest kilometara škrapa, vraćamo se Rogoznicu, gdje nas čeka rižot s plodovima mora i hladno osvje- ženje. Nije bilo prostora za predah jer su nas brzo pokrenuli ekipa iz splitskog studija na čelu s našom Mirnom, koja pleše salsu i zumbu.

Uz vruće ritmove dočekali smo i noć kad na pozornicu stupa DJ koji nas je do kraja rasplesao i raspojasao. Što drugo reći, nego vidimo se i slije- deće godine!

България 2022

Dugo smo planirali ovaj put. Skoro godinu dana planiranja i dogovaranja. Ma je....ajmo ispočetka, sad za pravo.

Bliži se kraj listopada, završila je radna turistička sezona, prvo jutro na kavi sad već slobodni od posla u našoj bazi, Caffe bar "Centar" Vodice. Sjedam do Antonija i krene razgovor. Mogli bi negdi na nekoliko dana, sad kad se oberu masline početkom jedanaestog. A mogli bi e. A di ćemo? A šta ja znan, očemo na Durmitor. A mogli bi e, mogli bi i u Bugarsku ili Rumunjsku ili Corno Grande u Italiji. Dok smo mi to govorili ušao je Jole, sluša šta govorimo, čačka po mobitelu i u jednom trenutku ispali, evo imaju jeftine karte za Sofiju iz Zagreba. Može, idemo u Bugarsku. Uto ulazi Čoko i pita, di idete? Idemo u Bugarsku, dogovaramo. Kupi i meni, vadi novce iz džepa i daje Joli za kartu. Eto, tako smo se dogovorili. Ni prvi, a nadam se ni zadnji put da odemo negdi na ovakav način.

Nakon što smo kupili avionske karte krenulo je skupljanje informacija kako bi što bolje iskoristili dane u Bugarskoj. Rezervirali smo dvije noći u hotelu u mjestu Borovets, koje se nalazi u podnožju planine Rila, gdje se nalazi Musala, najviši vrh Bugarske, naš glavni cilj na ovom putovanju. A druge dvije noći smo rezervirali u Banskome, malom i lijepom gradiću koji se nalazi u podnožju planine Pirin, gdje je Vihren, drugi najviši vrh Bugarske. Borovets i Bansko su poznata skijališta, a pošto jesen nije visoka sezona hoteli su dosta jeftini. Za nekih 100 € po osobi imali smo 4 noći s doručkom u dosta dobrim hotelima. Rent a car auto nas je koštalo 100€ za 5 dana sa punim osiguranjem.

Prvi dan putovanja uglavnom smo proveli u autu i avionu. Vožnja do Zagreba, pa let u Sofiju, i onda još nekih 80 km vožnje do hotela u mjestu Borovets.

Sutra ujutro nakon doručka krenuli smo prema Musali.

Nadam se da ovaj tekst može pomoći nekome da se odluči na ovakav izlet, a može biti i pomoć za organizaciju izleta. Za više detalja uvijek možete pitati nekoga od nas

Musala je najviši planinski vrh u Bugarskoj i na cijelom Balkanu. Visine je 2925 m. Nalazi se u sastavu planine Rila na jugozapadu Bugarske, a također je i u sastavu nacionalnog parka Rila.

Ime vrha potječe od riječi Musa Allaha (planina Allaha) iz doba dok je Bugarska bila pod turskom vlasti.

Uspón na noge smo započeli kod planinske kuće Čakar Vojvoda na 1940 m. Ideja je bila skratiti put zbog kratkog dana tako da nismo išli od Borovetsa (1350 m), gdje nam je bio smještaj i gdje je donja stanica žičare, koja ovaj put nije bila u funkciji. Koliko smo dobili na vremenu ovom odlukom ni danas ne znamo, jer za doći

autom do ove kuće treba barem pola sata u jednom smjeru, a put i nije baš u najboljem stanju.

Planina Rila obiluje vodom, ime planine je tračanskog porijekla od riječi "roula" i znači "puno vode". Poznata je po mnogobrojnim ledenjačkim jezerima i izvorima rijeka, tako da se putem do vrha svako malo prolazi pokraj neke vode ili jezera. Staza tehnički nije niti malo zahtjevna, jedino je završni uspon nešto strmiji.

Vrh je prostran i na njemu se nalazi stari i novi objekt meteorološke postaje. Pogled sa vrha je fantastičan na sve strane, vrijeme nas je poslužilo, vidljivost je bila jako dobra. Neko vrijeme smo uživali na vrhu, razmijenili par riječi sa grupom Bugarskih planinara i lagano nazad prema autu. Sve zajedno taj dan napravili smo oko 22 km i 1350 m uspona, a zadnja skoro dva sata vraćali smo se po mraku do auta.

Nakon druge prespavane noći u Borovetsu krenuli smo prema Banskome s tim da je taj dan bio rezerviran za lagano šetnju oko Sedam Rilskih jezera. Sedam Rilskih jezera je skupina ledenjačkih jezera koja je ujedno i najposjećenija skupina jezera u Bugarskoj. Jezera se nalaze između 2.100 -2.500 metara nadmorske visine.

Planina Rila prostire se na površini od 2 629 km², a na površini od 81 000 hektara prostire se Nacionalni park Rila. Sedam jezera predstavljaju turističku atrakciju u Bugarskoj zbog

svog prirodnog okoliša. Jezera su smještena jedan iznad drugoga i povezana su malim potocima, koji tvore sićušne slapove i kaskade.

Svako jezero nosi ime povezano s njegovom najkarakterističnijom značajkom. Najviša se zove Salzata ("Suza") zbog svojih čistih voda koje omogućuju vidljivost u dubini. Sljedeći u visini nosi ime Okoto ("Oko") nakon gotovo savršeno ovalnog oblika. Okoto je najdublje kraško jezero u Bugarskoj, dubine 37,5 metara. Babreka je jezero s najstrmijim obalama cijele skupine. Bliznaka je najveća po površini. Trilistnika ima nepravilan oblik i niske obale. Najpliće je jezero Ribnoto Ezero, a najniže je Dolnoto Ezero (Donje jezero), gdje se vode koje teku iz ostalih jezera okupljaju u rijeku Dherman.

Posjetitelji do Hiže Rilska jezera, odakle kreće kružna staza oko jezera, obično dolaze žičarom.

Kod ulaza na parking obavijestili su nas da žičara ne radi do vikenda, tako da možemo pješke ili sa dipovima

koji voze do gore. Umorni od jučerašnjeg uspona na Musalu pješačenje do gore smo isključili. Usluga prijevoza funkcionira dobro, a cijena za nas 4 u dva smjera bila je 50€. Vožnja je takva da te dobro protrese, a traje nekih 15 min.

Rilska jezera su stvarno lijepa, vrijeme nam je opet bilo naklonjeno, tako da je izlet bio odličan. Ale nam je preporučio penjanje do grebena i duži dir, ali mi taj dan nismo imali snage ni volje za duže pješačenje, pa smo odabrali nešto kraću verziju, a dužu opciju ostavili ćemo za neku drugu posjetu Rilskom Nacionalnom parku.

Nakon Rilskih jezera otišli smo u Banskome, malo mjesto u podnožju planine Pirin. Tamo smo imali smještaj sljedeće dvije noći.

Bansko je jedno od ljepših mjesta u

Bugarskoj, a o njemu su ispričane i neke legende.

Jedna od njih govori nam, da je slavensko pleme Peruni, koje je živjelo u Pirinu i štovalo boga Peruna, osnovalo selo koje je kasnije postalo grad Bansko. Postoji niz etnografskih tekstova, legendi, molitvi i oratorija koji potvrđuju vjerodostojnost ove legende.

Nakon noći u hotelu Antonijo i Marko smo krenuli na uspon na Vihren, najviši vrh planine Pirin i istoimenog Nacionalnog parka, a Jole i Ivan su ostali uživati u termama i šetnji po Banskome. Sa svojom visinom od 2914 m, vrh Vihren je drugi po visini nakon vrha Musala (2925 m) u Bugarskoj i treći nakon grčkog vrha Mitikas (2917 m) na Balkanskom poluotoku. Do 1942. godine vrh se zvao Eltepe (vrh oluja),

MUSALA

*Koliko planina na svijetu ima
Stanuje li u svakoj...tišina
Mjeri li se i ona kao visina*

*Što ako je nepremostiva
... ta tišina
Kao prekrivena ledom i snjegovom
Okovana planina..*

*Odjekuje tišina
Ta planinska rutina ...*

*Dal može da presuši tišina, kao
Jezera u sred planina
Ona koju odnese vjetar zvan Daljina
Ta jeka koja se čuje samo na vrhu
Planina...*

*A možda i tišina
Na kraju svog puta
Na kojem ne hoda,
Ne putuje i ne luta
Postane prah ...*

*Onaj zvijezdani prah
Tek na nebu svijetli trag.
Rimska cesta, mliječnog tog puta
Kojim se hoda a nikad ne zaluta..*

A od praha, postane zvijezda mala

*Pozdrav od piketaša sa
vrha Musala.*

Josip Pelajić

Na kraju se pokazalo da nije tako strašno kako smo zamislili. Valjda je

ljubav prema Biokovu učinila svoje, pa su nam neki tereni i strmine sada postali nekako normalni. Bez žurbe gore smo bili za 2h 35min. Vrijeme nas je opet poslužilo, planina vjetra i gromova je bila mirna taj dan pa smo na vrhu uživali skoro sat vremena.

Pogledi su još jednom bili fantastični, a srce ispunjeno.

Nakon uživancije na vrhu sjurili smo se nizbrdo do Hiže Vihren na zasluženo pivo-dva, i onda gas do hotela na kupanje u bazenu i znojenje u sauni. Na kraju došla je i subota, dan kad odlazimo iz Bugarske. Avion nam je bio dosta kasno u 22h, pa smo zadnji dan iskoristili za posjetu Rilskom manastiru koji je UNESCO svjetska baština i šetnju po Sofiji.

Nadam se da ovaj tekst može pomoći nekome da se odluči na ovakav izlet, a može biti i pomoć za organizaciju izleta. Za više detalja uvijek možete pitati nekoga od nas.

Bugarska nije skupa u ovo doba godine, dok nije skijaška sezona. Isto tako avionske karte nisu skupe. Mi smo išli iz Zagreba za Sofiju, a može se putovati i iz Zadra, što je nama iz Dalmacije lakše, ali samo do pred kraj listopada. Izlet se isplati, Bugarske planine su jako lijepe, još samo da vam prognoza bude naklonjena kao i nama.

Markacističke aktivnosti na području Sjeverne Dalmacije i Južnog Velebita

U subotu, dvoje članova našeg Kluba sudjelovali su na sastanku za planinarske putove, te korištenje i održavanje pl. putova na području Sjeverne Dalmacije i Južnog Velebita koji je održan u središtu za obuku HGSS-a. Na sastanku se razgovaralo o raznim temama - od djelokruga rada i ustroja Komisije za pl. putove HPS-a do suradnje sa HGSS-om, SPV-a, TZ, JU, do knjige standarda, signalizaciji, registru putova, obilaznica, markacista i provođenju Strategije Hrvatskog planinarstva..

Najzanimljivije u raspravama bilo je devastacija planinarskih putova, kvadovi, motori te neodgovorni turisti, kao i suradnje Turističkih zajednica, Uprava Nacionalnih parova i planinarskih društava.

Na drugom kraju mjesta u prostorijama Nacionalnog parka Paklenica naše četiri članice društva i podružnice Rogoznice Anka Dujić, Danka Rad-

nić, Ankica Ercegović i Ana Jadrijević slušale su teorijska predavanja markacističkog tečaja koja su se izmjenjivala, uz pauze, ujutro od 8:45 do kasnih popodnevni sati.

Isto popodne provedena je provjera znanja (ispit) gdje su naše članice briljirale i prošle prvi dio tečaja. Prvi riješeni dio proslavile smo u obližnjoj pizzeriji uz omiljeno piće planinara a poslije se pridružile ostalim planinarima drugih društava. Drugi dan i drugi praktični dio tečaja održao se na Otpuvanom docu. Budući markacisti morali su donijeti pribor potreban za markiranje. Pojedini kreativnim rje-

šenjima košarica i kantica za pribor i pituru bili su zatečeni i sami organizatori a markirale su se staze prema Tomićima te Velikom i Malom Vitreniku. Svi sudionici tečaja odradili su svoj dio na zavidnoj razini. Na kraju su uz čestitke, dobili i svoje zaslužene diplome MARKACISTA!

Usvajanja novih znanja, markiranja, smijeha, druženja i odlične atmosfere nije falilo a sklopljeno je i niz prijateljstava i kontakata!

Sad nam jedino preostaje staviti rusak na leđa, kist, kanticu s piturom u ruke i put pod noge!

Tim Markacista HPK Sv. Mihovil

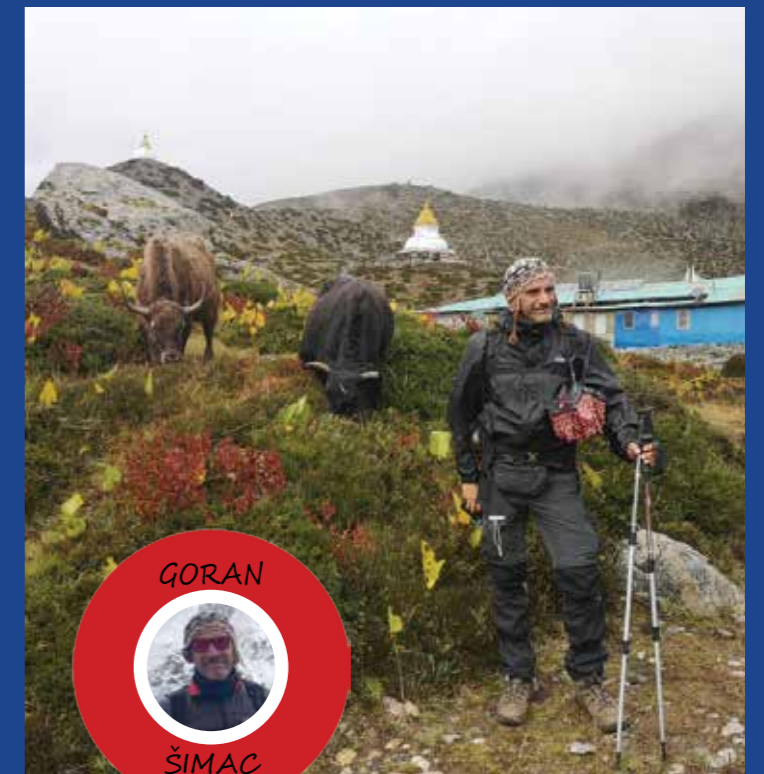
Prvi ovogodišnji snig na Troglavu

Troglav iz Sajkovića. Mery staza. Te riči mi odzvanjaju u glavi od kada sam prvi put bija Troglavu a bilo je to 2017. godine na putu Oluje. Kad smo se spustili do planinarskog skloništa Pume, za večerom ispitivam Matu o toj stazi iz Sajkovića i upijam sva-ku njegovu rič. Dolazi zima i klubski sastanci su hit. Svaki četvrtak klub je krcat, redaju se planinari i pričaju di su bili i di vode. U uhu mi opet odzvanjaju te iste riči, Troglav iz Sajkovića. Zimski uspon. To zvuči zanimljivo i opasno. Vodi Emil ali poziva samo iskusne. Ostavljam taj uspon za neka druga vrmena. I prolazi redom godina za godinom, vražja epidemija neda priko granice. Ali sam dočeka. Početak je studenog, u subotu je kiša ali nedilja će biti bez padalina. Odlučujemo nas troje ići. Nekako bablje lito se razvuklo u jesen, nikako da zahlti. I čudno mi je pakovati zimsku opremu, a u Rogoznici je temperatura bliže 20 stupnjeva nego nuli, unatoč kiši. Krenušmo ujutro priko Sinja pa na GP Vaganj ili Bili brig. Cesta je jako dobra do prijevoja te kasnije sve do podnožja tog prijevoja koji razdvaja Dinaru i Kamešnicu. Nastavljamo dalje u smjeru Sjeverozapada prema selu Sajkovići. Pročitali smo iz više izvora kako je moguće autom doći dosta visoko po dobrom makadamu ali da je na tom putu rampa koja ako je otvorena, ne znači da će biti otvorena u povratku. Odlučujemo ne riskirati i ostavljamo auto u

samom selu. Tu nam se pridružuje četvrti član, bijelo crni tornjak. Pravi dobroćudni div. Glava mu je ogromna a zubi već istupili i potrošeni. Godine su se nakupile na njegovim velikim leđima. Krenili nas četvero oko 9 sati ujutro prema gori, u maglu. Nakon 45min penjanja po livadama i makadamom, stižemo prvog većeg napornijeg dijela. Markacija vodi kroz zaraslu vododerinu koja se okomito na padinu uspinje prema okretištu. Na vrhu vododerine pravimo kratku pauzu, te dolazimo do dijela gdje se staza razdvaja na lakšu i težu, Mery stazu. Biramo težu za uspon jer mi to tako volimo a i lakše

je po snigu strmi dio penjati nego se spuštati. Nakon dvadesetak minuta, staza pokaziva svoje prve osobine koje joj s pravom daju naziv teža. Dolazimo do dijela di staza skakuće po kamenim gromadama koje su sad prikrivene snigom. Bilo je to na 1300 metara nad morem, ujedno i granica maglovitog oblaka koji nam priječi pogled u daljinu. Nastavljamo dalje kroz strmu padinu. Ne znaš po čemu više kližeš. Jeli to snig, blato ili lišće. Moramo ka naš četveronožni novi prijatelj, na sve četiri. Vidi i on da mi ne odustajemo, te se odlučuje tu s nama pozdraviti. Nije pomoga mi mesni narezak s kojim smo ga tili podmititi da nastavi s nama. Prošlo je i meni kroz glavu, koliko je ovo pametno. Ali ajde, polako ćemo, nogu prid nogu, ionako vidimo da nam je prolazno vrime loše. Napokon izlazimo do „ravnijeg dijela“ ali među kleku i duboki snig. Ne pomaže ni debela magla. Pala i temperatura pa navlačimo vjetrovke i rukavice. Moramo se probijati kroz klekovinu. Na momente gubimo marku pa lutamo livo-desno u potrazi za nekim tragom. Probijamo se kroz maglu i dolazimo do dijela na kojem se nalazi sajla koja služi kao rukohvat za penjanje uz strmu i klizavu kosinu. Tu tek nastaju problemi. Popeli smo sajlu ali dalje ne vidimo put. Markacije nema, probijamo se kroz klekovinu, jako smo blizu ambisa na sjevernoj strani Troglava koji bi nas momentalno vratio na početnu poziciju. Moram napomenuti da ni GPS nije bio od velike pomoći. Po njemu smo mi bili na stazi a mi jašimo po kleki. Kleka nam je najbolji prijatelj. Samo nas ona drži da ne skliznemo. Malo pomalo, Crni pronalazi markaciju te se sada moramo spustiti da bi uvatili se staze. Stvari se popravljaju, markacije su sada gušće ali smo mi totalno mokri i već je poprilično hladno. Penjemo se po kamenjaru, upadamo u snig do kolina ali se nedamo. Prepoznamo križanje staze koja vodi od pravca Puma te sad znamo da nam nije puno ostalo. Napokon u magli razaznajem betonski stup. Ovaj put je u sivoj boji. Sad je ničiji. Navukli smo perje i posidali na pod. Vrime je za marendu na vrhu. A na vrhu ni daška vitra. Mirno je tiho a magla na momente popušta te nam otvara vidike. Kad su nam se ruke već sad dobro smrzle, odlučujemo nizbrdo, nastavljamo dalje hrbatom prema jugo istoku te tražimo skretanje prema Sajkovićima. Ubrzo nas zimske markacije odvede lijevo. Upadamo u duboki snig ali nas nije briga. Grijemo se tempom i pričom. Nakon sat vrmena dolazimo do ruba šume di se u šumskom blatu topi snig i stvara klizavu površinu koja nas svako malo baca na guzicu. Umorni smo već a i pala je noć. Palimo tikice i tražimo markacije. Iako su nas šumske vlake odvukle sa markiranog puta, nalazimo onaj poznati makadam koji vodi do okretišta. Dobro je, imamo još uru poznatog puta i već znamo di triba paziti. Izaša je misec koji obasjava troglavske vrhove. Mjesečev sjaj se odbija od bijelih padina te stvara alpske prizore. Slika koja se pamti. Napokon oko šest sati dolazimo do auta a tamo nas čeka naš vjerni drug, bijelo crni tornjak. Nakon doze maženja i ostataka hrane iz ruksaka, pozdravljamo se te nastavljamo svoj put kući preko Grahova i Knina. Troglav iz Sajkovića. Mery staza. Više ne odzvanja u glavi, sad je slika i uspomena na predivnu turu koju triba ponoviti. Možda ovaj put zimski uspon.

*Helop, helop... Antonija viče
Šaljite slike, tekstove i priče*

*Bogu fala, ima ko da piše
Svi se tuku, ko će pisat više*

*Dvi iljade, dvadeset i druga
Nema koga, da se nama ruga*

*Mihovilci, iz Crnice kriću
Trpaj svega, u transportnu vriću*

*Perjanica, panceta i vina
Kabanica, kapa, medicina*

*Polu kluba, put Nepala ode
Mili bože, planinarske mode*

*Iđen i ja, Joka dade torbu
Da okusim, himalajsku čorbu
Stipe dade, jaketu i vriću
kušam i ja, himalajsku sriću*

*S Šubičevca, stari kombi kreće
Usrid Like, upaliti neće*

*Ide dalje, do Zagreba juri
Na Tuđmana, na avijon žuri*

*Već se leti, Turčin zrakom vozi
Šta je tu je, sad bože pomozi*

*Mihovilci, veseli i čili
Stjuardesa... burek vino dili*

*Katmanduu, oj gradino luda
U tebi je, Mate posta Buda*

*po ulici, majmun motor ljudi
svak jaketa i hašiša nudi*

*srića božja brzo u planinu
himalajsku kušati slaninu*

*ali đavla, ostadoše gladni
obroci su oskudni i gadni*

*bože dragi, evo opet riža
u njoj curry, dva komada biža*

*za večeru manistra od riže
Mihovilac sa stola se diže*

*Tučak Tica do ruksaka stiže
Da pancetu gladnima nariže*

*Srića božja da kečapa ima
Poja bi s njime komad lima*

*Himalaja, po njoj ljudi gmižu
Sa svih strana ludog svita stižu
Merikanci, Indijci i Švabe
Rusi, dica, i dide i babe*

*Svi se penju, ispuštaju duše
Pokraj puta šerpe side puše*

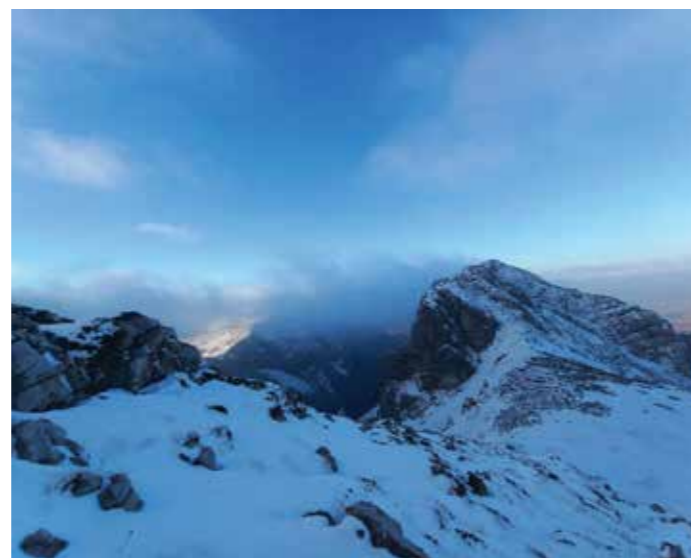
*Penjemo se, gori u visine
Svako misli: da mi je slanine*

*Nemoš reći, priroda je lipa
Al na pijat opet rižu sipa*

*Everest je svakin danon bliže
Za večeru eto opet riže*

*Mihovilac gladan kozu gleda
Ali šerpa ispeći je ne da*

*Srića božja ispekli nam jaja
Jebala vas vaka Himalaja*

U rano jutro 9.07. tri kombija i tri automobila zaputila su se sa Šubičevca na granicu Crne Gore i Albanije. Nas dvadeset osmero - jedan oveći razred. Razred je raznovrstan, cijeli spektar različitih osobnosti, ali zajedničko im je da vole prirodu i ljude, što će se i pokazati u svakom od sljedećih dana. Put je dug, dva od tri kombija nemaju ni klimu, pa povremeno vidamo laktove, stopala, vratove i glave kako se luftaju na vrućem zraku dok lagano gonimo dobrim, pa manje dobrim, pa sve lošijim i izbrazdanim cestama ka istoku.

Ne znamo za ostale ali opća tjelesna kondicija našeg dvojca je na niskim granama. Otkad su stigle vrućine i ono redovitih šetnja što smo prakticirali sa našim psom Bonom, smo sveli na minimum. Ali odluka za odlazak na Prokletije je pala još prije pola godine pa naš predsjednik Mate („70 godina s vama“), ili kako će ga osloviti jedan mladi Nijemac idućih dana: Mr. President, nam ne može odbiti zahtjev da i nas povede. Nakon 11 sati vožnje i pauze u Stocu stižemo na naše 1. određite gdje ćemo se zadržati dva dana: dolina podno Komova. Led ledeni. Dižemo predivno šareno šatoraško naselje, palimo oganj, montiramo dva seta Lidlovih stolova i stolčica koji nas drže na okupu i gostimo se obilno, kako i priliči u planini.

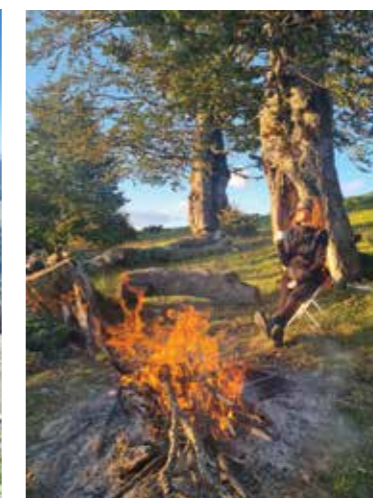
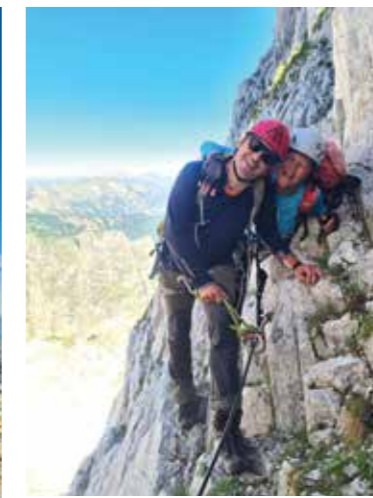
Ranim jutrom povećala skupina kreće prema Kučkom Komu. Zahtjevna tura o kojoj ništa ne znam, ali u društvu smo iskusne ekipe i nimalo se ne brijemo. U međuvremenu sam malo informiranija i znam da je vrh na 2487 m, zahtjevan je, a svi smo ga prošli bez problema. Mošo nas fotka iz daljine: predivan kontrast kamene stjenovite sive pozadine i naše skupine u šarenim kacigama kako polako penje i stiže na vrh. Na vrhu uzbuđenje, fotkanje, sreća ... Idući dan se penjemo na nešto niži Vasojevića Kom, sjećam se konstantnog uspona, tutnjave u glavi i loše ritmiziranog daha do vrha, ali ponovno na vrhu spokoj duha i tijela. Ostajemo nešto dulje uživati u predivnim vizurama uz marendin i ležanje. Nevjerojatna je lakoća kojom se navikneš na divotu prirode a da ti taj užitak ne dosadi. Svaku večer prije sijela pred vatrom, Miro i ja pijemo ibupro-

Prokletije

fene i od trećeg dana noge su odjednom spremne za sve buduće ture koje ćemo napraviti. Prije odlaska sa Komova dan je napokon čist, sunčan, prekrasan. Konačno sa Mikševе klupe, uz pivo, lijepo i bistro, vidim Komove koje smo popeli. Divota! Očarani prirodom koju mogu doživjeti bez da mi magla pokriva vrhove a ledenica stišće kosti krećemo prema Prokletijama. Dolina Grebaja...najljepša dolina koju sam imala prilike doživjeti. Okružena veličanstvenim vrhovima sa svih strana: dolje zeleno, između sivi masivi i iznad nebo, ko zelena školjka usidrena među planinama sa otvorom prema zvijezdama. Balkanske Alpe kako zovu Prokletije je po mom mišljenju izvrsna usporedba. Unutar te zelene doline je Španova i Zuljina ljetna rezidencija, a odmah od njihove je rezidencija njihovih krava. Na početku mi miris njihovog izmeta struže nosnice, ali točno na jednu noć. Već idući dan taj miris ne osjećam jer se sve stopilo u jedno: miris vatre, naših koža i kose, miris krava, cvijeća i trave - sve postaje jedna neobična, skoro mirisna asimilacija. Ali povremeno se i kupamo, nije da nije. Najbolje kupanje koje ću pamtiti za života, dogodilo mi se u jezeru ispod vrha Maja Jezerce. Predivna

voda, blistava i mrzla. Odlučujem da je to mjesto i trenutak koji ne smijem propustiti, isto odlučuju i Draža i njena Kata. Ulazim u čistu, djevičansku mrzlu vodu. Od hladnoće uskoro ne osjećam ni ruke ni noge, ali kad zaronim ispod, sve postaje toplo i bestjelesno, predivan trenutak. Uživam dok god mogu izdržati. Čiste i prokrljene izlazimo vani, uživamo u toploti sunca, ali moramo nazad. Šteta. Nešto prije u prvom jezeru na kojem nailazimo, koje je također prelijepo ali glinenijeg dna pa se brzo muti, Mošo taraca „čičibuve“ (čudne vodene mušice koje grizu) i to uspješno. Izvrsna energija i zafrkancija, smijemo se i guštamo. Ovo mi je bio jedan od najljepših izleta: jezera ko biseri slažu se dolinom do izvora (u blizini onog meni favoritnog jezera u kojem sam se okupala). Kad ugledaš prvo jezero, oduševljen si momentalno, ali kako nastavljaš rutu, stalno se otvaraju nova biserna jezera, sve ljepše od ljepšeg, predivan doživljaj. Mislim da sam ih uspjela pobrojati pet. Izlet koji parira ovom, a na kojem sam bila negdje pred kraj boravka na Prokletijama je kružna tura Popadija-Talijanke-Volušnica. Prekrasno iskustvo hodanja sa divnim i opuštenim ljudima, ležanje u travi, branje borovnica i bi-

lja, a sve to stalno upotpunjeno pogledom na božanstvene Karanfile koji nas konstantno prate sa desne strane kao neki polegnuti kameni div. Karanfile čine naborani masivi puni razgranatih vrhova od kojih bi svaki da je malo viši od onog pored sebe pa se isteže što bliže nebu i oblacima. Kako nas je bilo puno, razne ekipe planiraju svakodnevno svoje ture. Na kraju dana, oko vatre, slušamo priče i doživljaje grupa s kojima nismo bili na izletu - tzv. razmjena iskustava. Svi su oduševljeni svojim izletima i sretni na kraju dana. Ta količina dobre energije i kvalitetnog umora djeluje iscjeljujući. Taj odmak od svakodnevnice koji ti

pruža priroda i planina je sigurno najbolji lijek od stresa. Da se svi doktori toga sjete (a među Mihovilcima ih ima i to znaju) pacijentima bi prepisivali terapiju boravka u planini, posebno dok kipi ljeto na najjače. U toku boravljenja na Prokletijama proslavili smo i dva rođendana. Brankov i Mirov (slavljenici rođeni istog datuma, jedan 67., jedne 76. - smiješna slučajnost). Počastili smo se sa 20 kg ukusne nemasne janjetine ispečene u pekari! (e ludila), improviziranim tortama, a imali smo i vatromet. Smiješno mi je kako se uvijek, koliko god bili daleko od civilizacije, nađe neki civilizacijski luksuz kao npr. vatromet. Ne znamo kako su reagi-

rale planinske životinje na ove zvukove ali nismo dobili nikakve primjedbe od njih. Dogodili su se tijekom našeg boravka i neki manje lijepi događaji, da ne kažem apokaliptični, daleko od nas 500-njak km, ali su obilježili putovanja naša dva člana. Te događaje sam namjerno izostavila u ovom tekstu jer sam uvjeren da će se naći načina da se prebrodi nevolja koja ih je zadesila. Voljela bih da i oni one prve dane u kojima smo uživali pamte, a nekako sam sigurna da ćemo svi skupa, opet, u nekim od idućih godina uživati u bogatstvu koje nam pružaju Veličanstvene Prokletije!

TKO I KAKO MOŽE POSTATI PLANINARSKI VODIČ?

Razmišljao/la si da možda bi mogao/la postati planinarski vodič? Ili misliš da netko od tvojih klupskih kolega je baš pravi kandidat za to? Imaš puno pitanja o tome a ne znaš koga da pitaš? Ovo je tekst za tebe.

U Hrvatskom planinarskom savezu razlikujemo nekoliko vodičkih standarda pa da za početak razjasnimo osnovne razlike:

- vodič A standarda (ljetno planinarenje) vodi izlete u tehnički nezahtjevnim uvjetima. To ponajprije znači na uvjete kad nema snijega i leda odnosno nema potrebe za korištenjem zimske opreme (iznimno u slučajevima manje količine novonapadalog mekanog snijega). Također to znači da vodič A standarda ne može voditi izlete na ferate ili slične terene velikog nagiba gdje se koriste penjačke tehnike/tehnička oprema. Vodič A standarda ne može voditi izlete ni u visoka gorja. Bitno je ipak naglasiti da je A standard polazna točka za sve više standarde, odnosno uvjet za daljnje vodičko školovanje

- vodič B standarda (zimsko planinarenje) vodi izlete na nezahtjevnim terenima blagog nagiba koji su prekriveni snijegom ili ledom i zahtijevaju korištenje zimske opreme. Ovaj standard ipak ne obuhvaća visoka gorja kao ni tehnički zahtjevne terene s velikim nagibima ili terene gdje je velika opasnost od lavina.

- vodič C standarda vodi izlete na sportsko penjanje (kratke i duge smjerove). Ovaj standard je i minimum koji vodič treba imati za vođenje na danas popularne ferate.

- vodič D standarda (stijensko penjanje) vodi izlete na neopremljene smjerove u suhoj stijeni (postavljanje vlastitih međuosiguranja)

- vodič E standarda (ledno penjanje) vodi penjačke izlete na zaleđene sla-

Razmišljao/la si da možda bi mogao/la postati planinarski vodič? Ili misliš da netko od tvojih klupskih kolega je baš pravi kandidat za to? Imaš puno pitanja o tome a ne znaš koga da pitaš? Ovo je tekst za tebe

pove

- vodič F standarda (alpinizam) vodi izlete na zahtjevne terene bilo u suhim uvjetima bilo u zimskim uvjetima, vi-

sokogorja, terene s velikom lavinskom opasnosti - ukratko sve što može biti u planini (osim samog planinskog skijanja koji je zasebni standard). To je daleko najviši vodički standard i obuhvaća sve prethodno navedene standarde - vodič G standarda je vodič planinskog skijanja i kao takav standard obuhvaća kretanje na turno skijama na snježnim terenima, ali terenima gdje nema opasnosti od pada s visine. Osnovni tečajevi A standarda se održavaju 3-4 puta godišnje na različitim lokacijama u Republici Hrvatskoj. Tečaj za Dalmaciju se održava ili na Mosoru ili u Paklenici, međutim nekada polaznicima ne odgovaraju termini u Dalmaciji pa će možda tečaj pohađati i u nekom drugom dijelu Hrvatske. Osnovni uvjet za prijavu na tečaj A standarda je preporuka matičnog kluba i bez nje ne može nitko krenuti u školovanje. Samu cijenu tečaja/ispita najčešće pokrivaju matični klubovi (odobrava upravni odbor) ali polaznici mogu sami platiti tečaj ako klubovi nemaju mogućnosti/sredstava. Za više standarde školovanja često se i vodičke stanice uključuju u financiranje (vodičke stanice su udruženja planinarskih vodiča na određenom geografskom području a najčešće obuhvaćaju županijske granice).

Vodički tečaj A standarda traje 2 iznimna vikenda. Iznimni su po tome što osim što stvarno puno toga naučiš od iskusnih instruktora/voditelja, upoznaš i divne ljude iz drugih klubova sličnih ambicija i motivacije. Nakon završenog tečaja postaješ pripravnik/ica i asistiraš iskusnim vodičima u klubu na društvenim izletima dok ne dođe vrijeme za polaganje završnog ispita. Ispit održava jednom godišnje u Dalmaciji, ali po želji možeš se provozati do neke druge lokacije u HR u nekom drugom terminu.

Tko su idealni kandidati za vodičko školovanje? To su pojedinci koji su već skupili nešto „kilometara u nogama“ odnosno određeno planinarsko iskustvo (obavezno završena opća planinarska škola) i istaknuli se u svom matičnom klubu u društvenim aktivnostima. Oni su timski igrači, uvijek spremni svoje znanje i iskustvo prenijeti novim članovima. Oni se dobro snalaze u prostoru, orijentacija im je u malom prstu. Rado će organizirati izlete za „svoju ekipu“

ali i pridružiti se klupskim kolegama na društvenom izletu. Vodiči su sretni kad se oni pojave na društvenom izletu jer su im podjednako bitni kao i kolege licencirani vodiči odnosno znaju da se u njih mogu pouzdati ako nešto izmakne kontroli. Njima nije toliko bitno što su oni popeli neki vrh, nećete ih često čuti da baš sebe hvalisaju, ali će se hvaliti sa uspjehom svoje grupe odnosno zajedničkim usponima. Najčešće takvi planinari u nekom trenutku svog planinarskog razvoja sami

izraze želju za vodičkim školovanjem, a ponekad budu i prepoznati od strane svojih kolega ili vodičke službe. Bitno je naglasiti da bez obzira što je netko talentiran za organizaciju/vođenje i ima veliko planinarsko iskustvo, planinarski klubovi (pa tako i naš HPK Sv. Mihovil) ga neće preporučiti za školovanje ako aktivno ne sudjeluje u društvenim klupskim aktivnostima. Klub će preporuku izdati na temelju odluke vodičke sekcije kluba. Naime svi aktivni vodiči će se međusobno

konzultirati na sastanku odnosno glasovati da li pojedini kandidat ima potencijala za vodičko školovanje. Od svih kandidata za vodičku službu očekivat će se prema tome nešto veći angažman u društvenim izletima i/ili planinarskim školama.

Kad pišemo već toliko o vodičima i vodičkom školovanju, bitno je naglasiti i što zapravo naš HPK

Sv. Mihovil očekuje od članova koje uputi na vodičko školovanje:

- organizirati minimalno 3 društvena izleta godišnje

- u skladu s mogućnostima asistirati drugim kolegama na njihovim izletima

- sudjelovati u organizaciji planinarskih škola

Misliš da si možda upravo ti dobar kandidat za vodičko školovanje? Ili misliš da je netko od tvojih klupskih kolega ali toga nije još svjestan? Slobodno porazgovaraj s nekim od aktivnih vodiča (ili pročelnicom vodičke sekcije) o tome i dobiti češ konkretniji savjet/informaciju u kojem pravcu trebaš krenuti.

Sve detalje na temu standarda, tečaja, pravilnika i slično koji nisu navedeni ovdje možeš pronaći na stranici www.hps.hr/vodicka-sluzba.

Imaj na umu da biti vodič nije šala i da podrazumijeva veliku odgovornost, ali kao i svaki drugi oblik volonterskog rada ispunjava srećom i zadovoljstvom te podiže planinarsko iskustvo na neku sasvim drugu dimenziju.

12. OPŠ HPK SV. MIHOVIL

(osvrta jedne vrane) by Ante Prgin
Postoje 12 mjeseci u godini, 12 znakova zodiac, 12 je biblijskih apostola, 12 brojeva na bročanicu analognog sata, a ove godine je održana i 12. OPŠ Sv. Mihovil. Malo je reći da je za neke sudionike bila od, mogli bismo reći, sudbonosnog značaja pa je nekako zaslužila ponešto epski oblik. Uglavnom, dvije su vrane sjedile na grani pinus-a sylvestris-a kontemplirajući o prošlim vremenima i novim trendovima mahnitog pohoda izbočenja na Zemljinoj kori. Lijeva reče Desnoj:

- Viš ti šta je ovo! Svi su pomanitali za brdin, nu me ode, nu me onde, pa se samo slikavaju, šeraju po društvenim mrežama, a sve kao mi nešto zdravo živimo. Ka neka new age dogma! Ako iden u brdo, biću Zdravko'o Dren!
- A dobar je ovi naš Zdravko - ubaci se Desna.
- Nije jako loš - složi se Lijeva
- Ma ljudi vole sebi uvrstit u glavu svakakve stvari, to je uvijek bilo tako - pomirljivo će Desna.
- Je, ali s obzirom na njihovu predanost u zagađivanju svog okoliša, misliš li ti da je to dobrodošla pojava?
- kaže Lijeva.
- Pa mislin da je, jer kako će inače prominit svoje ponašanje ako ne vide šta se zapravo događa u prirodi, ako ne odrasli, onda pogotovo dica. Ono šta je sigurno je to da su se većinom udaljili od prirode i zaboravili su kako to funkcionira. Misle da su glavni, a to i nije baš tako - Desna je bila filozofsko pedagoški raspoložena.
- Zapravo, sve dok ne hodaju po planinama u japankama i šlapama i sa

jednom bocom o po litre vode...- Lijeva će.
- ...i dok ne ostavljaju smeće za sobom - prihvatila Desna.
- ...i ne precjenjuju svoje mogućnosti - dodala Lijeva.
- ...pa ne moraju gnjaviti ekipu iz HGSS-a - napomene Desna.
- ...ima još dosta toga...- nastavi Lijeva.
- Ima, ali zato služi OPŠ - nasmiješi se Desna.
- Je, pratila san nedavno jednu ekipu i mogu ti reći da nisu bili jako loši - Lijeva će.
- Jel' Eto viš da sve to zapravo ima smisla - zadovoljno je zaključila Desna.
- Ima, naravno, ako budu to pratili i ostali, možemo se veseliti nekoj svjetlijoj budućnosti - Lijeva se složi.

- I? Kako je to izgledalo? Zanima me - upita radoznelo Desna.
- Pa mogla bi i zapivat malo - nasmije se Lijeva sramežljivo.
- Odlično! Slušam pozorno! - pljesne radosno krilima Desna.
Lijeva lagano rastegne krila, namjesti se ugodnije na grani i počne ugodnim graktanjem:
(mislim da je na ovome mjestu važno pustiti prigodnu glazbu dok se čita, poglavito gusle ako je moguće, meni je bilo dovoljno zamisliti njihov zvuk u glavi...op.a.)

*Što se to šareni u gori zelenoj?
Al' su leptiri, al' su vile medarice
Da su leptiri, već bi s nama plesali
Da su vile medarice, meda bi se napili*

*Nit' šareni leptiri, nit' vile medarice
Sigurnim korakom momčad kroči
Mihovilcito su, kršni momci, snažne žene
Glasni kada slave, tihi kad ih kiša moči*

*U veljači tmurnoj skupila semomčad
I mlado i staro sa svih strana svijeta
Znanja i vještine oni samo traže
Pokazat' žele da se ljubi ta planeta*

*Jedan dan predavanja, a drugi je šetnja
Tries troje duša sve to prati zorno
Što tumači strpljivo Tina naša tiha
A što Momir veli momče velo, gordo*

*O špiljama priča Ana bljedolika
O opremi Leo što za ptičam' lunja
O HGSS-u zbori taj zatajni Luka
A za ekologiju je zadužena Tunja*

*Biokovo penješ smjelo, strmo, suro
Duša bježi kano da je sivi soko*

*Nemaš daha nit' za glasan lelekboli
Dok te vjerno prati sunca žuto oko*

*Velebit te gleda, pruža ruke iz daleka
Prima te u kameno svoje krilo
Bura traži izgovor za milovanje
Obrazi se smiješe kada prođeš Ždrilo*

*Tamo negdje ispod Dinarskih stina
Pomalja se neki naoko tužan svat
Uspinja se snažno i dolinu krasit
Usamljeno čudan taj Kijevski bat*

*O Svilaji ne treba trošit puste riječi
Sve se ionako više-manje zna
Sjeverom tamo samo nemoj ići
Jer do vrha ima barem puta dva*

Nad Drnišem bdije i spokojno leži
I Petrovo polje ona nježno gleda
Njenom oku ništa sad ne bježi
Proninabez suza, od pelina i meda
A na kraju svima nam je poput majke
Stroga, ljubav čista, poput bajke

Sinjal joj je vrh sa ponosnim stijegom
Što vijori kad je obavljen gustim snijegom.

- Dinara! - klikne Desna pljesnuvši veselo krilima.
- Tako je! Viš ti da sve znaš! - nasmije se Lijeva.
- E, a nešto si zaboravila, znaš! - namigne Desna.
- Na šta misliš? - upitno zadigne Lijeva kljun.
- A na ono dvoje šta su se zgombali...
- konspirativno Desna namigne.
- Koje ono dvoje...? Aaaaa, misliš na njih šta su se zagledali jedno u drugo na školi...
- Misliš, malo više zagledali - dodala Desna.
- A jesu bogami - složi se Lijeva - "Malo više" je preblag izraz, ali jel' znaš ti da je on nju višekratno puta molija da je vozi na izlete, a ona ni čut!

- Jel'? Višti to! - nasmije se Desna
- I na kraju, zamisli ovo, kad je pristala, onda im se dogodi urnebes - Lijeva se stane smijati.
- Ne možovovat - složi se Desna.
- E! Normalan čovik curu koja mu se sviđa odvede, recimo, u restoran, kino ili jednostavno na piće u neki smišni lokal, a šta on napravi? On privrne auto dva puta, i to sa cilih 65 na sat po kiši, a ne sa 120 ka neki drugi normalni vozač, ostanu visit na pojasevima naopako i nakon svega izađu iz olupine potpuno netaknuti ka da se ništa nije desilo - klimala je značajno Lijeva.
- Nemošvirovat, stvarno!
- E, ali to nije sve! Oni su ti nakon belaja odma zvali vučnu koja je odniala olupinu i čuli se sa voditeljicom škole da će oni doć na bivakiranje samo da su ostali bez prijevoza i da ih neko tri-ba skupit. - nastavi Lijeva.

- Nisu normalni! I šta je bilo onda? - snebivala se Desna.
- Onda je došaTica i skupija ih i odveja u Glavaš di je bija ostatak ekipe.
- nastavi Lijeva.
- A ko će nego Tica! - pljesne Desna krilima veselo.
- Uglavnom dobili su pet iz zalaganja jer su unatoč nezgodi došli na bivakiranje, navečer su prisvojili jednu bocu rakije i dostojno proslavili novi rođendan, a sutra su u Alatima položili čvorove i orijentaciju zajedno sa ostalima.
- nasmiješeno je graktala Lijeva.
- Bravo! I di su sad? - radoznelo će Desna.
- Biž, biž...eno ih namo po cili dan vise jedno priko drugog, a sad po novom, višaju se priko stine...već mi idu pomalo na živce - zaglavinja Lijeva.
- Nemoj tako - pomirljivo će Desna - Pa ljubav je to, pusti ih...
- Ma naravno...lipo je to...samo znaš mene...moram malo - namigne joj Lijeva

I tako su Lijeva i Desna nastavile veselo čavrljati, tj. graktati, o svemu i svačemu, a autor ovog teksta neće zaboraviti nikada riječi sa prvog predavanja 12. OPŠ Sv. Mihovil koje je izrekao gosp. Momir Karabuva AKA Moša:
- Dobrodošli svi! Nekima od vas će slijedeći tjedni biti najposebniji u životu!
Ako je riječ o meni, onda je Moša bio apsolutno u pravu. Osim što sam upoznao zanimljive ljude, nagledao se prelijepne prirode, naučio puno toga o sebi, na kraju sam dobio i djevojku. Pa što više bi čovjek mogao poželjeti? Zato svaki dan govorim "hvala"!

TJEDAN I.
Svilaja (1508 m)
nedjelja, 6. 3. 2022.

uprizorila školarka Renata Tiroch
Jedini razlog zbog kojeg mi je drago da su tako brzo proletjela prva dva mjeseca u ovoj godini je, da mi je 2. 3. počela Opća planinarska škola u organizaciji mog kluba, HPK Sv. Mihovil iz Šibenika!
Narednih 2 mjeseca preko tjedna imamo predavanja, a vikendom izlete! Iskusi planinari, vodiči i kolege iz kluba i gorske spasilačke službe nas uče svemu i svačemu, da bi se još bolje pripremili za buduće izlete i avanture u prirodi! Divota!
Na svu sreću, popustili su i epidemiološke mjere, i skupila se ekipa od motiviranih 37 "učenika"! Nije mi bilo teško ustati u nedilju u 5:20, da bih se brzo istuširala hladnom vodom, spremila i pokupila ekipicu iz sela! U 7 smo se već vozili u većoj koloni, nalik nekog pira u pravcu Drniša, pa do Zelova. Ostavili smo

auta kod doma Orlove Stine i oko 9:15 krenuli u lagano hodanje po krševitom dalmatinskom zagorju. Bilo je baš hladno, a da nam bude još ledenije, potrudio se sjeverozapadni vjetar! Imala sam duple zimske tajice, debele zimske čarape, 3 sloja termomajice dugih rukava, džiletin i najtopliji zimski kaput, rukavice i kapu, i navukla kapuljaču - pa mi je sva ta roba malo smetala u kretanju, neko vrijeme imala sam osjećaj kao da sam u

astronautskom odjelu. Ali ni to mi nije uticalo na dobru volju i veselje! Uh, kako mi je već falio ovaj krš! Prvi put sam hodala po Svilaji, koji je nalik Dinare, s kojim se pruža paralelno. Suhi obronci pokriveni šikarama, niski kameniti travnjaci, sa usponom na krški greben s naizmjeničnim vrtućama su mi pružali predivne kadrove, tako da sam malo pa malo skidala rukavice i fotografirala.

Bilo nas je skupa oko 55, i uspjeli smo se slikati na vrhu, brzinski baciti oko na Peručko jezero, potražiti najviši vrh Dinare, Troglav i još brže se spustiti do prve zavjetrine, gdje smo sjeli na dužu pauzu i zadovoljno marendali.

Ne pamtim kad su mi se zadnji put tako zaledili prsti na rukama, ali ni dalje nisam imala dovoljno problema, da ne bih nastavila slikati prekrasne krajolike.

Volim (i) ovaj dio godine, kada je priroda još umorna od dubokog zimskog sna, i tek tu i tamo se da proljeće i novo buđenje naslutiti po ljubičastim krocusima u suhoj travi, po cvjetovima i pupoljcima na granama i cvrkutanju ptičica po šumi.

Nakon nekih 10,5km laganog hoda stigli smo ponovo do doma, gdje su nas simpatični domaćini srdačno dočekali.

Ti smo vježbali razne planinarske čvorove, tj. uzlove. Jer, kako nam je Mošo učio, čvor je ono, što ne možemo razvezati, a uzlo je ono što nakon zavezanja, možemo razvezati.

Družili se, pričavali iskustva, iskusniji pomagali neiskusnima u vježbanju uzlova, naspram odricanja od slatkiša i šećera, ipak probali Jelenine kolače, jer je to baš šteta propustiti, oko 16h krenuli smo nazad, malo umorni od aktiviteta, malo od hladnoće, ali prepuni svježih doživljaja i emocija!

Veliko hvala našoj Tini, koja vodi ovu grupu na informacije, i brizi da nam svima bude i lijepo i korisno! Veliko hvala Moši, Kolumbu, Mati i Josipi na pomoći i savjetima!

Baš je dobro ponovo biti školarac!

TJEDAN II. Penjalište Čikola subota, 12. 3. 2022.

uprizerila školarka Rita Vuković

Drugi školski izlet bio je rezerviran za penjalište na Čikoli.

Na predavanju u srijedu profesor Leo nas je uputio i pripremio na sve što nas čeka u subotu. S kojim žarom je sve on to objašnjavao, čovjek bi pomislio da je sportsko penjanje mačji kašalj. Što se više subota bližila, meni je bilo sve gore. Strah je odradio svoj dio. U glavi mi je bila slika mene zaglavljene nasred stijene. Noć prije izleta oka nisam sklopila, mislila sam se u kojem se krugu Danteova pakla nalazi sportsko penjanje.

Svanulo je subotnje jutro i više nije bilo prostora za odustajanje. Idem pa što bude. Oko 9:30 smo se svi

našli na početku staze. Ne znam da li su ostali bili pospani ili ne, ali imala sam osjećaj kao da je svima svejedno kuda idu. Nakon nepunih petnaestak minuta hodanja stižemo na odredište. Gledam ja tu stijenu i mislim se: radije bi sto puta krv izvadila (a to mi je uvjerljivo najveći strah u životu) nego se popela gore. Nema šanse, nema. Došao je i red na prvih 5 mušketira koji će okušati svoju sreću na stijeni. Prije nego su krenuli penjati, Leo je svima detaljno objasnio na što sve trebamo obratiti pozornost i NI SLUČAJNO ne smijemo preskočiti koji korak. Dok su se prvi mušketiri pripremali za penjanje, nije bilo osmijeha na licima.

S prvim koracima po stijeni krenulo je sveopće olakšanje. Strah, nervozu i sve slične osjećaje zamijenio je smijeh i rečenice koje su nas pratile cijeli dan: Spuštaj! Diži! Zategni! Sjedi ko doma u kauč! Pusti konop! Raširi noge što više! U jednom trenu se čulo: "Osloni se na srednju nogu! ma što god autor htio reći time. ;)

I dalje je moj strah bio prisutan i nećkanje hoću li ja to uopće uspjeti. Znala sam da probati moram. Hvala Jeleni i Kati na ohrabrenju, a i ostalim kolegama. Borba Golijata i Rite uspješno je završila (nakon kraćeg natezanja). Ono čega sam se najviše bojala, spuštanja, na kraju je bio najbolji osjećaj. Izašla sam iz 753 komforne zone.

Neopisivo je bilo gledati kolege koje su se odlučile ispenjati teže smjerove, svaka im čast. Ipak, izdvojila bih kolegicu Ivu. Žena je Spiderwoman. Simbioza stijene i nje bila je neopisiva. Hvala svim našim iskusnim kolegama na strpljenju i neizmjerne pomoći.

I za kraj ću ukrasti citat jedne dame: "Dobivaš snagu, hrabrost i samopouzdanje svakim iskustvom u kojem zaista staneš i pogledaš strahu u lice. Možeš onda reći sebi: preživio sam ovaj horor, mogu prebroditi i sljedeću stvar koja naiđe. Moraš uraditi stvar

koju misliš da ne možeš " Do idućeg penjanja!

Kijevski bat (1206 m) nedjelja, 13. 3. 2022.

uprizerila školarka Mikica Milin

Svanula je i ta nedjelja. Cilj - uspon na Kijevski bat (1206 m). Istučenih koljena od prethodnog penjanja po stinama u kanjonu Čikole, sjedam u auto i krećem prema zbornom mjestu u Crnici. 7 h. Skoro pa smo svi tu. Trpamo se po autima i krećemo u koloni poput konvoja.

Nakon nekih sat i pol (moje vožnje), stižemo na odredište. Čekamo da se svi okupimo i da nas voditeljica Tina prozove.

Stavljamo "samare" na leđa, "ščape" u ruke i krećemo. Kružna tura, uspon sa sjeverne strane i spust starijom stazom tj. križnim putem. Nakon sat hoda stajemo kod lovačke kuće. Kreće napad na kavu, čaj, sendviče, kolače.. Pravi školski izlet. Slijedi vježbanje pletenja čvorova, trazenja azimuta, te pravljenja penjačkih "gaća" uz vještu

prezentaciju naseg Moše.

Sad kad smo sve vidjeli, izvježbali, te se odmorili, krećemo na osvajanje Kijevskog bata. Mate predvodi kolonu (cijelo vrijeme u kratkim rukavima). Uspon baš i nije bio lak. Spasili "ščapi" i di koja stanka (sačekuša) od par minuta. Nakon nekih 2 sata uspinjanja, napokon stižemo do vrha. Osjećaj je "vrh", pogled "top"... slikama i riječima neopisivo...Ručak, odmor, čakula, slikavanje...Slijedi zajednička fotografija i silazak drugom stranom ili ti ga križnim putem.

Spust je išao malo brzim tokom, ali se malo stvorio zastoj pri ulasku i izlasku iz lovišta. Kolona stoji, a mi 1 po 1 se veremo po improviziranim i klimavim skalama (lakse mi se bilo verat po stinama u kanjonu). Napokon smo svi izverali te "famosne" skale i stižemo na mjesto odakle smo i krenuli u ovu avanturu.

Tu nas je dočekao jedan simpatičan mještalin s 2l orahovice (odlična). Popijemo svak po časicu, a ja si nađem jedan stog sijena, te se zavalim u to ko u najudobniju fotelju.

I eto... završio i današnji izlet. Umorni, ali sretni i zadovoljni odlazimo svojim kućama i veselimo se ponovnom izletu.

Ali to još nije kraj...

Idemo na pivu u Brnjicu...

The End

TJEDAN III. Vilenski kukovi, nedjelja 20. 3. 2022.

uprizerila školarka Petra Vučak

Ujutro se dio ekipe okupio kod baze na Crnici, mi koji smo ispred mosta krenuli smo iz svojih mjesta prema Obrovcu. Polazak je bio U 6:45 ujutro, kroz jutarnju čakulu smo stigli do kafića gdje su samo oni srečkovići koji su prije došli ispijali jutarnju kavu, mi naravno nismo stigli iako smo sjeli ali naš dragi Mošo je sa svojom zviždaj-

kom označio start prema sljedećem odredištu.

Na parkingu kod Čelavca smo se svi okupili oko 8:40 uz brze fiziološke potrebe, ispijanja zadnjih gutljaja čaja ili kave iz dućana uz to sve naravno i pokoji duvan za razbuđivanje i psihičko pripremanje na put koji nas čeka smo svi spremno krenuli jedan iza drugoga kao pačiči niz nizbrdicu.

Mošo nas je svojim okom sokolovim prebrojao. bilo nas je ukupno cirka 52 možda manje a možda i više kako gospodin kaže, ali to nije ni bitno ha-haha.

Naša do sad najduža avantura počinje niz strmu nizbrdicu, svi vidno uzbuđeni krećemo sigurnim korakom uz pokoji još sigurniji pad, nakon niz-

brdice prolazimo neko vrijeme kroz predivnu šumicu Velebita odmah pri početku komentiramo kako je priroda na Velebitu posebna, budi u tebi neke druge vidike toliko da se baziraš na krajolik i svaki novi udisaj svježeg zraka planine, tako da većina ni ne osjeća napor koji nam se zapravo sprema. Nakon sat hoda stajemo na prvi kraći odmor od 10tak minuta. te ubrzo krećemo dalje, naravno mi se formiramo na sam kraj ekipe jer smo tako navikli, ne zbog činjenice da smo najsporiji već zbog jako dobre priče i smijeha ha ha ha.

Sljedeća stanica nam je bila livadica

koja je više pješčani teren nego livada, ali eto tamo nas je brzi dio ekipe sačekao da se okupimo i krenemo dalje kroz malo zahtjevniji teren, mi zabušanti ili ti ga sečeri koji dolaze na kraju smo krenuli brzim korakom kako se ljudi ne bi ohladili čekajući nas.

Za naporni hod uz uspon koji je bio sve zahtjevniji i pokoji šumarak naš nas je Velebit nagradio s prvim "Volutom" u stijeni, s oduševljenjem neki od nas su spustili svoje torbe i kao dječica krenuli se penjati na volat, tu je pao malo ozbiljniji fotosešn. Nakon fotosešna krenuo je uspon gdje smo se čupali i nogama i rukama te odmah i potom spust koji je tražio dobru koncentraciju. Nakon te donekle traumice dolazimo do još jednog volta gdje ponavljamo zadanu radnju i krećemo na vrh kojeg naše željno oko bistro vidi. Dolazimo na vrh M.PANOGA 1059m oko 13h, svi s osmjesima na ozarenim licima upijamo zrake sunca i čestitamo jedan drugome na vrhu, bacamo zajednicu sliku i krećemo osvojiti drugi zadani vrh, na vrh V.PANOGA 1064m stižemo kroz 15 min hoda, na vrhu sam se posjetila priče o vilama, narodna predaja kaže da vile prolaze kroz Vilinska vrata kad krenu na zborovanje, na Dušicama se sastaju, a na Vilenskim kukovima plešu. Kao već sada mali vilenjaci bacamo zajedničku sliku s nama jako dragom zastavom kluba i krećemo na zasluženi odmor na livadi uz stanku od oko sat vremena. Tu se odmah vadi hrana za ručak i koja pivica, naša Doris ponosno servira svoj doprinos društvu duveča, pohane mesine, sira, salame i slično, uz rečenicu ko vo more platiti, nakon prejedanja smo zalegli u travu kao gušterice uz duvan i pivicu i zaključili kako dobro znamo guštati.

Sat vremena je prošlo kao 15 minuta i već smo trebali krenuti nazad, troma-vo smo skupili stvari i smeće oko nas i startali s vraćanjem u 14:15. Nakon laganog hoda zaustavili smo se kod jame Mamet duboke 208 metara koja je bila mjesto Red Bull base jumpa! S velikim oprezom sam se približila jami i pogledala dolje u jednom momentu su mi noge zaklecale a adrenalin je vidno skočio, kroz glavu mi se provrtjela scena legendarnog skoka Felix Baumgartne s padobranom u jamu i zaključila da uvijek postoji netko puno luđi od nas samih.

Nakon svih tih atrakcija nas je čekalo mukotržno vraćanje, s već sad malo težim kretanjem što od hrane a što od umora, ali nas TRI mušketa s našli neiscrpnu temu za razgovor, a tema je bila rock prije i rock danas, Dobri hrvatski bendovi i loše kopije tamo nekih još lošijih stranih bendova. Na početku smo misli da možemo teško pričati o tome zbog generacijskog jaza, ali kroz priču smo zaključili da nam ni generacijski jaz ne može stati na put jer u 90 posto slučajeva dijelimo isto mišljenje ali znate onu veliki umovi slično razmišljaju. Tako da je bilo i slaganja a i pokojeg glasnog gađenja na određenu muziku, nakon dobre čakule smo zaključili da džaba bilo konja vranih mi ćemo uvi-

jek ostati zadnji zbog ovakvih tema, dosta iskrenog smijeha i lakšeg savladavanja terena uz dobru ekipu. Toliko smo dugo bili zaintrigirani temom da skoro i nismo osjetili put kojim smo se vraćali, a to dokazuje da ovaj put nije bilo gundanja sa strane moje malenkosti sto je zapravo jako začuđujuće ili je to samo znak da sam nakon trećeg do sad meni najljepšeg izleta ugazila u svijet planinarenja.

Na kraju nas je čekao po meni najteži uspon do auta nakon cijelog dana, priče na tom usponu su se ugasi- le, svako je u svojoj tišini i naporu popeo taj zadnjih uspon, po meni je ovo bio još jedan osvojeni vrh u tom danu, sunce je zašlo, nebo je dobilo svoju predivnu boju a naša vjerna ekipa nas je čekala na vrhu, svi smo se umorno i promrzlo ukrcali u aute i krenuli put kafića u Obrovcu.

Nakon 9 sati u planini smo se opet sastali u kafiću u meni je ogroman ponos na sve nas i iscrpljujući umor koji me počeo savladavati uz predivan pogled na neke još predivnije ljude za koje se nadam da je ovo tek početak kvalitetno prijateljstva kroz cijeli život.

Nakon dolaska kući oko 20:30 sati navečer sam shvatila da sam prvi put izgorjela u licu u ovoj sudbinskoj 2022 godini.

TJEDAN IV. Nevistine stine - Biokovo, nedjelja 27. 3. 2022.

uprizerila školarka Tina Popović
Nakon odrađena tri izleta, ovo jutro, unatoč pomicanju sata, svanulo je bez nervoze, s vedrim iščekivanjem. Preskaćemo okupljanje na bazenu, prijevoz je dogovoren, kupimo Nikicu u Ražinama i krećemo na autoput. Rano je, ali atmosfera je vedra, brbljamo o hrani, muzici, prethodnim izletima i već smo prošli Dugopolje. Krajolik se mijenja, Biokovo dominira, vegetacija neka posve druga... Spuštamo se na more i okupljamo u zaseoku Gornji Kričak poviše Brele. Da se ipak radi o planinarstvu, a ne šetnji, uvjeravamo se odmah u startu, jer uspon je još uvijek izazov za naše

noge. To nadoknađuje dramatičan pogled koji se otvara i ostavlja bez daha: more, otoci i prekrasna obala Podbiokovlja.

Učas izbijamo na prijevoju poznat kao Nevistina stina. Slušamo legendu, te zagledavajući pažljivije prepoznajemo mladu i mladoženju, kamene svatove, zarobljene za sva vremena. Konj im se uzdiže neposredno iznad prijevoja, dovoljno blizu za uspon i fotkanje. Susrećemo planinare iz Kaštela, a njih ima više i od nas, ruta nam se preklapa, što će nam usporiti put i osigurati nepredviđene, a dobrodošle pauze.

Slijedi put kroz šumu crnog bora, tako različitog od našeg alepskog. Hoda-jući uz sam hrbat divimo se fenomenima Biokova, Šupljaj stini ili Biokovskom oku gdje se kroz stijenu vide cijela Brela i primorje, potom Vidikovcu, sa novim skloništem Paklina (nm 852 m) kapaciteta 10 ljudi (stvarno?). Samo sklonište danas je bilo preplavljeno izletnicima, koji su guštali u pogledu i danu.

I onda se spuštamo u šumu Paklina, u kojoj se u neka davna vremena skupljala smola (paklina) sa stoljetnih borova. Koristila se za zaštitu drvenih brodova od mora i vlage. Iz jednog bora se urezivanjem kore moglo dobiti 5-6 kg smole, a tragovi skupljanja su još vidljivi na kori stabala.

Dalje nas put vodi niz kamene skaline i drveni mostić kroz predivnu šumu. Uspinjemo se u Sokolove staje, napušteno naselje sa starim kućama, gumnima, stajama, koje stoji kao kameni svjedok teškog života ljudi tog kraja. Uspion završava kod crkvice Sv. Nikole iz 13.st., zaštitnika Brela, uz koju prolazi i poučna staza Putevima drevne Breulije. To je mjesto za zadnji odmor i fotkanje prije povratka na Nevistinu stinu i silaska sa planine. Za kraj, izlazimo na poučnu stazu Francuska cesta, još jedan relikv iz prošlosti, koji je ostao nedovršen unatoč namjeri graditelja da se poveže s ostalim francuskim cestama u Dalmaciji.

Šta reći za kraj? Prekrasan dan, priroda očaravajuća, mrvice povijesti rasute po putu. Vodiči opušteni, ekipa raspoređena i brbljava, kolača na pretek. A nedostajao je samo... Mošo!

TJEDAN V. Promina, subota i nedjelja 2. - 3. 4. 2022.

uprizorila školarica Dajana Skočić
Peti izlet u planini, prvi vikend sa školarcima, bez sestre, srećom počinje u 13 sati jer ne znam tko bi me probudio da smo startali u 7 po običaju. Naša avantura počinje već oko podne, ispijanjem kave, odlaskom u nabavu potrebne hrane i pića, ipak nam je prvi izlet s noćenjem, jednim doduše, iako bi se po količini prtljage dalo naslutiti da ostajemo barem 5 dana. Preskaćemo sastanak na bazenu i ravno iz dućana krećemo do doma. Dolazak nešto iza 14 sati, ulazak u sobe, raspremanje stvari, hrane, pića, drva. Vatra se već loži. Naši vodiči strpljivo čekaju da se početno uzbuđenje slegne i da započnemo vježbe azimuta i kontraazimuta vrha pršut, sinjal, i neke glavice. Slijedi vježbanje čvorova, sad smo već usavršili osmicu i duplu osmicu, polulađarca i prusik, dvostru-

ki nazatek, te novi lađarski čvor i bulin ili pašnjak, za kojeg Mošo tvrdi da je muž osmicu.

Demonstriraju školarci, vodiči ponosni što smo sve bolji. Učenje novog čvora pomiješa mi sve u glavi, više ne znam koja mi je lijeva ruka koja desna jel uže ide sprijeda ili straga i što se tu događa. Na sreću školarci su susretljivi i svako će pokazati, pomoći. Kad smo više-manje ponovili stare i savladali nove vrijeme je za uživanje. Vatra je naložena, pivice i bevande već lagano klize, ulazim u kuhinju i nalazim kolegu kako brižno priprema meso. Tad osjetim poziv dužnosti da uđem u kuhinju. Solimo, paprimo, mariniramo, sjeckamo kao stari uigrani tim. Bilo je tu svega, čevapa, kobasica, vrata, pileline, paprike, tikvice, gljiva čak se našla i neka veganska kobasica, stvarno smo imali svega. Vrijedni Vedran, roštilj meštar kojeg treba pohvaliti nije se maknuo sa svoje pozicije, važno je bilo samo da ima goriva. Kristina je spremila tonu palačinki, Je-

lena brutalnu mađaricu, tako da nam ni slatkoga nije falilo. Već je pala noć, dio ekipe je odlučio popeti vrh Promine, neki su ostali kraj vatre, neki u domu. Red spize, red pića, gitare (fala Ante) i pjesme dovelo nas je u noć kad se već prvi dan stopio s drugim pa je stvarno bilo vrijeme za počiti leći. 4 sata sna, buđenje u 7:30, u bunilu silazim u dom. Barba iz doma mete pod, kaže ujutro je važna dezinfekcija i ulije jednu rakiju u sebe. Stvarno nisam jutarnji tip, i dok ne popijem prvu šalicu kave nisam spremna za život. Gledam oko sebe, ekipica već marendaje a ja čekam da mi se pridruži barem neki pušač, zar je moguće da nitko ne puši i ne pije kavu na prazan želudac hahaha. U to mi stiže Mikica, vesela i pričljiva ka da je podne, zamota i zapali. Već je počeo šušur, polako se svi spuštaju iz soba, kava se kuha na veliko.

Oko doma zimska priča, bura, led, pao je snijeg, na planini proljeće kasni.

Oko 9 ipo kreće uspon nekih 300m i par kilometara do vrha Promine. Makadamskim putem, pa kroz hrastovu šumu, što smo bliže vrhu to je hladnije, više je snijega i bure. Još jednom se pitam jel meni ovo stvarno u životu treba. Brzinsko fotografiranje na 1147 metara, pogled prema Velebitu, Dinari, Svilaji, Mosoru, Petrovo, Kninsko polje, Jadransko more i ko to more platit. Opet shvaćam zašto sam tu. Kružna tura pa smo se spustili makadamskim putem natrag u dom. Tamo nas je dočekao Joso koji nam je objasnio sve o bivku, opasnostima, preživljavanju u planini i to sve iz vlastite perspektive jer je zapravo sve ispričano doživio. Svaka čast, za sebe i dalje mislim da nisam toliki avanturist.

Nakon Josine demonstracije izrade bivka, sad je na nama, školarcima, da izradimo svoj. Moj tim se i nije nešto

potrudio a i muški su nam skoro prokrvarili. Moram priznati, drugi su bili veoma maštoviti, dovukli su i grane i kamenje, spajali štapove, cerade, ipak se treba pripremiti za Dinaru.

Tina je onako ne 100% zadovoljna našim bivkom ipak dala zeleno svjetlo i naš je tim otišao malo ranije, pa zapravo i ne znam kako su drugi bivci na kraju izgledali. Sigurno je i palo pivo negdi usput do Šibenika, jer bolje izgubit selo nego tradiciju. Prekrasan vikend, prekrasni ljudi koji su na planini drukčiji, lagani, veseli, otvoreni i slobodni. Svaki izlet otkrijem neku novu dimenziju svijesti. Svaku nedjelju vratim se doma kao nova osoba, s prekrasnim iskustvom, pričama i ljudima.

Izadi iz zone komfora, popni se na stinu, popni se na vrh i kad misliš da nije to za tebe ili da ne možeš, samo idi probij svoje granice.

TJEDAN VI. Biokovo - Viter i Šapašnik, nedjelja 10. 4. 2022. Bogovi i smrtnici

uprizorio/la školarac/ka Anonimus
Prije tisuću i četrsto devedeset četiri milenija na mitskoj planini Dinaricus stolovali su bogovi koji su kreirali ovaj svijet svaki po svojoj navadi i sklonostima kojima su rado udovoljavali. Jednoga blistavog jutra, puno ptičjeg pjeva i snijegom razasutim padinama Dinaricus-a u Panteon je stigla Tinaka boginja obrazovanja, putovanja, vrtlarstva i tihog govora mrmljajući nešto usput što je svim ostalim bogovima bilo normalno. Naime, kada je prvi put stigla u Panteon, ostali bogovi je nisu mogli dobro razumjeti pa su jednostavno koristili aplikaciju pojačavanja govora kad je ona bila prisutna. Tinaka je bila glasna jedino kad bi je netko naljutio, a za to je u

pravilu bio zadužen bog Momir, nje-na druga polovica jer naime, ukoliko bi nešto pošlo po krivu, Momir je bio kriv bez iznimke. Tolerantan i veseo kakav je bio po naravi bog Momir je prihvaćao Tinakine promjene raspoloženja i trudio se nositi s tim kako je znao umio, ali ponekad je to bio zbilja težak zadatak. Ipak, kad god ga je Tinaka trebala, stajao je na usluzi. Planinski bog Momir je bio zaštitnik začinskog bilja i niskog raslinja, sklon glazbi, neobičnim plesnim koreografijama, uzlovima, veselom raspoloženju i sitnim nepodopštinama. Svoju duhovitost je često pokazivao u planini glumeći metlu, a kako je bio neobično snažnog rasta (čak i za jedno nebesko biće) metle su imale vrlo poseban oblik.

Jutro je tek bilo krenulo, još se nisu svi probudili pa Tinaka skuha sebi snažnu kavu i uzdahne. - Šta je bilo? - upita je Aidana boginja špilja. - A ništa, iman ovu školu za planinare još par tjedana, puna mi je kapa više - odgovori joj Tinaka pomalo nervozno. - Pa kakvi su ti? - Aidana je bila znatiželjna. - Nisu jako loši, more proč... Provjere

me ne brinu, nego onaj praktični dio mi zadaje glavobolje - Tinaka reče - A tvoji? - upita Aidanu koja je vodila školu za špiljare.

- A ono...- klimala je Aidana glavom lijevo-desno - Skušili su vatru, stalaktite i stalagmite, sviću, nekoliko čvorova i tako... dobri su - Aidana je govorila.

- Možda da malo poprave likovni... - Tinaka se konspirativno nagne.

- Nemoj mi ništa govoriti. To mi je raka. Kako tvoji crtaju? - pitala je Aidana.

- Nisan to uopće radila s njima - reče Tinaka - Samo se moraju znat orijentirati. To mi je najvažnije.

- Pa jer barem znaju nacrtat trokut? Ono uz pomoć kompasa - Aidana upita s osmijehom.

- Ma znaju valjda, to ih je Momir učija, ali brzo vrime prođe, barem njima, zaboravit će ako ne budu ponavljali. O uzlovima da ne govorin. Ne da mi se sramotit ode isprid svih ako mi ne budu dobri na kraju. - Tinaka je bila malo nabrijana.

- Di ćeš sutra? - upita Aidana.

- Južno Biokovo, Viter i možda Šapašnik, ako stignen - Tinaka je imala zamišljen, ali ugodan izraz lica kad je govorila o planinama.

U to se pred njom uspravi Zoron bog

šetnje i domaće spize drmajući glavom u pokušaju da se razbudi.

- Sutra Zorone ideš s nama - Tinaka je htjela iskoristiti trenutak.

- Kremšnite - Zoron promrmlja pospano.

- Šta si reka? - Tinaka zadigne obrvu.

- Oću kremšnite, ako triban ići s tobom - Zoron reče hrabrije.

- E pa sumnjam da ćeš ih vidit. - Tinaka reče uz osmjeh.

- Nemoj tako, ne mogu raditi bez spize - Zoron se pobuni - Zvaću sindikalnog povjerenika. Prije dva tisućljeća san otkriva Ameriku, a ti tako... Oću svoja prava! - Zoron je dizao glas.

- Aj molin te nemoj! Već mi te je puna kapa. Akoš ić ajde, ako neš, nemoj mi grintati... - zareži Tinaka.

- Dobro je...Šta se odma piniš...okej napraviti ću ti, ali ono...- Zoron reče zabrinut za sudbinu svog apetita.

- Di su Ankubis i Sanjalica? - Tinaka se okretala po Panteonu.

- Zapele u snježnoj mećavi - upadne s informacijom bog Joson zastupnik slobode, kampiranja na otvorenom i ljubitelja vatre - Zatrpalo im auto i nebi ga bog Isus izvuka.

- Koji je taj bog? - Zoron uleti s upitom.

- To ti je ovaj novi. On je sad in - odgovori mu Joson.

- Jesi ti naučija ove moje nečemu, na-

pravit bivak, nać vodu i to? - upadne voditeljica škole držeći se teme - Da mi ne pokrepaju prvom prilikom - pitala je uća Tinaka.

- Ne brini se - umri je Joson - Ja i Bojfriend smo sve napravili kako triba. Biće ti oni dobri...osim ako ne budu naravno.

- To san i mislila, jadnat' san... - rekla je uća pa se obrati Leosu.

- I ti Leose ideš s nama sutra. Di ti je Antonima? - Tinaka se obrati bogu Leosu, ljubitelju zalaska sunca, pročelniku biljaka penjačica, užadi, stijenopuzajućih životinja i pokloniku fotografije.

- Ne znan, skuplja otpad po planinama nedi ili nešto markira. Ta ne more mirovat niti jedan dan - požali se bog Leos.

- Aj zovi je i da ste se svi nacrtali sutra ujutro na zbornom mistu. Nemoj da mi neko kasni. Školaraca ima mali milijun i moramo krenut na vrime kako se ne bi sve razvuklo priko svake mire. Tribute mi svi da mi se ne razbiže ka ovce. - Tinaka je bila rezolutna. Ne treba napominjati da su je svi shvatili ozbiljno.

U tom času zazvone srebrni pupoljci tisućama zvonaca i rajska glazba se razlegne Panteonom. Svi nazočni se nervozno pomeškole kao da im se sprema neugodnost. Vrata božanskog toaleta se otvore i na njima se pojavi stamena figura boga Momira koji je upravo obavio jutarnju nuždu.

- Dobro jutro svima! - Momir pljesne rukama i zadovoljno vikne vidno dobro raspoložen nakon svog jutarnjeg rituala.

Ostali su promrmljali nešto dok je Tinaka kolotala očima.

- Moga si zatvoriti vrata za sobom. Ne triba cili Panteon patiti zbog tvoje iskrcavanja. Gori si od saveznika i njihovog iskrcavanja na Normandiju. - zagrinta Tinaka.

- Dobro, dobro - pomirljivo digne

ruke bog Momir znajući koja je ura - Sutra će biti sve u redu. Pomalo samo... - morao je pokušati smiriti situaciju.

- Di mi je Antonika sad kad je triban? - zapita se Tinaka vrteći glavom. U tom trenutku se vila Antonika stvori ispred nje.

- Hej Tinaka! - veselo reče - Kako ti mogu pomoći? - zacvrkuta tankim melozvučnim glasom.

- Dobro si došla. Aj molin te riješi mi ovu neugodnu ariju. Vidiš da se svi patimo. - Tina izreče svoju zamolbu.

- Nema problema - Vila Antonika mahne rukom i zrakom zaplove zlatni pupoljci planinskih gardenija i neugodnost miomirisu odmah nestane. Kompletna ekipa u panteonu odahne zahvalno pozdravljajući Antoniku koja im svima mahne natrag.

- Ideš s nama sutra? - upita je Tinaka.

- Rado, ali ne mogu baš sam u gužvi - reče i nestane naglo kao što se i pojavila.

- Ko još fali? - pitala se Tinaka na glas - A di mi je Goranije? Triba mi neko napisat dnevnik za oglasnu ploču. - Naime, Goranije je bio bog informiranja, slobodnog novinarstva te zaštitinik od dezinformacija, goleme napasti tadašnjeg svijeta.

- Uzea je godišnji - Zoron reče - Morat ćeš naći nekog drugog za dnevnik.

- Dobro, aj iman nekog na pameti. Nije neko veselje, al' šta se može - rekla je Tinaka i otišla na spavanje zadovoljna ipak što su pripreme prošle ok. Jutro je svanulo vedro i bistro i kad su se spustili kočijama niz tunel prema Makarskom primorju pred njima se otvorio široki pogled na beskrajno plavetnilo koje je bilo naborano bijelim borama. Modrinu je zastirao povremeno samo dim mora što ga je vjetar u naletima nosio ka otocima.

Viseće reklame su šušale cvileći za milost dok je nadstrešnica jednog dućana prijetila da odnese čitav dućan u zrak zajedno sa svim proizvodima i kupcima. Stabla su se mudro povijala pod naletima vjetra trepeći po tko zna koji put takav tretman nevidljivog napasnika.

- Šta je ovo sad? - vidno se uzrujala Tinaka - Nisan računala s ovin. Šta radi onaj Borna? Jel' on zna da ja danas vodim školski izlet? - uzvrpoljila se Tinaka jer je računala da je bog sjevernog vjetra upućen u njeno djelovanje - Pa jel' možemo mi išta lipo skupa napraviti? Ovo je već treći put otkad ja vodim školu ove godine da mi ovo radi. Sabotira mi školu. - grintala je sebi u bradu ponovo.

Bog Momir, svjestan delikatnog trenutka pokuša:

- Biće je zaboravija.

- Zaboravit ću ja njega kad ga vidin - rekla je Tinaka.

- Ajde dobro je, vidiš da su svi dobre volje i više-manje na broju. Neće im ništa bit malo bure da ih proventilira - dobrohotno nastavi Momir.

Ubrzo su stigli na polazište gdje su ih dočekali učenici, ostali bogovi i jedan pas koji je bio toliko sretan i raspoložen da je svakome išao po dozu maženja. Zanimljiva činjenica jer je bio hrvatski ovčar, a znamo da s njima

nema zezancije. Ipak, u njemu je proradila njegova skrivena narav jer bi se potpuno promijenio kad bi pored njega prolazilo prijevozno sredstvo. Tada bi postao neugodan. Možda ga je udarila kakva kočija kad je bio mali pa mu se zamjerila.

Brdom se promoli zviždak zviždaljke.

- Dobro ekipa! Slušaj vamo! - vikne Tinaka - Sad ćete svi proći onim putem pored Momira da vas pobroji. Nemoj da mi neko izlazi nedopušteno van stroja. Ićemo sad lagano gori ja san na čelu. Leos i Antonima malo iza mene, pa Zoron. Metla je Momir.

- Za divno čudo - promrmlja Momir naizgled buneći se pored takve odluke voditeljice škole jer smo svi znali da je to u planinarstvu zapravo velika čast.

- E, i još nešto! Ti ćelavi sa cvikama! - upre Tinaka prstom u mene.

- Ko? Ja? - okrenio sam se nesigurno oko sebe nadajući se da nije mislila na mene.

- Ti, ti, šta se vrpoljiš? Dobro gledaj i pamti sve šta se događa po putu jer ćeš imat napisat izvješće za domaći rad, a to ću ti ja ocijenit u zalaganje. Dobro? - rekla mi je uća.

- Dobro - složio sam se kao da sam

imao drugačiji izbor.

Krenuli smo. Put je vodio uzbrdo, naravno pod ostrim kutom jer, bože moj, to je ipak Biokovo ma kako ono bilo južno od glavnog hrpta. Zvuk koraka praćen burom se stopio u zvučnu kulu koja je sa svakim metrom nadmorske visine dobivala na sve ljepšoj panorami. Četa planinara je poput guje vijugala južnim kršem oštro uzbrdo hvatajući ritam disanja koje je neobično važno za takvu aktivnost. Nije mi trebalo puno da se zapušem. Znoj mi je izbio na čelo unatoč buri, a žila kucavica se pojavila na čelu. Ipak, nisam odustajao jer sam se sjetio Grunfa i one njegove: "Ne predaj se nikad, osim kad moraš".

Kao što rekoh, put je nastavio istim nagibom i zastajali smo jedino kad bi se grupa malo razvukla previše. Gotovo svi smo bili dobro zadihani osim nadnaravnih bića među nama koji su međusobno ćaskali kao da se radi o šetnji rivom, a ne o povremenih 70% nagiba strmice. Putem su učenici bili i aktivni u branju jestivog bilja pa se više njih moglo pohvaliti malim svežnjem šparoga. Antonima je usput pokupila i odbačenu plastičnu bocu koju je neki neosvijesteni prolaznik ostavio nemarno za sobom. Moram priznati da mi je ta boca promakla iako sam netom prošao tim mjestom, ali Antonimi te stvari nisu mogle promaći. U školi je ipak bila zadužena za predavanje o ekologiji. Leos je pazio na najslabije, a Zoron je budnim okom nadgledao smjer. Momir je vladao začeljem. Kratak predah je uslijedio na jednoj goletnoj padini gdje smo pričekali ostatak ekipe. Par gutljaja vode, pa i one vatrene je bilo dovoljno da nas osvježi. Tada Zoron reče:

- Tinaka, gonjaj!

- Ajmo! - složila se uća i krenula svojim stabilnim tempom kojeg sam uspijevao pratiti iako vidno zadihana. Uspon je tada vodio preko stijena koje su zahtijevale koncentraciju svih uključenih jer je noga lako mogla poletjeti u neželjenom smjeru ili bi te vjetar u ključnom trenutku mogao zaljuljati. Ipak, strpljivo i bez nerveze smo svi uspješni doći do vrha Viter. Uća zadovoljno reče:

- Bravo! A sad odmor! Ko će slikat, neka slikaje. Bićemo tu po ure. Može i poist ko oće - rekla je sjedajući u zavjetrinu jedne stijene koja se zgodno ukazala. Iz ruksaka je izvukla svoju poznatu torbicu za duhan i spretno smotala jednu potpuno neometana vjetrom koji je šibao preko vrha.

Sjeo sam blizu nje u društvu Ivanije s kojom sam podijelio čaj i kekse i odmah smo prionuli fotosintezi bez previše riječi. Zoron se pružio pored Tinake, a ispred nas su sjeli Leos i Antonima koja me ponudila sirom. Pita

sam da li je francuski s obzirom da znam da je bila nedavno u toj zemlji. Okus mu je bio blago neutralan što mi je baš odgovaralo u tom trenutku. Na planini mi pašu neutralni okusi iz nekog još neutvrđenog razloga.

- Kremšnite - začuje se glas Zorona - Baš bi mi sile sad - zdvajao je.

- Ajde štaš navrnija na kremšnite danas? - upita ga Tinaka.

- Tako. Sad bi mi to lipo silo - govorio je bog šetnje i domaće spize.

- Kad se kalamo načemo neku pekaru - utješno je govorila boginja obrazovanja, vrtlarstva i tihog govora.

- A ko će to dočekat? - frkne Zoron - Di ćemo sad dalje? - upita je.

- Vidiš onaj vrh drito priko puta? - pokaže mu Tinaka.

- E ? - upitno potvrdi Zoron.

- Tamo idemo - reče Tinaka.

- Drito tamo? - reče bog šetnje i domaće spize - Pa nećemo valjda drito vako

- pokazivao je na strmu provaliju koja je dijelila dva vrha.

- Nećemo. Idemo okolo kole iza onog brdašca pa livo uzbrdo - pokaže mu Tinaka.

- E to je već bolje, već san se pripa malo - reče Zoron - To je laganini.

- Naravno, pa ne mogu ih sad polomiti kad su već u kraju škole - zaključio Tina.

Po ure je prošlo brzo i voditeljica škole se digna i reče:

- Pokret omladino! Jedna grupna fotka i gibanica! Diž' se!

Onda smo se svi skupili na hrpu oko vrha kako bi nas oko kamere uvijek očilo.

Zoron reče:

- Ajmo svi se sad kreveljite! Nećemo samo ozbiljne face!

Onda smo se kreveljili, pokazivali kutnjake i plombe, mahali ručerdama, spakirali i krenuli. Put je vodio nizbrdo ponovo preko onih stijena koje smo upravo ispenjali i ponovo je trebala još jača koncentracija jer bog Borna još nije smirio potpuno svoje vjetrove pa je ravnoteža bila esencijalna u ovom poduhvatu. Nakon jedne blage udoline smo se popeli pastirskim putem preko brda gdje smo u udolini ugledali nastambu, magarca i čovjeka koji se neartikulirano životinjski obratio našoj skupini. Ne treba spomenuti da mu je skupina uzvratila istom mjerom uživajući u osjećaju pripadnosti čoporu.

Tinaka odlučila zaustaviti kolonu pored jednog izvora vode koji se manifestirao u obliku velike lokve. Voda je izgledala mutno, ali je uča rekla da je pitka ukoliko u njoj ima punoglavaca. Negdje, iz izvora, nevidljivo oku smrtnika se glasala nekakva životinja očito uznemirena našim prisustvom. Tu sam odlučio poštenije prezalogajiti pa sam na brzinu izvadio svoj obrok. Dobro sam odlučio, čekao nas je još jedan uspon i energiji

ja je svakako bila dobrodošla. Leos je pokazivao Roksonu veliku glistu, Ivanija je izvadila svoje rotkvice, Zoron je priuo jelu, a Momir pometlao (izraz kojeg sam pokupio od jedne krasne djevojčice Maše) zadnje iz skupine privodeći ih izvoru.

Tada se boginja obrazovanja, vrtlarstva, tihog govora ujedno i voditeljica 12-te OPŠ Sv. Mihovil digna i rezolutno izjavi:

- Idemo! Mičigen! Triba se popet još malo i onda ste voljno!

Svi smo složno povaljali one naše rukakuše preko leđa, uzeli štapuline u ruke i peglaj uzbrdo. Put je bio prohodan i nije ga bilo teško pratiti pa smo brzo napredovali. Uslijedila je još jedna kratka pauza za skupljanje planinarske guje i onda smo zagrabili uzbrdo pod oštrim kutem.

Puf! Pant! Gasp! - orilo se iz mojih pluća i kad god se nađem u ovakvoj poziciji i mislim da ću stati, malo uhvatiti dah, kažem sebi "Još samo jedan korak pa odmor". I tako jedan po jedan odjednom dobiješ neku čudnu snagu. Plućne alveole se rašire više, noge postanu čvršće i odjednom uhvatiš sebe da zapravo možeš puno više negoli si mislio. Na kraju krajeva, sve je u glavi. Nakon dvadesetak minuta strmine sti-

žemo na vrh Šapašnika i pred nama pukne pogled na cijelo južno makarsko primorje. Brač i Hvar su se ljeskali na popodnevnom suncu, Pelješac je mirno gradio Jadran od južnih vjetrova, a tamo negdje u daljini prema jugu su se dizali snježni vrhovi Prokletija (barem je tako netko rekao).

- Olrajt! Još jednom bravo svi, a sad odmoruša. Ostat ćemo skoro uru. Guštajte, radite šta vas je volja - zadovoljno je rekla uča vidjevši ozarena lica svojih učenika koji se nisu mogli prestati diviti mjestu kojeg su bogovi davno stvorili i oblikovali prema svojim željama.

Uslijedila je, naravno, fotosinteza, hrana i vatrena voda. Nevjerojatna je činjenica da gotovo svaka osoba u tom trenu imala za ponuditi pancetu. Netko je ipak izvukao zaostali keks i čokoladu koju je rado podijelio sa ostatkom ekipe. Učenici su veselo čavrljali, odmarajući se na toplim zrakama udobno zavaljena na travi. Čak se i bog vjetra smilovao i zaustavio buru. Zrak se umirio, plavetno more je zaigralo u iskrama zalazećeg sunca i ubrzo je došlo vrijeme za polazak. Svi smo se još jednom skupili na vrhu oko boga Momira radi uvijekovljenja trenutka, mahali ručerdama, kreveljili se i pokazivali plombe.

- Dobro je! A sad kastaš! - rekla je uča - Lagano doli, polako i oprezno! Vrag odnija prišu, reka je puž!

Pod tim geslom smo se uputili nizbrdo. Vijugajući stazom kroz krajolik koji je varirao od velikih kamenih gromada do iglicama posute staze što je našim sada umornim koljenima pričinjavalo veliku radost. Zalazeće sunce nas je pratilo cijelim putem mijenjajući boju šume, svakim trenom stvarajući nove slike.

Skupina se razvukla preko cijele planine jer je svatko uhvatio neki svoj tempo za silazak. Bogovi su pazili na stado na način da su nas na nekim punktovima usmjeravali jer je postojala velika šansa da zalutamo s obzirom da smo svi bili nekako u svojim mislima.

Stigao je smiraj dana i posljednje zrake sunca su nestale kad nas je pokupio bog Momir u svojoj kočiji. Neki su se zaželjeli pekarskih proizvoda pa je uslijedio posjet pekarskoj ustanovi iz koje je bog Momir izašao vidno uzrujan cijena kruha. Na kraju je uzeo neku kiflu koja je, prema njegovim riječima bila tri dana stara sa osobitim okusom stiropora. Uslijedilo je neizostavno druženje uz piće u Makarskoj kako bi rezimirali sve ono što se dogodilo danas. Uz glasovorne zvukove smijeha smo prepriča-

vali razne zgrade i nezgode. Ustanovili smo da imamo posebne zajedničke stvari, ali o tome ćemo već nekom drugom zgodom.

TJEDAN VII.
Dinara - Sinjal,
subota i nedjelja 23. i 24. 4. 2022.

uprizorio školarac Hrvoje Vlašić
Rano jutro, pola šest, 'sikire padaju', tmurni oblaci ne dopuštaju da svane dan, ali to nas nimalo ne zabrinjava, jer danas je na rasporedu posljednji školski uspon. Dok se vozimo prema našoj najvišoj planini, kiša lagano jenjava. Prva stanica, konsolidacija 'odmetničkih' snaga na jutarnjoj kavi u Vrlici, vjerojatno opuštenijim tempom no što bi trebalo, sve dok grupno ne zavzome mobiteli s porukom naše šefice Tine: „Svi previše kasnite!“

Naglo se svi pokreću i ubrzo stižemo do naše početne lokacije, planinarske kuće Glavaš. Čini se da nam se vrijeme smilovalo, kiše nema, neobično je toplo zbog južine, tako da se velik broj školaraca odlučio za kratke rukave. Jedna 'putna' prije polaska i krećemo, Mošo broji, Kolumbo vodi grupu. Ubrzo stižemo do utvrde Glavaš iz 14. stoljeća gdje pada i prva grupna fotka, a nakon jednog sata hoda i do istoimenog izvora gdje smo napravili pauzu kako bi se malo okrijepili jednom 'ljutom', ali i napunili zalihe vode iz prirodnog izvora. Nastavak našeg putovanja donio je nešto strmiji uspon, ali i surovije uvjete. Krenula je kiša, kabanice su se izvukle iz ruksaka, a s većom nadmorskom visinom ulazili smo i u sve gušću maglu. Grupa se malo razvukla, a s lijeve strane provalija, magla je toliko gusta da se ne vidi prst pred nosom. U jednom trenutku više niko nikoga ne vidi. Evo Kolumba. Leti gore-dolje, viče, okuplja nas u jato ko piliće, i možemo nastaviti dalje.

Nakon 4h uspona bližimo se vrhu, ali zaprekama nije kraj. Treba još proći pre-

ko snježno-ledenih nanosa kroz gustu klevovinu. Planina kao da nam govori: pomučni se za taj vrh, ne smije biti jednostavno. Pažljivim korakom, mjestično propadajući kroz rupe u snijegu, savladali smo i to i sretnih, ozarenih lica stigli na Sinjal (1831 m), najviši vrh Hrvatske. Naš vodič Kolumbo svima daje ruku, čestita na ispenjanom vrhu, i time još dodatno pojačava naš osjećaj ponosa.

A na vrhu, niska temperatura i ledeni vjetar koji ulazi u kosti. Zbog guste magle ništa se ne vidi, osjećaj za snalaženje u prostoru ne postoji. Da na tabli piše Annapurna umjesto Sinjala, vjerojatno bih povjervovao. Zadržali smo se na vrhu onoliko koliko je vlastito tijelo dopuštalo izlaganju tim ekstremnim uvjetima, slikali se na brzinu, a zatim smo kružnom stazom krenuli prema nazad. Ubrzali smo korak ne bi li se što prije vratili u neke toplije krajeve. A kaka sreća je nastupila kad se odjednom ispred nas, kroz gustu maglu, kao neka prikaza ili fotomorgana, ukazalo planinarsko sklonište Grubač. Neopisiva radost! Sklonili smo se unutra, poskidali opremu sa sebe, i navalili na jedan poseban sir! I jednu 'ljutu'!

Još smo se neko vrijeme spuštali kroz maglu, a onda se, u jednom trenutku, u jednoj sekundi, magla razišla, i pogled se otvorio, sunce se pokazalo, i iz mračne, tmurne zime kao nekom teleportacijom našli smo se u toplom, suncem okupanom proljeću. Napokon znamo di smo! Otvorio se pogled na Peručko jezero, na Svilaju i Bat, na utvrdu Glavaš duboko ispod nas. Znamo di smo! Ugodno iznenađeni naglom promjenom vremena pogleli smo na travu, i sada bezbrižno, uživali u pogledu i prirodi oko nas. Nakon još 90-ak minuta silaženja, oko 19 h, stigli smo na točku s koje smo i krenuli u današnju avanturu. A tamo bogatstvo mirisa, čeka nas zaslužena nagrada, roštilj koji je naš neumorni Tica pripremao dok smo se mi verali po planini. Ma lako

je tako planinariti!

Umorni, ali i presretni i preponosni nakon odrađenog uspona, pojeli smo nešto na brzinu s nogu, i krenuli na sljedeći zadatak. Jer to nije sve! Noć samo što nije pala, a treba izraditi prenočište u obliku improviziranog bivka. "A di ćemo ga staviti?". Neki su se sklonili u blizini planinarske kuće, neki na ravnom terenu u blizini auta, a ostali su tražili idealnu livadu malo dalje u šumi. Utrka s vremenom jer je već dosta kasno, pa su i naglavne lampe već na glavi. Svi su uložili puno više truda u svoje bivke nego na Promini, jer ovaj put u njima treba i prespavati, pa su tako neki svoju palaču radili i do duboko u noć. Ipak, bivak je potrebno raditi što dulje, jer bolje je par sati sna u toplom bivku, nego bdjeti cijelu noć. Krv neka kola! Zamke su vezane, cerade su na njima, osigurane kamenjem i granama, karimati su napuhani, vreće su spremne. I zabava može početi! Mesa na sve strane, viška kao i obično, piva, nađe se i nešto malo jačega, gitara, zvučnici, muzika. Zaslužena proslava za kraj jednog prelijepog perioda....

ALI TO NIJE SVE! Buđenje! Jutro je. Noć je bila mirna, doduše uz konstantnu „muziku“ iz susjednog bivka. Ali, bože moj, tako je to kad podigneš bivak odmah pored službenog bivka s Olimpa. Znali smo što nas čeka! Kuha se kava, vježbaju se čvorovi, ma i kompas je tu negdje. Ma pusti vježbanje, treba ovo sve pokupiti, kiša će. Taman kad smo se pokupili, nebo se otvorilo, i vrijeme je za polazak. Kava u Vrlici, pa nastavak u Alatima. Ručak i usmeni ispit. Čvorovi su išli nešto brže radi izvrsne organizacije ispita od strane našeg konkvistadora Kolumba, a nakon toga je još trebalo i usjeveriti kartu, između ostaloga. Uz milost boga Momira svi su se uspješni snaći u prostoru, manje ili više, te položiti usmeni ispit. Stoga čestitam svim školarcima na položenom ispitu i uspješno završenoj planinarskoj školi. Ovo nije kraj, tek sad krećemo!!

VELEBIT

VELIKI RAJINAC 1667MN

*Fali li ti Velebite pisma..
Uz vatru u sri zime..
Di zna svak svakom ime*

*Usri zime
Kada sunce zađe..
U sri zime
Kad su noći slađe..*

*Fale li ti Velebite judi..
Kad noći prođu,
Kad se zora budi..*

*Tamo di vitar Velebite, miriše na te
Tamo di svi žele rado da se vrate..*

*Pored tebe zvizde jače sjaje
Dok ti na uvojcima snig ostaje..*

*Staza zametenih snigom,
Toliko smo ih prošli, prteći...
Toliko se toga reklo, šuteći.*

*Otopljene pahulje..suze,
Ne, nisu to bile..
Nikad se one nisu, Velebite
Među nama krile.*

*I opet nije bilo u
Runolistu mista
Velebite bilo nas je
Mihovilaca dvista !!*

ČVRSNICA

22.5.2022.

Istražujem ja Edinburgh sredinom prošlog tjedna kad ono stiže poruka: "U nedjelju idemo na Pločno, ne z...!" Odlično, taman iz aviona na planinu. S obzirom na Draganov i Grgin poziv, znala sam da je taj izlet sve samo ne običan i, naravno, nije ispod 20km. Nakon kraćih konzultacija, odlučujemo im se pridružiti Luka Skorin i ja. Budenje u 3h ujutro sa subote na nedjelju ukazuje na to da je to ljubav prema planini, a ne samo đir. Prvi "problemi" su nastali kad smo, u Posušju, pokušali naći kafić koji radi u šest ujutro. Nakon poduzetog traženja sasvim slučajno nalazimo nadrealističan kafić "Square". Izgleda kao da je netko nabacao cigle dan ranije i da za kavu nisu ni čuli. Odmah smo znali da dan obećava. (Za detalje o muzejskom primjerku wc-a pitajte Grgu.)

Okolo osam se upućujemo prema prvoj markaciji sretni što nije prevruće. Divljene prirodom započinje odmah pri izlasku iz auta. Naša dva iskustvija planinara govore nam da ćemo prvo popeti jedan "manji" vrh od 1805 mnmv za zagrijavanje. Krećemo odmah oštro preko 175 grebena do vrha Jelinak ili kako ga je

Grgo preimenovao "Vrpolje". Pogled putem nam je malo narušavala magla, ali uz dobro društvo ni to nam nije smetalo. Došavši na vrh "Vrpolje" (Jelinak) kao da nas je netko odlučio nagraditi, magla nestaje i otvaraju se vidici na obližnja brda, planine i jezero Blidinje te par kratkih pogleda na Pločno, negdje tamo gdje bogovi stoluju. Mislila sam da veću ljepotu ne mogu doživjeti. U realnost me vraća Dragan rečenicom: "Sad se imamo spuštati da bi se popeli na Pločno.". Mislim se zar je meni ovo stvarno trebalo, al ajde moj prvi dvijetisućnjak ipak to zaslužuje. Na usponu prema Pločnom 2228mnmv, nailazimo na dijelove prekrivene snijegom. Polako i sigurno gazimo prema vrhu (uspjela sam i na jednom dijelu propasti kroz snijeg). Prizori koji nam se otkrivaju izgledaju kao najljepše slike na platnu. Sa svakim metrom uspona sve više je izgledalo nerealno. Moj problem nastaje negdje oko 2100mnmv. Nikako nisam mogla doći

do zraka. Da li je tome kumovala jača prehlada koju sam vukla već par dana ili nadmorska visina, ne znam. U jednom trenutku dečki su rekli da ne trebamo nastavljati ako se ne osjećam dobro, nije uvijek bit popeti se do kraja. Nakon petominutnog odmora, nastavljamo dalje. Tada sam shvatila da bih s njima i na kraj svijeta. Tri mušketira i Rita penju se na najviši vrh Čvrsnice oko jedan sat popodne. U tom trenutku zaboravljamo na sve "poteškoće" koje su nas zadesile putem. Uživamo u pogledu koji nam u jednom trenutku kvari crni oblak noseći kišu. Spremamo stvari i malo bržim korakom spuštamo se prema autu. Jako dobra informacija je bila da do auta imamo cca 15km spusta. Kako smo došli do auta znamo samo planina i mi, pokisnuli nismo. Svoj prvi dvijetisućnjak+ nisam mogla popeti s boljom ekipom ni da sam htjela. Hvala

Dragi članovi kluba,

najljepše vam zahvaljujem na suradnji i ažurnosti u slanju fotografija za klupski ormarić i izložbu. Na taj način klub živopisno prezentira svoj rad svekolikoj javnosti, šta uvijek izaziva veliki interes, te stiže vridnu dokumentaciju - sve fotke se digitalno save-aju s imenom i prezimenom autora, destinacijom i mjesecom i godinom u kojoj su sni-

mljeni. Molim vas nastavite tako slati fotke i ubuduće, pokoju koju izaberete sa svakog izleta na kojem ste bili, ili na WhatsApp 095-9123822 ili na mail: maricaberica@gmail.com Još jednom hvala svima od srca, volim vas, Marica.

IZVJEŠTAJ O RADU HGSS STANICE ŠIBENIK U 2022. GODINI

U HGSS Stanici Šibenik djeluje 46 pripadnika, 1 instruktor gorski spašavatelj i 1 kandidat za instruktora, jedan licencirani Tim za traganje (vodič i potražni pas) i jedan u obuci, 3 liječnika i dva zdravstvena djelatnika, tri licenciranih operatora bespilotnim sustavom. Stanica ima jednu zaposlenu osobu koja brine o administrativnim poslovima.

HGSS stanica Šibenik u 2022. godini odradila je 51 dana u akcijama spašavanja (ukupno 41 različitih intervencija u kojima je trebalo spasiti ljudski život od kojih su neke potrage koje su trajale više dana), 84 dana u različitim aktivnostima poput edukacija, preventive, sastanaka u CZ i ostalih tekućih poslova vezano za službu, 63 dana različitih dežurstava od kojih su i dežurstva u Np Mljet, Np Plitvice i Np Paklenica u vrijeme turističke sezone, 77 dana naši članovi su proveli na različitim tečajevima osposobljavanja u organizaciji Krovnog HGSS-a, i 125 dana različitih vježbi, potrebnih za održavanje spremnosti članova. Ostali sati odnose se na stanične radne sastanke, vijećanja i sl.

Do 12 mjeseca HGSS stanica Šibenik ima 425 radnih dana i 11 755 radnih čovjek/sati.

Svi redoviti članovi, obvezali su se biti raspoloživi od 0-24 sata, 365 dana u godini.

HGSS Stanica Šibenik zbog boljeg pokrivanja područja ima 2 ispostave na području Šibensko - kninske županije. U svakoj ispostavi djeluju redovni članovi, koji se sustavom obuke

osposobljavaju i djelotvorno opremaju za djelovanje u većim akcijama, velikim nesrećama i katastrofama kao snage civilne zaštite. U tijeku je dodatno kapacitiranje i opremanje središnje stanice Šibenik u Rokićima za potrebe stanice.

Cilj je u Rokićima imati središnjicu stanice i centar za obuku članova iz cijele županije, te je opremiti i osposobiti sukladno potrebama službe.

Stanica Šibenik na području Grada Šibenika od samog osnutka ima središnjicu stanice, a u posljednjih 5 godine ulaže u gradsku imovinu, zgradu Rokići kao našu buduću središnjicu, a koja je financirana sredstvima središnje HGSS-a.

Do danas u imovinu grada Šibenika, uložili smo 1.770,068,00 kn

HGSS Šibenik se sve više koristi i izlazi na teren na poziv policije i drugih javnih službi. U sklopu Stanice imamo više potražnih timova u obuci za osposobljavanje za potragu za nestalim osobama. U Stanici imamo člana s vrhunskim licencama koji djeluje u Odjelu bespilotnih letjelica OBS, a ove godine smo obučili još dva člana za upravljanje bespilotnim sustavom sa svim potrebnom zakonskim licencama. Zahvaljujući ovom alatima imali smo veliki broj uspješnih pronalazaka nestalih osoba.

Detaljnija analiza akcija spašavanja i drugih aktivnosti

AKCIJE SPAŠAVANJA

HGSS stanica Šibenik je do 2022 go-

i lavine krovnog HGSS-a, te su u potrazi sudjelovali potražni timovi iz čitave Hrvatske. Pokazala se i opet jako dobra suradnja sa lokalnim DVD-om, mještanima kao i policijom. Razmjena pravovaljanih informacija između sudionika bila je ključna za uspješan rezultat. Najzahtjevnija akcija u 2022 godine je bila potraga za mladim Francuskim državljaninom, koja je počini suicid u Kanjonu Čikole, te se nakon pronalazanja tijela, pristupilo zahtjevnom izvlačenju tijela iz kanjona.

Svi članovi odazivaju se na akcije u čitavoj RH po potrebi, pozivu službe i drugih stanica.

PRIPREMA I ODRŽAVANJE SPREMNOSTI

I ove godine smo radili na obuci članova tokom čitave godine.

Zbog dobivenog plovila iz projekta „Sigurna RH“ registriranog za javnu upotrebu, obučili smo 5 članova za upravljanje brodicom C kategorije.

Početkom iduće godine nastavljamo sa obukom još 4 člana kako bi mogli zadovoljiti zakonsku obvezu za tu kategoriju plovila.

Obučili smo još dva upravitelja bespilotnih sustava, a kontinuirano se radi na usavršavanju metodike potraga i potražnim timovima.

U programu obuke Komisije za potragu je jedan pas, te jedan licencirani pas za Traženje osoba u otvorenom prostoru.

U 2022 godini obučili smo članove za terensku vožnju gdje se vježbala upotreba vitla za izvlačenje vozila, a jedan član je prošao obuku vožnje quada na

dine izašla 135 puta na akcije i intervencije.

Od potražnih akcija na ispomoć drugim stanicama išli smo na opsežnu potragu na Korčuli, gdje se tragalo za mladom muškom osobom koja se vodi još uvijek kao nestala. Naši članovi su traženi i za asistencije u potragama u susjednim stanicama, radi posjedovanja specifičnog znanja upravljanja bespilotnim sustavima. U 2022. godini jedina velika potraga na našem području bila je potraga u Vodicama za nestalom starijom ženskom osobom koja je pronađena živa nakon 4 dana potrage. U toj akciji aktivirali smo Komisiju za potrage

PLANINARSKO SKLONIŠTE 'ZLATKO PRGIN' NA SINJALU

Šta reći za naše malo sklonište Zlatko Prgin!? Nalazi se na predivnom mjestu, na četrdesetak minuta podno vrha najvišeg vrha Hrvatske, teško ga je pronaći a svima je priraslo srcu! Teova ideja počela se realizirati u proljeće 2019. godine, kontejner, temelji-cement-pjesak-voda sve prenešeno u rusacima 50-ak vrijednih planinara, heliopter... Sklonište je službeno otvoreno u jesen

2019. Tijekom zadnje tri godine odrađeno je niz akcija: nošenje raznog materijala, pituravanja, oblaganja, dimnjak, peć, kopanja, tucanje kamena, voda, gusetna, drva, čišćenja, odnosno šenja smeća, markiranja, uređenja, pilanje drva, roštilj... U ove tri godine dobili smo niz pohvala i pozitivnih komentara! Ljudi ne mogu vjerovati sa koliko se truda i ljubavi šklonište održava!

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

Urb: 93-2022-A
Zagreb, 7. 12. 2022.

Hrvatski planinarski klub Sveti Mihovil
Bana Josipa Jelačića 28
22000 Šibenik

Predmet: Obavijest o dodjeli godišnje nagrade Izvršnog odbora Hrvatskog planinarskog saveza

Poštovani,

Na kraju svake godine Izvršni odbor Hrvatskog planinarskog saveza tradicionalno priređuje svečanu Novogodišnju sjednicu na kojoj se, uz osvrt na rad u posljednjih 12 mjeseci, dodjeljuju godišnje nagrade udugama i pojedincima koji su se istaknuli planinarskim radom i ostvarenjima u tekućoj godini.

Osobito nam je zadovoljstvo izvijestiti Vas da je Izvršni odbor HPS-a na sjednici održanoj 28. studenoga 2022. donio sljedeću odluku o dodjeli godišnje nagrade:

- u kategoriji najbolji planinarski objekt nagrada se dodjeljuje HPK-u Sveti Mihovil, Šibenik za planinarsko sklonište Zlatko Prgin na Dinari.

Čestitamo!

Ovim putem pozivamo Vas da sudjelujete na svečanjoj Novogodišnjoj sjednici kako bismo Vam mogli uručiti priznanje i prigodne darove. Novogodišnja sjednica održat će se u **ponedjeljak 19. prosinca 2022., s početkom u 18:00 sati u Domu HPS-a, Kozarčeva 22, u Zagrebu.**

Uz srdačan pozdrav,

Glavni tajnik HPS-a
Alan Čaplar

Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a
Darko Grundler

PUT OLUJE

Nešto što nisam mislio da ću ikad doživjeti.

Prije mog osvrta na ovogodišnji pohod da se vratimo na početak. Tata mi je planinar od moga djetinjstva i kao mali maštao sam da i ja idem sa njim. Volio sam slušati njegove priče i pustolovine s planine koje je dijelio sa nama doma. Toliko mi se sviđjelo da sam ga molio da me vodi sa sobom, da i ja doživim pustolovinu na njegov način. S vremenom me počeo voditi na izlete, prošao sam i Malu planinarsku školu. Ispočetka smo išli po lakšim, a kasnije i težim turama. Tako je na red došao Put Oluje. Najviše sam lijepih priča čuo o tom pohodu pa sam i ja poželio ići sa njim. Uvjet je bio da prođem sa 5 u školi jer je tata znao da mogu ali sam bio lijen. Na taj način me motivirao. I uspio je jer sam cijelu godinu marljivo učio da prikupim dobre

ocijene samo da ispunim njegov jedini uvjet. Prošao sam sa 5 i sa 12 godina mi je odlučio ispuniti želju i obećanje koje mi je dao i tako me odveo na moj 1. pohod. Cijelu sam se godinu tomu radovao, a tjedan dana prije puta sam se preplašio. Bio sam u strahu da to neću moći, da je to preteško za mene. Neopisivo sretan osjećaj me obuzeo na kraju 1. dana mog prvog pohoda kada me uvjerio da ja to mogu i kada sam i sam postao svjestan da i nije tako strašno kako sam mislio. Nastavili smo dan za danom šetati tu pustolovinu sa svim tim dragim ljudima i na kra-

ju sam uspješno odšetao do kraja svoj prvi pohod. Nakon puta sam bio pod dojmom zbog svih divnih uspomena, tako da sam jedva čekao idući pohod. Nakon godine čekanja i nestrpljenja te ponovne priče o prolasku sa 5 došlo je i vrijeme za 2. pohod. Sada više nisam bio u strahu jer sam znao da sam spreman i bio sam sretan što opet idemo. Ja i tata smo došli večer prije u Sinj gdje smo pozdravili ekipu koja ide na pohod i otišli s nekima na picu. Rano ujutro smo se sastali pred klubom Dinarida, organizatora pohodam gdje su se podijelile majice i potom smo auto-

busom krenuli. Prvo je bila Sveta misa prije polaska u selu Voštane podno planine Kamešnice, a nakon nje smo sjeli u vojničke kamione i vozili se po makadamskom putu do polazišta. Na polazištu nas je dočekaao doručak koji je bio prefin nakon kojeg smo krenuli. Vrlo brzo nas je uhvatilo veliko nevrijeme uključujući i potop kiše, ali bili smo na to spremni. Navukli smo zaštitne kabanice i krenuli dalje kao da je sunčan dan. Cijeli život bježimo od kiše, sklanjamo se da se ne smočimo, a sada sa svim tim ljudima koračamo po nevremenu kao da se ništa ne dešava. Baš fora! Nakon sat vremena nevrijeme je stalo, a mi smo bili cijeli mokri. Nakon toga sam bio malo zbunjen, što ćemo sa svom mokrom robom na sebi? Presvukli smo se u suho i mokru robu smo ostatak dana sušili na ruksacima dok smo šetali. Uspjeli smo doći u kamp prije mraka i nakon toga smo večerali i družili se. Bilo mi je mrsko dizati se ujutro u 6h, osim što je bilo rano bilo je i hladno. Digli smo se uz malo muke složili šator i otišli doručkovati. Nakon doručka smo spremili stvari i krenuli.

Kroz godine sam slušao, jednom i gledao tatu, kako se zimi kupa u hladnoj vodi. I ja sam htio probati i tu sam zaplivaao i bilo je neopisivo hladno ali bio sam ponosan što sam skupio hrabrosti i odvažio se

Drugi dan je bio manje zahtjevan od prvog i bilo je dosta više šale i zezancije. Nakon par sati hoda došli smo kod špilje gdje smo ručali i odmorili se. Nakon odmora smo se popeli na vrh Kaorski Koviljevca i dalje nastavili pre-

ma kampu. U kamp smo došli oko 6h, večerali i malo poslije večere otišli na spavanje.

Treći dan smo krenuli prema Maglaju gdje smo se pomolili i napravili zajedničku fotografiju nakon koje smo put nastavili prema vrh Troglav gdje smo napravili veću pauzu. Jeli smo tu, šalili se i poslije se spustili na sklonište Pume. Pume mi je bilo najdraže sklonište jer smo se mi djeca tu družili i igrali na karte, odrasli su pjevali i veselili se. Baš je bila lijepa atmosfera nakon naporenog dana. Ja, Grga, Jakov i Filip zajedno sa Bojanom i AnaMarijom smo postali ekipa za kartanje. Super nam je bilo uz puno smijeha i zafrkancije. Nakon Puma četvrti dan odlazimo prema skloništu Rupe. Sklonište Rupe mi je ostalo u posebnom sjećanju od mog prvog pohoda, kada je tata posudio od Dražena Dugeca mjerac tlaka. U tijeku mjerenja prolilo mu se pivo na što je on poludio i mjerac je očitao tlak 180. Svi smo umrli od smijeha. Peti dan smo se penjali na Lišanjski vrh i na Žrvanj gdje smo vidjeli koloniju runolista. Runolist je zeljasta biljka endemske vrste. S Žrvnja smo se spustili na izvor rijeke Cetine gdje smo se kupali zafrkavali i zalijevali vodom koja je bila jako hladna, samo 8 stupnjeva Celzijevih. Kroz godine sam slušao, jednom i gledao tatu, kako se zimi kupa u hladnoj vodi. I ja sam htio probati i tu sam zaplivaao i bilo je neopisivo hladno ali bio sam ponosan što sam skupio hrabrosti i odvažio se. Šesti dan smo se penjali na Sinjal, najviši vrh Hrvatske. Osjećao sam se baš sretno na vrhu jer to je posljednji uspon na ovom putu. Dalje se samo spuštamo nizbrdo kroz prema Kninu. Nakon vrha spustili smo u dolinu Brezovac gdje smo noćili. Nakon večere smo ostali u šatoru kartati, ja i Anamarija. Stipe iz Sinja je bio moj sponzor, ulagao je lovnu na mene protiv Anamarije. Svi oko nas su navijali i radovali se sa nama kad bi pala pobjeda. Baš je bilo lijepo. Ujutro smo se dignuli dosta rano jer smo već u 6 trebali krenuti prema tvrđavi u Kninu gdje je i službeni kraj našeg puta. Ulazak u Knin me baš ispunio ponosom znajući što sam sve prošao uz priče koje sam čuo na putu radi čega i koračamo ovaj put. Posebno su me razveselili ljudi koji su pljeskali, davali na podršku na taj način. Nakon tvrđave smo se spustili do Lidla odakle nas je autobus prevezao natrag u Sinj gdje je tati auto ostalo. Kući se vraćamo iscrpljeni ali sretni i ponosni. Put Oluje mi je jedno veliko i nezaboravno iskustvo koje jedva čekam ponoviti.

MOJE PRVE (alpinističke) ALPE

@Leo - Smjer Kranjska poč u sjevernoj stijeni Nad Šitom glave je savršeno mjesto za „probiti led“ penjanja velikih slovenskih stijena, a još kad za partnera dobiješ našu Teu, pročelnicu alpinističkog odsjeka HPS-a, penjačka zabava je zagarantirana. Krenuli smo sa parkinga Vršiča skoro trčeći prema sjevernim stijenama Mojstrovke i Nad Šitom glave nas dvije naveze koje smo planirale penjati isti smjer. Prvo sam mislio da se to tako brzo pristupiti smjeru mora u Sloveniji, da je to kao neko pravilo ali mi je Tea u prvoj pauzi za odmor rekla da se ona „malo zaboravi pa požuri dok ne umre“. Nakon tog smo ipak malo normalnije pristupali smjeru jer nas je tek po ulasku u smjer čekao napor. Za ući u smjer prvo je trebalo preskočiti snježnu krpnu od desetak kvadrata pa u vrhu nje krenuti u 250-metarski smjer. Sam smjer smo penjali izmjenjujući se u vodstvu, uživali u nekoliko dugih interesantnih kamina zbog kojih je ovaj smjer intere-

santan za penjanje, ljudikali na svakom sidrištu prevrćući teme iz alpinizma, visokogorstva i generalno planinarstva u hrvata, smijali se nekim zgodama još sa naših mosoraških druženja po stijenama prošlih godina. Sve u svemu uživali na maksimalno u ovom klasičnom alpinističkom smjeru ocjene IV sve do izlaza na sam vrh Nad Šitom glave. Dok smo na vrhu odmarali i čekali drugu navezu da se pojavi u vidokrugu zatvorili su nas dugo najavljeni oblaci, a čim smo krenuli nizbrdo krenuo je pravi alpski pljusak koji nas je za 10 sekundi smočio do gole kože. Naravno za minutu je prošao i izašlo je sunce koje nas je barem onako mokre grijalo do povratka na parking Vršiča. Predivan dan u predivnom društvu dragih ljudi!

Drugi dan našeg kampa neki startaju već u 5 sati prema smjerovima, a nekoliko nas kojima je pristup bliži (sat ipo) kreću u 6. Danas smo nas troje

„Moje prve Alpe“ naziv je ljetnog alpinističkog kampa koji se održao od 16. do 19. lipnja na području Julijskih Alpi, točnije na predjelu Vršiča i Debele peći u organizaciji HPS-a i uz veliki entuzijazam Tee Čalogović, pročelnice Komisije za alpinizam.

Svrha ovog kampa bilo je skupljanje iskustva u penjanju alpskih stijena uz iskusnijeg alpinista, sa posebnim naglaskom na penjanje klasičnih smjerova. Ne moram ni pisati o pristupu i orijentaciji, što je također jako važno jer fališ li ući u svoj smjer, možeš lako završiti u nekoliko ocjena težem penjačkom smjeru.

Prvi dan kampa podijelilo nas je u penjačke naveze, po principu alpinist (ili

iskusniji penjač) - pripravnik. Leo je s Teom išao penjati u sjevernu stijenu Nad Šitom glave - smjer Kranjska poč, a ja sam penjala sa Reneom i Zoranom smjer Severna raz na Maloj Mojstrovci. O, kako li sam se predivno osjećala, nisam skidala osmijeh s lica i uživala sam u stijeni kao malo prase jer sam od prvog trena imala ogromno povjerenje u iskusnog Renea u vodstvu i s velikim guštom sam penjala kao druga. Odmah smo pohvaljeni kao manjeiskusni da super penjemo, nema straha! Navečer se svi okupljamo u planinarskom domu Koča na Gozdu u Kranjskoj Gori i polako se međusobno

upoznajemo i razmjenjujemo penjačke priče. Iz Dalmacije boje smo branili nas dvoje kao članovi HPK Sv. Mihovil, ali alpinistički odsjek HPD Mosor, a bila je tu još ekipa iz Matice, Velebita te jedan iz RAK-a. Aha, moram napomenuti da je u najavi za taj dan popodne bila kiša, pa smo svi požurili u smjerove. Kiša i prava ljetna grmljavinska oluja neke je uhvatila pred izlazom iz smjerova, a nas u spustu. Svejedno, gdje god je netko bio, smočili smo se skroz. Dobro da nas je Tea ranije „poterala“ penjati, nije ugodno biti u stijeni dok lupaju gromovi poviše glave, a mi svi puni željezarije.

išli penjati Kranjsku poč, a Leo i Nataša u smjer Debelakova od 500 metara koji se nalazi u sjevernoj stijeni Velike Mojstrovke, a izlazi baš na sam vrh. Respect! Današnji smjer mi je bio malo teži od onog jučer iako je ocjena težine iste, a moram se pohvaliti da sam penjala i svoj prvi kamin. Dok sam se ja snašla kako idu noge, di ruke i da se triba pomoći kukovima, kamin je taman završio, haha. Odlično, samo sam se jednom čokirala! Po izlazu iz smjera nakon nekoliko sati penjanja, nas troje bacamo se na neki travnati dio kako bi malo uživali i odmorili, no ubrzo se to pretvara u jednosatno spavanje - ko top (njih dva). Dogovor je da Rene i Zoran nastavljaju u drugi smjer taj dan, a ja idem malo odmoriti na kavu u dom na Vršiču, ipak sam u Sloveniju došla sa upalom uha, pa da se previše ne forsiram. Puno ljudi se taj dan vratilo dosta kasno iz planine, pa smo uglavnom svi brzo pozaspali

po povratku, naravno nakon obilnog papanja.

@Leo - Na večeri nakon prvog dana penjanja određuju se naveze za jutro, naveze nakon tog biraju smjerove i vrijeme buđenja i kretanja prema smjeru. Za naredni dan smo spojeni Nataša i ja, vjeverica koja je ispenjala na stotine smjerova na svjetskim i hrvatskim smjerovima. Brzo se dogovaramo da sutra udemo u Smer Debelakova, centralni smjer sjeverne stijene Velike Mojstrovke ukupne dužine 500 m i ocjene IV+. Ujutro zajedno sa nekoliko drugih naveza koja su planirale penjati u istom sektoru krećemo već oko 6, pristupamo ukupno dva sata, a sami pristup smjerovima je već poprilično rizičan s obzirom na konfiguraciju terena kojim se pristupa do ulaza u smjerove. Zeznuta je ta Velika Mojstrovka već u samom pristupu! Sami pogled na kompletan smjer i cijelu sjevernu

stijenu V.Mojstrovke izbiva mi dah iz pluća, malo mi gasi početnu euforiju penjanja velikog zida i traži mi još više skromnosti i pažnje na svaki slijedeći korak. U prvu dužinu smjera ulazim ja, dužina vodi udesno, u prvom dijelu pronalazim stari klin, dobar znak da sam u smjeru ali već nakon par metara opet nemam pojma gdje, lijevo ili desno. Nakon izvučenih 70 metara radim sidrište od dva klina, Nataša stiže do mene i sva oprezna kaže da smo spori i da nemamo baš vremena za izvući kompletan smjer. Meni je bilo malo čudno u tom trenutku da smo spori ali ajmo viditi što se može dalje! Uglavnom dolaskom na Natašino sidrište shvatili smo da smo preskočili pokoje originalno sidrište, spojili nekoliko dužina i da smo poprilično brzi u napredovanju i da nema panike za dalje! Sve dalje je bilo predivno izmjenjivanje u vodstvu Nataše i mene, zapeli smo malo jednom na izlaznom detalju pod ogromnom stijenom koju smo odlučili popeti slobodno bez korištenja dodatne opreme (stremena ili zamke za oslonac) što smo i izvukli nakon malo mozganja. Izlazak na osunčani vrh Velike Mojstrovke bio je točka na I predivnog dana. Popeo sam Veliku Mojstrovku s krive strane!

Treći dan Leo i ja odabiremo smjer Zahodni raz u Maloj Mojstrovki. Nakon jednostanog pristupa (desno od Hanzove poti) stižemo do ulaza u smjer i do velike zaleđene grape, sa doobrim nagibom. Skeptična sam, imamo svatko po jedno kladivo i samo jednu bajlu, a na nogama su nam ljetne pristupne cipele. Kaže Leo - idemo, ja pustim par suza jer sam se iskreno malo i pripala. Leo je popeo prvu dužinu po grapi te krećem ja i dalje je suza u oku, ne virujem patikama i kladivu kao glavnom alatu za napredovanje, iako sam na autobloku. Leo mi po užetu šalje bajlu i krećem sa zabijanjem u snijeg i led, nakon par zamaha osjećam se ugodnije i postajem hrabrija. Opustila sam se pa drugu dužinu penjem prva po grapi, patike sklizu, ali držim se za zabijenu bajlu i penjem na ruke, na snagu. Ulažim između stijene i leda, probijam se, vučem užu, potom opet po grapi - ma cirkus, baš je zabavno. Izlazimo napokon desno, na suhe stijene i promatramo kuda smjer ide dalje, proučavamo i analiziramo. Pogledamo na sat, uh di nam je vrime proletilo. Po skici zaključujemo da smo mi dakle već odavno u smjeru, da smo ga popeli skoro pola, ali plan je da idemo nazad u absajl, nećemo se zafrkavati sa daljnjim penjanjem, izgubili smo dosta vremena em zbog mog nepovjerenja u takvo penjanje (ipak mi je to prva grapa), em zbog otežanog terena na ulazu. U dvi pune dužine od 70 metara absajlamo,

koristimo jedan naš klin i jedan već od prije i dolazimo do sipara na ulazu u smjer. No pred sam kraj kako je otklon bio prevelik, zanilo me u neku pukotinu između stine i leda, upadam vertikalno, prebrojila sam sve zvizde i raskrvarila nogu. Uh, boli, ali ne mogu više plakati, haha. Previjam si nogu i idemo prema Tičarjevom domu na rakiju, pivu, ručak i

kavu. Tu se družimo sa kolegama alpinistima iz Zagreba i napokon se upoznam i grlim sa Anom Tušinec, to je cura s kojom sam dugo frendica na fejsu zbog istih interesa (planine i alpinizam) ali se tek danas prvi put fizički vidimo. Navečer je seljenje u dio koji se zove Debel peč u dolini Krma, u stari lipi dom Kovinarska koč.

Zadnji dan alpinističkog kampa za nas nije penjački, nego turistički. Pozdravljamo se sa ekipom i krećemo prema Jesenicama po našeg Luku Dubravicu te se vraćamo nazad u Mojstranu u Slovenski planinski muzej. Malo je reći da smo postavom oduševljeni, gledamo svaku sitnicu, čitamo o povijesti slovenskog alpinizma, o ekspedicijama koje su od svjetskog značaja, gledamo dokumentarce, proučavamo staru opremu i pitamo se kako i u čemu su oni penjali ove alpske ili svjetske stijene nekad, ne ih rekla tako davno. Nakon više sati uživanja, polako krećemo prema Austriji i našem idućem izazovu - uspon na Grossglockner, smjerom Studlgrat, ali o tome pišem odvojeno. Nakon dugo godina, odlično je što se ovakav kamp organizirao, alpinistička zajednica u Hrvatskoj je mala ali rastrkana. Jedino mjesto gdje se jednom godišnje sastanemo je alpinistički skup Glavno da se klajmba u Brelima. Sad u Sloveniji smo se družili, razmjenjivali planinarske i stijenke dogodovštine, dogovarali se za neke buduće zajedničke penjačke pothvate i mogu reći da smo upoznali puno cool ljudi. Hvala Tea što si nas sve spojila, izmišlala i pružila nam nezaboravno alpsko penjačko iskustvo. Nadamo se uskoro opet!

UŽETOM NA NAJVIŠI VRH AUSTRIJE

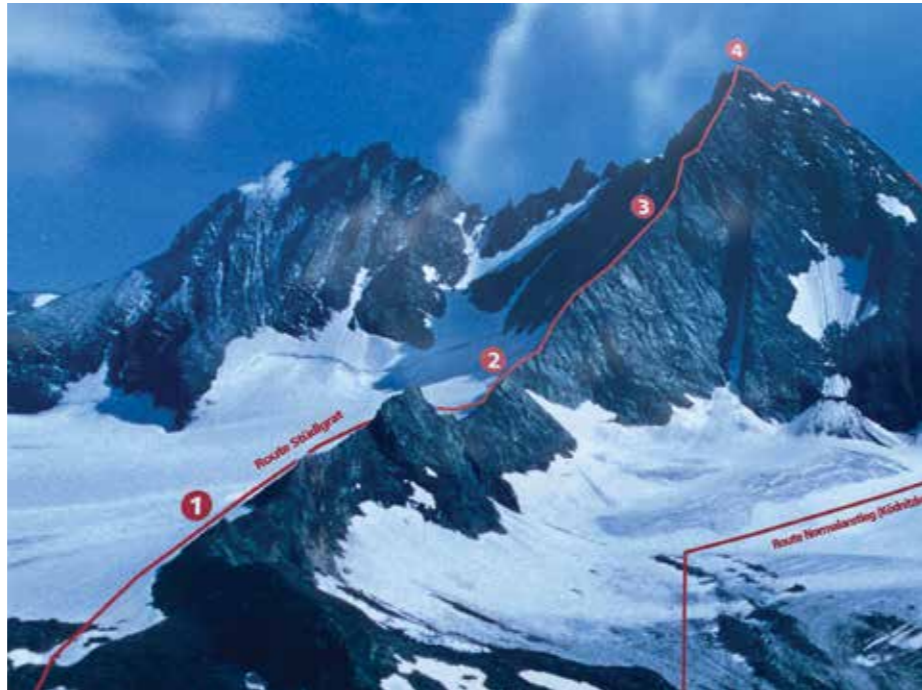

Kao pripreme za ekspediciju Ama Dablam planirali smo tokom ljeta posjetiti Alpe barem dva puta kako bi se svo troje upenjali, kako bi nam mozak i pluća osjetili pomanjkanje kisika na većim visinama i podsjetili nas kako je to, a ništa manje bitno i da se svo troje još bolj i čvršće zblizimo kao tim. Plan nam je bio prvo otići na Grossglockner-a već u lipnju pa onda još za kolovoz odabrati neki vrh preko 4000 mnv kao završna priprema pred polazak na ekspediciju. Nažalost, zbog katastrofalnih vremenskim uvjeta u Alpama ovo ljeto, vrlo loše kvalitete snijega i otvaranja gomile novih lednih pukotina uspjeli smo ostvariti samo prvu polovinu plana.

Odlazak na Grossglockner, najviši vrh Austrije isplanirali smo kao nastavak alpinističkog vikenda u Sloveniji organiziranog od strane HPS-a na kojem smo sudjelovali Antonia i ja. Dogovorili smo se da Luku pokupimo u Mojstrani, usput posjetimo muzej planinarstva u Mojstrani, napunimo se hranom i svim ostalim što nedostaje i krenemo u popodnevnim satima prema podnožju planine odnosno selu Kals am Grossglockner.

Posjet muzeju planinarstva u Mojstrani bih preporučio svakom tko je ikad pročitao samo jedan članak o planinama, čuo za Stipu Božića ili barem jednom prošetao u šparoge na Trtar. U muzeju je na neki nenapadan i skroman način opisana povijest planinarstva Slovenije, jednim dijelom i cijele bivše države, a tek čitajući podatke o njihovim uspjesima ljudima dođe u glavu koja svjetska alpinistička sila su naši susjedi. Preporuka svakom za posjet ako vas put nanese u te krajeve.

U Kals am Grossglockner stigli smo u predvečerje, svo troje smo već penjali ovu planinu standardnom rutom preko ledenjaka nekoliko godina ranije i svima nam je ostalo u sjećanju da se u selu može dignuti šator pa

samo to i planirali napraviti. Dolaskom na parking sela shvatili smo da smo opkoljeni tablama „Zabranjeno kempiranje“ te nam je preostala samo jedna mogućnost, najam skupe sobe u obližnjem hotelu. Naravno, druga mogućnost kao npr. povratak u civilizaciju nije bila baš opcija za nas troje! Ujutro krećemo prema novom cilju natrpani svom mogućom opremom za spavanje na otvorenom, penjanje alpinističkog smjera te kretanjem po zaleđenom terenu i snijegu. Sve to nas je čekalo u naredna dva dana budući

samo se odlučili bivakirati pred ulazom u smjer pa ovaj put za uspon alpinističkim smjerom Studlgrat (penjanje grebena dužine 500 metara ocjene III+), a povratak standardnom rutom preko ledenjaka. Cijelo jutro smo se penjali prema planinarskoj kući Studlhutte, tamo odmorili uz zaslužen pivo i neku super pitu od jabuke pa nastavili još nekih sat vremena do platoa pod smjerom na kojem ćemo podići naš šator. Vrijeme je bilo odlično, ugodna temperatura bez kiše koja je bila najavljivana tek popodne taman kad smo trebali već biti u šatoru tako da je šetnja, ako zanemarimo teške ruksake, bila kroz ugodna. Stigli smo čak prije nevremena prošetati po le-

denjaku prema ulazu u smjer prije nego nas je prvi grom okrenuo nazad. Preostali dio dana i noć mogli smo bivakirati samo u opciji ležanja na leđima, trbuhu, desnom ili lijevom boku. Troje ljudi u šatoru nikad nije pretjerana sreća za udobnost!

Za jutro smo imali pakleni plan, probuditi se oko tri kako bismo bili jedna od prvih ako ne i prva naveza u smjeru što bi uvelike smanjilo mogućnosti padanja kamenja i snijega po nama, a također i gužve na sidrištima. Naravno, optimistični kao i uvijek, ne da nismo bili prvi u smjeru, vjerovatno nismo bili ni četvrta naveza, možda peta ili šesta koja je to jutro ušla u smjer iako su uvjeti noći i najavljenog vremena

dana pred nama bili sve samo ne idealni. Tako je to na popularnim rutama kad klijent plati, a vodič organizira, buđenje je valjda u ponoć, a pokret pola sata kasnije. Mi sa planiranim pokretom u tri ipo smo valjda bili zadnj. Na samom ulazu spuštam ruksak kako bih

se hidrirao ispod sebe ravno u ljudski izmet nepokriven kamenom ni bilo čim drugim. Stvarno kakvih ljudskih govana ima! Došlo mi je da se vratim ravno u šator i prespavam dan! U prvi dio smjera krenuli smo nenavezani, a dogovor je bio da ja vodim cijeli smjer dok će Luka i Antonia biti povezani na kraće, praktično će penjati paralelno da ne gubimo previše vremena. Uz to dogovorili smo da ne idemo u nikakve improvizacije, konstantno ćemo se osiguravati spravama za napredovanje uz korištenje svih potrebnih međuosiguranja u stijeni. Smjer nije penjački zahtjevan budući se stalno koristi sam brid grebena, a na nekoliko ploča je postavljena sajla za lakši prelazak. Uz sve to ipak zahtjeva stalnu koncentraciju budući se penje na + 3000 mnv, stijena je stalno mokra, a na gornjim dijelovima postoje krpe snijega i leda koje traže dodatan oprez. Penjali smo sto posto sigurno i ne pretjerano brzo, uživali u penjanju i smijali se glupostima koje su nam padale napamet na tim visi-

nama. Na vršnom dijelu malo prije nego smo ugledali križ vjetar počinje jačati, oblaci nas prekrivaju i počinje najavljeno „vremensko veselje“. Požurujemo do vrha uz zvukove gromova u daljini koji nam se sve više približavaju. Stižemo pod križ nakon nekih 5 ipo sati penjanja, na vrhu razvijamo zastavu kluba, radimo nekoliko fotografija dok križ zuji od nakupljenog statičkog elektriciteta u zraku. Antonia pokušava napraviti još koju fotografiju, podiže ruku i elektricitet joj se prazni kroz mobitel. Zadnji znak za najbrži pokret prema malom Grossglockneru i dolje prema nizini. Prvih sat vremena dok smo još bili okruženi metalnim stikovima koji služe za međuosiguranja kod napredovanja standardnom rutom bilo je baš čupavo, mi krcati opreme i željeza, osiguravamo se na željeznim stupovima, a oko nas sve zuji i zvoni od gromova. Vidljivost se smanjila na malo i ništa, dereze na stijeni i nisu baš bile neka sreća za brzo spuštanje. Kad smo se spustili do ledenjaka i kad su metalni

stupovi već bili daleko za nama smirilo se i nevrjeme. Kako nas je spuštanje poprilično ispuhalo odlučujemo se prvo nagraditi čajem u Erz.Johann Hutteu, planinarskom skloništu koje se nalazi na izlazu iz vršne stijene Grossglocknera, a nakon popijenog čaja i spavanjem u istom skloništu. To nam je bila odlična odluka jer smo nakon spavanja u toplom ujutro „istrčali“ preko ledenjaka, pokupili šator i ostatak stvari koje smo ostavili pod stijenom na mjestu gdje smo dvije večeri ranije spavali te već za nekoliko sati bili u autu na putu kući. Slučajno se dogodilo da smo Antonia i ja bili na vrhu na isti datum nekoliko godina ranije što je u jednu ruku bilo simpatično čisto zbog slučajnosti datuma, a u drugu zabrinjavajuće i poražavajuće budući smo mogli usporediti stanje ledenjaka Kodnitzkees na isti dan u nekoliko godina razlike. Ledenjak se vidno smanjio, počeo je nestajati i sigurno se povukao za minimalno 50 metara! To smo cijelo vrijeme svo troje ponavljali u autu na putu kući.

Gradonačelnik Šibenika organizirao primanje za uspješne sportaše i planinare

U Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova "Civitas sacra", Željko Burić, gradonačelnik grada Šibenika, danas je upriličio primanje za Nives Radić, Antonija Šaršanskog, Juliju Karadakić, Niku Rajić, Doru Pilepić, Antoniju Viljac, Luku Dubravicu i Leonarda Grubelića, šibenske sportaše i planinare koji su nedavno postigli iznimne rezultate osvojivši medalje i planinske vrhove te im uručio prigodne poklone.

„Na sportskim borilištima, ali i na najvišim planinama dokazali ste da vam ništa nije nemoguće. Želim da i dalje ustrajete na putu kojega ste odabrali motivirajući i druge da se počnu ili nastave aktivno baviti sportom“ – poručio je gradonačelnik Burić sportašima i planinarima uz čestitke na ostvarenim uspjesima i promociji grada Šibenika na jedinstven način. Na događaju kojemu su, uz gradonačelnika, prisustvovali Danijel Mileta, njegov zamjenik, Mirjana Žurić, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti, Dario Kulušić, tajnik Zajednice sportova grada Šibenika, treneri i članovi obitelji, nagrađeni sportaši su zahvalili na prijemu te najavili daljnji predani rad i angažman u svojim sportovima i aktivnostima. Podsjetimo, Nives Radić, članica šibenskog Kickboxing kluba Dalmatino osvojila je po sedmi put Europsko prvenstvo u kickboxingu te je danas europska i svjetska prvakinja u tom zahtjevnom sportu.

Sa zlatnom medaljom i naslovom prvaka Hrvatske za ovu godinu iz Osijeka se sa Prvenstva Hrvatske u parakarateu, u kategoriji parakarate - seniori - invalidska kolica k -30, vratio Antonio Šaršanski. Članice Karate kluba OSI Krka Julija Karadakić i Dora Pilepić osvojile su zlatne, dok je Nika Rajić postala viceprvakinja na Prvenstvu Hrvatske u parakarateu održanom u Osijeku. Iz kraljevstva planinskih visova vratili su se Antonia Viljac, Luka Dubravica i Leonardo Grubelić, članovi Hrvatskog planinarskog društva Sv. Mihovil. Šibenski planinarski trojac, zajedno sa kolegom Aleksandrom Milosavljevićem iz Srbije te dvojicom sherpa popeo se na vrh za mnoge, najljepše planine svijeta Ama Dablam koji se nalazi na 6814 metara nadmorske visine.

*Preuzeto sa stranica
Grada Šibenika*

HIMALAJAVSKA EVEREST BASE CAMP KRONIKA

O PUTU I NA PUTU TAMO DI JE NEBO BLIŽE

Napomena: Količina teksta je namjerna ... sve ostalo nije ... Viljac se zeznila i rekla "Samo piši, no limit" (pa kome puno nek priskoči)

Znate ono kad u životu odustanete od nečega i u zadnji tren sve sidne na svoje. Tako je i moja priča sa Himalajom. Još ka malo dite prstima sam podvlačila po knjigama i TV-u i govorila kako ću jednog dana tamo ići. Ja narasla a dite u meni koje oće krenit na taj put nikad nemirnije, nikad puta željnije. Baš u ova bizarna vrime kad su nam zdrav razum i sloboda življenja punim plućima stirani u kantun. Zadnje skoro 3 godine korona paranoje provodim u trzajevima između nade „Evo ga konačno krećen, pakiran se“ do totalnog „potonuća“. Agencija šalje mail da opet sve odgođeno...lockdown...svi opet brnjicu na usta i pod katanac. Baš kad san se počela osjećati ko neka beštijica na kratkom lancu jedno popodne stiže

poruka da upadan u ekipu Mihovila...Skoro zaboravila da san po povratku sa Ararata priupitala imal' mista za mene.“ A ne znamo, ekipa već formirana, vidit ćemo“- dobijen „jasan“ odgovor dok u glavi lagano otpisujen i ovu opciju. Ma pješke ću se uputit bogami!!! Kad ono provukoh se kroz iglene uši (isplatilo se "ulizivat" Mati i Tucku...cjepit priko reda i ostalo ha-ha-ha)...ipak je to elitni odred HPK MIHOVIL he-he-he. Da, da prst sudbine, ruža vitrova se zavrtila i pokazala put tamo, više od 6 000 km zračne linije udaljenosti između ovog našeg i onog himalajskog neba. U treptaju oka proleti i ova puna isčekivanja i očekivanja godina dana. Na putu do kuće iz noćne smjene mantran da mi se dočepat tog aviona i svit može na misec dana kud oće šta se mene tiče. Torba je već odavno spakirana... bar jedan put da san navrimo i po običaju ne kasnin. Ko i uvik hot spot, nulta točka polaska Republika Šubićevac. Potrpajemo se u kombi i naš veliki put, trekking do prvog baznog kampa Mt. Everesta može otpočet. Nas 14 Himalayavaca (Mate, Marijan, Labor, Anka, Slaven, Mošo, Šimac, Tucak, Vedran, Tina, Josipa, Ana, Luca i moja malenkost)...14 Homo sapiensa...lutilica... tragača... 14 dana kroz utrobu, uz i niz kičmu jedinstvenog čuda MATERE PRIRODE-HIMALAYE i njenih 14 be-

smrtnjaka priko 8000m. Čak smo se i oko 14:00h popeli na Base camp. Sve je nešto u znaku broja 14 he he. Simbolika puta poprma gotovo poetsku dimenziju. Kako bi dobri stari Ujević u svom „ODLASKU“ zavapiao...“U slutnji, u čežnji daljine, daljine. U srcu, u dahu planine, planine. Tamo, tamo da putujem“. Na putu do belog Zagreba grada prati nas šijun...neka pada...taman da je i opći potop ne smeta mi. Samo da nas pusti da pokrenemo kombi koji je na pola autoputa otkaza poslušnost. Baš kad smo se počeli komešat i zavrtat rukave spemni na guranje naš pridsidnik šoferski žvelto pali raketu i gibamo dalje. Nakon čekiranja i par uri zujanja po Franjinom aerodromu, eto leta za Istanbul. Virovat ću da smo u zraku tek kad kroz prozor aviona ne buden moć vidit oznake na pisti, a aerodrom mi se bude činit ko naplatna kućica. Taman se uspila namistit u sidalu i već smo teleportirani u tursku metropolu di ćemo do mraka tumarat po zračnoj luci čekajući let za Nepal. Aerodromska dosada još me jedanput podsjetila zašto, međuostalin, volin „pisanu rič“, ponila san najdeblju knjigu koju iman. Dode i ta velika ura(20:20h)... ukrcavamo se na let za Kathmandu... Himalajo eto nas!!! Dok glas iz kokpita srdačno pozdravlja ja pensan kako priživit 8 sati leta(ne mogu spavat si-

Drugi dan aklimatizacije

deći, poremećaj neki..neman pojma). Meškoljin se u sidalu ne sluteći koja me pokora čeka. Improviziran položaje koji prkose ljudskoj anatomiji...i ispod sidala se pokušavan zavuč. U namumu me zaustavljaju začuđeni pogledi i činjenica da bi morala izvadit par rebara i za koji centimetar skratit noge. Umrtnjena od nespavanja, na rubu živaca bacan se na pod između sidala...spaaass. Al eto ti tete stjuardese koja me piskutavo opominje da ne smin tu ležat. Vata me postinsomnijski cerek... ono kad ste od nesaniće toliko izmoreni da se od muke smijete. Isprid mene i jadni Labor isto muku muči. On pak naopač-

ke u sidalu kleči i grli ga. Mislin se, čovika ne poznat najbolje, ali ni ovaj ka i ja nije sav svoj. E da, prije nego stignemo u Nepal par crtica o veličanstvenoj Himalaji(da ne morate guglat koga zanima). Ona je mlado nabrano ulančano gorje staro „tek“ 40-50 milijuna godina. Na sanskrtu njeno ime znači SNJEŽNO BORAVIŠTE. Nepalci je još zovu SAGARMATHA (BOG NEBA, NEBESKA GLAVA), a Tibetanci CHOMONLUGMA(SNJEŽNA MAJKA SVEMIRA). Sve je počelo prije cca 220 milijuna godina kad se praktinent Pangea počela razdvajati. U to vrime Indija je kao otok plutala u blizini Australije prije nego se sudarila sa Azi-

jom. Sudarom te dvi mega tektonske ploče, indijska gusto priljubljena za morsko dno podvukla se ispod meke, podatne azijske koja ju je na svojim leđima počela dizati prema gori...i tako je počelo rađanje najvišeg planinskog lanca na našoj Planeti. Ispružila se, bolje reći savila u vijenac do Indo-gangeske ravnice na jugu i visoravni Tibet na sjeveru u dužini 2500 km prosječnom širinom od 300 km i to kroz pet država(Kina, Nepal, Butan, Pakistan, Indija). Tri rijeke natapaju taj nepregledan teritorij-IND, GANGES, BRAHMAPUTRA. U tom slijevu živi 600-750 milijuna ljudi(nek se toliko Hrvata proba negdi natiskat...bilo bi svega ha-ha-ha). Prvi tragovi civilizacije na Himalaji datiraju još od 8000 pr.n.e. Zbog svoje uloge prirodne barijere tijekom zime ne dopušta prodor hladni zračni masa sa sjevera-zato su sjeverniji krajevi aridne, vegetacijom oskudne i vitrom šibane pustopoljine(TIBETANSKA VISORAVAN)) i gole pustinje(GOBI, TAKLA MAKAN). Na isti način lomi monsune koji pušu sa juga na sjever-zato je npr Indiji i Bangladešu poplava par puta godišnje normalana stvar. Gorostasna i nepredvidiva kakva je i klimu čini takvom- oscilacije između dva godišnja doba koja se izmjenjuju. Kako je „mladahna“ ne obiluje nešto rudnim bogatstvima (imaju nešto bakra, ugljena, željeza)...zato valjda i nije nešto zanimljiva bjelosvjetskin predatorima koji okolo pustoše tuđa prirodna bogatstva...dabogda tako i ostalo!!! Al zato ima jedan od najveći hidropotencijala na svitu (bit će svega kad voda postane važnija od nafte!) Flora i fauna je isto takva... puna ekstremofilni stvorenja- snježni leopardi, jakovi- kulne životinje bez koji ovdašnji ljudi ne bi mogli zamisliti život. Zaklinju se i na mitskog YETI(na tibetanskom „ona tamo stvar“)- čovjekolika dlakava neman koju krive za svašta nešto...krađu stoke, ružno vrime, čak i bračne nevjere ha-ha-ha. Mi po putu nismo niti jednog sreli...al ono šta ne vidiš ne mora značit da ne postoji. Bujne, pune života i tropske egzotike prašume u podnožju, listopadne i zimzelene šume pa sve do nepristupačni vrleti po kojima raste čudnovato bilje koje ne traži ni kapljicu vode, a ni debeli minus im ne mogu ništa. Znate li da Himalaja još raste...1 cm/godišnje...da je toliko rasla zadnjih 40-ak milijuna godina bila bi visoka 400km. Kuriozitet radi, Međunarodna svemirska stanica orbitira oko Zemlje na udaljenosti od oko 300-400 km. Znači da je toliko narasla Himalaja bi nosom u nju dirala. Ali Majka Priroda se pobrinila da zauzda njeno stremljenje u

Aj probaj prići ovog ... ko se visine boji još?!

visinu, a da joj opet ne dira u divlju srž. Omjer vertikalnog i horizontalnog rasta izbalansirala je raznim svojim silama(gravitacija, erozija...) šta oće reć da raste i u širinu. Usporedbe radi, Mons Olympus na Marsu je najviša planina Sunčevog sustava (iduću ekspediciju idemo tamo hehehe).A sad „malo“o našim EBC putešestvijama. Fala nebesima, oko 06:00h stigismo u nepalsku prijestolnicu, vremenska razlika Zagreb-Kathmandu cca - 4 sata. Rasčupana i izbezumljena ko da me Turkish na svom repu vuka jedva čekao pod nogama osjetit tlo. Još samo triba izdržat po ure torture sa formalnostima za dobit vizu. Na kraju po ure se razvuklo u par sati, al strpljen spašen. Sve se radi „pješke“, ručno ko u doba abaka. Nisan neki ljubitelj digitalne ere, pa ni sad. Ne smeta mi šta mi inače smeta, satima u redu dubit i čekat -sve je to u svrhu višeg cilja. Na šalterima nasmijana lica službenika sa izrazima „odnia vrag prišu“...ko da su našima nešto u rodu, samo šta su naši kiseli i mrgodni...po efikasnosti su tu negdi ha-ha. A mi na rubu snaga glumimo da nam je baš dobro...baš smo zen mirni i mogli bi ovako do sutra. Al opet, papir je u rukama...prigrmili smo i to. Adrenalin, serotonin i sva sila kemije u meni pljušti na najjače...koji umor...koja nesanic...zaboravljan na sve...sritno stigla nakon stoljeće putovanja. Vodić

Primoštenski ogranak na Base Campu

Binod kiti nas vijencima cviča i krećemo put hotela Samsara. Nije baš neki vesel naziv obziron da budisti i hindusi samsaru smatraju vječno vraćanje/ patnju kroz koju prolazi pojedinac nakon smrti, opetovano se vraćajući u fizičko tijelo. Nije valjda neka mračna gajba puna pantagana. A pa dobro...

ima šatora...spavat ćemo na otvorenom. Vožnja do hotela kroz grad daje naslutit koja nas avantura života čeka. Na kraju hotel fantazija-u centru grada. Lipa bašta ispid, puna palmi, ljubazno osoblje, sobe za deset. Neki su dobili i „predsjedničke apartmane“. Na vrhu balkon i krovna terasa. Ma ima sve. Nakon kratke promenade kroz Thamel i večere u Jesse James restoranu (u koji ćemo i kasnije navrat) pravac krevet. Čeka nas dizanje u 03:00h i 4 sata vožnje do aerodroma Ramechhap u istoimenoj regiji odakle malim avionom letimo za Luklu. Do Mt. Everestu vodi 18 staza, ali samo se 2 koriste. Sjeverna u Tibetu i naša jugoistočna u Nepal. Neslužbeno, na svitu ima 20 vrhova veći od 8000m, a 14 službeni počiva na Himalajinim ledima. Svi znate da je Everest najviši vrh svita(8848m), ali zapravo najviša planina na Planeti je Mauna Kea na Havajima...ako mirimo od morskog dna(10200m)...no uzme li se od morske razine visoka je samo 4205m(naše dvi Dinare, neš' ti). Ime nosi po Georgu Everestu, britanskom geodetu iz kolonijalnog doba kojeg je kraljica majka poslala u Indiju da tamo nešto miri i računa, a ovaj se kući vratio ko heroj po kome krovu svita dadoše ime. On vrha nit vidia nit popea. Istinski heroji su zapravo Edmund Hillary i Tenzing Norgay, osebujni i neustrašivi Australac i Nepalac koji su 29.05.1953.

Popet ću se tamo sutra!

Valja malo i odmoriti!

Korakom laganim ...

prvi popeli Everest. Eto po ovome gori se zove, a njih se tu i tamo sitemo...tako to biva u životu. Skačen se iz kreveta ko da san spavala 13h, a ne 3h i brzo pritumbajen stvari u torbu koja će me pratiti naredni dana. Ni cimerica Luca nije ništa manje agilna. U prolazu dobacujen da iden na recepciju izvagat prtljagu...vraćan se sa priznanjen kako san uspila puknit hotel-sku vagu(nikad nisan imala osjećaj za težinu ha-ha). U povratku kući to će mi se obit o glavu (po ne znan koji put). Tako odokativno nabacane torbe grabimo i polazimo na meni ako ne i svima najluđu vožnju kopnenim prometalom. Vozač formule 1 vještina mota i vida po tim smrtonosnim serpentina. Vozi čovik taj hibrid između Kremkovog stopalomobila i Trottero-

vog furgona ko da sutra ne postoji. Mrkli mrak, a zaštitne ograde ili asfalta niti pedlja...i to debeli dio puta od 140 km punog grba i rupa. Širina puta taman da se dva auta na jedvite jade mimoidu (s tim da jedan mora stat), ali ne, ode niko ne staje. Dok on trubi i nabija gas mi pokrivamo oči i virimo kroz prste u pitaj ti boga koliko duboke provalije. Ako se sunovratimo prokopat ćemo tunel do Lukle. Al nije me strah, štaviše umiren od smija. Kad se ide daleko od kuće, strah triba ostavit u njoj. Čini mi se da je jednom autu iz suprotnog smjera otpalo kolo...il samo umišljan od pustog skakanja amo tamo po sidalu i udaranja glavon o prozor. Do jutra lunch paketi rasuti po podu...lete banane, muffini, jaja utvrdo na sve strane. Svako pokušava

uvatit svoje. Neko odostraga viče da mu je izbilo zub, a možda i kamenac iz bubriga. Scenarij iz „Ko to tamo peva“ na nepalski način. Doživljaj upotpunjuje polako svitanje koje iza koprene skriva nepregledna kaskadna polja riže, banana, ananasa i ostale tropske egzotike. Purpurno-zelene klisure protežu se u daljine. Kao gledaj lipu prirodu, ne u vozača i provaliju...manji ćeš PTSP imat od vožnje. Došavši do Ramechhap luku ispadamo iz ovog „vražjeg“ prometala sa izrazom lica „Ljudi moji šta je ovo bilo!!!“. Neki su još uvek blidi ko krpe sa očima na vr' glave...koja je još uvek na ramenu...pa budimo sritni. Znoj probija ispod šest slojeva robe...skidaj se u kratke rukave...ipak su ovo tropi. Slijedi još jedna tura čamećeg čekanja, ali za

Miss Dubrave, prva i druga pratilja

kako kažu pola sata jednako napete vožnje avionom u koji stane taman nas 14-ero. Cilj je Tenzing-Hillary aerodrom u Lukli i njegova kratka, strma pista ispod koje zjape ralje provalijske nemani. Nosi atribut „najopasnije na svitu“. Ima li ode išta zbog čega ti želudac neće skočiti u grlo??!! I ovi piloti moraju bit majstori od zanata ko ovaj naš vozač kombija. Kreće kontrola prtljage. Najpožrtvoviji članovi ekipe nose i medicinsku opremu koju im uvalih. Ampule lijekova, igle, zavojci, kateteri...tribat će to objasniti nekome. Vedran a.k.a Tica u prolazu mi dobacuje „Ajde tamo rec šta će ti one škare i noži (oče rec kirurški set). Ja san svoje rješio...reka san onoj tamo da san doktor i nije puno gnjavila. Nu me, ko mi ne bi povirova ha-ha-ha"-njemu je zabavno, osin šta izgleda i zvuči sveznadarski. „A šta ču ja sad rec -nadovežen se. Ispast će da se rugamo sa njima...još ću i u zatvor završit.“ „A bogati reci da si ti za šivat rane, a ja za sve ostalo...hahaha“ -uzvrća mi zajebantski. Dok simpatično djevojčice sva u grču privrće po kesi ko da su

Spice girls

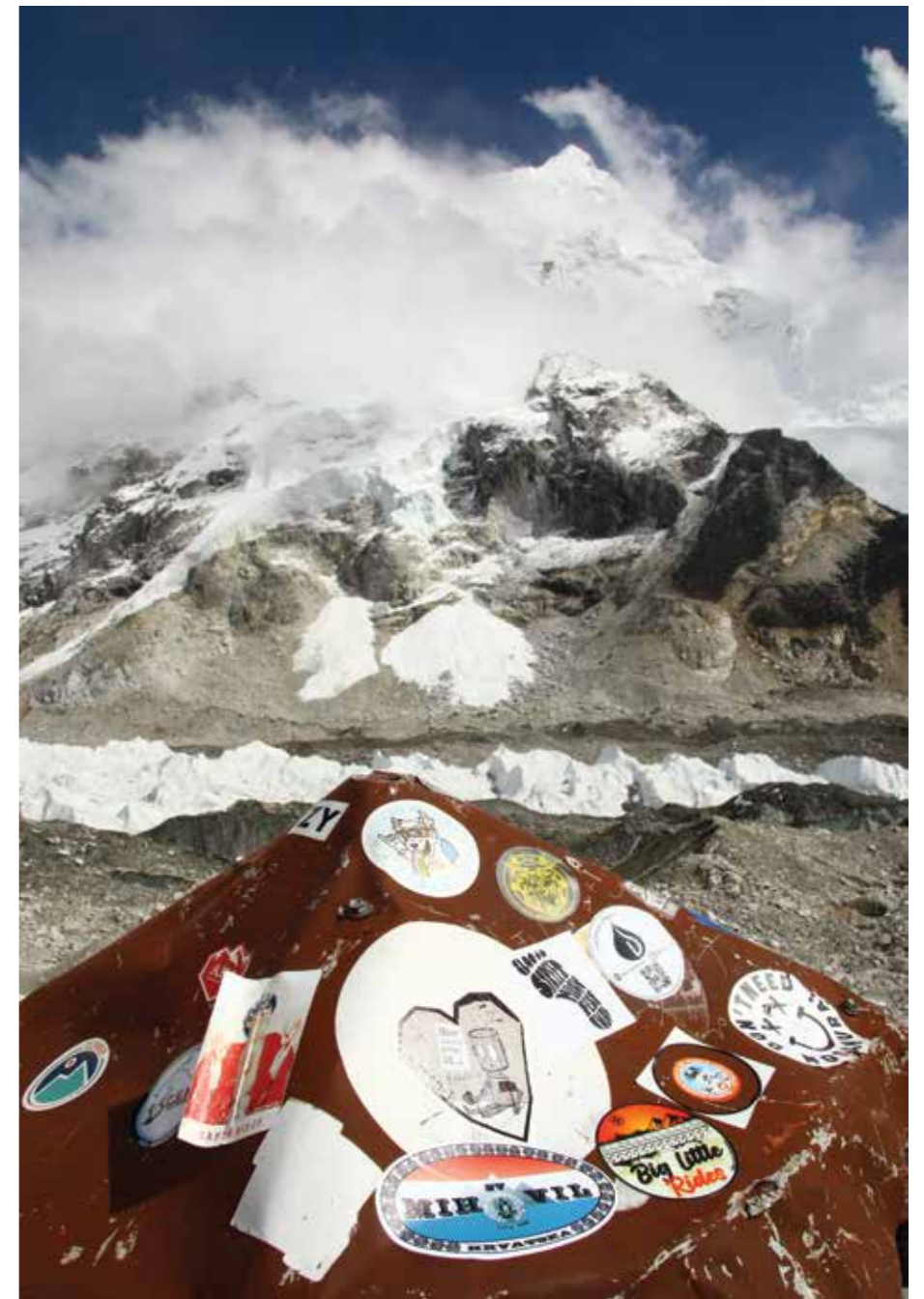
unutra zmiije otrovnice smirivan je pokazujući svoju iskaznicu i licencu. Kratko objašnjenje šta je to unutra i šta će mi/nam briše upitnik iznad njene glave i u tren oka opet smo u zraku. Ne

znan jel me već vata visinska bolest ili mi samo „bez teksta sam“ prizori iz ove ptičije perspektive oduzimaju dah. Avion malo veći od kljuna rode razgrće razbarušene cirostratuse otvarajući pogled na bezvremensku lipotu...zelenilo, rijeke, slapovi, vrhovi u obličju piramida, tornjeva, konusa i šiljaka...sva čuda geomorfologije.. Po glavi mi se mota premisa "Koja li je domišljata glava sve ovo smislila...Velika Kreacija...Božja Umotvorina". To je valjda ta Shambala o kojoj pričaju-mitsko himalajsko kraljevstvo... skrivena zemlja sreće, mira i umjerenosti. Iz zena nas budi škripanje guma aviona (trude se i one svon snagon zalipit za pistu) jer ispod nje pogađate... žilet oštra litica i jama bez dna. Stigli smo u Luklu...još uvijek živi i zdravi. Gradić je to na sjeveroistoku Nepala na 2860m. Ime u prijevodu „mjesto sa puno koza i ovaca"...a ulice, gle paradoxa, pune konja i pasa. Isprid hotela di ćemo malo stat, prizalogajit

Malo kulturnog uzdizanja u Muzeju Sherpi

, spremni ko mali vojnici čekaju nas naše Sherpe na čelu sa vodičem Shivom. Sherpe su inače etnička skupina, samoproglašen narod(nisu samo tamo neki gorštaci šta vuku teret po Himalaji) koji čini niti 1% ukupnog stanovništva. Ljudi su to svakog divljenja dostojni...vridni ko mali mravi naredne dane na svojim trudbenim leđima nosit će duplo veći teret od vlastite kilaže. Otvorenog su uma punog tolerancije...njihov životni credo je „Živi i pusti druge da žive“. Prakticiraju šta propovijedaju...bar se trude. Poštivanje čovika i njegovog dostojanstva...to je njihova maksima, a ako si šta i zgrješio to je isključivo tvoja stvar. Nema dežurni moralista. Kad bi svi bili ko ovi „Ljudi s Istoka“ (njihovo ime u prijevodu) di bi nam bia kraj. Dok oni nabacuju naše zapadnjačko breme na svoje izglođane kosti mi se polako slažemo u liniju, „na parove razbroj se“ i „PUT SVIH PUTEVA“ službeno može početi. Već pri samom polasku iman špurijus da će ovo biti nešto posebno. Prvo odredište našeg trekkinga je PHAKDING... pitoreskno seoce na 2651m u Khumbu regiji poznata i kao Everest regija jer se najveći dio ove trekking staze proteže upravo kroz nju. Selo je uvršteno na Unesco listu svjetske baštine. Zadnja u koloni u svom ritmu apsorbiram svaki detalj ko da mi život o tome ovisi. Kućice sazdane u tradicionalnoj nepalskoj arhitekturi, skromne, ali pune duha ko šta su i sami ljudi koji te kuće nastanjuju. Svi su u nekom poslu...kopaju, sade, zidaju. Zen odmjereni karkvi jesu, sramežljiv, ali opet radoznal pogled nadopunjuju toplim osmjesima i rukama u položaju molitve...kozmpolitski pozdravljaju sa NAMASTE („pozdravljam sve ono sveto u tebi“). Kroz prozor i krpene zavjese vire vesela dječja lica... harlekinski se hihocu...dižu dva prsta u zrak. Vadimo iz torbe slatkiša i još nekih stvarčica za dat im...neki radosno lete u zagrljaj, druge jedva nagovoriš da uzmu. Mislin se kako su samo skromni i pristojni, a vrtića i ostali odgojno-obrazovni ustanova nisu previše u životu vidili, ako će i uopće neki. Naša dičurlija bi se valjala po podu i tražila još...jer je Petar dobio više čokolade od Marka. Di god se okreneš slike koje bi tribalo uvijek ječiti...sam Bog zna koliko me moderna „gedeterija“ nervira, ali u strahu da glava neće uspit sve memorirat, grozničavo grabim mobitel i slikajen. Slike koje na kraju ne govore tisuću riči, ma ne govore ni pola od toga kao kada gledaš i upijaš vlastitim očima...a pitaš se jel te i one varaju. Stotine slapova spuštaju se ni sam ne znaš od kud, tapeti guste zelene trave, grmova rododendrona, stabla cedrova...a ptice pivaju bez prestan-

Nek se zna ko je ovuda prošla!

Stani u red i pripremi 5 kn sitnog

ka...da zagluši. Vrat mi vrtil skoro puni krug, a triba gledat isprid sebe. Ode se lako možeš naći jednu etažu niže hahaha. Dok samouki ekspert za svjetske religije, naš glavni i odgovorni vođa puta Tucak drži sat „Uvoda u budizam“, mi pokušavamo zavrtiti puste molitvene kotače po putu...imaju neki praiskonski zvuk...ne znan zašto, al jeka koju stvaraju podječa me na zvuk Zemljinog magnetnog polja. U ritmu univerzalne mantr OM MANE

PADME HUM(duboko srce suosjećajna) sa svakim zamahom raspršujemo te vibracije prema Početku...Kozmosu odakle su i potekle. Smještaj u Phakdingu i više nego dobar...poprilično čist, uredan, imaš se di i okupat(još uvijek)...priko puta ima kafić, dućana...ma divota. Nonkomformist san, ali biti još uvijek u doticaju, na ovim visinama, sa elementnim od civilizacije i nije tako loše. Nakon pospremanja po sobama i malo odmora sidamo za večeru...pada dogovor šta i kako idući dan. Od „životne važnosti“ stavka „A šta ćemo obidovat“ sve ove dane isto brzo rješena...jaja, riža, manistra, krumpiri...nekoma će se ogadit do kraja života hahaha. Jutro sljedeće, dan četvrti. Svi smo relativno dobro, naspavani. Prije doručka vižitajen u sobu jednog člana koji nije dobro, kašlje, temperatura, viroza nekakva. „Ma

Pridsidnik u oblacima

nemaj brige, ponila san cilu ambulantu"-uvjeravan ga. Da ne ispadnen niškoristi ko na Arartu prošle godine. Na njihovo „Kakva mi je ovo fleka na nozi“ i „Koliko triba popit ovi tableta“ dobili bi odgovor „Ma nije ti ništa“ i „Pij kol'ko te volja“. „Pa kakav si ti to doktor, prije neki seoski vrač“-pljuštale su kritike. Ne, ne ove godine se moran iskazat, pokazat da i ja znan nekog vraga...pa ko priživi pričat će hahaha. Kako god svi smo na okupu i pružamo korak lagani prema NAMCHE BAZAARU (3440 m) -gradić od nekih 1600 duša, glavni grad Sherpa i trgovačko središte Khumbu regije. Izlazom iz PHADKINGA ulazimo na zaštićeno tlo Nacionalnog parka Sagarmatha od nekih 1150 m2 na visini 2845 m2 sve do samog Everesta. Jučerašnje sunce danas porobljava kiša...rominja...tek toliko da stvori ugodaj kakvog sam i zamišljala...kakav pristaje Himalaji. Tek danas sam pod punim dojmom...kaleidoskop boja, vodopadi, vunasta izmaglica...da ti glava eksplodira. Mora da je Tolkien ovako zamišlja svoje Međuzemlje i Gospodara prstenova. Možda po putu iskoči neki Hobit, vilenjak, Gollum dok ih naganja Yeti. Mašta radi turbo. Žubor vode ispod visećih mostova pogađa neku terapijsku frekvenciju. A tek ti mostovi zapetljani u molitvene zastave. Prilazit priko njih luna-park...nije za one koje muči slaba ravnoteža i strah od visine(čak ni meni koja neman tegoba takve prirode nije svejedno gledat prema doli). Ma šala...svi mogu odat po njima. Neki od nas upravo su se tu pokušavali riješiti svojih visinskih strahova...uspješno...nadan se. Još kad natovareni jakovi krenu po njima...pitat se oće li most izdržat baš i nije preporučljivo. Srića nisu više od konopa i drva...zaminile su ih nekakve upletene legure. Kiša i dalje uporno po svom...volin sunce, ali danas mi baš ne fali. Ta vječna padalina tu je taman da zaokruži ovu planinsku viziju raja. Čini mi se da se lakoćom uspinjemo...

Živili! Dobar tek! Piva nama, panceta mišima

Aj pogodi šta je ovo? Od jaka je a nije jestivo, gori a ne podržava gorenje

Niko se ne tuži...Il samo dobro trpe i ne govore ništa. Zastajemo samo da se jakovima i Sherpama pomaknemo u stranu. Koliko god puta prošli, spontano mi dolazi da im se naklonim do poda. Koji samo respekt u čoviku bude...ti žilavi gorstasi u malim, mršavim tijelima. Noseći olovne torbetine nas objesni bjelokožaca gori doli po Himalaji da bi donili šaku riže na stol. Uz to te svaki put lipo pozdrave i odzdrave. Naš domaći svit bi te posla u neku stvar da mu kažeš „Dobro jutro“ dok ovaj na leđima poteže ormar na 12. kat Plavog nebodera-to je ta analogija samo šta Sherpe potežu po cile dane...trpe, muče i ne gledaju nikom odgrist glavu. Svako iole empatičan skinit će kapu i spustit glavu prid tim izvanrednim ljudima. Tako požrtvovni, trpeći, ali puni dostojanstva i nagona za životom, takvi ljudi su stupovi civilizacije-zbog takvih čovik neće izumrit. A ne tamo neki ušminkani, prazni bezveznjaci koji se valjaju u svili i kadifi ko svit iz kojeg mi dolazimo. Ko misli da mu je teško, neka malo proba njihov život. Iz dubokih misli egzistencijalne krize opet izvlače dica...ti mali zaigrani vragolani...trče uokolo demonstrirajući svoje mačevalačke vještine, napinju luk i strijelu prema nama bez namjere da odapnu. Dolazimo u selo Monjo na 2830m, tik ispod ulaznih vrata i check pointa za SAGARMAHTA NACIONALNI PARK. Prošavši kroz te dveri nastavljamo put Namchea. U jednom trenutku onom viroznom se pogoršalo, ne može dalje. Dok grickan po putu kupljenu mrkvu postavljajući ga u ležeći položaj sa nogama u zraku i razmišljanje šta mi je dalje činit. Ma bit će dobro...kad nemaš ništa pametnije za reć to je najbolji odgovor...bit će vrijeme za pesimizam...imamo mi još puno toga za izgurat. I tako i bi...do Namchea je stiga prvi hahaha. Po dolasku jedva se čekamo dočepat kreveta...bar ja. Ujutro nas čeka prva aklimatizacija. Krećemo lagano opet praćeni kišom...šta se mene tiče može padat danima...ovom ambijentu jednostavno prirodno pripada. Već po samom izlasku iz Namchea pruža se kolajna brežuljastih vrhova zarolanih u travu i nisko listopadno raslinje (petrolej zelena, oker žuta, trula višnja i kakaovac smeđa ... nijanse boja kakve samo priroda može smiksati). Crnogorica im drži leđa, penjući se uzbrdo udružuju se šume borova i smrike. Ko da smo u Hrvatskom zagorju, a ne na najvišem planinskom masivu. Uživam u ovom usponu. Šta se više penjem to lakše dišem...neki visinski paradox, ko će ga znat...do kraja puta možda mi još jedno plućno krilo izraste. Zračne mase u vrtložnom plesu igraju se i sudaraju raspršujući molekule vode o čelo i trepavice. Svako malo se okrenem...fantastičan panoramski pogled na Namche u magli...u koju vriću potpat sve te dojmove...prizore nadrealne. Tri sata uspona, a na vrhu "Everest view hotel"...ono šetate šumom i naltetite na tako nešto usrid ničega. Stolpljen sa prirodnom kulisom u svom japanskom stilu. Sagrađen 70-ih godina prošlog stoljeća od strane nekog japanskog entuzijasta i zaljubljenika u Himalaju. Na 3880m jedno vrijeme boravia u Guinnessovoj knjizi rekorda kao „najviši hotel“, u međuvremenu izgrađeni i drugi na višim razinama. U podlozi iz zvučnika restorana čuje se lirski glas meni drage Tracy Chapman i njena "Revolution". Kako se samo dobro uklapa u ovaj momenat sinkroniciteta- revolucionarno -tako se upravo i osjećam. Pogađa u žicu dok mi zvukovodi titraju od zadovoljstva.

Tako orošeni lebdećim korakom ulazimo u tu japansku odaju tajni. Po sridini restorana otvoreni plamen iz kamina izbija toplinu, do njega veliki koncertni klavir. Sanjivo nostalgичni ugodaj i topli čaj u ruci... a šta više tražiti. Šćućurena uz vatru gledan jednog veseljaka iz ekipe kako domaćem čoviku, Sherpa vjerovatno, iz ruku grabi puhalicu za vatru. „Nu daj men'i udri po njoj. „Aj slikaj me 'vako dok pušen"-utlači me instagramski raspoložen. „Zapalit će mi kosu dok je pokislusu sušin...ma prije će onoj Amerikanki priko puta...njena je suva, brže će planit"-tješim se. Obziron da mi je iz glave privremeno izbrisana dimenzija vremena ni sama ne znan koliko smo tako proveli u ovom meditativnom ambijentu. Trgnilo me nečije „ Ajmo ča...spuštamo se nazad. Lagano skotrljavanje u naše sklonište povr' Namchea. Taman prije pljuska koji nas par entuzijasta neće omest da poblize upoznamo grad. U ustaljenom ritmu penjanja i spuštanja defiliramo glavnom ulicom, a nigdi žive duše...osim prodavača u šarenim dućanima kiša sve potirala u kuće. U potrazi smo za 300 godina starim tibetanskim samostanom(jedan jedini svećenik ga čuva) i muzejom Sherpi. Dok se nebo spušta na zemlju, a kiša lije gazimo po bogtepitaj koliko stepenica(kome nije dosta planine evo još malo tjelovježbe) do samostana SANGA THECHOKDECHENLING(lako pamtljivo

ime, probajte izgovorit u jednom dahu, a da se ne udavite vlastitim jezikom hahaha). Prije ulaska napinjemo mišiče spremni zavrtit dva gigantska molitvena kotača...za kilu dobit dok ih pokreneš. Na vratima stoji taj jedan jedini svećenik u njemu. U prvom trenutku pomalo rezerviran, a onda dječčki nasmijan ko da nas jedva dočeka. Govori da pripada Vajrayana budizmu. Naime, četiri su velike škole, ogranka budizma. Theravada-najstarija/škola Drevni, Mahayana, Zen budizam i ova njegova poznatija kao tantrički, ezoterični budizam. Ko se oće konvertirat u budistu najbolja mu je njegova škola...za razliku od Mahayane uči da je prosvijetljenje ilitiga Nirvanu moguće postići za jednog života...ne moraš se vrtit i patit kroz puste karmičke kotače i reinkarnacije. Pokazuje nam svete spise,(poznate kao „tri košare“-Tripitaka), kip svog „šefa“ gurua Rinpochea kojeg smatraju drugim Budom. Tu je i duhovni vođa svih Tibetanaca, Dalai Lama(trenutni je 14. po redu). Oni viruju da je svaki Dalai Lama reinkarnacija svih svojih prethodnika, tj. emanacija(utjelovljenje ako oćete) bodhisatve(„biće koje stremi buđenju“) i to omiljenog Avalokitesvare. On se žrtvuje i odgađa svoj prijelaz, svoje spasenje u nirvani kako bi spasia sva bića na zemlji prije nego i oni budu prosvijetljeni. Sve vam to dođe na isto...Bog, Otac, Sin/Isus Krist, Anđeli, Demoni,

Duša, Smrt, Uskrnuće...i di će ko od nas nakon smrti(ka sve religije svita ni oni nemaju odgovor, ostaje nada, vira da nakon kraja nije kraj. Samo šta je to kod njih još kompleksnije razrađeno, filozofskije da tako kažen. Mi umremo i Paka il Raj, po zasluži, nema puno mudrovanja. Prije odlaska iskreno nas grli, stavlja posvećenu žutu vrpču oko vrata i polaže blagoslov na naše glave usput trljajući svoje obraze o Matinu bradu...valjda posli toga nije dobia kakv osip hehehe. Dok još stignemo valja protegnit noge do Muzeja Sherpi. Malo smo tapkali po blatu, tražili i eto ga...U udolini okružen kaskadnim vrtom...tu je i stupa i mani kamen. Mrak, magla, mistika...paše mi taj medij...čudan elektricitet struji niz kičmu i izbija kroz prste...dlake na ruci samo šta se ne odlijepe od kože...A možda san samo ovako pokisla stala na kabel vanjske rasvjete hahaha. Prigušeno svitlo otvara pogled na prozor iza kojeg sidi žena. U krilu drži mačku i plete, ko neki lik iz radionice braće Grimm. Iz košare iskače još mačića kad u prostoriju ulazi prosid gospodin, saznajemo njezin suprug imena LHAKPA SONAM SHERPA. Na prvu čovik posebne aure, isijava neku toplinu. Pušta nas da jedan dio muzeja sami pogledamo, a drugu pod ključem „otajstvenu komoru“ uz njegovo vodstvo. Saznajemo i da je stravstveni fotograf koji je svojim objektivom ovjekovječia neke od najlipših foto-

Anka u svom svitu!

Anka u svom svitu!

grafija Himalaje. Dok pijucka pivo ispričava se ako ga dobro ne razumimo, davnih dana osta bez sluha kaže. Motivacija da krene skupljat sve vezano za narod Sherpa i njihovu povezanost sa planinom kao i fotografija, izvukle su ga iz depresije. Skupivši donacije 1990.g sagradia je i mali hotel koji muzej i dan danas drži na životu. Mala je to muzejska institucija za sebe...Prikupia je hrpu starih artefakata, neki su očevi i didovi koji su i sami bili članovi brojnih ekspedicija. Ima tu i priko 100 godina starih odjevnih predmeta, skija, krpelj, štapova sve do boca kisika i konzervi hrane. Po zidovima slike, novinski članci heroja i heroina od kojih su neki i više od 20 puta popeli Everest i druge vrhove. Slušajući ga kako pripovida, po ne znan koji put opet shvaćan zašto putuje...da se maknen od učmale svakodnevnice, njeni do zla boga ronzavi i vječito nezadovoljni ljudi i upoznan ovako zanimljive i karizmatične osobnosti ko šta je njegova. Nakon par zajednički slika uz srčani zagrljaj ispraća nas istom onom kuglom svitla u sebi kojom nas je i primia u svoju kuću. Ganutljiv trenutak, jedan od onih kada riči samo smetaju i kvare doživljeno. Vani kiša uporna ko mazga, mrkli mrak da prsta ne vidiš prid nosom. Jedva naboli put do kuće ne imajući potrebe ni riči reći...osim pojedinaca koji se nikad ne gase hahaha. Dizanje, doručak, polazak...postajemo već lagano ko mala vojska, al triba se držat zadanog plana i programa. Već smo šesti dan tu i čeka nas trek do Tengbochea (3860m). Sa balkona za kraj bacan još jedan pogled na Namche

Upri me!

Bazaar...utisnut u potkovu planine izgleda ko antički amfiteatar. Kuće u luku nanizane jedna do druge, iznad raznobojni krovova preljetaju brbljave vrane...i ovu sliku pohranjujem u trajnu memoriju. Krećemo...na izlazu iz grada nasrid puta sidi starac sa nekakvom knjigom želja i pozdrava u ruci. Upisujemo se u nju...dili nam blagoslov i pozdrave...mi njemu zauzvrat pokoji rupij. Himalaja je puna stina...termitnjacima nalik, ko ugljen crne i izrezbarene simbolima i mantrama. Zovu ih još mani kamenje. Bilo bi ih dobro zaobići sa live strane u smjeru kazaljke na satu...tako se okriću Zemlja i Svemir i tako nalaže budistička doktrina. Po putu svako malo neki izvučeni kameni poligon di bi čovik zasta i uživa u pogledu...al triba ići dalje...ima tu sati i sati hoda. Nakon prelaska još jednog visećeg mosta ulazimo u šumu čudnovatu...sa krošnja do poda padaju baršunaste trake...nekakvi viseći lišajevi. Piju kišu i lamataju nam iznad glave. Odamo...muči-

mo...dugo vrijeme tako. Negdi pročitah da se po planini triba penjat strpljivo i u tišini...da je upoznaš, ali ne i spoznaš. Svoju bit ona čuva, drži za sebe...a ti se možeš samo čudit i pustiti je takvu. Iza strmog uspona na grebenu strši još jedan samostan po nazivu Dawa Choling okružen borovima i rododendronima. Pripada tantrikom budizmu ko i onaj u Namcheu. U Khumbu dolini deset je samostana kružno raspoređeni u smjeru kazaljke na satu. Ovaj kao deseti zatvara taj sveti krug. Stotinjak godina star, priživia je potres i požar. Za spomenit je da ovaj ogranak budizma ne radi razliku između muškarca i žene...osim svećenika ima i budistički svećenica. Napredna neka religija morate priznat hehe. Neki sidaju u lotos položaj, neki se šuljaju bosonogi i razgledavaju. Tu su stare knjige, svitci, freske, kipovi od poda do stropa. Sve je puno zlatnog, crvenog, zelenog kolorita. Samostani su sponje između Sherpi, njihove kulture i religije sa ostatkom svita...rado ih posjećujemo mi putnici namjernici i hodočasnici. Sa visokog stepeništa puca pogled na Everest, Nupce, Lhotse, Thamserku i Ama Dablam u čijem se podnožju i nalazi. Uz duboki naklon šutke odlazimo...nastavljamo kroz blato do kolina...do naše sljedeće "kolibe". Prolazimo pokraj trošne potleušice, prkosi gravitaciji...ne znan kojim čudom se te nabacane stine i bokuni krpe umisto prozora i vrata ne sruše u papar. Bacan pogled...ne možeš virovat...tu neko živi-izmoždena starica napuštena od svita i Boga. Teško mi pada taj prizor...gutan knedlu i ubrzavan korak

pokušavajući viđeno gurnit šta dublje u zaborav. „Lako je tako bit hrabar...produžit dalje“-glas savjesti me ždere i potapa osjećajen nemoći. A tu je i glavobolja koja već ozbiljno ključa...mora. Visina, niski tlak i ridak zrak rade svoje. Smještaj je taman kakav triba bit na ovim visinama...struje ima pa nema, drveni podovi škripe, sobičci ledeni čak i meni. Jedva čekan zavuč se u vriču i utonit u nazovimo to san. Ma je, taman posla...ništa od toga.

Najnestašniji članovi ekspedicije, Mate i Tica Antuntun stali naganjat miševu po sobama. Halabuka takva ko da su u lovu na veprove. A je to ekipa je uigrana. Tica visi sa plafona i zatvara rupe. „Zasad san identificira trojicu po faci, da smo Kinezi sad bi lipo ove pacove na gulaš spremili“-zvuči ko da ozbiljno misli. Mate kida komade nekakve spužve i asistira mu dok Slaven daje logističku i moralnu podršku. Šimac naslonjen na štok od vrata u svom stilu dobacuje „Hrvati love miše po Nepal“. Moja malenkost kad već neman pametnijeg posla i kad mi ne daju spavat radin audiovizualni zapis ti „nemili“ događaja. „Nu pridrž mi ovo“-dodaje Mate nešto dok na kesu sa suhomesnatim proizvodima stavlja jakovo zvono. „Da zvoni ako miš dođe po pancetu“-sav u strahu će. Uvjeravan ga da su budisti vegetarijanci, pa su i miševi sigurno. Neće dirat pancetu hahaha. Mudre glave primjećuju „Nigdi mačke da vata miše...ovi Nepalci samo pašćne držu!!!“ Kako to često u životu biva, put do pakla popločan je dobrin namjerama. Miš je po noći maltretira pogadate koga??? Našeg prid sidnika hahaha. Plesa mu je točno iznad glave. Operacija mišolovka privodi se kraju i

već je vrime večere na kojoj naši „ozbiljni“ momci bacaju okladu na par za stolon nama iza leđa. Ona furešta, on domaći-njen osobni Sherpa koji je voda okolo po planini. „Viš da naručuje najskuplju spizu, a ništa ne poide, nešto se tu kuva“-neko će pronicljivo. Televisa presenta-bit će napeto do samog kraja. Ko će tu koga da smuva. Ne pratin sapunjare, neman pojma o čemu pričaju. „S koje kruške ti padaš“-dobacuju skoro uvriđeno šta ne dilimo iste načine kako prikratit dosadu hehehe. „Mi odgledali cilu sezonu, a ti nisi još nit epizodu“-pofališe se. Muškarci ne gledaju sapunice i nisu babe čakulone, ma kakvi hahaha!!!

Nakon izgrizeni noktiju od nerveze oće'l šta bit između ono dvoje i odgledane „Ljubav je na visini“ pravac krpe. To be continued... Novi dan se rađa i vodi nas na 4360m... na ulazu „Welcome to Dingboche“. Pun života i šušura. Sherpe na konjima jurcaju gori doli. Praporci oko vrata jakova šušaju i lome vitar stvarajući gotovo blagdanski ugođaj. Iza dugi suhozida lokalci o svom poslu...žena koja udara i ručno drobi kamen, privrću se i stav-

Buddha mašta o janjetini

ljaju na sušenje vriće čaja, hrpa muškaraca smrtno ozbiljne face vrte se oko stola i igraju neku domaću igru sa opuščima cigareta dok raspoloženi tinejdžeri, fakini spremno namištaju pozu dok ih slikajen. Poseban dojam na mene ostavlja djevojčica koja golim rukama oblikuje lopte od jakovog izmeta...kažu za grijanje je to. Neki stranac dok slikaje upućuje joj kompliment da je bolja i posebnija od tamo nekog sterilnog menadžera koji rukama vrti milijune(a ona ono šta govodo izbaci iz debelog criva, koja usporedba hahaha)...uze mi rič iz usta čovik...potpuno se slažen. Utabanim putem stižemo na kraj sela u našu

sljedeću „spavaonicu“. Kućice kvadratično posložene, čiste, uredne malo veće od kartonske kutije (taman za ono lipo zavuč se). Kuhinja puna ljudi, dičica trčkaraju oko špakera...nasmi-jani...zaigrani. Na katu trpezarija di ćemo blagovat. Pravo domaća atmosfera ko da si doša kod prijatelja na selo u Perković il Goriš hehe. Prispalo mi se malo, ali neću...jedva čekan put brežuljka iznad sela. Na vrhu me čeka stupa(chorten)...dođe ko kapelica kod nas, a izgleda mauzolejski. Predstavljaju jedan od glavnih budističkih spomenika sakralne arhitekture. Izmaglica nabijena vlagom puni mi šupljine u kostima i baca u neko bestežinsko stanje. Obilazin stupu sa desne strane u smjeru kretanja Sunca...tako nalaže praksa. Netremice zurin u budine oči na njoj naslikane dok ezoterija preplavljuje. Dalje vrijeme tu ostajen. Iz daljine približava mi se okrupno, bradato stvorenje...Yeti možda?? Ma ne, to je samo Mošo. Vrime je poći nazad. Nakon večere malo se i zakartalo. Sutra je druga po redu aklimatizacija ...triba ta pluća i krvna zrnca dobro utrenirat, neka pamte kako je to kad si zraka gladan.Tempus fugit...stari Rimljani bi rekli... osmi je dan i već smo prišlišali polovicu. Koja vibra u zraku...lijepi se nas...ljuštimo je sa sebe i ponovo raspršujemo okolo...Koloplet radosti življenja. Kristalno čisto nebo, po njemu rukon naslikani paperjasti oblaci i Bog Sunce...danima već čekamo njegovo ukazanje...evo ga konačno...ko neki svemirski reflektor sažima i skuplja svoje zrake i pokazuje nam prema Island Peaku i Ama Dablamu(Majčina Ogrlica kako joj tepaju, a kažu i da je jedan od najlipših himalajski vrhova). Naredni dana bit

će osvojeni od strane naših klubskih kolega...u to nema sumnje. Himalaja voli Mihovilce i oni nju...uzajamna je to ljubav. Opet paralizirano gledaš u nešto i ne možeš virovat da je sa ovog svita. Bezvremenska lipota koja nam oduzima ionako kratak dah. Spustili smo se na mesec i ovo šta vidimo su neke njegove snigom i magijom omotane šiljaste grdosije. „Amo ča“-u prolazu će mi Surac, naš mladi i čili Sherpa. Naučili smo ga par riči našeg materinjeg...ide mu dobro. Dva-tri sata uspona do Nangkartsang vrha(5083m). Gušt...uživan na visini...neman nikakvih smetnji...il samo haluciniiran od onog Diamoxa(tableta „pro-

Kud san zašla ...

Prokleta rižaaaaaaa

tiv visine") hehe. Možda mi stvarno izrasla ona treća pluća il plivači mjehur ko ribi dvodihalici...u svakom slučaju fala genetici, a u porodici niko ne planinari osin mene hahaha. Uz nekoliko kratkih pauza dolazimo do platoa di ćemo sisti i opet uranjat u sebe...disat...oslušivat dah...puls. Puštati misli sa lanca, dati mašti na volju. Povlačin se na sam rub staze. Osin Everest, Island Peaka, Ama Dablama znan da odavde mogu vidit Lhotse i Pumori. Ne znan koji je koji, a nije ni bitno. Čini mi se da iz dubine pluća iskašljavaju oblake...okružuju me ko da žele progutati. Zapadan u neko meditativno stanje...proširena svijest...ono kad ste blaženo mirni i sve sida na svoje. Bude me molitvene zastavice(dar cho na njihovom)...zapliću mi se u kosu dok ih vitar kroti i razbacuje. Zvukom klepeta krila

Visinska bolest ... šta je to?!

Ko na Šibenskom mostu

Namche Bazaar

Sherpa početnik

prosipaju kvantne paketiće onoga šta predstavljaju...suosjećanje, snagu, zdravlje, mir, mudrost. Rikošetirani prema svim tim vrhovima odbijaju se i odskaču dalje prema nebu...beskraju...odozgo će paziti na nas...obećavaju!!! Spusta se ni ne sićan, samo san priletela niz taj hrbat put doli, a opet po običaju došla zadnja. Svako malo iskoči nešto šta zaokupi pozornost. U dvorištu neke Britanke okupirale tuš sa toplom vodom i nikako izać van. Finčukasti pojedinci iz naših redova revoltirani staju pod gumu i polivaju se mraz ledenom vodom...valja se uredit, dotjerat za popodnevnu kavu...nek se vidi ko je faca i ko se ne boji upale bubriga i prostate. Tako mirišljavi đir do kraja sela i pravac kafana na 4000m. Ozbiljno konkurira mnogima prvi red do mora...izvana nepalska, iznutra svjetska. U ponudi svi vela topli napitaka...čajeva, kava, sokova, kolača. Puna svitla, aroma i dobro raspoloženi ljudi. Za zavalit se u naslonjač i isključit...merak u malin stvarima. Dan zaključujemo druškanjem u „predsjedničkoj rezidenciji“ veličine metar sa metar. Slaven i Mate ko pravi domaćini kuvaju nam čaj i juhu iz kesice...podmazuju panceton(ona šta su je uspili otrgniti iz mišji ralja hehehe). Koja Torcida, koja Penkala...naguralo se unutra svita...traži se karta više. Jutro deveto po redu...još jedan prelet očima priko snježnih snoviđenja iza leđa...gigant Ama Dablama i polazimo prema Lobucheu na 4940m. Jedno od zadnjih seoceta na našoj EBC stazi. Dan vedar, sunčan, pomalo vitrovit. Taman za skinit se u kratke ru-

Škicni me kroz ključanicu stine

kave i natrackat šta masnijim zaštitnim faktorom...bljak!!...al mažu se svi pa ajde i ja da ne prigrorin. Nakon juče-rašnje aklimatizacije svi su još poletniji...dišu ko da su ode rođeni.. Prolazimo pokraj napušteni kameni kolibica, mimoilazimo nepalsku mladariju koja praše na svojim kopitarima. Pršte od energije ko da su do podne spavali, a na nogma su prije zore. Prode i pokoja bakica u dubokoj starosti sa košarama na leđima...ne triba ovima umjetni kukovi i bagulini. Noga isprid noge...koja stanka za uvatit zraka i dolazimo do memorijalnog groblja posvećenog mnogima kojima Himalaja dala jednosmjernu kartu...koje nije pustila nazad kući. Imena su tu neustrašivih osvajača vrhova...Alex Lowe, Scott Fisher, Yasuko Namba...Ispod kameni humaka pokriveni molitvenim zastavama i porukama za vječnost...“Prema zvijezdama uvijek stremi visoko”. Opet trenutak transcencije...u tišini ih obilazimo. Pitan se koja sila struji tim ljudima...da idu u nešto, negdi...satraju tilo i dušu...cilog sebe sa glavon u torbi znajući da istu tu glavon mogu izgubit. Pa valjda ista ona Sila koja je i nas izvukla iz četiri zida i nave-la na ovaj put. Samo šta ja vjerovatno(za druge ne znan) za ovog života neću popet Everest (tako san i nakon planinarske škole govorila da neću dalje Dinare pa vidi hehehe)...nema veze...možda u nekoj drugoj turi...zato mi je drag budizam i hinduizam...reinkarnacijaaaa...uvik postoji druga šansa hehe. Spektar boja raznog himalajskog raslinja osiromašuje se na minimalizam. Bjelina vrhova, sivo-crne magmatske stine, trava sa umirućim pigmentom u sebi...jedino ih nebo oplemenjuje svojim tirkizom. Ali opet sve je onako kako bi tribalo bit...savršeno usklađeno i predivno u svojoj oskudici. Već smo stigli u prenočište

mada smo satima penjali. „Welcome to Lobuche“-pokraj stoji tabla...“World’s highest bakery and caffe”...naš zadnji štekat na ovom putu. Pokraj potocića konji i mazge u miru užinavaju...vragolaste vrane krađu im spizu i ceru se u facu...ali opet u nepalskom duhu niko se na nikog ne ljuti...toleriraju se. Neko će bacit stvari u sobu i odma na kavu, a neko se neće budit do večere. Ja iden prat kosu u led ledenoj vodi...pokajah se već pri prvj kapljici šta mi dotakla glavu...al nema odustajanja. Sad bi ti i još toplu vodu...trpi!!! Mislin da san upravo oslpile od leđa...umisto popit kavu u najvišem kafiću na svitu, slipetan do sobe i sklupčajan u vriću trljajući se po okamenjenoj glavi da cirkulacija proradi. Malo bunčanja, malo tresavice i cvokotanja zubima i do večere ko nova. Znamo oni šta žive po dalekim sjevernim krajevima šta valja... na 10 toćat se ispod sante leđa. Prije spavanja za laku noć Marijan nam dili svoje rođendanske slatkiše i već nam svima omiljeni li-

Galvanizirana ... leetiiiiin!!

mun-đumbir čaj. I tako...stiže nam svanuće i tog desetog jutra...zadnji dan našeg planinarskog pohoda prema Gorakshepu(5164m) i Everest base campu(5364m). Bogovi su nam naklonjeni...opet vedrinom i suncem ispunjen dan...dan za pamćenje. Sve je puno simbolike, datum 10.10.2022., kiša je pristala dišpetit suncu, a mi svi na broju možemo otpočeti zadnju etapu ka cilju. Provlačimo se kroz srce distopijskog krajolika...sirov i jalov...hipnotizira. Mordorske vrleti goli kamen i pijesak drobe i bacaju uokolo. Mogla bi se zaklet da u daljini vidin Sauronovo oko...il u nestašici kisika samo haluciniran. Duboko disanje i krckanje pjeskovite podloge pod nogama podsjeća me da smo tu uz bakterije (i pritajenu koronu u nama, al ona se ne računa haha) možda jedini oblici života. Stižemo prije podne...taman na doručak. Nije mi nešto do spize...želudac se stisnia na veličinu šiške. Al tu je prizor koji me opet izuva iz postola...pod vječnim naslagama sniga...eonima godina stare kamene katedrale i tornjevi...točno u razini očiju...magnetski privlače...okupiraju...obuzimaju. Vrime počima protjecati u nekom svom ritmu...ritmu samog života. To je to...Osjećaš se živim da življi ne možeš biti. Pitan se kad je zadnji put bilo tako...Na poslu možda, radnim jedinicama di ko hrčak svako vrti svoje kolo, kolo koje se često puta pritvara u luđačku mašinu iz koje jedva čekaš uteć...ne tu sigurno život nije... tu je preživljavanje, tu je „moramo“. A planina od tebe ne traži ništa, ne očekiva, ne zahtjeva...kod nje se ništa ne mora...ona već ima sve... i tebi želi dati dio, spasit te. Ne iziskuje, ne ucjenjuje niti postavlja ultimatum i rokove za predaju. Samo želi da se ti predaš njoj puštajući te opet da budeš potpuno svoj. Utopija možda, ali i utjeha da bar negdi bar na tren postoji misto di možeš ulovit takav osjećaj...biti ono šta JESI. Da... planina...pribježište lualica...sklonište vječni tragača...koji traže ono nešto...Mozak se opet poigrava sa mnom...iluzija, optička varka blizine i daljine stvara mi dojam da ih sve odjednom mogu zgrabit u zagrljaj...te snježne, nježne, druželjubive divove. Jedva odljepljujem pogled prema doli...u natikačama mali nepalski Oliver Twist... ko da je ispa iz neke Dickensenove bajke pokušava pokrenit biciklu...hrđa progrizla pedale...felge iskrivljene. Napravi 2-3 metra pa padne na bok...simpatično luckast ne da se. Uporno gori doli pedalira. U skloništu izvlačimo ključeve(ko da će neko spavat u kućici za pase, a neko u penthouse-u hahaha)...svima je isto. Prije polaska brzinski brunch, bacamo u kljun opet neki škrobasti obrok...zalivamo galo-

nima čaja...neki jedva gutaju...riža i nuddles izlaze na nos. Na vodičev „Dam dam“ povik (na naški ajmo, ide-mo) oko podne krećemo tamo di će zrak biti još riđi, nutrina gušća, a nebo bliže. Par koraka i žilet u želucu...ne mogu mrdat od boli. „Ajte vi, eto mene za vama“-govorin nekom isprid sebe. Pa nije vruga da me tilo oće izdat baš sada. U pauzama od izbacivanja onog šta je prije uru vrimenta klinilo niz grlo istodobno psujen i molin u sebi....Budi i svim hinduističkim bogovima...ni „Našem“ se ne zaboravljan napomenit. Obećajen plaćat mise, za lemozinu davat samo krupne novce. Puzat ću ako triba...ma šta puzat...puca me takav adrenalina da se nakon čišćenja dižen i trk da stignen naše koji su već poprilično odmaglili. Nebesa su čula moje cendranje...lakše mi je. Mogu odat, a bogami i skakat po kamenim blokovima u pokušaju da priskočim ko blato sporu grupu Indijaca. Dragi su mi svi ljudi ovog svita(ako su ljudi!!!) pa tako i oni, ali danas pojedini ko da ih je neko skupa na Odjelu traumatologije i posla na Himalaju. Poteže se taj poluinvalidni konvoj sa štakama, u zavojima i ortozama.. Al nema veze...razumim ih...samo nek me pustu da ih zaboidem...ako u međuvremenu niz sipar naglavčke ne odletin. Niko ne progovara ni riči...zveckanje štapova, škrgranje gojzerica dok se otiskuju za jedan korak bliže cilju, kašljucanje uz pokoji štuc i apćiha. Visinski kakafoni orkestar...svi sviramo u njemu. Tiskamo se i priljubljujemo uz rub da postavimo vječno u pokretu jakove i njihove gazde Sherpe. Štropot kotrljajući kamenih krhotina i permafrosta u ledenjačka jezera stvara tapiseriju zvukova...planinske orgulje. Na štropot u daljini nadovezuje se moćno onostran tutanj lavine...himalajske fanfare svečano nas najavljuju svojim snježnim bogovima i vrhovnom Everestu. Eno i Metatron i sva sila anđela nadlijeću i pušu u svoje trube. Oko 14:00h eto nas...umarširali i držimo za palac mitskog gospodara svih vrhova. Na njevoj glavi bori se nadnaravno i prizemno, lome zakoni fizike i ljudske anatomije, pleše između života i smrti u pokušaju da iz čovika iščupa boga i vruga dok te ne ogoli do neukrotivog Duha, nasušne potrebe, plamteće želje da kreneš na put i dotakneš nebo, uvatiš Boga za skute. Sve to zamišljan dok potpuno odsutna sa strahopoštovanjem pokušavan gledat u oči toj epifaniji. Prkosno streme u visine ko da se i samom Stvoritelju rugaju-“Ni ti se nisi nada da ćemo ovoliki izrasti!!” Mi ljudi smo sićušni stvorovi, ali zar baš toliko...u autorefleksiji propitkujen...istodobno spokojno umirena i smrtno uznemirena....prolaznost i

Dosta nam je riže za čili život

vječnost...di završava jedno, a di počinje drugo i ima li vječnosti uopće. Dok u ovo gledan uopće ne sumnjan, ovako nešto nije moglo nastati iz puke dosade, nečijom igrom i nasumičnim pogađanjem. Sve je dio Velikog Plana. Tišina koja se spustila negdi odozgo, niotkuda, grabi iz usta riči, steže grlo i ne da govorit. Uči nas kako najbolje stvari, ono bitno samo ona može objasniti. „Samo ja raspolažen tim stilskim figurama i metaforama...na vama je da šutite i poklonite se“-reče i zamukne. Niko ništa ne komentira, bez euforije, bez ekstaze na tren i mozak je stisnija tipku off i zauzvia isporuku serotonina, adrenalina. Izvuka je i onaj kabel za disanje i otkucaje srca i prikopča ih u ovaj magičnom silom ispunjen zrakoprazni prostor...tu ćemo se njome napunit. Svako na svom kamenu sidi...ili obija oko njega tražeći najbolju poziciju za uvatit koju sliku. Čak i lajavi Amerikanci više nisu tako bučni...i njima je Himalaja došla u kraj. Tek kad su krenile zajedničke fotke prikida se zavjet šutnje i padaju spontani zagrljaji...vraćamo se u prvobitno stanje. „Vidiš kol'ko smo prošli, dobri smo skroz“-u pozadini neko naglas razmišlja. Moćna gomilica se tiska jedan do drugoga, ruke podignute u zrak iz kojih se vijori Mihovilov barjak i trobojnica...i klik...digitalno smo ovekovečeni. Iznad nas plavetnilo razgranato u više nijansi nego šta ljudsko oko može registrirati...još koju minutu da se svako na svoj način pozdravi sa Čuvarima nebeskih vrata. Doviđenja, ali ne i zbogom Everestu i svima ostalima...svaki rastanak obećava i sastanak, zar ne??? Svako..bez sumnje...možda vrlo brzo, opet. Kako došli tako isčezavamo, ne-

čajno(ispadamo baš neka mutava grupa, a sam Bog zna da nismo...daleko od toga...nismo bezveze kršteni u „putno“ ime HIMA(LAJAVCI) hahaha. Nadoknadit ćemo mi taj gluhonijemi period ne bojin se ja. Par sati vijugamo uzbrdo nizbrdo da bi oko 17:00h stigli u Gorakshep...na 5000m dica igraju nogomet...bosonogi...iz gušta...ne za vriče novaca ka ovi u razini mora...šuplji i preplaćeni...al to je neka druga tema hehe. Na malom montažnom objektu natpis „Gorakshep ambulance“...najviša na svitu...a šta će drugo bit hehe. Kad mi dopizdi bolnica ode ću doć, razmišljan naglas. Noć se brzo navlači...prije večernjeg obidovanja malo ispružit noge. U sobi do Marijan do u detalj objašnjava cimeru Laboru uspon do Everesta, etapu po etapu. Svi slušamo predavanje, al Labor nije baš fokusiran, manjak kisika svodi koncentraciju na razinu vinske mušice, pa ko prvašić u školi pri-kida Marijana i „dosađiva“ sa podpitajima...učitelj i učenik hahaha. Za večeron ekipno raspoloženje u uzlaznoj putanji. Ima tu i drugi nacija, ali mi smo gle čuda najglasniji...da daaa, polako se vraćamo na svoje. Dižu se ruke u zrak ko će ujutro penjat Kala Pathar. „Šta ću jopeta tamo na neko brdo, ispenja san ja svoje“-neko ratoborno protestira. Kasnije ću mu utrljat na nos šta je propustia. Kruži po stolovima naš nacionalni stijeg, potpisujemo se...nek ostane za uspomenu tu na 5000m. Još malo dokonog zujanja i dobro bi bilo koju uru ubit oko...dizanje u 02:00h. Ako smo se dobro izbrojali nas 7-ero penje se na Kala Pathar u lovu na 5644m i kako kažu jedan od najlipših svitanja i pogleda na himalajske vrhove. Po već ustaljenom obrascu pokušavan spavat zatvorenih očiju, kad ih zatvorin ne mogu zaspat...tako dočekujen polazak i za taj finalni uspon. Umor je debelo posisa snagu, oblačin se ležeći i jedva dižen...kažu ne moraš ići, ali ako budeš nečeš požalit...pa onda iden!! Dobro smo se višeslojno zamotuljali i polako...bez opterećenja. Nakon pola ure počinjem brontuljati u sebi „Nije ovo tamo neko brdo baš lako za popet...triba dobro zapet. Šta mi je ovo tribalo, a mogla san ko sav normalan svit ostat kući i spavat!!!“ Heee kako ću si samo prigrist jezik kad se pope-njemo. Dahćen ko pas na zvizdanu, noge nisu spojene sa glavon, petljaju i posrcu, mišići se utapaju u mliječnoj kiselini. „Kol'ko još ono ima do gori penjat“-izmoždjeno pitan. „Muči i penji“-neko poklapa. Patnja i planinarenje jedno bez drugog ne ide...osvještavan u sebi. Pun misec lino se poteže uz mene...ni njemu nije lako...gladan kisika možda, ko i mi. Prelet oblaka koji u treptaju oka dopuštaju

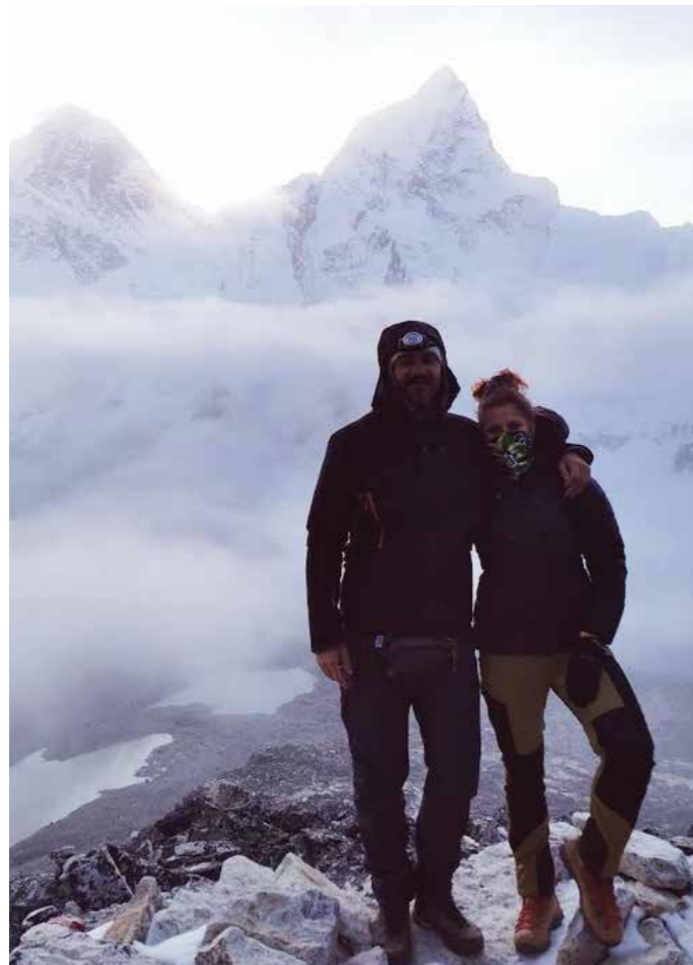
Ček ... di mi sad ono idemo? Gori il' doli?

da vidimo šta se iza njih krije...nagovještaj magije koja nas čeka. Dubok izdah, još dublji udah i u cik zore otvara nam se svit koji nije sa ovog svita. Zjenice se šire, napadaju ko da će progutati cilo oko, prsište prid puknućem pokušava zadržati ludo pulsirajuću srčanu pumpu da ne izleti van...osjetila se podešavaju na viši level. Receptori pružaju svoje antene na sve strane...halapljivo gutaju prizore, upijaju. Kako nazvati to u šta upravo gledan, možda dokaz...jedan od...nečeg iznad nas. Da, gledan u dokaz Apoluta, Sile, Stvoritelja, Boga nazovite kako očete. Između besmrtnih najviših zemljinih ispućenja na koji puca pogled, Everest, Nuptse, Changtse izranja sunce...drugačije od svih dosad viđenih...mistično, zamagljeno. Te zamrznute utvrde doslovno ga rađaju, istiskuju iz svoje utrobe...Praskozorje u erupciji. Zrake svitla lome se, izvrću i savijaju priko i oko glečera i uzvišeni kameni piramida...a onda kaptapultiraju u oči...zaslipluju...usudi se pogledat u nas, ovo Svitlo, pozivaju. Od blještavila ne vidiš ništa, a zapravo vidiš sve, oči se u tren adaptiraju jer žele vidit ono bitno, osjetit dubinu svega. Puni krug oko vlastite osi...teško je sve to apstrahirati. Razlažen se na proste faktore, plinovito agregatno stanje...letin...levitiran u spirali euforije. Crvotočina iznad vrhova spremno čeka da me umisa, tako rasplinjenu u centrifugi pomisa sa česticama zraka i magle...i vrti do točke jednote, singulariteta. Sveprožimajući osjećaj iscjeljenja, jedinstva sa svim...

pripadaš većoj cjelini. Di počinjen ja, a di planina i di završavamo u tom jedinstvu...nema crte razgraničenja. Prolaze mi glavom priče pacijenata o iskustvima na rubu smrti...let izvan sebe, vantjelesno iskustvo...tako se i ja osjećan...a nisan mrtva...niti napušena hahaha. A možda je samo bujna mašta...ko da je bitno...neka mi neko povuče granicu...ode u ovom trenutku di se raspadaju svi zakoni logike, di nema razlike između stvarnog i natprirodnog...neka proba jer sigurno uspit neće. Slijedi bolan povratak kroz taj transcendentalni porođajni kanal u prvobitno agregatno stanje...kruto, zgusnuto, zarobljeno...baš ko novorođenče kad dolazi na ovaj svit i čudom se čudi šta radi tu. Pokušavan nagurat raspršenu sebe u tijelo...tu umrtvljenu kukuljicu koja je ostala nepomično sediti na prvom kamenu kojeg se na vrhu dočepala. Nisan „cmizdravo žen-sko“, ali sada ako zaplaćen do sutra se neću stati...puno je toga...dojmovi intezivni...prejaki. Dogovaran sama sa sobon, potrpāt ću nazad sve u svoju ljušturu osim misli...neka još malo plutaju u tom akasha polju...uživaju u nečem čemu svjedoče sad i opet ko zna kad...vratit će mi se i sve ispričati. Začudo, sad mi je i tijelo lebdeće, elastično...u ekspanziji koliko god triba. Noge više nisu klimave...mogle bi još danima penjat. Na temperaturi ispod nule tribalo bi mi bit ledeno...a meni ko da vatra šiba kroz žile...za skinit se u kratke rukave hahaha. Prije spusta penjem se po ukošenoj kamenoj ploči...o zubu stoji točno iznad višestoti-

na metara duboke provalije(na ovom rubu visine se boje i oni koji se ne boje inače). Guran nelagodu sa strane da još jednom okrenem se u punom krugu i zgrabin trenutke za vječnost...da ih pamtim i sićan se kad iz glave već puno toga bude pobrisano, zaboravljeno. Pokraj mene puzeci četveronoške par stranaca se spušta doli.. vrag odnia šalu...bilo bi i meni pametno krenit. U podnožje bi se tribala spustit pješke, a ne naglavčke hahaha. Glava mi je već „ozbiljno pošemerena“ od ekstremnih raspona invezivnih iskustava do vraćanja u prvobitno stanje...resetiranja. Trčeci spuštavan se nizbrdo dok me nije skroz savladala želja da ode gori ostanen na neodređeno...Čekamo jutarnju gozbu...Neki će rađe i rižu nego „dentijere“(tako su nazvali nepalske okruglice od tista, poznatije kao momo) jer ih podsjeća na zubalo...Pridsidnik nam se skoro ugušija njima hahaha. Sherpe se ko mali patuljci instiktivno tiskaju pokraj Moše...evo gazde sigurno misle hahahah. Od ovog trenutka kreće spuštanje, tehnički rečeno, jer i u spustu bit će penjanja...tako je to u planini. Klizit ćemo niz kičmu Himalaje i grbe na njoj...prema doli...prema kući (koja mi još, moran priznat, ne fali). Idemo na nekih 4300m u selo Periche. Više se ne moramo trovat di-moxom, a i piva će teći u potocima. Visina i alkohol nisu dobra kombinacija, posebno ako tu umišate i tablete. Na putu imamo pauzu za ručak...dok se čeka na padini isprid restorana meni zanimljiv prizor. Dva velika, bar

tonu teška jaka pasu jedan pokraj drugog. Jedan potpuno crn, drugi potpuno bijel. Ne obadavaju me, ne smetam im...čupave grdosije od tone, a tako mirni, plahi...imaju u sebi neku posebnu životinjsku karizmu. Podsjećaju me na legendu Lakota Indijanaca o Awakan...Bijeloj bizonskoj ženi koja dolazi u teška vrimena i magijom čisti svit od svih njenih prljavih slojeva. U toj metafori spuštani se na još jednu porciju manistre i riže...čak i meni više je dosta. "Otrovani" ugljikohidratima dok se spuštamo tu i tamo se okrenem, već vata nostalgija za vrhovima...tim kamenin piramidama koje možda ne lome svitlost, ali lome čovika, rascipit će ga napola ako triba dok ne dobiju odgovor šta tu na njihovim glavama radi, po šta je doša...A svi imamo neki razlog zašto penjemo...a i ne moramo ga imati...važno je penjati!!! Dolinom rijeke Tsola idemo prema pitoresknom selu Periche. Kilometarski suhozidi, potoci se isprepliću sa vododerinama, kamene izbice. Vitar u svoju centrifugu usisava kondenziranu izmaglicu i kapljice kiše... miša ih i škropi po nama...opet slika za razglednicu. Putem nas prati čopor četveronožnih čupavaca...ne laju, ne reže samo veselo mašu repon. Pa i pasi su ode pristojniji od puno ljudi koje poznajemo. U torbi iman samo nešto slatkog, a Anka je vegetarijanac...nemamo im šta dat, ali ne gnjave...nastavljaju dalje svojim putem. Prenocište je mini dimenzija...sobički taman za Liliputance. Naši kršni Gulliveri pogrbljeno se provlače i zapinju glavama o štokove vrata. Prije večere dir po selu...nakon vruće čokolade u kvartovskom kaficu (i ovaj je prostran, čist, topal i lipo namišten...kafane su im stvarno dobre nema šta) idem do kraja sela. Na rub iznad korita rijeke. Kiša sipi...tmina se navlači. Kućice na osami sa prigušenim svitlima...tajnovito...bajkovito. Iden se spustiti dole...na rijeku...neki domaći mi u prolazu nešto pokušava reći...ne razumim najbolje. Iz gestikulacija razabirem da je tlo nestabilno, klizište. Pa kud baš ode ubola...na pola puta san, nema vraćanja nazad. Valjda me neće do glave zatrpati pomisljan dok mi noge u preletu ne dotiču pod...dobro je prošlo. Nazad se vraćam sigurnijim putem...kako je krenilo valjda neće upasti u neku rupu, trapulu za medvjede il tako nešto. Iz pijata se već puši večera...podgrijani

Kala Patthar - pozdrav s onog svita!

krumpir i rižaaaaa(meni ne smeta...toliko hehehe...na planini zaboravi na luksuz). Ali neki su u već ozbiljnoj mesnoj apstinencijskoj krizi. Stol priko puta pun veseli Britanki...rođendan je nekome...dolazi torta, a ovi naši šta svinjske i janjeće bokune sanjaju već danima, tužno gledaju kako pola torte ostalo netaknuto. Tješe se keksima i grickalicama iz seoske butige...neki ma bogapitaj kada prošla rok...nema veze...ako ih riža i ministra nije ubila

neće valjda ni ovo. Prije odlaska na zasluzeni počinak večernja vizita po sobama. Neki krvaruckaju na nos, neki se ne mogu pomirit sa činjenicom da sa visinom osim tlaka pada i apetit, neki pak misle da im je „nešto“, a zapravo im nije ništa. Troše se zadnje igle i ampule lijekova...srića mislin se. Sutra sve bacan u smeće...baš su se navukli sa boli ovo boli ono...šalaaa...one koje je nešto mučilo bilo je i opravnano, ali metoda „uvrnuti“ spartanske psihologije u stilu „umišljaš i nije ti ništa“ ponekad dobro dođe...posebno u planinama. Baš čudan dan taj 12.-i u misecu, ako se po jutru poznaje bit će povodnja. Kiša nije stala cilu noć, uporna i svojeglava ko šta je i sama Himalaja...pada kad je volja i koliko je volja. Lumbrele u ruke, gojze na noge i priko brda i dola sve do

Panbochea (cca 4000m). Zvuk vodopada lomi se kroz jesenski pljusak stvarajući ambijentalni...meditativni tunel kroz koji prolazimo. Debelo zaostajen za grupom...iman još neke stvari poblizje viditi. U malom trošnom kućerku hrpa nagurani polupromrzli ljudi...cila obitelj... 3 generacije...starčad, roditelji, dica. U ofucanoj robi sa 5 brojeva većim natikačama na nogama i već legendarnim osmijehom na licu pozivaju me u svoj skromni dom.

Zemljani pod i trule grede, a vitar se zavlači u svaku bužu...život ko šta su imali naši stari prije 100 godina. A oni u miru sa suđbinom...mišaju karte koje im podilila...podnose i žive, nema im druge nego samo hrabro...srdačni i topli izvana i iznutra primaju te u svoju kuću ko da imaju podno grijanje, bazen ispod i tenisko igralište iza. U takvu ne bi ni ušla...tu neman ništa tražiti. Smežurani i mokri do kosti za ručak tražimo zaklon u jednom od usputni restorana...jedno od zadnji kljukanja krumpirima i rižon...pojedinci su već poprilično „psihički“ uzdrmani...križa identiteta da se kući ne bi slučajno, ne daj Bože vratili ko vegetarijanci...fujjj hahaha. Ajde još malo...u Pangbocheu čeka mesina...i to nenadano. Kad si moker, onda moraš biti i blatnjav, podrazumijeva se. Takvi smo doteturali do večerašnjeg konačišta. Zatiče nas prava obiteljska atmosfera...puna kuća svita, lonci na šporetu krčkaju, zvekaju poklopci. Pasi trčkaraju il spavaju po stolicama ko punopravni članovi obitelji...gazda se na jednog dere da ide van, ovaj ga ne šljivi jedan posto hahaha. Na zidovima slike dice, unučadi sa diplomama u ruci...ko i svugdi i ode ima oni sa više sriće u životu...neće valjda svi tegljiti po Himalaji. U suvoj robi, oprani od blata zasluženo chill-anje po sobama. Popodnevni zen narušava naš dobri vridni guru Tucak...u maniri velikog vrača oda po sobama i lupu po tibetanskoj posudi (teći odmilja). Nakalemia se na par „nesritnika“, ne da ljudima spavat...sa njima ima puno posla kaže. Ljuta je to borba između dobra i zla...nije lako davla istirat. Trudi se nema šta, daje sve od sebe...čak je i majicu zaveza oko vrata da glumi plašt. Rezultat šamanskog pohoda je da neki od muke

kaju poklopci. Pasi trčkaraju il spavaju po stolicama ko punopravni članovi obitelji...gazda se na jednog dere da ide van, ovaj ga ne šljivi jedan posto hahaha. Na zidovima slike dice, unučadi sa diplomama u ruci...ko i svugdi i ode ima oni sa više sriće u životu...neće valjda svi tegljiti po Himalaji. U suvoj robi, oprani od blata zasluženo chill-anje po sobama. Popodnevni zen narušava naš dobri vridni guru Tucak...u maniri velikog vrača oda po sobama i lupu po tibetanskoj posudi (teći odmilja). Nakalemia se na par „nesritnika“, ne da ljudima spavat...sa njima ima puno posla kaže. Ljuta je to borba između dobra i zla...nije lako davla istirat. Trudi se nema šta, daje sve od sebe...čak je i majicu zaveza oko vrata da glumi plašt. Rezultat šamanskog pohoda je da neki od muke

Tako se krpe postole u Lukli

Hanuman - Dhoka Durbar (ima'l ko lemozine)

Sidin ja ispod svoje smokve

Mi u ladovini... Mateeee... diži nogu i prilazi cestu

laju...jedan u polunesvisti leži...glavobolja ga načela, a duh iz teče dokrajčia. Ni meni nije baš nešto dobro u glavi. Eto...mala je granica između iscjelitelja i sihirbaza hahaha. No dobro...namjera je bitna...ko se naučen rođia...na ovima je samo vježba...i svi su se živi kući vratili... sa više manje u glavi svim daskama na broju hahaha. Al iskupit će se naš „nadrilkar“ odabiron menua za večeru... jakov odrezak...srići mesojeda nema kraja. Kad je konačno stiglo na stol, pljesak, oduševljenje...suze radosnice skoro potekoše hahaha. Tako siti i zadovoljni još malo postgozbenog druškanja, čavrljanja i idemo u 13. dan. Nakon kiše dolazi sunce, to se zna. Iz ovog ugodnog, domaćeg okruženja ispraća nas miris tamjana i zvuk frule u zraku. Sunce se budi i puže iz kolijevke Ama Dablama iznad sela. Spuštajući se spiralom šuma cedrova, hrastova, borova, grmova goji bobica...svih mogućih vrsta krito i golosjemenjača, izranjaju živopisno andeoska lica ovdašnji mališana, starčića. Sherpe od ranog jutra u punom pogonu...nose, vuku potežu, dok pokraj puta dame češljaju kose. Sve pomalo, ode je vrime stvarno relativna dimenzija. Strmim stepenicama vižljasti mališani jedva prohodali vode se za ruke, a mi im dajemo zadnje šta je u torbi ostalo. „Tashi delek!“-odzvanja pozdrav. Još malo adrenalinskog ljuljuškanja po mostovima, pa duuuugooo silaznom putanjom. Konzumirana impulsima punih života i boja šta izbijaju sa sviju strana, glavinjan tako bar sat vrimena ne gledajući put kojim idem. U jednom trenu ne vidim nikog poznatog...možda san krivo skrenila, pogubila se. „Ma ko ga šljivi“-tješim se nonšalantno. Bar san blizu podnožja...banit ću nekoj Sherpi u kuću i reć da san se izgubila. Tražit ću ove moje sutra...il oni mene...il ipak možda ne. U daljini uo-

Slapovi Krke di ste?

čavan Mošin LGBT kišobran u duginim bojama i Labora sa pelenom na glavi koja glumi turban...to ne možeš promašiti nikako hahaha. Dalje po putu šetkaraju korona osvijestene koze...na glave im natakane brnjice improvizirane od dna plastične boce...originalo...avangarda koze hahaha. Tribalo bi ovima u stožeru javit da su sašivene maske jače od fpp2, pa nek nam naruče hahaha. Vodič Shiva kaže da moraju tako...pobrstiše im sve šta su posadili, te đavlije koze hahaha. Uz cerek nastavljam dalje...kratak predah uz maketu himalajskog masiva. U roku keks evo ti testostersonskog okršaja. Pokazuju i zveketaju štapovima, pripirući se di je koji vrh...Nuptse, Lhotse...koji je livo, koji desno. Dok gledan kako će jedan drugom štapovima iskopat oči razmišljan u čijoj mi je torbi set za šivanje...ako bude nedajbog tribat nekog krpat. Na kraju pada konsenzus... razjareni

bikovi razume se da se ne razume, ali se „mudro“ slažu da Shiva (čovik na Himalaji rođen) nema pojma i ne zna šta govori. Skromnost je vrlina momci hahaha. I tako u veselom revijalnom tonu stižemo u naš ishodišni Phakding. Dug je dan iza nas...svako se relaksira na svoj način...nekom yoga...nekom čaj, a nekom piva. Ide večera i još malo čestitarenja. Tini je rođendan...slavljenički neki listopad. Nesebično dili sa nama svoju mini tortu, zauzvrat dobiva pancetu na poklon...ni tu miši nisu dovalili hahaha. Nakon večere neki se spremaju za noćni život...idu u irish pub. Ludo i nezaboravno su se proveli, ujutro će se pofalit. Igrali su biljar sa domaćima i pivali „Dalmatinac sannnn“ hehe. Penzija koja je ostala kući još malo u nesvršishodnom komešanju po hodnicima i sobama. Iz sobe na dnu hodnika puši se i dimi u svi šesnaest. Tica i Slaven mute zadnje kesice juhe i čaja...pritaču, prilivaju, raznose termosice i pitaju ko će još. Budimo se u 14.-om danu miseca listopada...zadnji dan našeg himalajskog života. Niz hodnik Sherpa, domar, klizi i kadi...dimna zavjesa tamjana obavija sobe. Triba je tako i sinoć...od raznih ljekovitih svojstava koje posjeduje, neki kažu da zastavlja i hrkanje hehe. Meni i lipo miriše dok neki iziritirano plaze jezik van uz mrmoljenje da će se udavit od smrada. Sto ljudi sto noseva hahaha. Ko gušterice jedva se čekamo izvući iz vrića i ispružiti vani u dvorištu...malo je friškasto, ali vedro, sunčano. Tu ćemo i marendat...jedan od zadnjih visinski obroka...ne žurimo, obidujemo u miru. Gledan kako isprid kuće majka kupa dite u lavoru...ako njemu nije ledeno onda ni mi ne bi tribali bit takvi zimogrozni „mekušci“ hehe. Pospana glava i kilave noge upile su dovoljno sunčeve energije. Rastajemo

Oslobodili smo Knin!

se od Phadkinga i lagano put Lukle. E danas san baš u svom filmu...zadnji je dan i moran se u miru, otajstvenoj tišini oprostiti od Himalaje i svega onog šta mi je o sebi otkrila...zbog čega znan da ću se vratiti opet...jednom bar. Blaženu odsutnost prikidaju mi i time me vesele) opet ta pitoma i neiskvarena dica i ljudi. Svi odreda za naslovnicu National Geographica...toliko fotogenični...autentični. Mali brat i sestra sa tek okoćenim telićem side ispid kuće...u naručju ga skoro drže, starija sestra drži mlađu i uči je prvim koracima. Grupa školaraca, mali krezubica, pritrčavaju put i tako poispadali mliječni zuba unose se u kameru, žele se slikati. Zrak više nije tako ridak, a tako olovan za disat...kisić ga opet obilato prožima...pluća se razvlače ko žvaka...jedva se čekaju rastegnit koliko god mogu. Staza je puna ljudi...čuje se žamor razni jezika svita...neki na putu prema Everestu, neki ko mi u povratku. Zamotani u uttarasange (tradicionalni ogrtač)

uvik diskretni i nenametljivi prolaze budistički svećenici. Zadnje slatkiše dajemo siročićima, bratu i sestri, koji su nas već na kilometar utepili i čekaju pokraj puta. U poderanim krpicama na sebi, rupa do rupe i mesecima nepočešljane kose sa dredovima do leđa...Pipi Duge Čarape. Višaju nam se oko vrta, zavlače ispod ruku. Opet onaj ushit na licu, hihot koji te natira da razmišljanje. „Mi ne znamo za bolji život od ovoga, ali znamo ono šta puno vas ne zna...smijati se iskreno, iz dubine, jezgre bića“-ko da nam govore. Blaženo neznanje njima dođe ko blagoslov, a nama naše često puta prokletstvo. Imamo sve, a nemamo ništa. A onda upoznaš njihov svit i pripolovi te ona „Šta bi oni dali da su na momem mistu??“ Možda ništa, niti onaj jedan bombon šta čekaju pokraj puta da im ga daš jer su na kraju dana sritniji, ispunjeniji od nas, neka su želuci polupunjeni. I onda se vratiš kući i brzo zaboraviš na taj momenat introspekcije, na pitanje koje bi si bar tri

puta dnevno tribali postavljat svi...prije svakog obroka kojeg mi imamo, a oni nemaju. Al to je glupo, patetično...ko će se time još zamarat...loša karma, ko im je kriv...prokletstvo progovara i savjest zašuti...dok se opet ne probudi i poželi očistiti tamo negdi na nekoj Himalaji...bar nakratko. Zadnji metri dile nas od prolaska kroz naš „Slavoluk pobjede“, tj. pokraj stanice di se dile propusnice za Everest. Mista di je sve počelo i sad sve završava. Puni krug je zatvoren. Cjelina dovršena. Prijateljski se grlimo uz međusobno čestitarenje na sritno i spretno odrađenom putu. Idemo prema hotelu na kraju grada, iz kojeg smo i krenili. Baš je šušur...domaći, stranci...puno ljudi. Sad je sezona...trekkeri sa sviju strana svita naviru. Kopita mazgi i konja dobro rezoniraju sa popločanim ulicama...stvaraju neki vrckav topot...poželiš i ti tako potrčat, ali noge umorne. Stigosmo...nakon razdruživanja po sobama i blic odmora, popodne će svako provest o svom poslu...individualno il grupno (na kraju većina tako). Nerazdvojni ko da nas je tako osudilo do kraja života hahaha. Za sist i štagod popit irish pub logičan odabir većine (jedini je u gradu pa dilema nije puno morila). Nasumično pristižemo sa čuđenjem „Pa i ti si tu...Šta ti ode radiš...reka si da ideš leć...O pa svi smo ode, Kelly Family opet na okupu“ hahaha. Ponesen trenutkom inspiracije Mošo uzima gitaru u ruku i kreće...red Pink Floyd, red sevdaha, red Miše...Labor se zavalia u naslonjač, na rubu suza je, Tina se zadovoljno smješka „Nu mog malog je dobro piva“. Marijan i Slaven su odmjerena gospoda...oni samo uživaju u trenutku i svojim toplim napitcima. Mate i Tica u „dubokim“ mislima grickaju zanoktice, dok Luca prigledava ispucale vrhove kose. Ovaj kadar za pamćenje podiže par naši erudita...u kontemplaciji listaju neke knjige...edukacije nikad dosta. Ja pak ne radin ništa pametno...kibiciran sve to i memoriran kako bi kasnije mogla pisati gluposti po HELOP-u (neko mora i to) hahahaha. Iza večere finalno pospremanje...tlaka teška...posebno meni koja po putovanjima uvik vukljara pola kuće. Tražin po sobama žrtve kojima ću utrapit višak svoji arganja...žrtve oprostite haha. Rano jutro, tek počelo svi-tati, na nogama svi...a naše Sherpe nosači već u niskom startu. Prije polaska na aerodrom u podnožju grada...cca kilometar-dva od hotela, kao oproštajnu gestu oko vrata nam stavljaju marame i polazimo. Umjeren nagib uzbrdo, pa onda skoro vertikala nizbrdo...10-ak min pjehe do Tenzig-Hillary-a. Čvrsti zagrljaj i oproštaj od naših Sherpi, njih 6-7 u grupi koji

Indijci, sklanjajte se s puta. Mlhovlci gaze!

su sve ove dane mukotrpno ptezali naš teret. Bez njih ja prva ne bi došla ni do pola puta. Ako ikome na ovom svitu želin sve najbolje to su oni i ako se ikom želin naklonit do poda to su opet oni. Mašu nam dok se strmim stepenicama vraćaju svojim kućama. Puno sriće dobri ljudi i da ostanete baš takvi kakvi jeste. Slijedi čekiranje, kontrola, pa još malo čeprkanja po torbama...čekanjeeee...tim redom dok po nas ne dođe naš mini dvokrilac. U sebi molin Boga da ne zagrebu malo dublje, pokupila san vriću stina po Nacionalnom parku...to se ne smiiii!!! Razmišljan šta ću im reć ako mi nađu-“Triba mi za kućicu u polju, baš će lipo figurat...Iman puno prijatelja „stinoljubaca“...bla bla.“ Ma, past će mi već nešto na pamet ako mi nađu. „Any stone, rock...?“-pita me ljubazna teta. „Noouuu!!!“-gledan u oči i lažen. I ona mi poviruje. Raspoređuju nas u dva leta, jedan iza drugoga. Iznad glave gledan u sliku Tenzinga i Hillary-a...tih planinarski velikana i istinski prijatelja koji su bili predodređeni na susret i osvajanje Everesta...prvi ljudi kojima je to pošlo za rukon...i nogon. Obojica ostala do kraja života vjerni priči za javnost da su istovremeno zakoračili na vrh. To ti je bit pravi prijatelj i kolega. Škripa guma i oštro udesno manevar...eto našeg malog bombardera. Brzo unutra dok još može uvatit zalet...tek sad vidin koji je bezdan ispod nas. Al meni je to normalno...da je na Himalaji sve ekstre-

mno...kakva bi to ona inače bila. Dok uzliće i svom snagom se odupire sili teže, na par sekundi valovi u trbuhu ko da nas neki magnet povlači put doli...brzo prolaze, sve je ok...visoko smo među oblacima..Poła sata hipnoze i uživanja u letu i pogledu iz njega. Ko bi gori sad je doli...sletili u Radnechap. Sidamo u prvu birtiju i čekamo ostatak ekipe. Nije ni 10 uri a već upeklo...pušen od vrućine, a prašina puši oko nas...dok je gutamo skupa sa kavon. Dižu je puste dvokolice, trokolice i auti svi vela...ne staju...pošto litra goriva ode hahaha. Gužva i galama, odvoze, dovoze i privoze. Trube i stiskaju gas da ne znaš ko tu pije ko plaća. Tama kad pomisliš da će se sudarit oni se nonšalantno mimoidu ko da su na autoputu. U daljini niz pistu ko u sceni Top Gun ide Veličanstvena sedmor-ka...pridsidnik ko predvodnik eskadri- le opet nešto „galami“ na mene. „Šta’s mi one stinur’ne uvl’la...i to u smrdljive čorapet’ne. Žena se skoro izvrn’la u

nesvist kad otvor’la torbu. Imaš sriću šta nije gledala, samoj’ otvor’la i zatvor’la. Taktika Mate, taktika. Kad bi samo zna koliki mi „kamen mudraca“ nosi Labor u „aktivnom vešu“ hahaha. To bi bilo to šta se tiče aviona za danas...“pakleni“ kombi već čeka...slijedi repriza 4-satne rute 666...do Kathmandua...ko priživu pričat će. I priživili smo...ovako po danu čini mi se manje dramatično...il od umora svi lagano otupili. A uz to lipa priroda koju gledamo ublažava traumu i grć u želudcu...“Evo ga, sad će...kamena gromada past po krovu“ il „Ufff, zamalo u provoliju“.Ako ništa, našeg na gasu brzopozetnog vozača usporavaju radovi na putu. Neki solidarni izlaze iz kombija i pomažu odčepit krkljanac, drugi se nabacuju sarkazmon da su gori od Hrvatski autocesta...uvik ima dežurni cinika hahaha. Nema skijaške discipline kojom naš šofer ne upravlja svojim vozilom...čudo na 4 kotača...ko to proizvodi...nakon ovakvi kozji staza da još uvik bude u voznom stanju. I kako ide ona stara...“Taman kad si mislia da si vidija sve...“ Ova vožnja je priča za sebe, al promet u Kathmanduu na čijoj smo već periferiji...a tek labirint u gradu, eeejjj, ljudi moji!! Nije dovoljno pokrit oči, triba i tabletu za smirenje popit hahaha. Imaš cestu i vozi...šta ti bog da. Kakve oznake na cesti, kakvi pješački prijelazi...imaš dojam da cesta ima bar 16 traka, od kud izviru svi ti auti, motori...ko da padaju s neba. Semafori imaju funkciju

Večeri šansone u Irish pubu - Lukla

Meditacija

ko i kante za smeće...moš unutra ubacit, a i ne moraš. Busevi pritrpani, širom otvorena vrata kroz koja vire nagurane glave. Rikše sklepane od starog željeza i preparirani bicikla sa iskiviljenim felgama samo šta se ne raspadnu...al bogami i one drže ritam, utrkuju se. Još kad ovi jadnički koji ih voze moraju upirat i vuć nekog masnog, debeloguzog zapadnjaka...amjeeeee!!! Troje ljudi natiskano na motoru, jedno od njih malo dite(mater ga drži ko da će ga usput podojit). U autima ne možeš ni pribrojiti koliko se ljudi natiskalo, jedan usput i kozu priveza na krov i vozi. Glavu samo probaj promolit vani...kroz prozor...moga bi ostat bez nje...pa to je samo još jedan običan dan na cesti u Kathmanduu hahaha. Kako god da zamišljate kaos u prometu ovaj nadmaši i najluđu maštu. Al ono šta je zanimljivo nema prometni, nit pogaženi po cesti...taman kad pomisliš da će te odbacit 5 metara u zrak svi staju, precizni u milimetar do stopala. I niko na nikog nije ljut...

samo kroz osmijeh nešto promrmolje. Nema psovki, skakanja po haubi i čupanja retrovizora ko kod našeg „uljudenog“ svita. Samo ti trubnu i produže dalje, a ti imaš osjećaj da si upravo trča po minskom polju hahaha. Dok vozimo kroz grad uspijevamo se do moć sporedne ulice, spas u našem Samsara hotelu. Još samo dovuć se do kreveta, umor lagano načima. Samo par sati prileći da se regeneriran. Ne računajući ovaj dan, imamo još tri dana za upoznat(koliko stigemo) ovaj pun vibracija i boja otkaćeni grad. On je hektična mješavina različitih kultura koje su se ispresijecale na trgovačkim putevima. Čine ga tri grada, bivše kraljevine, koje su se kroz vrijeme spojile...Patan, Bhaktapur i sam Kathmandu. Nepal je inače nakon 250 godina monarhije, proglašen Demokratskom saveznom republikom sa 30-ak milijuna ljudi. U prošlosti nikad nije koloniziran...„konkviskadorima“ nije bia nešto zanimljiv...iskorišćavali su ga kao tampon zonu između

Imperijalne Kine i Kolonijalne Indije... pa udri po jadnom Nepaluu...tako to ide. Al unatoč i usprkos svemu živ je i još uvijek tu, ne da Himalaja na svoje koliko god teško bilo. Prefiks „multi“provlači se u svemu...multikulturalan, multietnički, multireligijski- 80% hindusa i samo 10% budista. Na večeru u Jesse-a, piva na terasi Samsare... tako zaključujemo dan pun doživljaja. Kuje sa plan di ćemo sutra-ko će svojim putem, a ko u grupni obilazak. Prije spavanja samo da još jednu vizitu obavim-neka čudna zubobolja je u pitanju. Šake tableta ne pomažu, al zato piva čuda radi, kaže da mu ona pak pomaže. Bože kud nisan veterinar... po ne znan koji put u životu žalin hahaha. Sad i zubar moran bit...Edo, Dražo znan da nije po uzusima struke, al kad vam kažu da ketonal ne pomaže, dajte im Žuju...medicina temeljena na dokazima hahaha. Jutro sparno, vruće...neće nam falit sunca ovi dana. Nakon doručka zove se taxi-za danas je dogovor ići u Pashupatinath hramtu se obavlja hinduistički ritual paljenja mrtvi i Majmunski hram(Swayambhunath-ovo ime mora da su sami majmuni smišljali hehehe). Triba doći do toga, kroz onu ratnu zonu od prometa. Pa livo, pa desno, trubiiii, kočiiii...koji mravinjak...možda bolje osinjak. Buka probija ljudski prag čujnosti....ni šišmišje uši ne znan kako bi se snašle. Ne triba daleko ići za vidit majmune...eno ga skače po električnom stupu. A tek ti stupovi...kilometri kablova zapetljani u gordijske čvorove vise do poda. Tesla ajde probaj raspetljat ovo hahaha. Dužinski bi ih moga razvuć do Jupitera i još bi priteklo. Ne znan kako, ali uz sve to uspili su natiskat i punu vriću nadzorni kamera. Izgledaju ko plastične igračke...možda i jesu...tu su samo da „zastraše“. Jake snage MUP-a, prometna

Neko ima dobro oko

Malo sipara ... malo vrleti ...

Pošto kvadrat?

policija lamata palicama pokušavajući uvest malo reda...ni njima nije lako na"prvoj crti bojišnice" hahaha.. Znalčki timunira volanom naš taxist...pojam gradska vožnja, prednost prolaska, oprez i sigurnost u prometu poprimaju skroz drugu definiciju.... umjereno, polako, ma zaboravi. Mislin da bi prije postala NASA-in astronaut nego ode položila vozački. Ajde, ipak u komadu stižemo do prve lokacije, hinduističkog hrama. Hindusi inače imaju 330 milijuna bogova, ali opet ko kršćanstvo imaju koncept Svetog trojstva(Brahma, Višna, Rudra/Šiva) i u konačnici viruju da postoji samo jedan Vrhovni Bog, a ovi pusti milijuni su samo jedan aspekt, manifestacija Svevišnjeg. Duša za hinduse je vječna, za razliku od budista koji u to ne viruju(smatraju da je ona samo svojevrsni skup navika, želja, sjećanja koja će se reinkarnirat u nekom novom tijelu). Za hinduse smrt nije kraj već prirodni proces, a duša zadržavajući svoj

identitet(znači ja ostajen ja , ti ostaješ ti) vraća se na Zemlju. Zato spaljuju mrtve-proces čišćenja...pepeo zajedno sa cvitovima nevena prosipaju u rijeku. Spaljivanja su jedino pošteđena mala neokaljana dica, invalidi jer ionako pate i yogii jer već žive čisto. Žene smatraju inferiorne muškarcima (al kažu da ih poštuju, aj bar nešto hahaha). Svaki religijski sustav ima neke mračne, uvrnute, zatucane elemente pa tako i hinduizam. Jedan od takvi je jeziv običaj po nazivu sati (davni dana zabranjen)-nakon smrti muškarca skupa sa njim na lomači bi zapalili i njegovu udovicu, živu!! Za napomenit je da svima poznat kastinski sustav, pun diskriminacije i nehumanosti, Ustavom ukinut u većini zemalja, ali unatoč tome podila na kaste utisnuta je toliko duboko u hinduističku kolektivnu svijest, bolje reć podsvijest...ni sami ne shvaćaju kakvu primitivnu i bešćutnu ideju stoljećima drže na životu. Ljudi se rađaju nejednaki sma-

traju...šta te dopalo po rođenju eto ti pa drži...nema mrđanja van niše u koju si upa, do kraja života. Čudne su ponekad te religije, pune proturječja i hipokrizije. Ne možeš, a da se ne zapitaš...s jedne strane propovida se bezuvjetna ljubav, tolerancija, samilost, a sa druge strane nekog živog bacit u vatru il kamenovat nasrid puta zato šta se zagleda u curu iz više kaste. Vrhunac takovih uvjerenja je Manuv zakonik najstariji(kažu i od Biblije stariji) manuskript hindu običajnog prava u kojem je život isprogramiran do u najsitniji detalj...od toga šta obući, koga ženit do ako parija(dno kaste, tzv. nedodirljivi) slučajno dodirne sjenu, ne osobu, nego sjenu pripadnika više kaste triba ga dobro namlatit. Morali su ti jadnici čak i kantice nosit u koje su pljucali da ne bi po putu kud ovi "uzvišeni"prođu. U svakom slučaju opak neki tip taj Manu(inače smatraju ga prvim čovikom na Zemlji, praotac... ko Adam kod nas). Crnački apartheid je med i mliko za njega. Al da se ostavimo prava, običaja i teški tema idemo mi u naš hram. Po dolasku ispidr zaglušujuća kakafozija...promet, ljudi, kreštave tice u krošnjama. Orijentalni ugodni miris zapaljenih štapića iz Thamelu sada prikrijuju ne baš tako zamamne arome...lagala bi kad bi rekla da mi njušni receptori nešto uživaju...al i to je dio cjelokupne slike grada. Na samom ulazu sirotinje, prosjaka svih uzrasta...nisu nametljivi...ako nešto daš dobro daš. Štandova na stotine, puni kojekakvi drangulija. Nos se puni mirisom paljevine...lomače se već pripremaju jedne do druge između voltova. Ispod njih blatnjava rijeka, prljava...drugačija ni ne može bit. Ipak se tu baca ljudski pepeo, al i dijelovi koje vatra ne uspije razložiti u prah. liiii.....tu moje razgledavanje za danas staje!!! Gle čuda, glavinjajući uspila san izgubit grupu. "Iden par minuta kupit neku sitnicu"-obavještavan ekipu dok sidi na stepeništu nasuprot lomača. "Imaš 10 minuta"-predsjedavajući odgovara. Na kraju dok san se otarasila prodavača i uvjerila ga da neću kupit 102 nego samo 2 narukvice, prođe malo više od 10 min, a ekipa ode svojim puten. Opet to moje loše baratanje vrimenon. Al vidin da me dvoje ljudi ostalo pričekat... "Iden tren javit Luci i Anki koje san srela dok san tražila vas da ću sa vama"-govorin već zapuvano od jurcanja gori doli po hramu. Dok san tražila nji dvi izgubila ovo dvoje hahaha. Ukratko, izgubih sve koje san mogla izgubit taj dan. I glavu na ramenu bi, da mi nije zavidana. Kako san se jutros uputila ko muva bez glave, iden sa grupon pa mogu mozak na pašu, neman plan B. Uz to mobitel se ugasia, pa mi ni on neće bit od neke pomoći u orijentaciji, a

ako krenen pitat nekog domaćeg da me upute utrapit će mi vriću đinda i još ću završit u Bangladešu. Dok se nisan uvalila u probleme odma prvi dan, najbolje mi se sa Lucon i Ankon vratit nazad u Thamel pa ću već smislit neku alternativu. U hotelu susrećen sveprisutnog pridsidnika, ko neko hindu božanstvo ima ga svugdi, skoro me plaši hahaha. "Pa dobro, di's ti nestala, mi te čekal'- grintavo će na mene. "Pa šta si se ti već vratia, šta nisi sa njima"- pitan ga. "Gleda san kako pale mrce, a tamo di su one majmunč'ne nisan tia ić, šta će mi to. Ja san stariji čovik i triban malo odmorit"-blagolagoljivo će ko i obično. Ozlojađena krenen mu nabrajat di i kako san zapela dok on u svom stilu tješi- "Ma šta će ti ti majmuni. Ajde u Afriku, tamo i' imaš kol'ko oš. To su ti jedne đavlije beštije koje samo gledaju kako će ti nešto ćap't iz ruke i onda se kes't u facu. Svaka agencija za vodiča bi ga tila hahaha. "Starodubravskin" dijalekton nastavlja- "Mi smo našeg Stipana pokopali." Stipana???-začudeno ja. "E Stipana, našeg mrca. Da viš kako su ga lipo okit'li. Riže mu turaju u usta, a novaca u džep. Da ne ide gladan i bez munite na onaj svit. A onda ga lipo zapališe i š'njimen op u rijeku...a z'druge strane čekaju majmuni da čape koju kost." Slikovit opis kroz oči našeg Mate...vi slabijeg želudca odlomak slobodno priskočite hahaha. Ipak ću danas po Thamelu i okolici...bolje odma prvi dan rješit sitnice i poklone za sve ove koji su me ispratili sa "Sritan put i donesi štagod", pa da san mirna. On je centar društvenog i trgovačkog života. Iza kantuna čim stupiš na ulicu košnica...od zujanja ne znaš di bi prije krenia...najbolje drito pa di završiš. Ulice pune dućana di se prodaju svakojake rukotvorine od metala, jakove vune i kože, šareni nakit i oprema za planinarenje. Da se puno tog lipog za kupit, a cjenkanje je dio kulture, stil

Evo kome nikad dosta manistre

života. Ako nemaš pregovaračkog mota, ko i svugdi gledat će te dobro rebnit po takuinu. Negdi pročitah da prema nekim procjenama, jedan turist šta ostavi novaca može prehranit 10 Nepalaca. Zato triba imat miru sa cjenkanjem...uvik se sitit da od onog šta ti ostaviš 10 ljudi može žvit. Puno kafića i restorana koji nude domaće i svjetsko, nepalsko i internacionalno, pa biraj. Nude i hašiša na svakom koraku...pa ko se oće malo relaksirat ne mora okolo tražit dilere...ima tu odma ispod prozora. Zadržajen se u nekin knjižarama i ateljeima...ima dobri knjiga i slika samouki slikara kupit. Već san prikrcana, a nisan ni pola tog uzela. Najbolje nikom ne reć da ideš na

put, pa neće tlačit sa donesi mi ovo, donesi mi ono. Neki simpatici lokalac oda za mnom i nudi neko tradicionalno glazbalo...guslama slično. Oda uporno i svira niz ulicu...ajde uzet ću i to, pa da i gusle konačno naučim svirat hahaha. Dok mi nije još neku glupost proda bižin ća u neku sporednu ulicu. Sidi čovik na nekom zidiću ispid dok ga brico sređuje, vozač rikše u pauzi od pedaliranja kunja na volanu, dok poraj njega postolar provlači iglu kroz neke sa ko zna koliko rupa postole...njihov ured je vani, nasrid ulice. Malo dalje roj muva nadlijeće nešto...na podu onako nabacano na komadu novine svinjske glave i noge...uzima neka žena glavu za uši i raspravlja sa ovon drugon...valjda pita za cijenu. Ne dišući na nos prolazin i držim fige da i za mnom ne potrči nudeći mi glavu...il tripice hahaha. Za danas dosta Thamela i pazarenja. E sutra san pametnija, neću zvirat okolo... grupu ću slijediti i povodac staviti hehe. Današnji taksist je na nekin zabranjenim supstancama...ne trudin se više niti shvatit kako je uspia prolećit kroz neku ulicu, a da nije odvrnia bar retrovizor i prednje kolo. Diže ruke sa volana, muzika trešti... ko oni na našem brdovitom Balkanu sa bmw-ima i cajkama. Samo šta je ovaj simpatican...nešto nam govori...muzika je preglasna, ne razumimo, ne čujemo...pa smanji, pa opet pojača. Labor mu daje podršku, pivaju uglas. Možda i on tako po Šibeniku vozi, pripazit ću kad buđen na cesti hahaha. Prozori spušteni...za nama oblak prašine putuje...ko da smo u tenku, a ne u malom suzukiju... nagutala san se više prašine u ovi 15 minuta nego u cilom životu. Kladin se da u ovom gradu nema niti jedan plućni bolesnik... baždarena su ta pluća na ovaj smog. Dok se približavamo Boudhanath stupi koju danas želimo posjetit prati nas rukavac rijeke Bagmati i tone smeća u njemu...bar jedan Karepovac otpada u par kubika

vode...biološko oružje bi od toga moga praviti. Imaju predivnu Himalaju, al ovo im nije baš neka slika i prilika...Al i to je valjda dio njih i stila života...valja poštivat...začepit nos(dišući na njega riskiraš duboku anesteziju i povraćanje za dušu izbacit hahaha) i okrenit glavu na drugu stranu. Kupujemo ulaznice i idemo prošetati po Boudhanathu...jedno od najvažnijih budističkih svetišta u Nepal. Mandala, središnji toranj na kupoli čini je najvećom stupom u Nepal i jednom od najvećih u svitu. Nalazi se na drevnom putu sa Tibeta(tu su tibetanski monasi odmarali na svom putu prema Indiji) prema gradu Patanu. Načičkana je sa preko 50 gompasa(tibetanski samostani). Šetamo tako, razgledavamo...naravno puno ljudi domaći i onih ko mi...iz daleki krajeva šarene lopte. Svećenici u hramovima obavljaju rituale...pale sviće...ponavljaju mantr... puštaju nas unutra...neki nam daju i blagoslov...ne traže novce, ali ako neko daje ne odbijaju...i oni moraju od nečeg žvit. Ne virujen da im nepalska vlada daje šakon i kapon. Malo san istražila... njihovi vladajući nisu nešto darežljivi prema crkvi...a prema puku da ne govori. Emigracijski ređovi Nepalaca po aerodromima za poč u potragu za boljim životom sve govori. Jedna djevojčica ispid hrama me nagovara da kupin neko voće...vitaminska bomba kaže...kisel i gorko ko sam vrug jedva zadržavan u ustima dok mi ona priča (a i čujen joj u naglasku) kako joj otac Amerikanac...živi tamo, došla je samo u posjet rodbini sa materine strane koja je Nepalka. Oduševljava me kako se zauzela za tu gospođu, njoj nepoznatu koja je prodavala te kisele bobice...Misleći da su njene pružila san novce njoj, ali ona odgovara "Meni ne treba, imam dovoljno...daj mojoj nepalskoj sestri, she has a tough life (ona ima težak život)" i ode. Solidarnost na djelu. Po svetištu šetaju i mali svećenici pripravnici...jedva u osnovnu školu krenili. Pravimo tako par krugova i idemo dalje prema Patan Durbar trgu. Usput ćemo negdi sisti na kavu. Kako ništa na ovom našem putu ne može biti obično nit normalno, pa tako nit najobičnija kava hahaha. Lutajući po ulicama nailazimo na prostor veličine špajze...tri čovika ne mogu unutra stat, a nas 6 uspijlo se natiskat. Konobar kuva kavu na rešou sa smješkon na licu "Bit će prometa danas"...odjedanput toliko ljudi nije bilo u njegovoj birtijici od kad se otvorila. Mislin da je atrakcija, u pomaknutom smislu, čak i za nepalske standarde. Neki klinici ko u doba bivše Juge dolaze kupit po par duvana, na dug, gazda sve bilježi u "malu crnu knjigu"...u pozadini iz zvučnika probija neki psihodelični house, dok priko

Dingboche - Antonia, Leo i Luka na Ama Dablamu su u pozadini (možda ih vidite)

Nu me nu te ... Jesmo zgodni! Terluci opet u modi ... Buganci odjebite!

puta po nekom hramu pantagane skaču gori doli...ljudi prolaze i ne obadavaju...ko pravi kućni ljubimci...ma milina..hahaha. U međuvremenu,

I koze prate upute stožera - jel crna Vilijeva il' Alemkina?

Kathmandu

gazda salona zaboravlja skuvat još jednu kavu...jesan rekla da mu je to previše ljudi odjednom hahaha. Raspoloženi došli, još boljeg raspoloženja odlazimo prema Patanu. I nismo mu se upisali u crnu teku...platili smo gotovinom hehe. Za danas može i zatorit radnju, kasa je puna. Prići cestu isto je umjetnost...možeš čekat do sutra, al niko stati neće...kreni i pleši po cesti, doslovno tako...kreneš, staneš, malo se izvijaš sa rukama u zraku ko da izbjegavaš infracrvene zrake po putu, pa svon snagon šprint do nogostupa. Igranje šaha, da te glava zaboli. Al nakon par puta, naučili smo prilaziti ko veliki...sad idemo i zatvoreni oči...od muke hahaha. Šetuckamo pomalo...grad pun zanimljivosti...kružimo oko nekog mutnog bazena kojeg prema predaji neki demon posvetia svojoj ženi. Unutra se koprcaju ribe mutanti...stoje ko morski pasi...kad iskoče nije pametno bit blizu. Uz rub plivaju patke...možda su hrana tim ribama...umisto da je obrnuto hahaha. Moj suputnik i česti docimer Labor opet ima neki problem...prstenasti osip na nozi ga muči. U šali kažen da mu je to stigma...proglasit ćemo ga svetin i tako vodat po gradu.Oni imaju Budu, Brahma...mi imamo Labora hahaha. Nastavljamo dalje niz ulice...momci se međusobno fale ko je bolje proša u cjenkanju i pošto su plaćene pašmine od kašmira za njihove gospođe. Modno osviješteni naš prijatelj Labor tvrdi da je ipak on najbolje utriža, dok priko ramena nosi kričavo rozu boršu. Nije je on kupia, nego mu dali u dućanu, pravda se haha. I baš mu dobro stoji. Korak po korak i stigmosmo na odredište.... na kraju za razgledavanje Patan Durbar trga zainteresirano samo nas dvoje...ostali su se išli kulturno uzdizati na pivi. On je jedan od tri trga Durbar u dolini Kathmandua i svi su UNESCO-ova svjetska baština. Glavna osobitost je drevna kraljevska palača u kojoj su boravili kraljevi Malla od Lalitpura. Čudo newarske arhitekture. Newari(Nepa-

Sve boje Himalaje

Stiga Did Mraz!

mi) su bili drevno pleme koje nastanjivalo područje Kathmandua i okolice. U njemu se prožimaju budizam i hinduizam i to dovoljno govori o suživotu, koegzistenciji koja je i priko religije duboko usadena u sve ljude koji žive na ovim prostorima...bez obzira komu ili čemu pripadali. Popriličan je površinom, ima tu dosta toga za vidit...čak 55 hramova. Najvažniji je hram posvećen bogu Krishni kao vrhovnom...druggi kat posvećen je Shivi, a treći Avalokiteshvari. Tu su razni motivi, reljef, kipovi i slike iz Mahabharate i Ramaj-

ne-veliki hinduistički epovi. Vishwanath hram posvećen bogu Shivi...na ulazu čuvaju ga dva prepoznatljiva velika kipa slona. Ostalim hramovima ne mogu izgovorit, a kamoli upamtiti ime. Znan samo da jedan posvećen bogu novca i trgovine i turisti tu ne smiju ulazit...ne vole ni oni da svi vide šta se dešava u njihovu "Ministrastvu financija" hahaha. Ali ja ipak ulazim(pa nije baš sad da san im došla oskrvnjivat grobove, samo ću škicnit)...ajmo reć da nisan znala da strancima ulaz zabranjen hehe. Na katu dočekiva me

neki nabrušeni hindus...taman kad san tila reć "oprosti" počinje mavat nekakvin ritualnim predmetom (izgleda oštro) i vikati na mene. Tih 10 stepenica do vrha priskočila san ko jednu hahaha. Kažu hindusi pitomi, miroljubivi...ovaj bogami reži i grize. Obišli smo i Muzej Patan...pun tradicionalne sakralne umjetnosti, Budinih kipova, uputa za yogu...par minuta otpočiniti na skalama nekog od hramova, sabrati dojmove i idemo van...i mi smo zaslužili pivu hehe. Prije povratka kući penjemo se nešto ručati u obližnji restoran...na vrhu zgrade(nikad dosta visine i penjanja). Tu smo naučili dvi stvari... Jedna je da u Nepalju možeš ući u restoran i umrit...doslovno...od gladi i od čekanja. Druga da nikad dosta ponavljanja šta si naručija, ako si pet puta reka narudžbu budi siguran da će konobar i šesti put navratiti da još jednom priupita hahaha. Neki gotovi sa svojim jelom, drugima riba još nije ni upecana. Al sve je to dio avanture... Nahranjeni i načekani idemo pregovarati(cjenkat se sa taksistima) za poći nazad.Ima među nama vještici u tome, neumoljivi čak. Taksisti izluđeni i smuvani pristaju na najnižu ponudu...a mislili su da su oni majstori cjenkanja haha. Uz mustang viski, nešto slatkog/kolača, torte i pivu gorkha na vrhu Samsare sumiramo danjašnji dan...di je ko bia, šta radia. Neki su se već povukli u odaje, neki će ostati još malo čakulat. Sutra je zadnji dan prije polaska kući. Laku noć svima!!!... A danas ćemo polako, nema žurbe... osamnaesti je i ujedno zadnji dan naše štorije o Himalaji. Znajući da je tako, lino se potežemo iz soba na doručak. Nakon toga će svako u svom pravcu...ja se pridružujem grupi koja ide Hanuman-Dhoka Durbar Trg-kompleks građevina s Kraljevskom palačom kraljeva Malla i dinastije Shah. Ogroman je...prostire se na 5 hektara, a ime nosi po Hanumanu, hindu bog sa glavom majmuna. Ko i sve dosad viđeno već na ulazu tragovi razornog potresa iz 2015. Razbacani blokovi, komadi terakote i šuta, klima-

vi objekti iza vrpce 'Ne prilazi, opasnost' tako da neke stvari nećemo moći niti viditi. Trg okružuje četverokut otkrivajući dvorišta i hramove. Arhitektura eklektična, razni stilovi...građevine i hramovi od cigle, drveta i blata u obliku pagoda, tornjeva...neke oponašaju planine. Stvarno impresivno...stoljećima vješte ruke umjetnika i obrtnika podizale su i gradile ta drevna, predivna arhitektonska zdanja. Mravinjak ljudi...potežu za rukav, prodaju, pitaju...najuporniji ne puštaju na miru dok nisi kupia bar pola od onoga šta je danas odredia prodati. Šarene trpeze pune rukotvorina...od nakita do falusni oblika hindu božanstava pobcane po prašnjavom putu, svakojako voće, povrće, žitarice kotrljaju se do njih ...dok nadobudna policija palicom nagurava pojedine prodavače i tira ih ča...smetaju na putu. One koje život ne mazi (koji su zastranili rekli bi neki), a ode ih je puno, omamljeni hašišom i ko zna čime još valjaju se po stepeništu hramova i širom razvučeni zjenica gledaju u prazno. Ima ih još takvi...dičica koja mi po peti put pokušavaju prodati bocu vode, a kupia san bar šest...i niti jenu uzela. Muči me to...grop u želucu...Oni se bacaju pod noge za dva krumpira i zrno riže, a mi ćemo večeras po biftecima i ramstecima u restoranu. Ode ako se previše daš u promišljanja gastritis ti ne gine, za početak. Ispod stabla nalik murvi žene side u krugu i izvode neke napjeve...sa sviju strana dopiru intezivni mirisi, zvukovi, boje...poigravaju se i zbujuju osjetila.Kroz prozor sa rešetkama dugokosi pripadnik neke hindu sekte pruža ruku i daje mi komad svog kruha i cvit nevena(nije valjda neka vradžbina hahaha)...govori da cvit stavin u kosu, a krv u usta...ovo prvo rado, ali drugo ne fala...ipak nisan toliko hrabra hahaha. Starac pored njega čini mot prstima da im triba novaca...znan prijatelju, svima triba...taman da zadnje rupije podilimo. Oko hrama Shiva Parvati privezane koze i jarčevi...prodoran miris i meketanje. Pokušavan se približiti jednom, propinje se na dvi noge i cilja rogovima...odustajen. Ne znan dal polica osiguranja pokriva "nabadanje na kozje rogove" hahaha. Kad bolje razmislin ovo dođe ko Benkovac...makni kraljevu palaču i par hramova i imaš sajam u Benkovcu hahaha. Danas je neki blagdan...inače u Nepalju je svako malo neka fešta obziron na religijsku kompleksnost, brojčanu prvenstveno...puno bogova i božica, a time i dana za slavu. Procesije "crni, crveni i žuti šešira"...sve su to škole budizma...boja šešira daje na znanje kojoj skupini pripada. Prolazimo pored zaštitara razgledat kraljevsku palaču...gotovo sva od drva i bla-

Mošo, artistički nema šta - Crvenkapica u šumi

ta...puna kipova i rezbarija. Neko spominje da je prethodnog kralja ubio njegov sin prijestolonasljednik, pod utjecajem droga zbog nesitne ljubavi. Šta ljubav radi ljudima, ah. Idemo dalje prema kući/hramu posvećenoj djevojčici koju štiju ko božanstvo do prve menstruacije. Nakon toga dolazi druga koja je zamjenjuje...malo brutalno prema curicama, razmišljan...kako to utječe na njihovu psihu i mentalni razvoj...jučer boginja kojoj se svi klanjaju, a sutra običan puk heh. Al opet ko može skužit sve te religijske i društvene sklopove... i u šta sve ljudi mogu virovat i smatrat da je to ispravno, a da se niti malo ne propitkuju jel baš sve tako kako dogma kaže. Još malo obilaska...u jedan hram ne možemo ući...nije zabranjeno nego policija ne da...nešto su promrmljali, ne razumim zašto. Onda lipo idemo popit još jednu kavu... mir u kafani dodatno utvrđuje oklada "Ko pisne..." između pojedinaca koji puno pričaju... koliko mogu izdržat a da ne pri-

čaju uopće...malo...na sriću 'gubitnika' i još veću 'pobjednika' koji isto voli mliti a neće prizna i još je pobjedu izvojeva 'nesportski' hehe. I konobar se jadan čudi dok kavu naručuje-mo znakovnim jezikom...osin šta ne može povatat sve naružbe još ih mora uzimat mimikom i pantomimom hahaha. I tako igra ' Za jezik me povuci' došla svome kraju...dobro smo se 'namučali', a sad niz frenetične i prašnjave ulice Kathmandua grad do naše nastambe. Triba se početi pakovat za povratku kući. Brzinski prizalogajit malo slatkog šta je od jučer ostalo i trk po Thamelu još štagod kupit...prnja nikad dosta. Mislila san da san ja najgora, al evo iz shoppinga se vraća nerazdvojan trojac Mate, Tica, Slaven sa bar mini buson stvari. Slaven je čak kupia neko čudno pokrivalo za glavu...sličii na kapu sa karkardon božemesačuvaj hahaha. Trčin tako po dućanima, neki me ko pravog dobrog kupca uvode kroz tajna vrata u susjedne prostorije... tu ima više izbora...valjda me neće otet. Jedva potežen do hotela, shvaćan da moran kupit još jednu torbu zaboravljajući na avion i prtljažni limit. Bit će dima na aerodromu hahaha. Za večeru raspršujemo se i gubimo po putu za restoran...ko da nam je dosta svega i svako oće svoj mir...a nije to nego je pojedincima dosta da u Jesse-a meso mažu marmeladon(kako su nazvali neki slatki umak) hahah. Zadnje druškanje uz voštanicu na stolu i kip Bude pokraj ...u dvoru restorana. Sitne diskusije, zafrkancija, dubokoumni razgovori pa i mućanje ostaju ode za ovim stolom. Idemo, na terasi popit još jednu pivu za kraj i kući pjevajući. Dizanje rano ujutro i okupljanje na recepciji. Malo šuškanja, komešanja i nakon zagrljaja i pozdrava sa našim domaćinima pravac aerodroma. Eh tu za kraj da malo sebi zapaprin život...kud bi ja u miru išla kući hahaha. Ono iden ja, nisu moja posla šta vučen toliko za sobon da ni viljuškar ne može podignit...vaga u hotelu nije valjala(zato je i pukla hahaha), sigurno nisu ni ove ode tako

Naši prvoborci

Za zamislit se ...

Dalmatinac saaaaam po Nepalju odan jaaaaa

I tako stigismo ... Everest base camp - jeste sumnjali u nas?

precizne(za sve iman opravdanje)... neće monitor pokazat da san 15 kili privršila miru, ma kakvi. Al vrag odnia šalu kad vaga stvarno toliko pokazala i službenik zatražila dodatni 300\$. Mrak na oči, skoro da bi rađe platila nego pribacivala u tuđe torbe..i tu opciju nudi mi dobronamjerni gospodin za pulton. Kaos kreće... i dok gaće i postole...donji veš, kupke i šamponi letaju iznad glave (Luca vadi, a Mate vraća nazad u torbu hahaha) kroz živce mi struji milijun volti od bisa na sebe. Lomin se između "puknit" i pobacat sve kroz prozor il ostat smirena dama u nevolji. "Ma koja dama"-u glavi glas samokritike mi stane nabrajat. "Ti si nedokazna koza i hazarder... uputila si se na drugi kraj svita sa šleperon arganja. Već prvi dan u Nepal razvalila si vagu, kad su ti ljudi govorili da si ponila kredence i koltrine ti si svadljivo tvrdila da nije istina i da imaš samo "par" priobuka. Ko da nije dovoljno još si i thamske dućana opustošila." Triba me zatvorit kad već nije na Prokletijama prošle godine (uputila se u bili svit sa nevažecón osobnon iskaznicón, zaboravila provjerit datum...sklupčana ispod sidala, prokrijumčarena priko 3-4 granična prijelaza).

Amazonke uprtog pogleda u daljinu

Ovim putem isprike i tim "napaćenim" ljudima iz kombija, posebno Kralju. Instant karma došla na naplatu, sitih se svoje truhobolje i "zavjeta" prije uspona na base camp...žrtva paljenica... krpe, kad se vratimo kući, gorit ćete nasrid poljana. Ajde, zahvaljujući kolegijalnosti grupe i onom "imaš više sriće nego pameti" priskačen i ovu zadnju preponu...za sada hahaha. Do polaska aviona provela san isključena i sa šumom u ušima...neka neka...uči se pa-

meti hehe. 20 dana nije mal period, čovik se rodi i umre u tom intervalu, a meni proletilo brzinom svjetlosti...iste one u koju sad gledan kroz prozor aviona dok probija kroz oblake. Letimo kući. Sidin i fokusiran taj portal u dubni neba iz kojeg izvire sunce...vrtin film i razmišljan. Čudan osjećaj... nikad dosad doživljen zapravo. Istodobno prazna i ispunjena, rastegnuta do točke pucanja. Valjda tako triba biti kad si boravia u svitu na granici dimenzija...ovog i onog oblika postojanja, svit u kojem je sve razapeto na

križ ekstrema...ili opstaneš ili te nema, trijumf života i tragedija patnje. I sam Kozmos tako funkcionira , na granici uredenog kaosa...i u toj nevidljivoj liniji život je najuzbudljiviji...tu sve izvire i ponire...i tako u krug...perpetuum mobile. Čudesan mozaik drugačijeg, pomaknutijeg, osebuje krajnosti i suprotnosti koja se u jedinstvo na kraju stapa. I baš sve to čini esenciju ovog fantastičnog i od svega drugačijeg svita i ljudi koji u njemu žive (izdržljivi, uporni i otporni, a opet u svom

Riči su suviše

Popodnevno sijelo na putu prema doli

dostojanstvu krotki i dobrohotni). Toliko različiti da ni sami nekad ne znaju kojoj religiji ili etničkoj skupini pripadaju. Sve u prožimanju...budizam, brahmanizam...puno rituala, bogova, guru, avatara i inih. Jedni uopće nemaju koncept Boga, drugi pak viruju u milijune bogova. Svako za sebe, a opet se toleriraju, u suživotu koezistiraju. Po nekim „čistokrvnim“ i „virujen samo u jednog boga“ kriterijima tribali bi se po cile dane mlatit i ratovat(imaju oni pametnijeg posla od ratovanja...borba za golu egzistenciju)...ali eto oni uspijevaju...."Pusti me da živim i puštan te da živiš". Ta priroda...Veliki Arhitekt mora da je bia posebno raspoložen kad je skicira nacrt ovog Zemaljskog raja. I onda na kraju ta Himalajaaaa-ostaje besmrtna između nastajanja i nestajanja...sila života i smrti koje je žele odvući svaka na svoju stranu i ra-

strgati...ona je žilava...ne da se ona... buntovnik i mirotvorac istodobno daje sebe , meni, tebi, svima...ali ne pokoravajući se nikom. U pokretu, giba se, vrpolji i raste...tektonske ploče joj ne daju mira...nevidljive sile milosti nemju...nasrću na nju dok glavom ne probije zemljin omotač, egzosferu i konačno padne u zagrljaj Svemira, Vječnosti kamo i pripada. To upravo i je...vanzemaljska. Znete li za pretpostavku da će za cca 400 milijuna godina naoštreni očajnik vrmena u suradnji sa moćnim silama Zemlje oglođati Himalaju do kosti...neće biti viša od našeg Velebita. Al vječni krug rađanja i umiranja, nezaustavljiva tektonika života potaknit će porod neke nove Himalaje...na istom mistu di je bila ona naša po kojoj sada pružamo korake i koja je kliznila u vječnost...tu će se izdignit drugi orijaški snježni avatar...i Hi-

malaja će bit reinkarnirana...ponovo rođena!!! Bušmani iz pustinje Klahari govore o dvije vrsti "gladi". Postoji Velika glad i Mala glad. Mala glad traži hranu za želudac, dok ona Velika glad, najveća od svi gladi, jest glad i potraga za Smislom...U konačnici, jedino što čovjeka može učiniti krajnje ogorčenim je život bez smisla...Nema ničega lošeg u ljudskoj potrazi za srećom...Ali za utjehu ljudske duše...potrebno je nešto daleko veće od sreće ili nesreće, a to je Smisao. Jer Smisao nadilazi sve ostalo...Jednom kad vam ono što činite pruža smisao, postaje sasvim svejedno dali ste sretni ili nesretni. Tada postajete ispunjeni-više niste sami u Duhu-vi pripadate. Ja san na Himalaji ođskrinila vrata..jedna od...prema smislu... šta god da to je. Pokušajte i vi vaša...bar nakratko. SRITNO U POTRAZI I NAMASTE!!!

Lobuche - ja i moj lipicaner

19. ŠIBENSKE SPELEOLOŠKE ŠKOLE 2022.

I NAKON USPJEŠNO POLOŽENOG ZAVRŠNOG ISPITA 11 POLAZNIKA IZ TRI PLANINARSKÉ UDRUGE I DVIJE ŽUPANIJE (HPK SV. MIHOVIL, PD PROMINA I HPD MOSOR) NOVI SPELEOLOŠKI PRIPRAVNICI/CE SU - ANTONELA IVIĆ, DORIS BANIĆ, JOSIPA BARE (PD PROMINA, DRNIŠ), LUCIJA ANTIĆ, MARIJA PARAČ, MARINA GORETA, MATILDA SUČIĆ, NATALI KARLIĆ (HPD MOSOR, SPLIT), MIRO PROTRKA, ROBERT DASOVIĆ I ANTE KLARIĆ (NAJMLAĐI POLAZNIK) - BRAVOOOOOO I ČESTITKE!!!

TJEDAN 1. (za vas uprizorila Marina Goreta)

Promina, Liluša i rudnik boksita Kalun Skoro sam odustala od prve terenske nastave. Trčim vamo-tamo cili tjedan, stižem iz Zagreba u petak kasno navečer i skužim da mi je dio opreme kod matere u šupi na drugom kraju grada. Ali, ako može Matilda direktno iz noćne smjene sve stići, mogu i ja! Tim je super: nas 11 đaka; Lucu i Mira, tj. Miru znam s trail staza (oboje planinare već neko vrime i napredniji su od svih nas ostalih u vezanju čvorova, po speleološki: uzlova). Marija je Zadranka, znanstvenica i ponosna vlasnica autorskih prava na termin Speleo-hitovi, Nela je zelenokosa, samozatajna, ali doslovno živi punim plućima - jer Nela se bavi ronjenjem. Natali ima čarobne ruke i tepim kako ću je na slj. vikendu ugnjaviti da me izmasira. Čuvarica naše blagajne je Doris, ali osim što je pravedna, ona je čisto veselje... Goli kuhar, Stevo Karapandža tj. Robi može slobodno u Masterchef a Josipu ćemo akvizirati iz planinarskog društva Promina jer nam dragih ljudi uvijek treba. Antu - našeg najmlađeg je ćaća posla u speleologe da bude manje na Tik Toku i s curom. I šećeri na kraju: doturica Matilda, prvi sopran družine i moja malenkost - kroničar 19. spelo škole...

Prvi terenski vikend je valjda već standardno održan na Promini. U planinarskom domu nas je uz domaćina Dinka, dočekala ugodna atmosfera, čiste postelje i naložena vatra. Instruktori; Jure, Aida i Teo te voditelj škole Hrvoje nas kroz predavanja polako uvode u speleologiju. Učimo o povijesti spelologije, opremi, orijentaciji, uzlovima. Saznajemo da Bulin nije restoran na Danilu

i da Kita nije samo "muški alat", nego je Gaćešina... Nakon teorijskog dijela Teo nas vodi u Lilušu i na putu prema špilji među školarcima se širi ratnički duh (hodaње po mjesecini doprinosi ugodaju): speleolozi su zaista elitni odred... naši su blatnjavi kombinezoni najotpornije vojne odore a naše tikice najsjajnije medalje. Liluša je u svojoj jednostavnosti predivna...Teo, hvala ti

na stručnom vodstvu, kroz tvoju priču smo osjetili ljubav i poštovanje prema špiljama, šišmišima, čovječijoj ribici, sigama, stalaktitima, neandertalcima, topografiji, neistraženim putevima. Kažu Mihovilovci koji su nas čekali u domu da nikad nije bilo bolje večere, a Dinko da nikad nije bilo dužeg pranja suđa u kužini.

Nedjeljno jutro je bilo pravo planinsko, bura je očistila zrak, miris kave sa špakera je iz vreća za spavanje izvukao i one najtvrdog sna ... S predavanjima smo startali točno u 9:00 h i inače je pravilo škole da se inzistira na točnosti, da nema kašnjenja, odnosno da se tuđe vrijeme poštuje. Još jednom smo utvrdili uzlove, počistili dom da nas domaćin primi i drugi put i uputili se prema rudniku boksita u Kalunu. Meni je pomalo apstraktno da su ljudi uspjeli izbužati toliko kanala u utrobi zemlje uz pomoć karabita, lopate i krampa prije 80 godina, uključujući i mog dida koji je bio rudar. Rudnik je inače zaboravljen u povijesti, zapušten i opustošen ali dovoljno mističan da speleolog doslovno na ovom mjestu postaje arheolog. Ulazak u rudnik je krajnje ozbiljan kao i svaki speleološki pothvat stoga su nam nakon prvotne provjere opreme i osiguranja prsnim pojasom voditelji tima uz pomoć Ane, Eugena i Bože omogućili da doživimo prvo pra-

vo speleo iskustvo; "propuzali" smo kroz uski kanal ko marinci, penjali se po užetima i nakraju izišli ko Snjeguljčini patuljci. Jel bilo malo stresno? Možda samo meni malo... Za kraj ću ponoviti najvažnije lekcije prve terenske nastave: točnost, odgovarajuća oprema, čvrsti uzlovi i pouzdan tim. I možemo na kraj svita, odnosno... u grotao zemljine kore.

TJEDAN 2.

(za vas uprizorila Marina Goreta)

Cetina, Rudelićeva špilja. "Svemir, krajnja granica. Ovo su putovanja međuzvezdanog broda Enterprise. Njegova je misija istraživati nepoznate i nove svjetove, tražiti nove oblike života i nove civilizacije te hrabro kročiti stazama kojima nitko nije kročio." Ovako je uvodno govorio kapetan Jean Luc Picard prije nego bi navijestio zvjezdani nadnevak svog novog terenskog dnevnika (čujem uvodnu špicu Zvezdanih staza). Da je kojim slučajem Picard bio speleolog sigurno bi u Rudelića špilji gdje smo boravili proteklog vikenda zaista naišao na čudnovatu mitsku vrstu iz podzemlja; osim ostataka kokoši koju je unila lisica, mi nismo bili te sreće...

sve živo se sklanja kad Božo pusti svoj milozvučni bariton...

Rudelića špilja se nalazi u podnožju Dinare, blizu izvora Cetine i krije mnoštvo manjih dvorana ukrašenih najfinijim stalagmitima i stalaktitima. Glavni kanal špilje je dugačak oko 1100 m, te mu se nismo mogli nadiviti, kao ni jezeru koje nas je dočekalo na kraju; svi smo željeli iz prvog reda promotriti čaroban prizor...baš bi bilo originalno otići na dejt na takvu lokaciju; lagano ugođaj od karabiti, ugodna temperatura, privatna plaža...mesni doručak i blatnjavi poljubac!

Suprotno ovoj romantici istina je da smo bili šporki ko prasci i da je ostatak terenske nastave iz nas iscijedio zadnje atome snage.

Dakle, ni Vrlički uštipci u subotu ujutro nisu mi sjeli kako treba, Mihovilov kombi je bio daleko od Enterprisea, a i Jure me u startu dotukao s rečenicom: Marina, opet si zadnja.

Kako biti speleolog kad stalno kasniš? Moji bližnji su odvalili od smijeha na prethodni članak znajući za taj moj "mali" problem; "eto me za minut" je fraza koju koristim 1898 puta dnevno. Da ne lažem, ima par faktora koji su krivci za "sindrom", između ostalog i to što dan traje samo 24 h. I zato sam zahvalna na specijalnom tretmanu u speleo školi (sad znate zašto upravo ja

pišem terenske dnevnike + još po koja kazna).

Potruditi ću se slikovito dočarati umor koji smo osjetili nakon: 1. podizanja logora; 2. psihičkog pritiska da smo dobrim redosljedom složili sve sprave na pojas i da ih sve pravovremeno koristimo ne oštećujući užu; 3. penjanja po užetu cijelu subotu po petnaestmetarskoj stijeni iznad špilje; 4. spuštanja po istom užetu cijelu nedjelju; 5. kontrole da ne puštamo vjetrove u šatoru koji međusobno dijelimo, odnosno u suprotnom - izlaska iz šatora na ugodnih -11°... Jasmine Stavrose, kad si skladao stihove, jesi li polazio obuku za speleologa? Jel te best friend vozio na posao jer nisi mogao stisnuti kvačilo od upale mišića? Jesi li potamnio sve iz friždera u naredna dva dana (ja to radim i kad se ne vratim s terenskog vikenda)? A kažu nam da je ovo kamilica u odnosu na ostatak obuke...

Međutim, ne damo se. Do sljedećeg vikenda modrice s koljena će postati prapovijest - baš poput vapnenačkih sigi. Do tada, odjavljujem se uz Ligu prvaka: Žuta podmornica upravo potapa Staru damu. P.S. Emile, fuži su nas vratili iz mrtvih, računamo na lonac još koji put...

TJEDAN 3.

(za vas uprizorila Josipa Bare)

Bile vode "Čeka nas još jedan malo zahtjevniji vikend i nakon njega ćete se već naviknuti da vam je sve teže pa će vam biti sve lakše." Ovim riječima je započeo email našeg voditelja-učitelja Hrvoja, u kojem nam šalje plan za vikend. Lokacija: Bijeje vode, Karin. Što li je s tim htio reći? Hoće li nam

ikad biti lakše? Hoće li nam biti teže jer znamo da nam neće biti lakše? Ili će nam biti lakše jer znamo da će nam biti teže? U svakom slučaju zaključak je da će nam lakše biti neće.

Ekipa instruktora je već u petak stigla na lokaciju te gledajući njihove objave osjećam lagano uzbuđenje, željno iščekujući vikend.

Minimalizam je mantra koja nas vodi u spremanju stvari za vikend nažalost neuspješno provedena pa umjesto jednog ruksaka od 50 l svi imamo još po dva pomoćna, šator, te dodatne vreće sa svim „potrebim“.

Subota 19.3.2022, 6 ujutro zvoni budilica i budi me RHCP, iskačem iz kreveta pjevajući the Zephyr song, u startu kasnim zbog obavljanja jedne bitne stvari i znam da će ovo biti jako dobar dan, lagano vozim do Benkovca s osmijehom na licu gdje me vesela ekipa dočekuje.

Prvi test, uprtiti kao na magare sve stvari na sebe i laganim, patničkim korakom idemo na lokaciju, malo smo išli „dužim“ putem no samo zato što smo mi to tako htjele i da pokažemo našem učitelju kako smo snažne i jake. „Nela, Doda, Mare je l' vam teško?“ Spremno viču: „nije mi to tako želimo“.

Robi nas pokušava locirati te kad nas je pronašao u znak zahvalnosti dajemo mu pola naših stvari da nam ih nosi, junački grabi sav teret te nas vodi na lokaciju.

Sastavljamo šator i spremni u 9 h željno iščekujemo nove zapovjedi našeg učitelja.

Danas nas za odraditi čekaju dvije vertikale od 30 m, penjanje i spuštanje, dvije kraće s prelaskom preko čvora i poligon za „igranje“.

Prijatelji koji su već prošli ovu školu su me savjetovali da prvo odradim dvije kraće vertikale, pa onda idem na onu veliku da mi bude lakše pregrmjeti visinu. S tim mislima, željama i nadom idem u nove pobjede, a kako to već biva u životu „čovjek snuje, a Bog određuje“ ili u ovom slučaju, „školarac snuje, a Aida određuje“!

Aida spremno izvikuje: „Matilda i Josipa prve na veliku vertikalnu penjanje i spuštanje“. Samo smo se pogledale blago telećim zbunjenim pogledom i lagano krenule. Jedna drugoj govorimo: „ma dobro je to, možemo mi to, nije to ništa“, uz izraz lica zemlja/zrak.

Srećom uz nas su tri krasne duše, emotivna i tehnička pomoć za sve Anka, Sanja i Eugen koji nas pokušavaju dignuti, dignuti emocionalno, ali i dignuti doslovno naše male guzice na užu.

Matilda kraljica probija led i junački pegla, u očima joj vidim da joj nije lako, ali žena Čelična lady se ne da. Dok čekam svoj red slušam savjete Anke i Sanje koje jasno vide da me stislo i da sam se prepala kao mala maca. Pokušava-

ju one mene malo oraspoložiti pa me provjeravaju po peti put, zaključavaju, oblače, skidaju, krste, grle, mole Očenaše, ljube....

Moj red je došao i lagano krećem, trudim se da izbacim paniku, ali i sad me prođe jeza kad se sjetim. Peglam ja stijenju, a ona pegla mene.

Sanja se hvata za glavu i kreće moliti Boga samo da ne odustanem kad dođem do Marice, od muke zatvara oči, ne može da gleda.

Marica me sa smiješkom dočekuje i viče: „ajmo osmijeh za sliku“, ah Bože moj kad je u pitanju dobra slika strah nestaje, svi na toj dionici gubimo tremu i krećemo pozirati najbolje što znamo. Tu gubim sav strah i opuštam se, nastavljam dalje „peglati“ uz glasnu podršku ekipe dole. Uzverala se gore pjevajući „And you may ask yourself, “Well, how did I get here?” (pitam se još uvijek).

Mislim se najgore sam prošla, kad ono Hrvoje Strašni odmah govori, ajmo Josipa ideš dole.

Sjela sam kraj njega te ga pitam sto pitanja, on smireno odgovara, a ja nastavljam s ugodnom konverzacijom. Shvati on da ga ja malo maslam i samo kupujem vrijeme suludim pitanjima, pokušavajući odgoditi taj famozni silazak na guzicu na visini od 30 m.

Sve odgojno edukativne metode su prihvatljive i nije šala da je batina izašla iz raja.

Ne, nije me istukao, ali očigledno kod mene nekad pali i agresivniji pristup što je on i skužio.

Sama sebi govorim: „e neće mene ta stijena zafrkavati“, te sjedam u pojas slušajući Hrvoja Strašnog što mi govori, lagano se spuštam te se počinjem osjećati kao Batman, iako vjerojatnije izgledam kao žaba zalijepljena na vjetrobanskom staklu.

Spuštanje prema dole teška ljubav, osjećaj za koji je vrijedila sva muka i moje drama Queen stanje.

Odrađivanje kraće vertikale gdje je Jure čekao na sidrištu s pitajem „pa čega se bojiš?“, „razbija strah u mojoj glavi, te nakon toga za mene ostale vježbe postaju čisti užitek i uživancija, kao malo dite na ljuljački. Veliku vertikalu Luca i Doda odrađuju u duetu vrhunski uz izvedbu pisme: „kad se male ruke slože, sve se može!“

Pojam pauze ne postoji kod Hrvoja, piškiti ideš samo ako si dobio dopuštenje.

Pauza za hranjene ne postoji, nego samo imaš sreće ako ti Anka uspije ubaciti u usta komad hrane usput, jedni drugima dijelimo komadiće hrane koje imamo po đepovima.

Pojam odmora ne postoji, nego samo imaš sreće ako ti je zapeklo uže u krol pa se odmaraš dok ga odglavljuješ.

Gledam Aidu, Antoniu, Anu i Draženu

kako elegantno kao balerine plešu po užetu, te pokušavam uhvatiti koji pokret na sidrištu, na kraju se samo zabijem koljenima u stijenu.

Mario nas tužno pita: „pa dobro zašto svi koljenima stajete u stijenu?“ naš odgovor je bio: „zato što mi tako želimo.“ (modrice odavno ne brojimo)

Mario na sidrištu je jedna opuštajuća lokacija gdje kad se usidrimo, kreće proces otvaranja duše i ispoljavanja svih muka i boli, bez da je išta pitao. Mislila sam da sam jedina gnjavatorica, ali srećom nisam, očigledno tako terapeutski djeluje na sve žene, ne znam za Robija i Miru.

Miro vojnički na sve govori da nas smiri: „a gle, ideš di ti reču, radiš što ti kažu“

Marina i Miro -1-2-3- nerazdvojni i napredni i dalje iako su nas razdvojili ovaj vikend, pijemo kavu iz iste šalice u čast zajedništva, te hrabro odrađuju sve.

Odlazak u špilju i crtanje karte je bio šećer na kraju dana, gdje ako dobro odradite zadatak Jure vas odvede na tajno mjesto gdje možete čuti čarobne kapljice vode kako padaju, te koje zvuče kao najlipša pisma Floyda.

Da ne bude sve toliko ugodno u špilji smo pronašli stari kutomjer od bivših školaraca, te smo se tiho pitali: „jesu li oni ikad izašli van?“

Noć je pala, mjesec je pun, sjedimo oko vatre te gledam svoje drage kolege svatko u svojim dalekim mislima i s osmijehom na licu. Gledam uže obasjano mjesecomom i mislim se koja ljubav, ponosna na sve nas što smo danas prošli, naučili, odradili, pobijedili sebe same i svoje strahove!

Antonia i Ana mi daju stručne savjete, a ja sa sto pitanja kako da se poboljšam. Vjeruj opremi govori Antonia, vjeruj sebi govori Ana. Osjećam se dobro i jedva čekam novi dan da sve ponovim.

Nakon druženja uz vatru i spoznaje da smo skoro pa svi iz selo do sela, lagano na spavanje s cimERICOM Dodom u naš luksuzni apartman sa milion zvjezdica. Savjet za buduće školarce, popijte sve pive, nemojte da vam ostane, jer na suncu limenka zna eksplodirati u šatoru, pa vam dom miriši na pivo. S leptirićima u želudcu lagano tonemo u san. Drugi dan je započeo i svi smo kao pčelice radilice s osmijehom na licu, te Aida govori „Matilda i Josipa prve na veliku vertikalu!“ (opet) Ovaj put puna samopouzdanja trčim prema dole i jedva čekam svoj red da pobijedim stijenju i sebe!

Anka i Sanja mi govore male savjete velikih majstora, „Josipa samo peglaj“, „Josipa penji se kao sexy striper“. (inače to vam je ispravan način penjanja iz knjige) jedno poglavlje sažeto u dvi riči- sexy striper.

Krećem ovaj put bez grča u duši, s vjehom u spravi i opremu, te samo čujem Jurine riječi „nemaš se čega bojati“, te radim pokrete sexy stripera, uz glasnu podršku Anke, Sanje i Eugena. „Ajmo mala, guza nek radi“.

Pjevušeći „nnnn peglaj i let the water hold me down, nnnnn peglaj i water flowing underground, nnn to the moon and back nnnnn nnnn peglaj ti mali sexy stripere...“

Osjećam sreću i ugodu, sviđa mi se, lagano odradim tu strašnu vertikalu i spremna dolazim pred Hrvoja Strašnog ovaj put da mu pokažem da nisam mala maca.

Teo dolazi do nas da nam ispriča vic, uočavamo grupu od 40 ak planinara s druge strane kanjona kako nam dolazi u susret te počinjemo priču kako smo mi „kao“ na izvidnici na litici i kako mitraljezom gađamo grupu planinara jednog po jednog (znam, ne zvuči dobro kad ovako pročitate, ali bilo je opuštajuće i smiješno u tom trenutku) S mislima o mitraljezu, kalašnjikovu i sačmarici zamišljajući da sam jedna od Marvel likova spuštam se dole i slobodno guzom sjedam u pojas.

Ostale vježbe jedva čekam i na poligonu se sva ekipa razigrala i uživala. Tama kad mislim da me nitko ne gleda i da je vrijeme da napravim neku glupost, Jure Oko Sokolovo, iako ne gleda u mom smjeru govori „Josipa, što to radiš?“ ja pokunjeno vraćam ručnu i nastavljam po pravilima struke.

Naša doturica nam je „kao“ zaglavila na poligonu, iako nam je svima bilo jasno da je to samo bila gluma da je Jure može čak dva puta spašavati. Nitko ovdje nije lud Matilda.

Robi u prolazu daje petice i pod bunim okom svoje Dražene sve frajerski odraduje.

Luce cijeli vikend hoda s osmijehom i stalno s velikim okicama govori: „Baš mi je lipo“

Mare, mali Zmaj izvikuje: „um ti nedilje, šta je ovo“ i sve junački odradi.

Nela Spider girl lagano skakuće i uvijek ima pitanje više, slatki štreber za one koji žele znati više. Natali kao Ksena-princeza ratnica u svom crnom kombinezonu prolazi, te pogledom smiruje.

Današnje vježbe privodimo kraju i iako samo svi umorni, slomljeni i prljavi žao mi je što je gotovo, ja bi htjela još!

Odlazimo u Benkovac na pivo i pizzu, upadamo kao divljaci, te vičemo konobarici daj nam svima po pivu i pizzu, ma ne treba čaša, iz boce ćemo mi, ma ne treba beštek, mi ćemo to tako rukama. Mare viče: „očel ko pelinkovac? Ma neka ja ču!“

Prepričavamo doživljaje svi u jedan glas, čujem Marinu kako govori našim instruktorima „pa tribalo nam je reći“ (koja muka nas čeka), kidamo od smijeha svi, davno prešli granicu ludosti. Nema šale, „Znoj Štedi Krv“

TJEDAN 4.

(za vas uprizorila Doris Banić - Doda)

Jama Jamar

Najgore je prošlo, mislim se vozeći prema Unešiću gdje je okupljanje školaraca i instruktora. Jer stigla sam jutros oko 6.00 pripremiti malo uštupaka za svoje školske borce, sinoć oko 01.00 sam polupripremila lazanje za moje ukućane i žonglirala spremajući opremu potrebnu za vikend školu. Do 2.00 tražila sam po mailu upute ravnatelja škole, Hrvoja, pa stavku po stavku pregledavala da ne bi što zaboravila. Onda sam legla snom pravednika – ponosna što mi ostaje čak puna tri sata za spavanje.

Nakon kave u Unešiću čije trajanje je definirano hodogramom još prije tri dana, idemo prema današnjem cilju: silazak u Jamar. Jama u mjestu Planjane za koju sam prvi put čula u ovoj školi.

Nekoliko minuta vožnje iz Unešića, 10ak minuta šetnje i dolazimo do mjesta gdje postavljamo logor. Uz nas su od samih početaka Sanja, Anka i Božo. Poslije tri vikenda pod budnim okom naših instruktora i njihovih uputa te nebrojeno puta ponavljanja pravila koja strogo morate primjenjivati (ipak se radi o potencijalno opasnoj aktivnosti), zanimljivo je bilo vidjeti kako svi uvijek žurimo postaviti šatore i navući na sebe opremu. Jer kad Hrvoje kaže da je kontrola opreme u 9.06 onda je to uistinu u 9.06. Nema labavo! Ali nije to bez razloga tako. Jer sigurnost je prije svega a spuštamo se u jamu od 100 metara, ima nas 11, svakoga i svačiji pokret treba nadgledati, pa tu mjestu za opuštenost nema.

Dolaskom do jame napetost raste,

samopouzdanje pada, provjeravamo još jednom pogledom po opremi, na ulazu u jamu promatramo instruktore kako lakoćom kretanja postavljaju sidrišta i baletnim pokretima nestaju u tamu ponora i tek ponekim dovikanjem između sebe znaš da su dolje. Pripremajući se za ulazak u jamu Aida nas ispituje po tko zna koji put kako ide redosljed ukapčanja, prelazak preko sidrišta, blokiranje stop descendera, korištenje pupčane, kako komunicirati u jami i mnogo toga. Ako nam je ona brižna majka koja prati svaki naš pokret onda je Teo naš zabavni otac koji nas svojim šalama opušta, pa tako čine jedan idealan spoj odgovornosti i opuštenosti. Idealan recept za prvu stotinku u unutrašnjost jame.

Silazimo jedan po jedan na dva užeta, ova jama niti je okomita niti kosina pa ne znaš bi li visio ili hodao. Nekih 20ak metara silaska je još prisutno dnevno svjetlo i tek nakon toga prvi put palim lampu na kaciği. Oduševljenje je prevladalo uzbudjenje. Čak sam zaboravila težinu bušilice koju nosim na leđima. Osjećam se povlaštena biti ovdje, među svim ovim paucima i životinjicama od nekoliko milimetara koje zbog nedostatka svjetla ni ne vidimo. Ali zato nas oči naših instruktora rendgenski prate. Svatko ko nas ima svog instruktora kraj sebe. Moja je Ana, disciplinirana instruktora s osmijehom strpljivo nadgleda svaki moj pokret. Savjetima mi pomaže olakšati kretanje na pokloj dionici. Iz moje perspektive ona uopće ne hoda već levitira po jami. Svaka riječ podrške vrijednija je obrtno proporcionalno dubini u koju silazim. Ulaskom u zonu potpunog mraka oduševljenje je na maksimumu. Pogledom prema zračku svjetla na vrhu ponavljam mantru: Vjerujem u ovo sidrište,

u čvor na njemu, vjerujem u ovaj krol i bloker, u centralni karabiner i stop descender. Pedala, o njoj treba napisati posebne upute, jer čas mi je kratka čas mi je preduga. Ali uspijevam, i taman kad mislim da je sve onako kao u filmu Čarliejevi anđeli gdje se mi cure spuštamo u nekom akcijskom filmu, eto me u govnama. Jer jama je dom mnogobrojnih golubova i šišmiša. I prisjetim se onih priča na predavanjima o blatu, guani i svega što nas čeka u jami. Promatram ostale borce školarce koji silaze bez puno priče, ovi mlađi malo brže, ali sudeći prema malobrojnim komentarima drugih instruktora čini se da sve ide dobro. Navodno je „pala“ i oklada među instruktorima o vremenu izlaska iz jame. Postoje dva scenarija: jedan ranije, drugi kasnije. Još jedna motivacija da damo sve od sebe i da dokažemo, kako bi Tunja rekla, da možemo mi to.

Eto nas svi u komadu na dnu jame, zadovoljstvo i sreća svih školaraca osje-

čala se u zraku, sotto voce pivamo pravdajući se speleoterapijom dok nam instruktori čestitaju na prvoj stotki. Što sad? A sad se penji! Već smo na prošlim izletima naučili da je silazak lakši, ali možemo mi to.

Penjemo se redosljedom koji je definiran silaskom. Krećem druga i malo me pere trema dok me Aida pogledava ali i cijeli auditorij, ali nakon prvog ukapčanja zaboravljam na to i samo razmišljam o tehnici penjanja. Tiho levitira oko mene moja Ana, pokazuje mi tehniku koju ona koristi - pačji korak. Oprosti Ana, ali meni to više izgleda ko izvijanje ispred šipke u striptiz klubu. Jer otkrivam mišiće na svom tijelu za koje nisam ni znala da ih imam. „Ma na što god da te to podsjeća, samo da olakšaš sebi, manje koristiš snagu ruku a više opremu“ kaže Ana. Ima pravo, i sad shvaćam zašto je skupa ova oprema na meni.

Klasa optimisti su dobili okladu jer smo vani bili prije predviđenog roka. Izlaskom iz Jamara udišeš zrak ispunjen ponosom i srećom i dočekuješ borbe školarce, gledaš ih kako penju. Lako je sa strane promatrati. A ovi naši instruktori koji su stajali na ulazu cijeli dan, svaka im čast. Treba imati za to živaca. Mi smo bili u pokretu cijeli dan, a oni na ulazu dežuraju, sjede „nako“. Za ne daj Bože, a bolje da posla nemaju. Ali sretni su svi, mi koji nismo nigdje zapele i oni, jer su edukaciju napravili kako treba.

Priprema večere na vatri je već tradicionalna stvar, vrijeme je to koje se koristi za retrospektivu dana, instruktori iskazuju svoje zadovoljstvo odradenim i plan za sutra.

Otkrili smo na ovom izletu da nas naši instruktori promatraju kako funkcioniramo kao tim. I da im je to jako bitno.

A moram reći da smo baš tim. Svatko na svoj način neobičan i zanimljiv i bez puno rasprave dogovaramo sve aktivnosti. Nekako zavičajno odgojene često pogledavamo prema malobrojnim muškim članovima tima u situacijama nedoumice.

Rano jutro sviraju alarmi na mobitelima, u tren se logorom širi miris kave i šuškanje opreme. Ponovo se vježbaju uzlovi, petljanje po njima do iznemoglosti na sve načine. Jer već idući vikend imamo ispit. Koliko su važni ne potrebno je pisati a svi najviše od njih strahujemo.

Marina, naš Krleža među školarcima, mora opet u jamu, jer idući tjedan ne može polagati s nama. S osmijehom i ekipom instruktora odlazi ponovo u Jamar a mi ni ne sumnjamo u uspjeh njene ekspedicije. Nas ostavlja na ne-

milosrdnom suncu s milostivim Teom da ponavljamo uzlove dok ih zatvorenih očiju ne naučimo.

Vrijeme leti između upletene osmice, dvostrukog bulina, pašnjaka i dvostrukog zateznog, uz predavanja o bivačiranju u špilji i opremi za spašavanje od strane neumornih instruktora. Zvuci zvona iz obližnje crkve navještaju da je podne ali eto i ekipe s Marinom iz jame. Osmjeh nam govori da je sve prošlo dobro, ali mjesta zabavi nema. Jer uvježbanim scenarijem potrebno je pospremiti logor, skupiti, selektirati i upakirati smeće, pripremiti se za povratak.

Kasno nedjeljno poslijepodne i završava još jedan vikend 19. speleo škole. Posjećujemo naš, sad već poznati, kafić u Unešiću s poznatim osmijehom konobarice od dana prije, i piva kojom nazdravljamo uspjeh proteklog vikenda ispire sav umor i znoj s naših lica. I s

lica naših instruktora, koji već najavljuju daljnje aktivnosti i obveze.

Dragi instruktori, misli svatko da je vama lako, daj Bože svakome (školarcu) da je ovako!

Posvećeno našim instruktorima: Hrvoje Petričević, Aida Barišić, Teo Barišić, Ana Mijić, Jure Šarić, Mario Gverić, Antonija Viljac, Leonardo Grubelić, Antonija Mihaljević, Mario Blatančić, Dražena Berović...

TJEDAN 5.

(za vas uprizorila Marija Parać)

Jedna jama tamo negdi
Dragi speleo dnevniče,
Došao je 5. vikend našeg druženja, a ujedno i zadnji. Subota ujutro je. Robi

dolazi autom po mene, a unutra su već mali Ante i doktor'ca Matilda. Krećemo udarno sa tehno playlistom, vanka pada kišurina, a mi ka da se vraćamo iz vanka sa podočnjacima do kolina, veseli i pričljivi. Vozimo se do Vrlike 2 na sat jer nam pada snig vanka i magle nam se stakla. Idealno vrime za boravak u prirodi! Dolazimo do znane nam kafane di nas čeka ostatak ekipe. Kupuju se zadnje sitnice u dućanu i pekari, sidamo na kavu. Uvijek mi prođe kroz glavu kako jednoj konobarici padne mrak na oči kad nas 30 ušeta u gozama i svak' bi kavu vakvu, kavu nakvu. Evo ih opet... Došli su... Vrag sriću. Ovaj put nas je počastia svojim mudrostima i jedan barba upitnog mentalnog zdravlja i reka: „pustite dicu po šumi da lete!“ referirajući se na nas školarce. Super savjet za buduće speleologe pripravnike. Neka ide život!

Do pećine ima još po ure vožnje + 10-ak minuta na noge što nije strašno. Natovarili smo se sa društvenom i

osobnom opremom, a neki su izvadili i zanimljive primjerke kabanica i ceradi oko sebe. I tako mi u milijun boja cupkamo jedni iza drugih kroz ljuti krš. Uz mali detour pronalazimo ulaz. Spuštamo se i organiziramo se di će nam biti bivak, a di će nam biti ispit. Ovo je prvi put da spavam u jami (barem neki od nas). Raširili smo cerade i vriče za spavanje jedni kraj drugih ka srdelice u važu. Neće nam biti ledeno. Uz to, imamo pogled na najlipši plafon. Takvog doma niko nema.

E sad kreće 1. dio ispita, a to je samostalno oblačenje opreme. Instruktori su nam dali vrimena da se obučemo, međusobno konzultiramo i provjerimo. Vlada ozbiljna atmosfera sa primjesama nervoznih šala i doskočica. Jel ovako treba centralni stajat? Ili ovako? S koje se strane treba zavidati? Ajme poginiću... Prvi krug pakla je završio. Sve je prošlo u redu. Lipo smo se svi utegnili. Ne zna se ko ima lipši trliši. Krećemo u drugi dio jame koji su nam

namirili za spuštanje. Unutra je jako lipo. Do sada meni najlipša. Nije da sam bila u puno njih hehe. Bilo je puno stalaktita, stalagmita, stalagnata, zavjesa, kaskadi i ostalih špiljskih ukrasa (ovo nabrajam da ponovim za pismeni). Teklo je i dosta vode, a na nekim mistima bilo je blata do kolina. I krećemo polako. Onaj prvi momenat kad pogledaš doli nije ti svejedno, ali drugi bude ok. Moja učitelj'ca i vjerna pratilja bila je Tunja. Provlačimo se, prikopčavamo i napredujemo. Vlada zdrava zajebrancija među ekipom. Neću navoditi bisere, neki nisu prikladni za ovako ozbiljan osvrt, a neki se ne mogu ni ponoviti jer su bili momentalni, spontani. Speleo-terapija u punom smislu riječi. Dolazimo do suženja di se ka mali hrčci provlačimo i ispadamo na drugu stranu. Tamo je bia kraj. Ajmo sad nazad. Prošlo je puno sati već, ali izgubili smo pojam o vrimenu. Dušu i tilo nam grije pomisao da nas čeka lipi gulaš kad izađemo koji su nam navarili naša Anka, Sanja, Božo i Eugen. Da nema njih ne bi nam sve nutritivne (ali i druge) potrebe bile ispunjene. Fala im <3 Nakon skoro 12h valjanja u blatu i glibu, izašli smo. Krepani i gladni ne zadržavamo se puno u čakuli, nego svako gleda u svoj pijat gulaša. A gulaš 6 jezika govori, 3 dijalekta i još nabada par. Nema nam vatrice. Samo jedna pivica (dz rakijice, nepristojno je ne probati kad ti neko nudi domaču) i laku noć.

Sviće novi dan. Nedilja. Barem tako kažu. Zvone alarmi. A ti ne znaš je li podne ili ponoć. Nismo još evoluirali ka naši prijatelji šišmiši. Neko dobacuje: „Di ćete kad je mrak još?“ Idemo prvo nešto marendati i popiti kavu. Gastro osoblje se čak bacilo na friganje pispalja. Nije nam loše.

Danas je dan rezerviran za ispitivanje uzlova. Podilili su nas u grupe i svako je otiša na svoju stranu. Nema se što puno reći, triba znati zavezati čvor, koje su mu prednosti i mane i di ga koristimo. Nazdravljamo. Vraćaju se instruktori sa konzultacija i priopćavaju nam vijesti o prolasku/ne prolasku. Plus još nekoliko pametnih riči. Uozbiljili smo se cili. Posli toga Teo nam demonstrira prusiciranje i Sv. Bernarda, a Jure i Gverrii još neke tehnike samospašavanja. Kupimo opremu i izlazimo na danje svitlo. Lipi je dan skroz, dere bura. Prigledavamo i preslažemo užeta u transportne torbe, brojimo karabinere i gurtne. Let's go idemo u Vrliku na zasluzenu pivu! Baš smo dobra ekipa... Obrazi su mi utrnili od smijanja ovaj vikend.

Instruktori: Hrvoje, Aida, Teo, Jure, Ana, Viljac (Tunja), Leo, Gverrii
Logistika: Anka, Sanja, Eugen i Božo
Školarci: Doda, Josipa, Luce, Marina, Matilda, Miro, Natali, Nela, Robi, Ante & ja.

RAĐINIM TRAGOVIMA

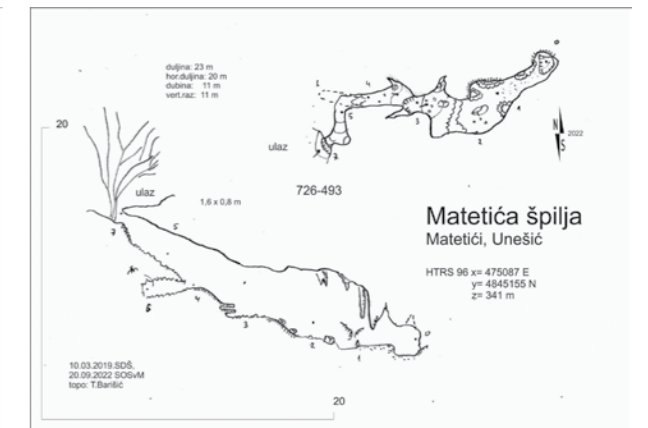
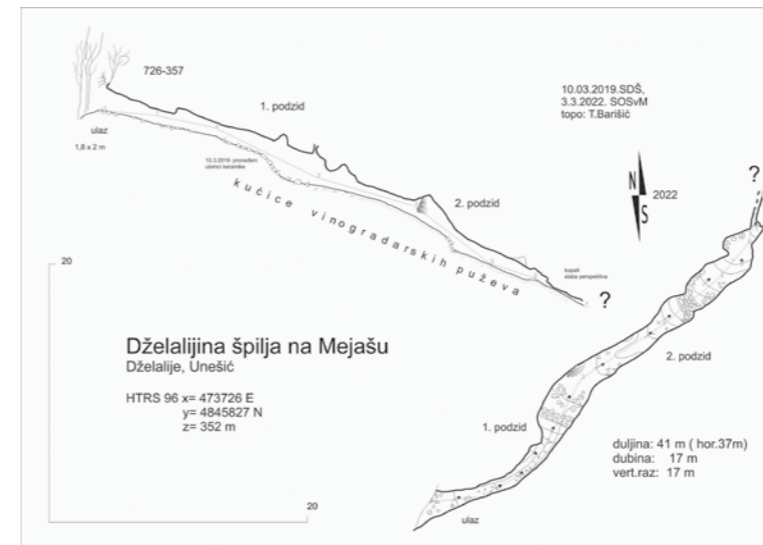
Unešić je uobičajeno mjesto gdje se piye jutarnja kava na putu za određite terenske vježbe četvrtog tjedna speleološke škole. Nekako, skoro svake godine dogodi da tamo naletim na svog kolegu iz ratnih vremena Mladena Matetića i onda počne priča kako on zna neku jamu u koju je ulazio kao dijete i da tamo nitko nije bio. Onda ja počnem s pričom o jami u okolici Unešića u kojoj je Girometta pronašao značajne nalaze danijske kulture i nekom drugom o nekom učitelju koji je iz te nekropole izvukao lubanje i donio ih u lokalnu školu za edukacijske svrhe i kako bih htio naći tu jamu i nacrtati je kako spada, a pokraj nje bi trebala biti jedna uža manja. Bilo kako bilo u jednom od takvih izleta kako ih kod nas u kući nazivamo mojim „izletom u prirodu“ početkom veljače ove godine se nalazim s Mladenom koji me vodi do malog ulaza nedaleko od ceste Unešić - Drniš, odmah iza Unešića. Pokazujem mu Radinu pločicu na ulazu i on se čudi kako nije čuo da je netko bio u jami. Špilja je tako dobila ime po najbližim kućama i ogradama Matetića.

Wikispecies:
Tonći Rađa,
Croatian cave
biologist and en-
tomologist. Spe-
leological Society
“Špiljar”, 21000
Split, Croatia.,
više nekom dru-
gom prilikom

Prateći Radine objave na Facebooku znao sam da su u blizini još dva objekta koja je Speleološko društvo Špiljar istraživalo u ožujku 2019. Srećom je netko, pametno na stranice Zavoda za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, aplikacije za georeferenciranje Georef ubacio sloj Hrvatske Osnovne Karte pa su na njoj vidljive lokacije Dželalijine golubinke i Dželalijine špilje na Mejašu pa sam se već početkom ožujka zaputio do Dželalijine špilje na Mejašu i pomalo trudeći se ponoviti tehnike

digitalnog snimanja i načinio prvi nacrt ove vrlo zanimljive špilje sa dva suhozidom načinjena podesta za boravak i tisućama kućica vinogradskih puževa. Špiljarevi speleolozi su na jednom mjestu pronašli nalaze keramike tako da bi ova špilja mogla biti i značajniji arheološko nalazište. Kretajući se dalje po terenu lako sam pronašao ulaz u Dželalijinu golubinku i prošao pokraj Čekine jame koju su još 2010 u travnju pronašli šibenski HGSS-ovci u nekoj potražnoj akciji da bi dvije godine kasnije i načinili nacrt. Iz Čekine jame radnog naziva Smrad uz prugu je dopirao nesnosan smrad truljenja iznutrica i janjeće kože kojima se jama dopunjava svake godine. Na jami je nestala ID mihovilova pločica, a to se zna dogoditi ako je skinje neki pastir ili lovac, no špiljareva ekipa je kasnije stavila svoju pa je jednostavno promijenjen broj pločice u podacima o objektu u mihovillovoj arhivi.

Istraživanje i izradu nacrtu Dželalijine golubinke sam prepustio svježim entizijastičkim školarcima zadnje mihovillove škole, a krajem rujna sam topografski snimio i Matetića špilju. Za arheološkom Jamom u Podumcima kod Unešića tragam i dalje, pa ako netko pročita ovo a dozna gdje je - zovite.

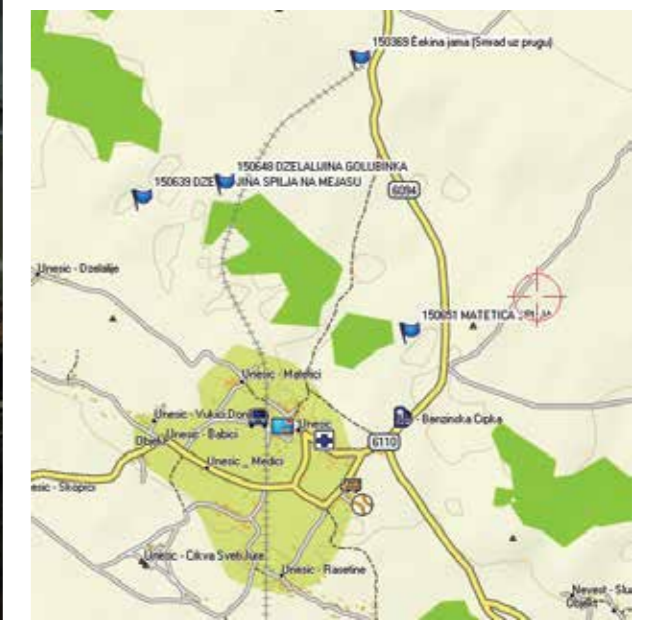
Objave i odlomci komunikacije sa Tonćem:

DŽELALIJINA ŠPIIJA NA MEJAŠU, Unešić, Pločica: 726-0357

Ekipa: Ana Buklijaš, Ivana Buklijaš, Jelena Katušić, Robert Nožina, Tonći Rađa

Na povratku iz jame, obišli smo 30-ak m dugačku, suhu špilju ... špilja će sigurno biti zanimljivo arheološko nalazište, jer je negdje po sredini kanala, velika hrpa tj. sloj kućica puževa i po koji komadić crne keramike ... eto "Kaj su jeli naši stari"!

U međuvremenu su Mihovilci načinili nacrt Jame u Banovom dolcu kod Ljubitovice. Zvali smo Tonća i naravno da je bio i tamo još u vrijeme kad je izašao iz Mosora, a to je bilo stvarno davno.

KRATKO,

ALI SLATKO

JOSIPA

BARE

S iščekivanjem idućeg poziva za jamarjenje lijepi pozdrav svima, posebno školarcima uz poruku „nismo više dica, sad smo ljudi“

Što? Idemo na speleo izlet, jee jee jejj! Tko? Jelena, Jan, Tome, Hrvoje, Bilić, Gverić te Doris i ja kao jedine školarke. Gdje? Dželalijina golubinka Gverić s „dva i“ piše da se nalazimo u 9h u café bar Nina na Horsebacku. Dok guglam obližnje konjske klubove po županiji, uviđam lagano Gverićev „istančan“ smisao za humor i zapućujem se prema Konjevratima, je l'. HA HA

Lokacija: Dželalijina golubinka Pločica br.0726 0436

Dolazimo u selo Unešić, zaseok Dželalije gdje nas čeka dobri čovik Nediljko Dželalija zvani Đedo, Tomin prijatelj koji nas vodi na lokaciju koju smo jedva pronašli jer je sve obraslo i sakrilo put.

Jama se nalazi uz željezničku prugu Drniš-Unešić, 200m prije stanice Unešić s desne strane i 100 m od pruge.

Jama golubinka ima svoju priču naravno, a ide ovako;

Bilić svojim društvenim karakterom za stol privuče gospođu koja će nam ostati u sjećanju sa savjetom za sretan brak: „svaki dan litra travarice“

Ne tako davno, dica, a danas veliki ljudi igrali su se u njoj tako što bi spuštali jedno drugo unutra s užetom i skupljali bi golubove koje bi potom nosili u selo trampiti za nešto njima dobro. Legenda kaže da se dan danas još uvijek čuju zvukovi golubova iz jame. Zamišljaj neku zločestu djecu kako se spuštaju užetom u jamu, te priznajem da sam ja u selu imala takvu jamu vjerojatno bi i ja bila jedno od te zločeste djece.

Gverić ide opremiti jamu, dok se mi lagano sunčamo na kamenu i provjeravamo opremu da vidimo jesmo li zabo-

ravili što čemu služi, jer ipak je ovo Doris i meni prvi speleo izlet nakon škole. Zasadile se damice na kamenu i suncu dok Hrvoje pita jesmo li spremne, Doris i ja se zbunjeno gledamo jer nam nitko (Hrvoje) nije rekao da se spremimo i kad uopće da se spremimo za ulazak.

Govori nam pa niste dica više, sad ste ljudi, ne tribam vam više govoriti što i kad da radite. Eh.

Lipo je to Gverić nama pripremio, gelender, sidrište jedno, drugo, treće, stablo, leptir, ma sve je tu.

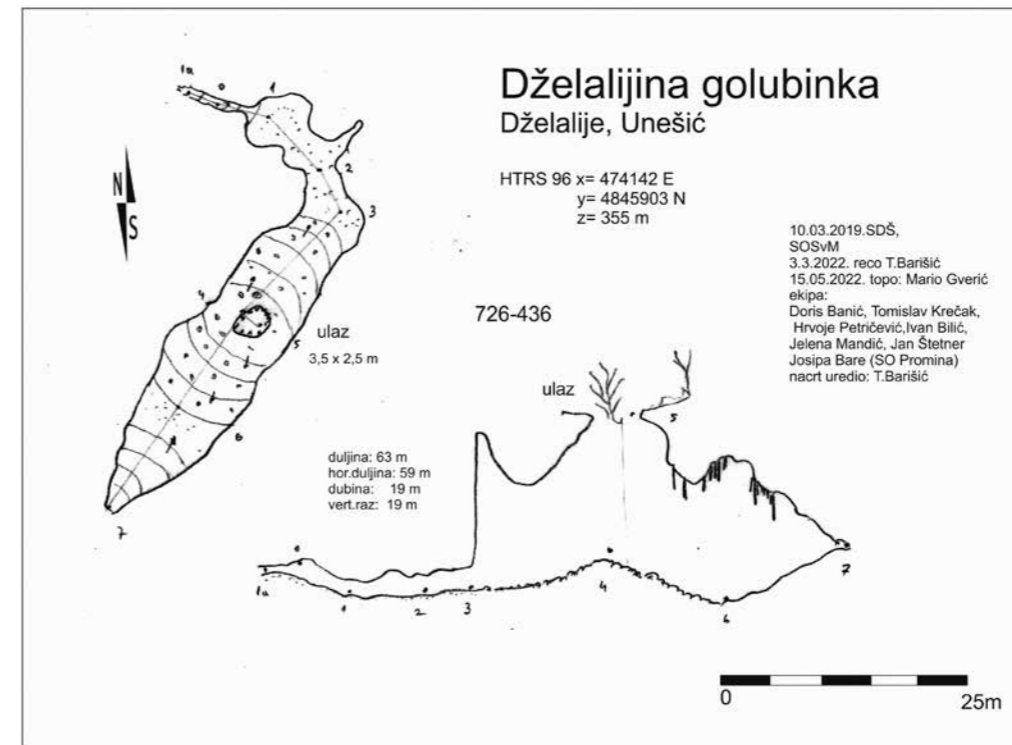
Lagano smo se svi spustili u jamu i krenuli u akciju.

Zadatak crtanja jame dobili su Jelena kao glavna crtačica jame s najboljom asistencijom Doris, te Hrvoje asistentice.

Zadatak istraživanja tunela iliti rupice dobijem ja, jer sam eto kao najsitnija od svih. Napokon mi se u životu isplatilo biti predzadnja u redu na satu tjelesnog.

Cilj: upuzati u tunel i vidjeti je l' vodi ikuda. Morala sam malo isklesati čekićem ulaz, jer eto ipak nisam toliko mala. Dobro, dobro, Gverić većinu toga razbija i očisti mi put.

A što reći, unutra je usko i blatnjavo, malo sam se najela bubica i blata dok smo izmjerili nekih 6 m do novog su-

Objave i odlomci komunikacije sa Tonćem:

DŽELALIJINA GOLUBINKA, Unešić, Pločica: 726-0436 10.3.2019.

Ekipa: Ana Buklijaš, Ivana Buklijaš, Jelena Katušić, Robert Nožina, Tonći Rađa

MISLIN, da smo Silvio Legović-Kawasaki i ja nekad u prapovijesti istražili ovu jamu ... MISLIN da sam je isto tako, tko zna kad s ekipom SOM.a ili SDŠ.a, ponovo istražia ... ZNAN da san je danas po treći put istražia ... NE ZNAN koliko ću još puta morat ić u nju bubolovit ... Očito mi je suđena!

ženja koje bi se dalo isto kladivom razbiti, ali to ostavljamo za drugi put kaže Gverić.

Ekipa vrijednih crtača mjeri jamu dok mi ostali bauljamo okolo i divimo se ljepoti Dželalinije golubinke.

Jama nacrtana i vrijeme je za polazak, lagano se penjem dok pogledom pratim svaki detalj i već tad jedva čekam vratiti se. Dok mi na površini upijamo sunčeve zrake i jedemo Janove kekse, Bilić otkriva novu vrstu buba, a vridna naša Jelena rasprega jamu kao velika.

Starija generacija speleo školaraca moram reći nije loša, ali imam malu kritiku na njihove instruktore, ljudi moji pa

oni ne znaju osnovne pojmove poput Žlinge, ručne, papučice, rupice, male rupice.. krste se dok nas slušaju, i pitaju je l' mi to o autu pričamo ili speleo spravicama, ali bez brige sve sam ja to njima objasnila.

Na pivo idemo u Unešić u već poznati kafić i lagano prebiremo razne ozbiljne teme.

Kolega Jan Zagrebački Dalmatinac inače traži kuću u zaleđu, pa ako tko zna nek se javi.

Bilić svojim društvenim karakterom za stol privuče gospođu koja će nam ostati u sjećanju sa savjetom za sretan brak: „svaki dan litra travarice“

Hajmo malo biti ozbiljni i reći da jama ima oko 80m sveukupne duljine, ulazne vertikale 18 m, veliki široki ulaz u sjeni od stabala. Nestvarno lijep prizor dok ulaziš, mjesec je krajolik sa špiljskim ukrasima unutar jame.

Kao što naslov kaže kratko, ali slatko, tako je i golubinka mala, ali lijepa. Također i naš izlet koji je umjesto 3 planirane jame ostao na ovoj jednoj (jer je Hrvoje imao janjetinu za ručak) bio kratak, ali sladak.

S iščekivanjem idućeg poziva za jamarjenje lijepi pozdrav svima, posebno školarcima uz poruku „nismo više dica, sad smo ljudi“

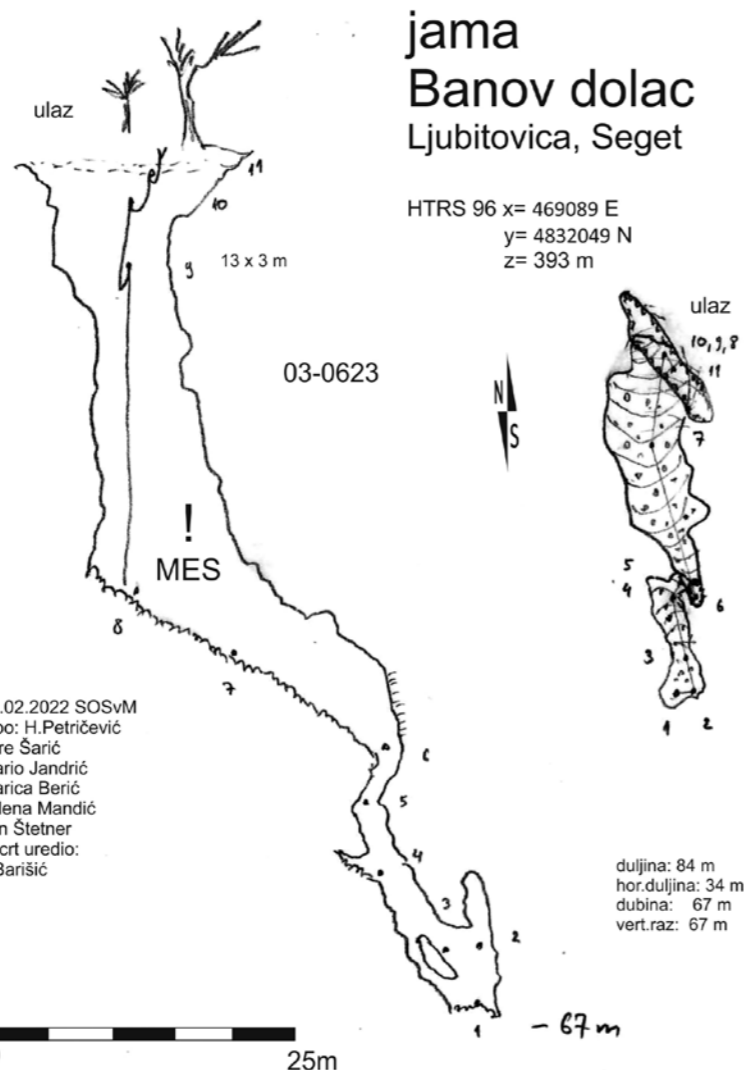
JAMA BANOV DOLAC U VILJCIMA - LJUBITOVICA

6.2.2022.

Nakon najave da će nas u istraživanje ići samo 3 na čelu s Hrvojem, ekipi se u zadnji čas pridružuje još 3, pa nas ipak ide solidna ekipa : Hrvoje, Jure, Mario, Jelena, naš novi član Jan i ja. Ulaznu vertikalu postavlja Jure, koji se zatim odmah vraća jer mora otići ranije. Ulazna vertikala sa po širokog otvora silazi 10-tak m uz stijenu, a zatim dobrih 20-tak m prevjesa. Na ulaznoj vertikali Jure je našao jedan stari fiks, pa je tu netko očito prije ulazio, ali jama nema pločice, a koliko nam je poznato ni nacrt. Dvorana do koje smo sišli je pokrivena strmim siparom - po kazivanju mještana tu su nekad pastiri zarušili obližnji suhozid. Inače, jama je jedna od čistih, u njoj je tek nekoliko komada plastičnog otpada (2 kante, 2 šlape, 1 vreća - koliko sam uspjela izbrojiti) i nešto željezarije - opet, kako kažu domaći, to je vjerovatno zato jer je na privatnoj parceli.

U dnu dvorane uski okomiti kanal

Objave i odlomci komunikacije sa Toncem:

BANOV DOLAC, Ljubitovica
Bio sam na ulazu ... te godine nisam bio u SOM.u ... Dane Krstulovic, Robi, Pipi itd su bili ...Bice dao naziv radi opasne bombe ... Malo san izmisa Ljubitovicu i neku drugu vukojebinu ... nema tamo bas objekata ... Je. U vertikali je smrdilo po nekom amonijaku, a ja san prečka u stranu jer se nisan tia spustit u taj smrad. Ti si naravno posli raskopa u tom smeću te bombetine...Evo me Dane podsjeća da san i ja posli bio .. ne sican se ... tj misan je s jednon drugon jamon ili je vodin pod drugin imenon.

A na izlazu iz jame nas čeka ekipa fantastičnih mještana, koji su mi prije pokazali jamu, ujutro nam autom dopremili opremu do nje i na kraju nam napekli mesa i pripremili kraljevsku večeru

nudi perspektivu za dalje, pa se Hrvoje provlači i postavlja, a Mario i ja idemo za njim. Sišli smo još 30-tak m do kružnog kanala sa muljevitim dnom, od koga dalje u dubinu vodi uski kanalčić promjera oko 30 cm, neperspektivan za dalje napredovanje. Na povratku

Hrvoje crta, ja sam mu mjerna točka, a Mario rasprema.

A na izlazu iz jame nas čeka ekipa fantastičnih mještana, koji su mi prije pokazali jamu, ujutro nam autom dopremili opremu do nje i na kraju nam napekli mesa i pripremili kraljevsku večeru.

Ovim putem posebno zahvaljujemo na kraljevskom tretmanu, ekipa baš se bilo divno družiti s vama, doći ćemo mi u istraživanje opet.

Speleokamp Tomislavgrad

01.-04.09. 2022.

Fantastičan kamp u organizaciji fantastične ekipe Speleološkog društva Mijatovi dvori, kojemu je prisustvovalo 50-tak speleologa i znanstvenika iz BIH, RH, Slovenije, Italije, Engleske, Španjolske, Litve, Amerike, ... fantastičan kamp u organizaciji fantastične ekipe Speleološkog društva Mijatovi dvori, kojemu je prisustvovalo 50-tak speleologa i znanstvenika iz BIH, RH, Slovenije, Italije, Engleske, Španjolske, Litve, Amerike, ... a imalo se zbilja šta i viditi: područje oko Tomislavgrada obiluje bogatstvom od preko 200 dosad otkrivenih jama i špilja, među kojima je izuzetna špilja Dahna, najbogatije svjetsko nalazište kostiju špiljskog medvjeda

nije se tu samo mirilo i crtalo jame, nego su usput provođena i brojna istraživanja svih vrsta : od arheologije, do biologije, paleontologije, mikologije, ... pa smo se imali izuzetnu priliku upoznati i družiti s četom znanstvenika i stručnjaka iz raznih područja

u pauzama od jamarenja se bome dobro feštalo, a i zabavljalo vježbajući gađati lukom i strijelom, pa sikirom (ne bi virovali koliko je i jedno i drugo teško)...

a na kraju nas je tajnik društva arheolog Stipan počastio stručno vođenim obilaskom gradskog muzeja i posjetom najvećoj i najljepšoj slici Vlahe Bukovca "Isus prijatelj malebnih", koja se kao izuzetno kulturno blago čuva u gradskoj crkvi

šta reći na ovo sve, nego hvala od srca izuzetnim domaćinima na čelu s g. Josipom Markovićem i g. Mirkom Šarcem

i ko bog da svakako smo opet tu i dogodine. (Marica Berić)

18. SVJETSKI SPELEOLOŠKI KONGRES, SAVOIE - MONT BLANC

24.-31.07.2022

Kad se netko bavi nečim što voli, onda tu uvijek postoji i ona skrivena želja za biti što bolji u tome. Još ako se pri tome promovira svoj klub, grad i do-

movina užitek postaje to većim. Pružila se tako prilika da se naš Mihovil, Šibenik i Hrvatska nađu po drugi put na popisu sažetaka i usmenih predavanja na najprestižnijem svjetskom speleološkom skupu zahvaljujući predobrim rezultatima speloloških istraživanja Crnopačkog masiva. Nije baš da se takva prilika nudi prečesto jer Kongresi se odvijaju svake četvrte godine, a ovaj je kao i brojna druga događanja odgođen od prošle godine. Kako je zadnji bio u Sidneyu, 2017., tako je prošlo i devet godina od zadnjeg takvog skupa na europskom tlu.

18. Svjetski međunarodni speleološki kongres u organizaciji UIS (Union Internationale de Speleologie) je održan od 24. do 31. srpnja 2022. u Poslovnom parku Savoie Technolac u Le Bourget-du-Lac, u Francuskoj, na južnoj obali jezera Bourget. Iz Mihovila smo krenuli u standardnom sastavu Aida, Ana Jure i ja. Zahvaljujući činjenici da Aida predstavlja Hrvatsku (vicelegat za RH) na Generalnoj skupštini, da ćemo prezentirati rezultate istraživanja KS HPS, kao i korištenje JSC kao velikog poligona za tečajeve i vježbe speleospašavanja HGSS te da

Pružila se tako prilika da se naš Mihovil, Šibenik i Hrvatska nađu po drugi put na popisu sažetaka i usmenih predavanja na najprestižnijem svjetskom speleološkom skupu

ćemo se uključiti u rad Komisije za speleospašavanje UIS-a pokriveni su nam troškovi kooptizacija i putni troškovi uz korištenje službenog vozila HGSS-a. Sve u svemu ostaje više đengi za pivu.

Krenuli smo dan i po ranije nego li je Aida trebala prisustvovati prvom dijelu skupštine, s namjerom da se provučemo kroz tunel pod Mt. Blancom i posjetimo Chamonix. Nakon prvih 900km zaspali smo dva - tri sata negdje na cestovnom odmorištu iza Milana kako bi poništili osjećaj neprospavane noći i dočekali svitanje i radosti lijepih pogleda kako se približavamo Alpama.

Courmayeur

Prizori su postajali sve raskošniji i onda smo sasvim intuitivno odlučili iskrcati

lijepo usklađenim nizovima lijepo održanih i uređenih, cvijećem ukrašenih kuća, sve redom pokrivenih tankim kamenim pločama. U tijesnim ulicama srednjovjekovne jezgre grada Ana je brzo među poznatim brendovima našla planinarske hlače kakve je uvijek htjela, još je ispalo znatno jeftinije nego doma. Nas su oduševile ogromne crno - bijele fotografije iz rane povijesti talijanskog alpinizma i života u mjestu prije više od jednog stoljeća. Primjetili smo i da je Stanica planinarskih vodiča mnogostruko veća od policijske. I kava je bila dobra kao i svugdje u Italiji.

Chamonix

Krenuli smo dalje, pazili da ne prijedemo brzinu kroz tunel u kome vladaju strogi uvjeti nakon što je požar odnio

pa je nebo iznad grada puno šarenih letjelica. Imali smo sreće. Nije bilo maglovite, oblačne „kape“ na vrhovima pa smo sretni i zadovoljno upijamo čuvstveni spektakl koji nam se nudi i brzo zaključujemo da je srce puno i da se već isplatilo putovati.

Savoie Technolac

U prostoru nalik na naš zagrebački veslesajam pronalazimo zgradu u kojoj je registracija. U platnenoj vrećici materijala za kongres, miris novih knjiga, nova prigodna, kongresu posvećena Spelunca što sažima rezultate francuske speleologije u zadnjih dvadesetak godina, prava poslastica. Naši šatori su smješteni na travnjaku uz nogometno igralište. Negdje vani u neuglednom restoranu uz obalu jezera žvaćemo jedva odleđenu skupu pizzu s još skupljim pivom i zaključujemo da to neće ići. U trgovačkom centru pronalazimo još hladne pive i leda koju ispijamo kod šatora. Preko igrališta vidimo nešto kao kantu i dimeći roštilj pa doznajemo da to radi iza nogometnog treninga. Pivo se služi u plastičnim kanticama od litre, a zalogaj dobrih roštiljki ublažava

se i drmnuti prvu jutarnju kavu pred ulazom u poznati tunel. Bolji poznavaci znaju da se radi o Courmayeuru, slikovitom talijanskom gradiću sa par tisuća stanovnika, poznatom mondenom skijalištu koje služi kao baza planinarskih uspona na sve strane oko mjesta. Prvi dio uspona se može proći sa nekoliko žičara, pa nastaviti odmah u visokogorskim uvjetima. Talijani znaju kako brinuti o vrijednim stvarima, pa tako i neprocjenjivim vrijednim pejzazima strmih alpskih obronaka, klisura, ledenjaka i brzih bujičnih potoka sa

brojne živote. S francuske strane već je bila duga kolona vozila na putu na godišnje odmore prema Mediteranu. Courmayeur je možda i ljepši od Chamonixa, ali tu se iz grada, sa štekata na suncu pruža nesmetani pogled na masiv i sam vrh Mt.Blanc (4.810 m). Dolina je šira, zgrade su nekoliko katova veće, pravi hoteli, raskošniji spomenici na trgovima, isto uredno, puno cvijeća. Našli smo veliku pivu u pivnici za 6 eura što se kasnije pokazalo da nije ni posebno skupo za Francusku. I tu žičare na sve strane. Gore idu paraglajderi

posljedice prehrane u restoranu. Tu se našao jedan od glavnih organizatora i obećao još bolju pivu u speleobaru kad se otvori.

Nakon službenog otvaranja i svečanog podizanja zastave u nedjelju 24. srpnja, je održana i prva generalna skupština UIS-a. Aida je zdušno branila boje Hrvatske protiv bune srpske delegacije u vezi suspenzije Rusije u članstvu UIS-a zbog rata u Ukrajini. Mi smo za to vrijeme pronašli neku plažicu uz jezero u kojoj se nalazilo niz manje i veće djece sa buvelima i valjda učilo plivati. S obzirom da su vodi trčkarali i plivali psi mislili smo da je pasja plaža dok kasnije nismo vidjeli precrtanog psa na nekom znaku. Preko mulja se nakon 400m dođe do čistog ravnog pijeska metar i po dubine. S obzirom na vrućine koje su vladale ovo je ubrzo postalo moje mjesto meditacije, mira i skidanja znojka kroz nekoliko budućih dana. Tijekom popodneva su počeli voziti drugi sunarodnjaci u raznim vozilima; od kombija HPS-a, drugog malog HGSS auta, avionim do malih osobnih auta, a neki su bili u okolini već ranije. Malo-pomalo skupilo nas se tridesetak.

U ponedjeljak se započelo sa prvim prezentacijama pa je D. Grozić prezentirao primjenu LIDAR tehnologije u speleološkim istraživanjima Plitvičkih jezera. Tijekom popodneva je održan simpozij speleospašavanja koji su pratili prisutni HGSS-ovci, a na kraju je dana podrška mađarskom predstavniku Gyuli Hegedusu za postupak reorganizacije Komisije za speleospašavanje UIS čime je izabran za njezinog novog predsjednika.

Food Trucks

U restoran sa zvaničnom prehranom na bonove nismo išli. Za takve poput nas i one kojima je obrok nedostatan organizator je dovuкао dva kamiona za uličnu prehranu. Onaj kojeg smo mi koristili je imao pravu krušnu peč pa su i pizze bile prilično ukusne, no mi bi najčešće naručili dva dvostruka hamburgera što je uz bogate i ukusne priloge bilo dovoljno za sve četvoro. Za ostalo smo se snašli u trgovačkom centru; pečena kokoš i dosta izvrsnih povoljnih najrazličitijih sireva.

U utorak je V. Butorac prezentirala Morfogenezu krškog sustava Crnopačkog masiva, dok je F. Šarc, koji je inače na pečalbi u Postojškoj jami u Sloveniji opisao prvu pojavu minerala cattitiite u špiljama. M. Garašić je predstavio Međunarodne edukacijske speleološke ekspedicije dok su na simpoziju Krša, baštine i resursa prezentirana tema Azurnog sunca u UNESCO-vom Geoparku Vis. Po završetku predavanja održana je mala proslava 30-te godišnjice Europske speleološke federacije (FSE) u kojoj su predstavljeni mladi speleolozi iz evropskih zemalja koji su do-

Dino, Maja i naš Jure su se iskušali u prolaženju velikog speleološkog poligona na prigodnoj speleološkoj olimpijadi. Jure je dekonstruirao cijevni poligon za provlačenje

bili stipendiju za sudjelovanje na UIS-ovom kongresu u sklopu potpore FSE mladim naraštajima. Među njima je i naš Lukas Grbac Lacković. Pri dodijeli nagrada u raznim kategorijama naša Slavenka Baković iz SO PDS Velebit iz Zagreba je izrađenim predmetom od keramike osvojila prvo mjesto u kategoriji umjetničkih uradaka.

Lyon
U srijedu je bio slobodan dan za izlete, pa su naši penjali na okolnim sportskim penjalštima, posjetili neke špilje iz bogate izletničke ponude, obližnje Chambery i Aix Les Bains sa krasnom srednjovjekovnim jezgrom dok smo se mi odlučili za posjet Lyonu. Ja sam bio među najdosadnijima i njurgao da odemo do Pariza superbrzim vlakom

koji bi nas od Lyona do centra Pariza dovuкао za sat i pol. Srećom, nisu me poslušali, pa sam ostao iznenađen mostovima gradskih ulica preko zelenih alpskih rijeka Rhone i Saone. Oduševljenje je postajalo sve veće penjanjem na uzvišenje i izbijanjem na rimski amfiteatar i kazalište. Spustili smo se ponovno u srednjovjekovnu jezgru, dobro jeli u nekom libanonskom restoranu, napili se „Bla-Bla“ pive u nekom pubu i preko fantastičnih trgova sa bogatim fontanama se vratili preko obje rijeke do kombija. Gradska jezgra je upisana u popis UNESCO-ve svjetske baštine.

U četvrtak su predstavljena speleološka istraživanja u jami Nedam, a ja sam prevrtio stotinjak slajdova crnopačkih avantura u 20-tak minuta. Dino, Maja i naš Jure su se iskušali u prolaženju velikog speleološkog poligona na prigodnoj speleološkoj olimpijadi. Jure je dekonstruirao cijevni poligon za provlačenje. U subotnje jutro sam sa N.Šuicom odradio generalnu skupštinu Europske speleološke federacije, a navečer je slijedila grupna fotografija i službena gala večera koja se uz odličnu muziku i ples produžila do kasnih sati. Između predavanja mogle su se posjetiti brojne izložbe sa speleološkom tematikom, projekcije filmova i 3d fotografije, te mogla kupiti speleološka literatura, oprema i suvenirni na brojnim štandovima, pa tako i onom Hrvatskog speleološkog saveza.

Veliki crveni cirkuski šator

Za centralnu točku kongresa je podignut veliki crveni cirkuski šator sa četiri tornja što je cijelom događaju dalo onaj simpatični francuski štih. U šatoru i livadi oko njega su održavale masovni event, neka sportska takmičenja, koncerti, proglašenja pobjednika foto i video takmičenja, točeno pivo i vino. Žive je muzike je bilo svakog dana. Organizator se potrudio da sa modernim fusion plehanim orkestarima, rock bandom, gipsy jazz orkestrom i brojnim DJ-ima zabavi okupljene speleologe do ponoći svaki radni dan kongresa.

Koliko je velika organizacija takvog događaja treba razmisliti o stotinama metara stolova, stolica, tisućama staklenih čaša, komada pribora za jelo i simpatičnoj utrci desetina članova staffa pod tradicionalnim francuskim šeširićima, koji su se na gala večeri za sve prisutne potrudili servirati nekoliko slijedova hrane svakom speleologu i zato organizatoru treba skinuti kapu do poda.

U nedjelju je A. Barišić sudjelovala na drugoj Generalnoj skupštini UIS-a nakon koje je vodstvo Svetskog speleološkog saveza preuzela Slovenka Nadja Zupan Hajna dok je naš Mladen Garašić postao njegov blagajnik.

Odlazak ko odlazak vožnjakolone vozila prema moru 1200km do kuće.

PONOVO U PUNKVI

U povratku kroz vodeni dio turističke staze kroz Punkvu, negdje pred sami izlaz čamci staju na mjestu za prihvat i onda se još malo prošetate kroz lijepo zasigani suhi slijepi odvojak do raskošne dvorane nazvane Masarykov Dom. Voditelj umjesto da priča pusti neku nasnimljenu muziku i ljubazni glas profesionalne naratorice gdje vam kaže da si u toj dvorani posjetioci obećaju da će ponovo doći u Punkvu.

..... i eto nas. drugi put

Prvi put je to bilo 2013 za vrijeme održavanja 16. kongresa UIS u Brnu. Ovaj put smo tu sa mnoštvom prijatelja speleospašavatelja iz ECRA-e (European Cave Rescue Association). ECRA ove godine slavi 10 godina postojanja i o njoj je dosta pisano u prošlom Helopu. Kako se to događa Česi ove godine slave 40 godina svoje speleospašilačke službe pa je tako ovogodišnji skup ECRA-e održan u srcu speleološki najatraktivnijeg dijela Češke. U svojoj promociji su često isticali da garantiraju dobro i jeftino pivo i to je bio argument kojeg među speleolozima nijedna druga lobirajuća skupina nije mogla srušiti.

Tako smo se u četvrtak koju minutu iza ponoći našli u Rudicama, malom mje-

Kolega se zaglavio u slapu i dobro pothladio pa su ga bez upotrebe nosila odgovarajući na površinu

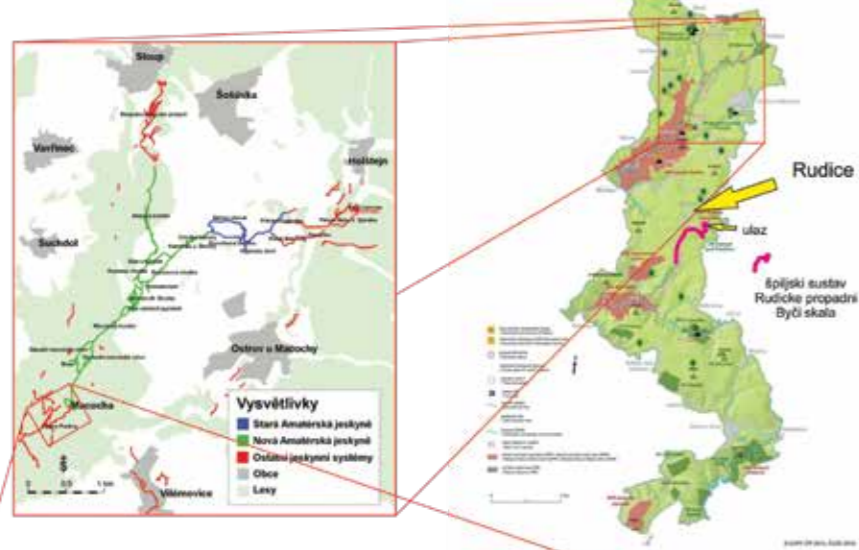
stu s nekih 1.000 stanovnika, oko 17km sjeveroistočno od Brna. U još otvorenom restoranu pod Domom kulture u kojem će se odigrati veći dio skupa nas je toplo dočekao mjesni donaćnik Jaroslav koji okrenuo ulaznu turu žestice za dobrodošlicu. U Češkoj vole svoje krune a mi smo imali nešto eura, no mogli smo provući svoje kartice na blagajni i do tri ujutro odraditi koju litru tog genijalnog piva. Nije ni svanulo, a već smo doznali da je njihova moravska grupa speleospašavatelja (postoji i bohemijaska skupina - centar Prag) vezana uz Dobrovoljno vatrogasno društvo u Rudicama. Jaroslav je vatrogasac i vrlo ponosan nam je objasnio kako je njihova uloga u svakoj speleološkoj akciji postaviti vanjsku bazu i osigurati svu logistiku speleospašavateljima. Oružarstvo i jedno vozilo speleospašavatelja su također u sklopu vatrogasne postaje.

U četvrtak ujutro, dok još nema velikih obaveza smo odlučili ponovo posjetiti Punkvu. Tu, u okolini Rudica su ulazi u dvije najdulje češke špilje; sustav Amaterska duljine nešto preko 40km

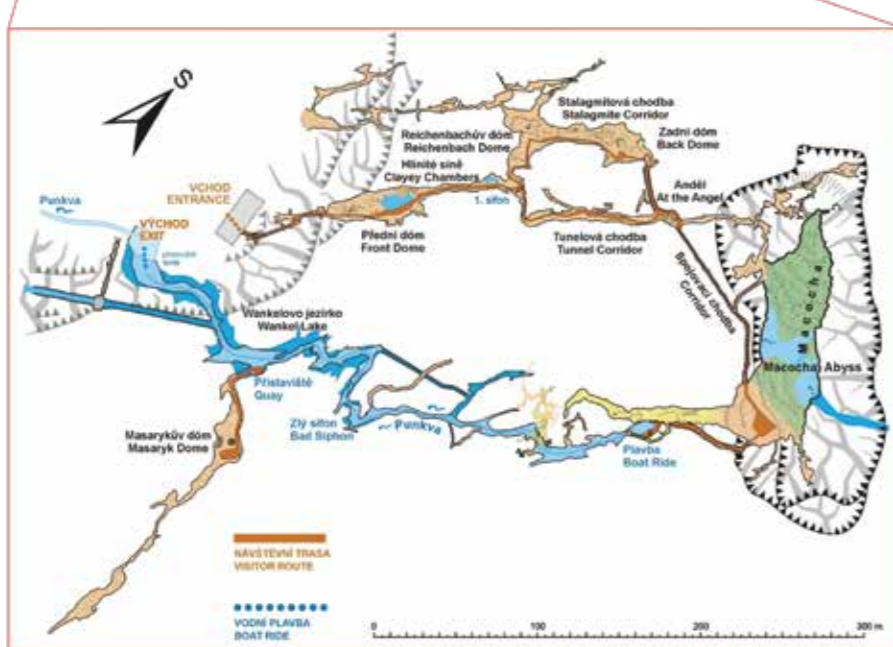
i špiljskog sustava Rudickog ponora - Byči skala 13km. Turistička atrakcija Punkva je sigurno najzabavniji dio priče jer se nakon ulaska u suhi dio špilje prolazi bogato zasiganim dijelovima i izlazi u ogromnu dvoranu visine 170m nastalu kolapsom stropa. Ova ogromna vrtača se naziva Macocha ili po hrvatski mačeha i ime je dobila po legendi u kojoj je zločesta mačeha bacila dječaka koji je kasnije preživio i seljanima ispričao što mu se dogodilo pa ju je slijedila sudbina koju je namijenila dječaku. Na dnu je u malom jezeru ujezeren potok koji se u dva toka preljeva u vodeni dio špilje. Na sjevernoj strani potoka je mali sifon koji vodi u kilometre nastavka ovog velikog sustava. U špiljskom kanalu u nastavku dvorane se uđe u električne čamce kojima se vozi niz vodeni tok do suhog odvojka prema Masarykovom domu i izlazu iz špilje i jezeru uz zgradu ulaza u špilju. Malo dalje od ulaza je donja stanica žičare gdje se sa dvije gondole može dignuti na gornju postaju i kružnom stazom obići oko ogromnog jamskog ulaza u Macochu, pa čak ispustiti do unutarnjeg vidikovca.

Tu negdje na gornjoj stanici nas je zatekla dojava da se u drugoj špilji - Rudickom ponoru dogodila neznatna jedinom od sudionika skupa. Vratili smo se do Rudica i pješice otišli do ulaza u ponor koji je 15 minuta udaljen od centra mjesta. U zraku je već bio helikopter. Na ulazu smo našli našeg Jaroslava, uredno opremljenog s kacigom na glavi dok su češki spašavatelji prionuli poslu. Ispalo je da bilo ništa ozbiljno. Jedan od gostiju, izraelski kolega se zaglavio u slapu i dobro pothladio pa

Špiljski sustav Amaterska

Turistička špilja Punkva

su ga bez upotrebe nosila odglavili i izvukli na površinu. Sjeverni dio Rudickog ponora su također posjetile dvije ekipe sudionika skupa i moglo se ući kroz dva ulaza; gornji fosilni i ovaj niži koji je ponuđen kao vrsta podzemnog kanjona i spusta po užetima niz slapove. Dalje po špilji, na dubini od 150m slijedi horizontalni kanal, a i tu treba zagaziti u vodu što bi se izrazili onako „do jaja“.

U domu je otvoren speleo - bar i pivo se tu moglo kupiti u eurima. Svakog sata pristizali su novi speleospašavatelji, poznata lica i atmosfera je dolaskom večeri postala sve toplija. Speleobar je vodila mladost Rudica; veselo društvo među kojima su bila djeca lokalnih speleospašavatelja i vatrogasaca. Ovaj dio doma su preuredili za potrebe ovog skupa, a tako dobili i lijepo mjesto za okupljanje. Načelnik mjesta Rudice, koji je istovremeno i pročelnik Češke speleospašava-

teljske službe Roman Šebela je u petak ujutro suvereno vodio ceremoniju otvaranja. Skupilo nas se više od 130 iz 28 država članica. Nakon zajedničke fotografije u naredna tri dana krenuo je bogat program izlaganja i praktičnih vježbi i radionica. Imali smo prilike ekskluzivno pogledati igrani film o spašavanju djece iz potopljene špilje u Tajlandu, isprobati talijanske uređaje za prenos komunikacije sa telefona u špilji na vanjsku radio vezu, sa dva različita uređaja pokušati locirati sa površine podzemnu postaju u špilji i igrati se raznih uloga u akciji spašavanja. Češki vatrogasci pri potrebi rušenja koriste „zeleni“ eksploziv, odnosno nije riječ o eksplozivu već o pirotehničkim smjesama, pa čak imaju i posebno vozilo kojim se se ta sredstva prevoze. Ona najmanja punjenja su za korištenje u speleološkim objektima. Tijekom popodneva su nam za demonstraciju raspucavali kamene blokove.

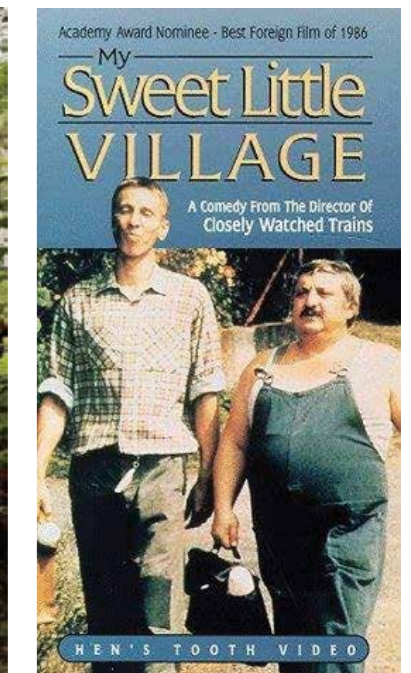

Jaroslav je ponosno prikazao speleospašavateljsko oružarstvo i vozilo za prevoz opreme. Pri razgledavanju se zadužila puna kruga iz vatrogasnog frižidera. Mi smo na stijenama na platou iznad Rudickog ponora demonstrirali neke tehnike izvlačenja pri reduciranim uvjetima (iza sifona, mali broj spašavatelja...). U jednom smo trenutku posjetili speleološki muzej na drugom katu vjetrenjače iz 15-tog stoljeća. Ronioci su negdje ronili, medicinari odradili svoju komisiju sve tako nekako do subotnje večeri kad su se obilježile obje obljetnice.

Subotnji tulum je krenuo laganim puštanjem muzike, da bi se negdje oko 22 pojavilo lokalno folklorno društvo i to nitko drugi nego ona mladost iz speleobara sa svojim prijateljima u tradicionalnim seoskim nošnjama, pa je krenulo polka, polka i dalje muzika duboko u noć. Naš Jaroslav se u jednom trenutku primio i DJ pulta i nešto veselo miksao a i pivo je učinilo svoje.

U nedjeljno jutro smo se pozdravili s ekipom, pa nas je Dinko odveo na poprište Bitke tri cara kod Austerlitz, onda smo u avanturističkom duhu neplanirano slušajući navigaciju završili u Slovačkoj da bi se preko neke smiješne skele preko Morave prebacili u Austriju i vratili u Zagreb.

Dok u kući na miru prevrćem scene postajem svjestan da smo na nekoliko dana imali prilike uroniti u taj divni češki mentalitet koji je opisan kulturnim Menzelovim „Selo moje malo“ i zato još jednom veliko hvala našim domaćinima na tome.

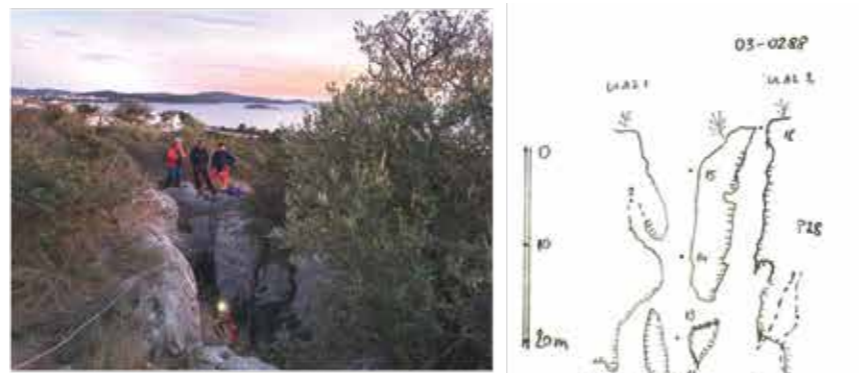
Postajem svjestan da smo na nekoliko dana imali prilike uroniti u taj divni češki mentalitet koji je opisan kulturnim Menzelovim „Selo moje malo“

SPELEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U OPĆINI ROGOZNICA

Još 2010 se u SO HPK Sveti Mihovil krenulo sa sustavnim prikupljanjem podataka o speleološkim objektima Šibensko - kninske županije (Rnjak, Barišić). Speleološki katastar Šibensko - kninske županije danas broji 654 prirodna i 51 umjetni speleološki objekt. Među prvim podacima u katastru našli su se podmorska potopljena jama Zmajovo uho istraživana devedesetih godina prošlog stoljeća (D.Petriccioli) i morska špilja Bižotova buža u Zmajevom jezeru čiji je nacrt ponovljen 1994 (Barišić, Aras). Za vrijeme jedne potražne akcije šibenskog HGSS-a u lipnju 2010. G.Rnjak je kod Dvornica topografski snimio dvije manje špilje (Špilja u stijeni i Špilja u serpentinu). U to vrijeme su se društvenim mrežama pojavile tri objave o istraživanjima SDŠ (T.Rađa) u tri jame na području Rogoznice; Golubinka u Zečevu Rogozničkom, Tufinjača (sa ostacima žrtava 2.sv.rata) i Culetinka. Mihovilovi speleolozi su već 2011 topografski snimili tu Golubinku, te 2013 u siječnju i Jamu u Supljaku (J.Gracin), ali je do većeg zamaha istraživanja došlo tek 2018 kad je osnovana podružnica HPK Sveti Mihovil u Rogoznici te su početkom siječnja u sklopu proslave njenoga osnutka u naredne tri godine organizirana sustavna

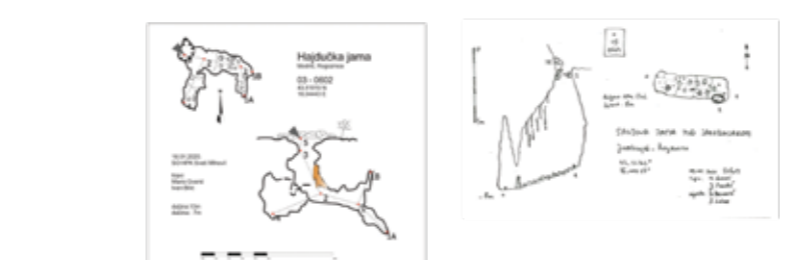
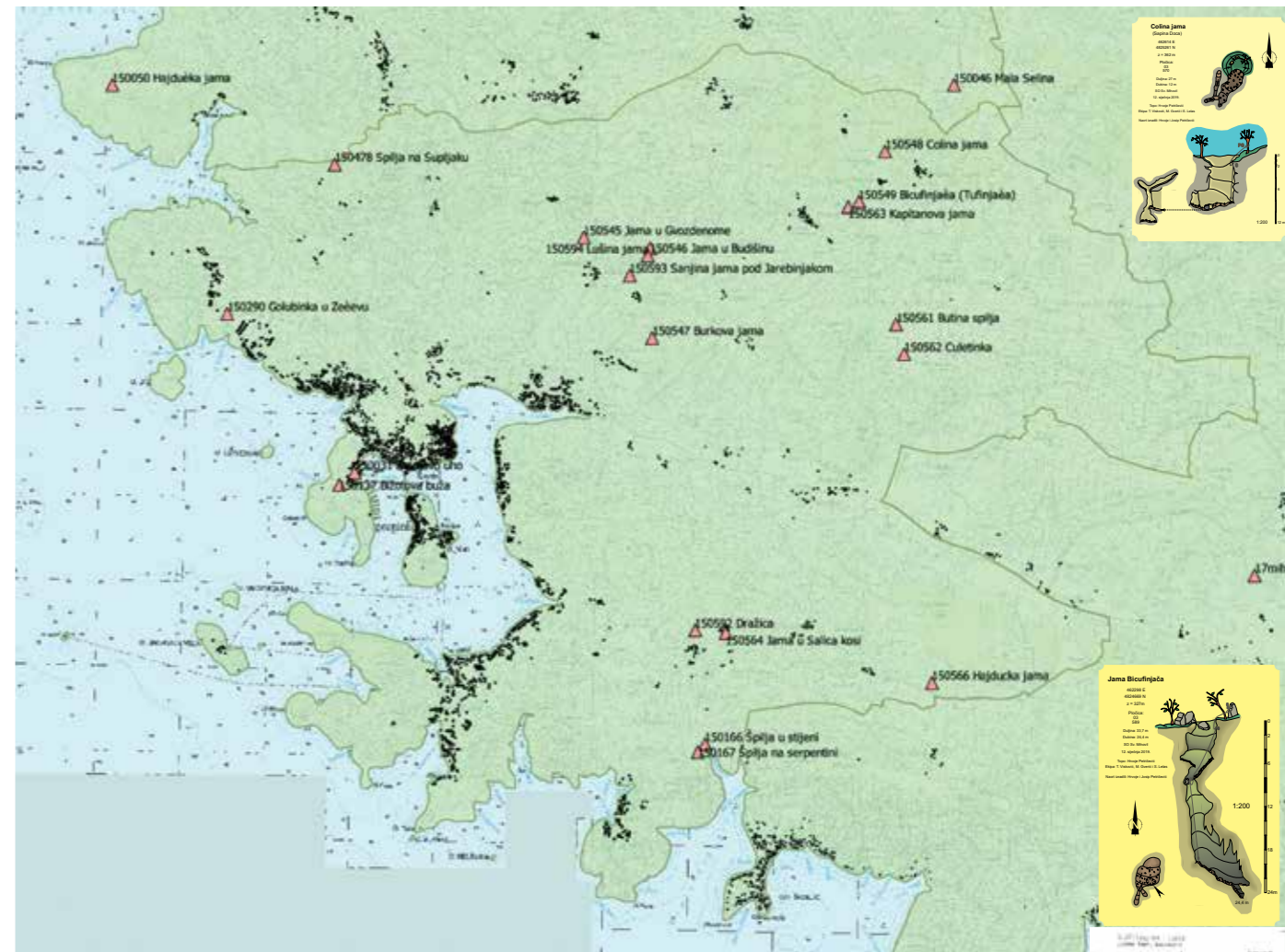
Golubinka u Zečevu Rogozničkom (Gatelina jama) foto:A.Barišić

Zmajovo uho - ulaz na umjetnom otoku u Marini Frapa foto: T.Barišić

Jama u Budišinu Mocire, Općina Primošten

istraživanja rogozničkog zaleđa. Rogoznički planinari i speleolozi su tijekom godine tragali za ulazima te pripremili teren za vikend istraživanje u dva do tri formirana tima i večernje tulume u sklopu proslave. Tako je istraženo 13 objekata uključujući i ranije spomenute objekte koje je istraživalo SDŠ iz Splita. Na Burkovoj jami je također pronađena njihova pločica što svjedoči da je ista istraživana u kasnijem periodu kad je SDŠ počeo obilježavati istraživane objekte.

Danas je na području općine Rogoznica poznato 19 speleoloških objekata ukupne duljine 468 m i dubine 256m što govori da se radi o manjim speleološkim objektima. U Jami u Salici kosi postoji mogućnost pronalaska novih prostora, a istraživači su je brzo napustili zbog pojave CO2. Podaci o 15 od tih objekata su već pohranjeni u Hrvatski speleološki katastar.

Skup speleologa Samobor 2022.

Osam Mihovilaca, jedna prezentacija, tri postera.....

Krajem šezdestih godina prošlog stoljeća - u doba četvrtog studijskog albuma (Ummagumma) grupe Pink Floyd, uz živopisnu glazbenu scenu paralelno se unaprijeđivala i razvijala hrvatska speleologija. Davne 1969. godine Komsija za speleologiju pri HPS-u započela je s održavanjem ispita za stjecanje naziva Speleolog. Razvitkom speleologije kao aktivnosti unutar HPS-a javlja se potreba za održavanjem ispita za stjecanje naziva Instruktor speleologije, koji se održao 1978. godine i od tog doba KS HPS svake godine organizira i provodi ispit za stjecanje naziva Spelelog i Instruktor speleologije HPS-a.

Jedan takav ispit održan se 29. siječnja 2022. godine. Ispitu je pristupilo petero kandidata - dva kandidata za naziv Speleolog i tri za naziv Instruktor speleologije. Boje Mihovila branili su Teo Barišić, kao instruktor te Jure Šarić kao kandidat za instruktora s temom Metodika samospašavanja. Ispit je koncipiran na način da kandidati za speleologe prolaze određeni broj radnih točaka na kojima demonstriraju svoje znanje, dok kandidati za instruktore obrađuju pojedinu temu iz svijeta speleologije te nakon napisanog instruktorskog rada - pandan završnog rada na studiju, istu temu prezentiraju Komisiji kojom zasjedaju licencirani Instruktori speleologije. Na kraju samog ispita četvero kandidata je uspješno položilo ispite te su stekli nazive Speleolog i Instruktor speleologije. Nakon dugih jedanaest godina - kada je naš Goran Rnjak Vjetar položio isti ispit (ranije su položili samo Teo i Aida Barišić), šibenski Mihovil postao je bogatiji za još jednog Instruktor speleologije - Juru Šarića.

Jure Šarić (SO HPK Sv.Mihovil, Šibenik, značka instruktor br. 132) sa instruktorskim radom 'Metodika samospašavanja'.

Ko želi znati više - svi instruktorski radovi su na poveznici Instruktorski radovi instruktora speleologije HPS-a - Hrvatski planinarski savez klao i Jurin <https://www.hps.hr/files/data/170/70%20Jure%20Sarić.pdf>

Ispit za stjecanje naziva SPELEOLOG I INSTRUKTOR SPELEOLOGIJE KS HPS 2022.

Skup speleologa Hrvatske održao se u Samoboru od 4. - 6. studenog 2022. Jedan znanstveno stručni skup s višegodišnjom tradicijom koji okuplja speleologe, biospeleologe, geologe, zainteresirane istraživače i prijatelje iz HR i inozemstva (BiH, Slovenije, Srbije...) u svrhu razmjene iskustava i znanja u istraživanju podzemlja i očuvanju okoliša!

Cijeli skup bio je organiziran u BUNKER-u, Centru za mlade i mjestu na kojem se okupljaju mladi iz Samobora i okolice, mjesto zabave, informacija, učenja i druženja.

Mihovilci - Teo, Aida, Jure, Anka, Sanja, Tonći i Vjetar, štreberi kako nas nazva-

še, prijavili se i registrirali među prvim sudionicima (sutradan nam se pridružila i Marica).

Štreberski raspoloženi požurili smo u slastičarnicu "U PROLAZU" kako bi uživali u čuvenim SAMOBORSKIM KREMŠNITAMA! Ostatak večeri iskoristili smo za prvu rundu SPELEO FILMOVA-CRO RETRO EDITION-samo domaće, 38 filmića, snimanih od 2011-2022! Ne bi izdvajala niti jedan jer su svi bili interesantni i zanimljivi na svoj način. U istoj prostoriji bila je postavljena i izložba za najbolju fotografiju, kažem Anki da dobro pogleda fotografiju br.10., ona uz osmijeh uzvratila. jee..je zgodnog si speleologa izabrala!, Anko života ti ne biramo zgodnog speleologa nego fotografiju! ..nama dvima nikad nije dosadno! Svi sudionici spavali su u prostorijama Judo kluba Samobor porredani u redove kao male gusjenice! Subota je počela jako neobično, (ČVARKIJADA) nismo još ni kavu popili a navitaminizirali se raznim domaćim proizvodima čvarcima, kolačima, kulenom, pancetom te uživali u njihovu bogatstvu okusa!

Nakon dobre marende nije bilo teško uživati u zanimljivim i edukativnim predavanjima koji su se nizali do kasnih popodnevni sati. Teo je predstavio naš klub sa predavanjima o speleološkim istraživanjima u Jamskom sustavu Crnopac, jami Duša te prezentacijom postera istih i istraživanju na području općine Rogoznica. Tijekom večeri bio je organiziran i "speleo-poligon", čast svim sudionicima al najveće ovacije i najglasnije navijanje popratili su Aidin prolazak kroz sp-poligon!

Nakon niza subotnjih predavanja uslijedilo je zabavni program uz legendarni bend Breskvice, glazbu i ples do kasnih sitnih sati! U nedjelju su Aida i Teo bili na sjednici IO KS HPS dok su mnogi dolazili „sebi“.

Na preporuku organizatora također u nedjelju posjetili smo Stari grad i rudnik Sv. Barbare u Rudama. Uživali smo u jednosatnoj turi u pratnji vodiča koji nam je približio povijest rudnika. Preko Samoborskih brega, autoputom, puni dojmova i doživljaja vratili se doma. Sljedeći susret je 2023. u Čakovcu - jedva čekamo!

MEĐUNARODNA EKSPEDICIJA NEDAM 2022.

'Uspjeh nije konačan, neuspjeh nije fatalan. Ono što jest važno je hrabrost da se nastavi dalje.'

W. S. Churchill

Završetkom prošlogodišnje ekspedicije te svojevrsnim otvaranjem vrata percepcije iza Nedamskog sifona, javila se potreba o pomnijem planiranju ekspedicije za narednu godinu. Ideja o nekoliko jurišnih ekipa koji će svojim prodiranjem u dubinu pripremiti teren ekipi koja je zadužena za proronjavanje sifona, i rad u suhim dijelovima, zvučala je lucidno obzirom da je trebalo itekako uskladiti sve ekipe kako ne bi došlo do prenapučenosti na odveć prostora skromnim bivcima. Drugi glavni problem činilo je iskustvo ronioca koji će roniti u sifonu. Zahvaljujući entuzijazmu pojedinih članova Odjela za speleoroničarstvo spašavanje pri HGSS-u, održan je tečaj za Cavern divera - prvi tečaj prema licenci Cave divera, koji je uvelike pomogao ronionicima da steknu dodatno samopoznanje i britkost u rješavanju problema koji ih mogu zadesiti tokom rada u sifonu. Sredinom šestog mjeseca održana je međunarodna ekspedicija Nedam 2022. koja je za primarni cilj imala doctrtavanje suhih dijelova iza sifona. U razdoblju od sedam dana u jami su se izmjenjivale razne ekipe kako iz, tako i van Lijepe naše. Zadatak moje ekipe bio je opremanje jame do „suhog“ dna te izrada bivka na 1.225m dubine. Ekipa sastavljena od troje ljudi, od kojih je svu pažnju zacjelo plijenio Gintas. Gintas je Litvanac u šezdestim godinama koji jako voli pričati i konzumirati kavu, što ne treba čuditi obzirom da se radi o programeru. Uz sve navedeno ne treba izostaviti kako je speleološko iskustvo stekako sudjelujući na kampovima po Abhaziji, u nekim od najdubuljih jama na svijetu. Treći član ekipe bio je Pavlin, svima poznatiji kao Papi.

Nakon izrade najdubljeg bivka u

jami i ispijanja hektolitara kave koju nam je Gintas rado kuhao, dočekujem drugu ekipu koja će raditi iza sifona; ekipa sastavljena od dva ronioca - Dino i Marko, te mlade doktorice Dore. Nakon kratkog druženja odlazimo na spavanje, jer se valja dobro odmoriti za sutrašnji dan. Iduće jutro ekipa kreće s pripremom, nakon koje obavljamo završne dogovore za dalje. Nakon više od deset dugih sati izranjaju promrzla lica na kojima se ne može sakriti uzbuđenje. Naime, ekipa se spustila ispod 1.320m dubine što znači da je prešla dubinu Slovačke jame, odnosno da je jama Nedam nova druga najdublja jama u Hrvatskoj! Kako svi suhi dijelovi iza sifona nisu topografski snimljeni, a tlaka u bocama još uvijek ima dovoljno za drugi zaron, donosi se odluka kako će se treći dan obaviti drugi zaron kako bi

se doctrtali svi suhi dijelovi. Preliminarnom obradom podataka utvrđeno je kako nova neslužbena dubina iznosi 1.335m. Završetkom drugog urona i doctrtavanjem suhih dijelova, skupljam dio oprem, pozdravljam se s ekipom i krećem prema površini. U vremenskom razdoblju od sedam

dana opremljena je jama do 1.225m dubine, izrađen je bivak na istoj dubini, dva ronioca sa dvije ronilačke opreme su zaronila u sifon na dubini od 1.200m, dva puta se spustili 135m u dubinu, topografski snimili više od 300m novih kanala te izvukli svu ronilačku opremu na površinu.

U vremenskom razdoblju od sedam dana opremljena je jama do 1.225m dubine, izrađen je bivak na istoj dubini, dva ronioca sa dvije ronilačke opreme su zaronila u sifon na dubini od 1.200m, dva puta se spustili 135m u dubinu, topografski snimili više od 300m novih kanala te izvukli svu ronilačku opremu na površinu

SKUP SPELEOLOGA BIH 2022.

Deset godina SD „Herceg“ Mostar, BiH i skup speleologa BiH 25.-27. studenog 2022. na Gorancima i Bogodolu - naš SO bio sa dva člana Aida i Teo Barišić i održali jedno pozivno predavanje „Istraživanje jamskog sustava Crnopac“.

Kad ti se u prepunom godišnjem vikend kalendaru iznenada otvori slobodan vikend a di ćeš nego na skup speleologa BiH na kojem eto nikad nismo bili pa te onda i pozovu da održiš predavanje, woowwww. Krećemo u petak u popodnevnim satima, alo bing Bas i Sunce di ste...pa zajednička kavica na drugoj pumpi na autoputu od Šibenika i lagano u koloni dvi aute do Biska, a onda na Grude - Široki brijeg - Goranci (i naravno da smo pri kraju zalutali i gubili se po bilim putima). Inače, u blizini je planina Čabulja sa najvišim vrhom Velika Vlajna 1776 m, tako da nam je ovo prvi speleo skup koji se održao na cca 650 mnv.

Stižemo do Planinarskog doma HPD Prej 1933 Mostar, centar super dobre zabave i kratkog spavanja ;). Naravno, tamo već poznati špiljari i oni koje smo tek upoznali, točionik sa mostarskim pivom (oš bocu oš točeno sve po 2 Km i dobro je), food truck sa ćevapima koji se tope u ustima (najbolje koje sam do sad jela) a bilo je i druge ponude, mjuza koja paše svima - i tako do xyz sati. U subotu ujutro, kavica u Gorancima (nekih 8 km niže), registracija u DVD-u, pa glasanje za najbolju speleo fotku, zauzimanje prvog reda jer onda očale ne tribaju...pozdravna i uvodna riječ naših domaćina i službeno počinjemo...cili niz zanimljivih edukativnih povijesnih speleoistraživačkih predavanja uključujući i naše...par kratkih pauza a za ručak u obližnjem restoranu na meniju Biber meso (slično gulašu) mljac...navečer povratak u Dom - centar dobre zabave...ali prije benda (nisam zapamtila ime) društvena speleo igra - na svaku nogu vezan par balona na napuhavanje - onaj tko ostane zadnji sa najmanje jednim balunom je pobjednik i gajba pive (neman fotki jer sam tukla balune i nisan bila loša a T ne fotka)...a onda bend koji je prašija do xyz sati mi plesali i tako... Nedilja ujutro 9 prvo kavica a onda do Mostara i izvora Bune u Blagaju - super dir i natrag za Šibenik.

Šta reći osim hvala domaćini, želimo vam još najmanje 100 godina aktivnog rada, bilo je vrhunski!

SPELEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

u Jamskom sustavu Crnopac i jami Duša u 2022.

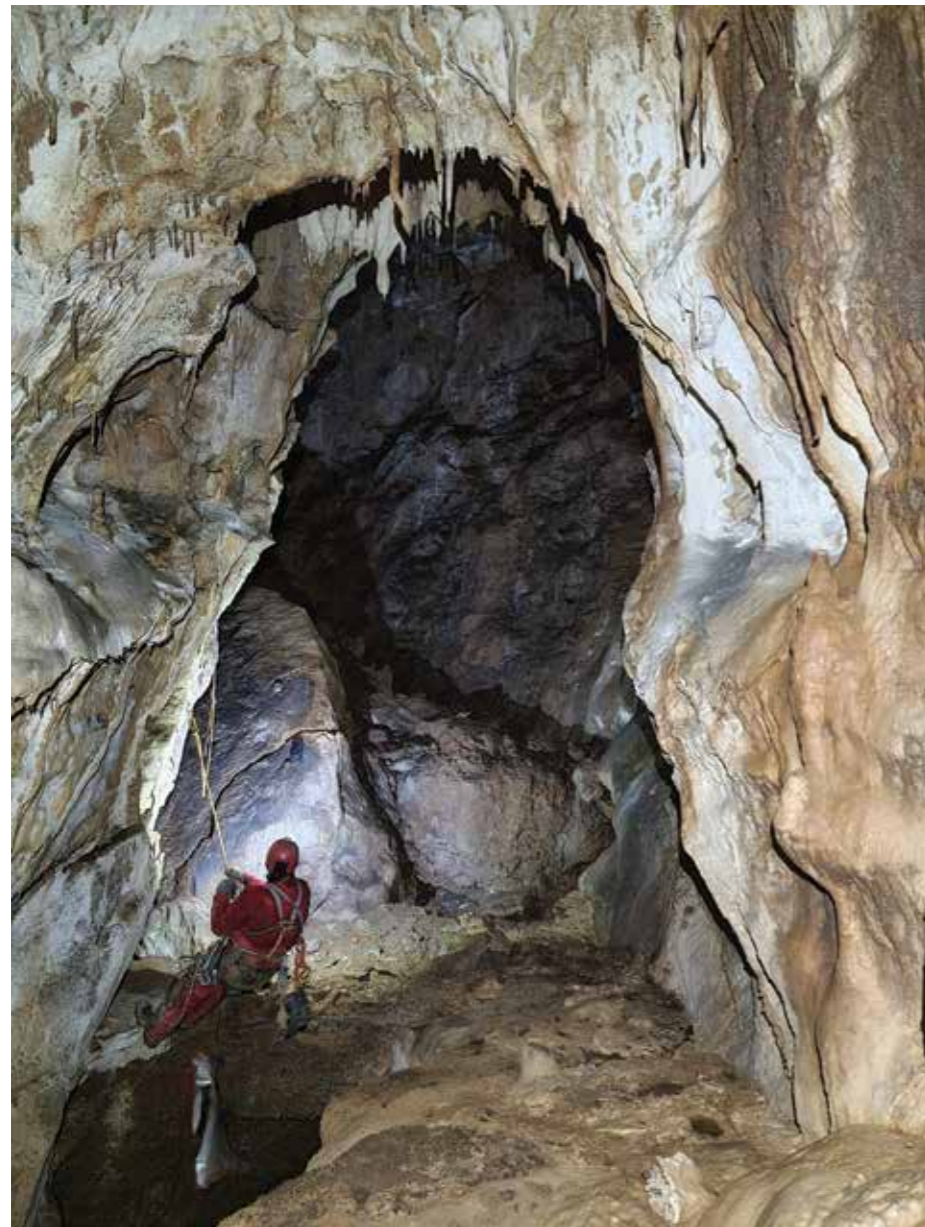
Nakon 13 istraživanja u 2021. godini Jamski sustav Crnopac dosegao je dužinu od 55.520 m. U sustav je kroz Oazu tek u svibnju 2022 ušla grupa speleologa i z SOŽ-a, SOV-a i SUE i na svoju radost u nastavku Messijevih suza pronašla ogroman fosilni kanal Megaljenjivac koji se polagano spušta u pravcu jugozapada. Druga ekipa je dovršila jedan manji penj u Tatuinu povežavši ga sa dnom Zagorske vertikale.

Slijedeći su početkom srpnja u JSC upali bugarski PodRB-ovci, čak 14 njih gdje su nastavili penjati na tri mjesta. Isprečkali su do kanala iznad Masnog jezera koji je stao u blokovima pod povratnom kanalu Stone Age-a. Papi je ispenjao nastavak Stone Agea i stao pred malom vertikalom u novi prostor. Novi kanal je dobio ime Kamen slap. Najveće iznenađenje uslijedilo je nakon penjanja kraće vertikale iznad Pincher Ninje gdje je pronađen splet koso - horizontalnih kanala koji se prelaze preko Jaja (Teova dvorana) s upitnicima na obje strane; vodenom vertikalom koja

bi mogla ići sve do Kanala Sv.Nikole i velikog upitnika na JZ strani. Splet je dobio ime Marinova noćna mora (Ujas na Marin). U kolovozu su kroz Muda Labudova ušli

Estaveličari i utvrdili da se najniži sifon spustio za 2m (dubina -830 m), te su povezali Usrani kanal sa Liburnijom i krenuli sa penjanjem dolaznih kanala u Liburniji i Avangardi. Jedan od njih je

spojen na dolazni kanal (Razočaravajuća petlja) dok Čupabakra sa dolaznim vodenim tokom i kosi fosilni u Avangardi još puno obećavaju.

Krajem kolovoza su u JSC ušli Mihovilci istovremeno i u jamu Dušu tragajući za spojem ova dva objekta. Ponovo su ušli kroz spoj u Draženovu pihaljku i kad se tu nije mogao ostvariti kontakt, opremili vertikalnu prema Sivom rovu da bi konačno oko 14,00 sati ostvarili kontakt sa ekipom u Duši zvukom bušilica i malom brodskom sirenom. Ekipa su cijelo vrijeme komunicirale međusobno CaveLinkom tako da su ostvarili kontakt između bivaka Ašova i Duše prethodnu večer, pa kasnije iz bivka u E-Šerihiji i u Dvoranici. Kao zgodan detalj je poslužila i informacija o potrošnji uređaja pri slanju poruka koja je također ukazivala na blizinu spoja.

Mihovilci su ponovo ušli u JSC početkom rujna kad je nastavljeno sa tehničkim penjanjem kanala iznad pretpostavljenog spoja. U istom vikendu su u JSC kroz Oazu ušle dvije ekipe Ž-ovaca koje su pronašle novi spoj između ka-

nala u Mesijevim suzama te nastavak Megaljenjivca.

Krajem listopada je u JSC ponovo ušla brojna bugarska ekipa (13 speleologa) te su se nakon šest dana boravka našli u boravku na nadstrešnici kod ulaza sa osmočlanom mješovitom kastavsko-šibenskom ekipom koja je u dvije grupe ulazila u JSC i jamu Dušu radi traganja za spojem dva objekta. Unatoč intenzivnom traganju u vidu tehničkog penjanja, kopanja, širenja prolaza, korištenja lavinskih detektora na dva oko 300m m međusobno udaljena mjesta i činjenici da se na jednom mjestu jasno čuje kuckanje kladivom u zidovima jame spoj jama još nije pronađen. Slaganje bugarskih nacrti pokazalo je da su topografski snimili cijelih novih 1.406 m kanala u krajnjem jugozapadnom spletu kanala što je od početka istraživanja sustava novim metrima drugo najplodniji ulazak u objekt.

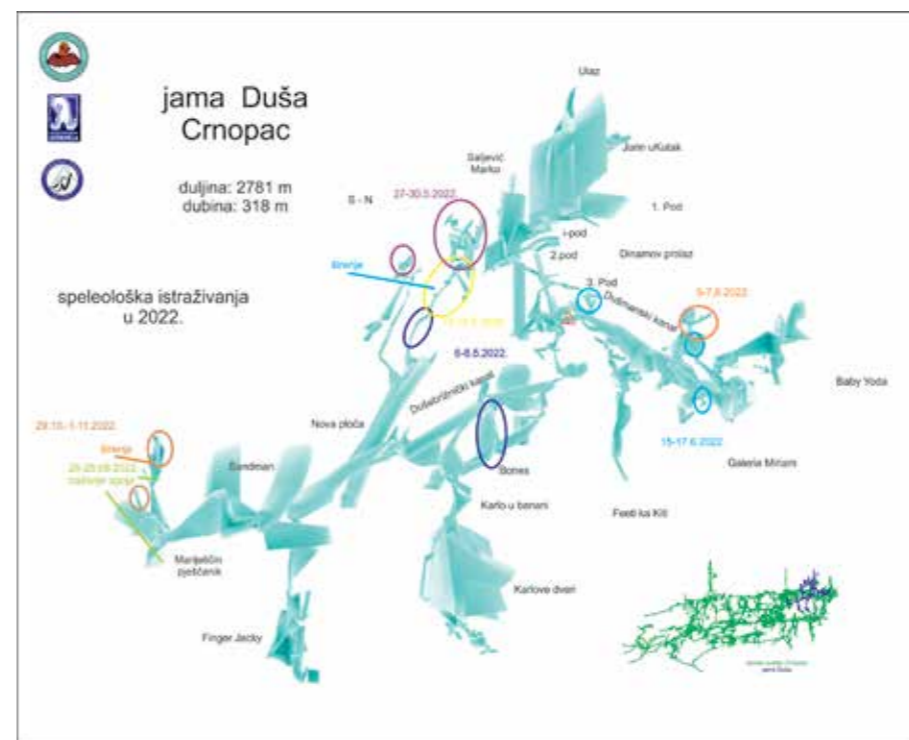
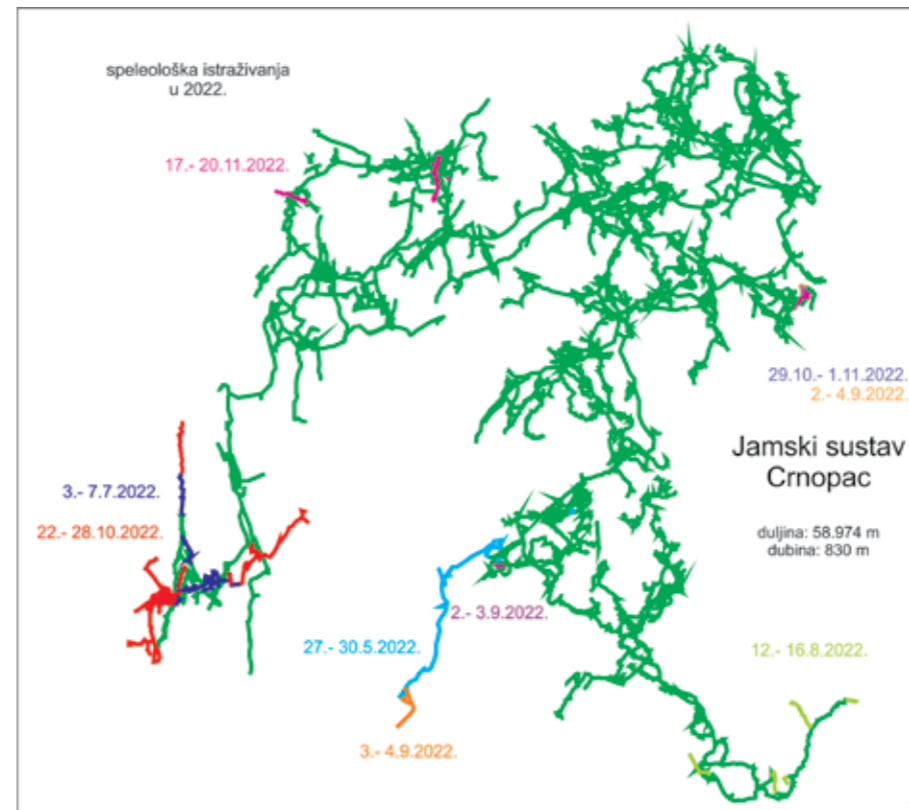
.....
i tako
.....

Koji dan pred sve moguće probijene

Ispalo je puno bolje. Nova velika otkrića na krajnjem jugozapadu gdje su bugarske ekipe snimile gotovo 2km i pronalazak velikog fosilnog kanala Megaljenjivca pod Oazom je učinilo da se uz ostala istraživanja u JSC tijekom 2022 istražilo ukupno 3.445 m

rokove za pripremiti materijal za Helop u Kitu se 17. studenog uputila 19 članova brojna ekipa iz Velebita, Estavele, po jedan član iz HBSD, SD Proteus, SD Ponor pa čak i neki zalutali Poljak s namjerom da ovogodišnjim pripravicima približe čari bivakiranja i višednevnog boravka i istraživanja. Ponijeli su i dosta užeta za zanoviti frekventne vertikale, u Trulome bivku postavili oveći Steinberg i ostavili hrpu vreća za spavanje

za budućnost. Izbjegavajući gužvu koji sat prije njih prošli smo Aida i ja, ali na svoju stranu prema bivku u Ešerihiji i nastavku istraživanja oko potencijalnog spoja sa Dušom. Znali smo da je na Paklenici prije dva dana zabilježeno rekordnih 135mm padalina i da je voda tamo odnijela dio prilaznih puteva, ali naš put do drugog Crnopačkog okretišta nije izgledao strašno. Ipak, u Kiti nas je dočekalo tuširanje u brzom prolasku ulazne vertikale i drugi put od naših 150 ulazaka smo vidjeli da su spojena jezera pod Ašovom. Moje, zbog većeg stopala, dva centimetra više čizme su

me za razliku od Aide spasile ulijevanja vode. Tu večer je bilo još relativno mirno da bi pred jutro počela tutnjava vode koja nas je pratila iz raznih zakutaka dok smo se kretali kroz relativno suhe kanale. Uslijedila su dva dana penjanja, topografskog snimanja, raspričavanja, a pokušali smo ugrurati i sajlu za odštopavanje odvoda u jednu usku pukotinu kod potencijalnog spoja sa Dušom. Treći dan je voda nešto mirovala, a onda opet počela lijevati i ulijevati zebnju za siguran povratak. Četvrtog dana smo se pri povratku iznenadili da se voda unatoč jakoj kiši spustila i po-

dijelila naša slavna jezera. Zadnjih sto metara ulazne vertikale smo se što brže penjali po užetu kroz žestok pljusak. Sve hladnija struja zraka što je navirala od ulaza nije dozvoljavala ni trunke odmora. Vani smo izašli na svoj prvi snijeg ove godine. Drveće i zreli šipurci su bili okovani ledom i skupa sa zamrznutim kapljicama uz planinsko zelenilo stvorili ambijent i uz onaj dobar osjećaj nadozazećeg adventa. Vani nas je dočekao M.S. zvani Samsung pa smo doznali da su ostali podijelili u tri ekipe i da su dvije još jučer za manjih padalina izašle iz jame i da je treća grupa negdje iza nas. Sjurili smo se u Gračac na tamno Velebitsko pivo, malo ljudikali s dragim ljudima i pred sumrak odjurili na tradicionalnu pizzu u Benkovac.

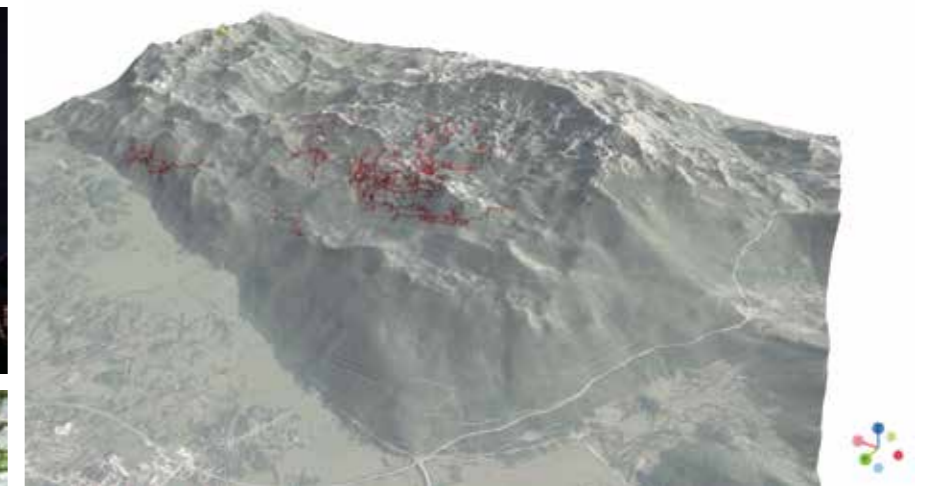
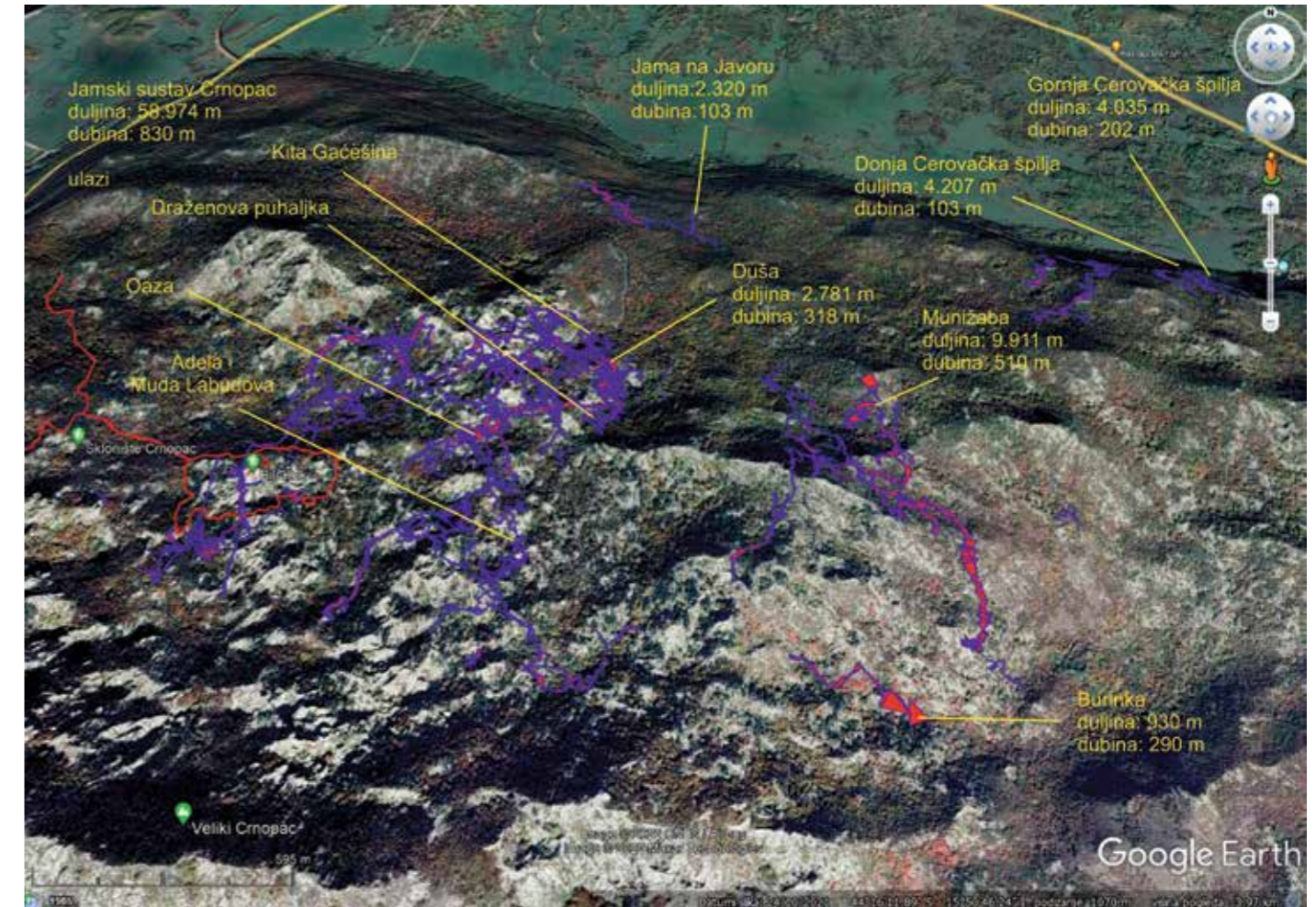
Kad su ekipe dovršile istraživanja u Mindani, Karlovim Varyima i Glinenim radnicima I Jadnicima i skupa s naših 50 skupile 322 m novih kanala pa je ukupna duljina Jamskog sustava Crnopac krajem studenog narasla na 58.974 m tako da se nalazi negdje na 62. mjestu na popisu najduljih svjetskih špilja i jama.

Iako smo ove godine dosta vremena uložili u trud oko povezivanja JSC sa Dušom nadajući se spajanju i prelasku 60-tog kilometra, dok su očekivanja od istraživanja u drugim dijelovima bila relativno mršava, ispalo je puno bolje. Nova velika otkrića na krajnjem jugozapadu gdje su bugarske ekipe snimile gotovo 2km i pronalazak velikog fosilnog kanala Megaljenjivca pod Oazom je učinilo da se uz ostala istraživanja u JSC tijekom 2022 istražilo ukupno 3.445 m, a godina još nije gotova, pa sve ukazuje da bi se ubrzo mogla okrenuti druga, a do polovine slijedeće godine i prva znamenka na „celeru“, a i Duša je i dalje tu negdje blizu.

JAMA DUŠA

Mihovilci su od svibnja do kolovoza nastavili sa istraživanjem jame Duša. Nakon što je 2021. završena sa ukupno 2 km novih kanala, speleolozi su se usmjerili na uzlazne kanale iza Brenera da bi u 5 istraživanja istražili ukupno 350m novih dijelova. Slijedeći blago strujanje zraka popeli su se ukupno 170m i stigli do prostora koji je svega desetak metara udaljen od ulaznih dijelova u jamu (Vitogora). U dijelu Refluksa je proširen otvor u vertikalnu gdje je postojala mogućnost daljeg napredovanja, pa čak i spoja sa JSC. Drugi dio istraživanja je usmjeren na istočne uzlazne vertikalne kanale iznad dvorane Miriam gdje je nekoliko kanala završilo u kamenim blokovima. Neposredno pred sam godišnji skup speleologa kastavsko-šibenska ekipa je topografski snimila manje kanale oko pretpostavljenog spoja, ali se i zavukli u prošireni kanal pod Vitogorom za koji se pokaza-

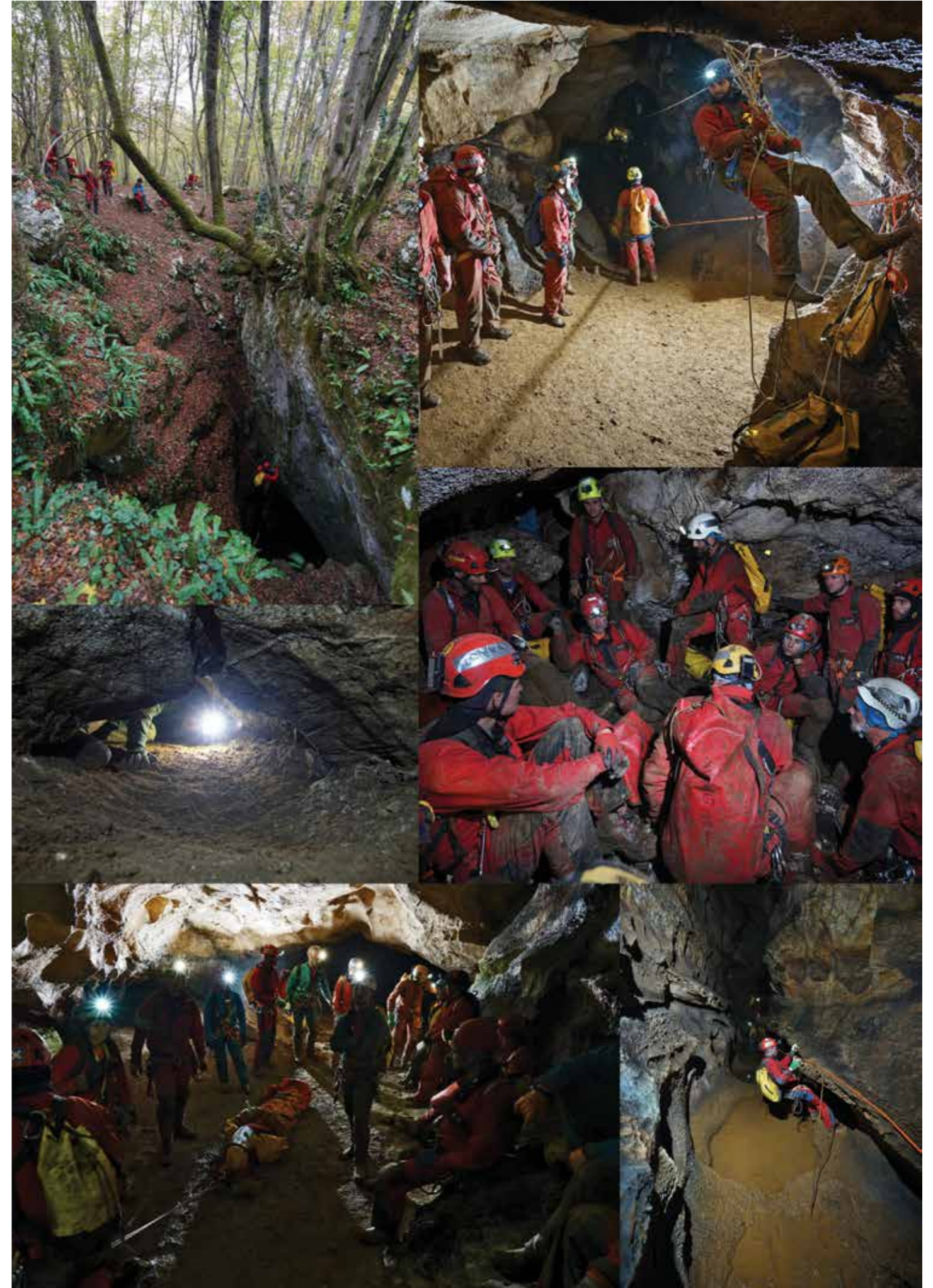
Crnopac Cave System - explorations and meters (2004 - 2022)						
	KG - DP - CCS	Oaza	Muda Labudova	Drazenova puhaljka		total
2004.	3	494				494
2005.	4	2096				2096
2006.	9	4792				4812
2007.	9	3896				3896
2008.	15	2423				2571
2009.	13	1322			2	2143
2010.	13	2862			4	3558
2011.	21	3868			8	4478
2012.	14	1288			3	1681
2013.	9	2889			3	2889
2014.	13	1573			2	1573
2015.	13	3781			1	3781
2016.	16	831	6	0	5	1396
2017.	15	1901	3	749	2	1138
2018.	16	3074	4	763	1	1427
2019.	11	2446	6	1895		4341
2020.	16	2648			2	1059
2021.	12	2221				2221
2022.	11	3445				3445
exploration (m)		47859	3407	7414	294	58974
exploration	233	19	37	2		291

lo da je ipak preuzak za neko smisleno napredovanje, pregledan je vrh Vito-gore i djelimično raspredmjen Reflux. U jami Duša je u travnju izvedena završna vježba međunarodnog naprednog tečaja za voditelje speleospašavateljskih timova HGSS. Speleospašavatelji iz SAD, Mađarske, Grčke, Poljske, Austrije, Slovenije i RH su kroz tri dana izvlačili nosila sa kraja jame do izlaza.

Bilo je vremena i za manje prečkanje - istraživanje u bivku u kome su negdje oko pola noći kopani plitki kanali da se izbjegne plavljenje bivaka zbog iznadne provale vode. Spašavatelji su imali priliku i javiti se svojim prijateljima iz bivka putem CaveLinka. Jama Duša je sredinom studenog dosegla duljinu od 2.781 m. Višegodišnja speleološka istraživanja

Crnopca su prezentirana u Časopisu Subterranea Croatica, predavanjem na 18. UIS Speleološkom kongresu u Savoie-Technolac, Francuskoj, 24.-31.7.2022. (T&A.Barišić), predviđeno je predavanje na Godišnjem skupu speleologa BiH (Mostar, 26-27.11.2022.), a zadnja istraživanja posterima i predavanjima na Godišnjem skupu hrvatskih speleologa u Samoboru (4-6.11.2022.)

HRVATSKI PLANINARSKI KLUB
SV. MIHOVIL

Bana Josipa Jelačića 28
22000 Šibenik
OIB: 91280208813
IBAN: HR3623900011199001673
e-mail: hpk.sveti.mihovil@hps.hr
www.sv-mihovil.hr

Urednica: Antonia Viljac
Urednik speleoloških stranica: Teo Barišić
Grafički urednik: Luka Bošnjak
Lektorirao: Nitko
Fotografija na naslovnici: Antonia Viljac

Tisak:

Naklada: 500 komada

ISSN 1848-3224

